

BLOC III

***QUALITAT DE VIDA I
ESTAT DEL BENESTAR***

1

LA POBLACIÓ DE LES ILLES BALEARS

1.1.

INTRODUCCIÓ

Com cada any, les dades demogràfiques que s'exposen a la memòria del CES són les darreres dades disponibles publicades tant per l'INE com per l'Ibestat. La data de referència de les darreres dades disponibles del cens anual de població és l'1 de gener de 2024.

Juntament amb les dades del cens anual de població l'apartat inclou, igual que en l'edició anterior de la memòria del CES, les dades relatives a l'Enquesta contínua de població (ECP), la qual ofereix dades conjunturals coherents amb els censos de població anuals i que inclouen, a més de les dades anuals publicades a finals d'any, estimacions trimestrals de població¹ i els resultats de l'estadística de migracions i canvis de residència (EMCR)². En aquest darrer cas, les darreres dades disponibles són les de l'any 2023 i han estat publicades per l'INE al mes de desembre de 2024. Les dades es corresponen a l'any complet (és a dir, d'1 de gener de 2022 a 31 de desembre de 2022). Recordam que d'acord amb

l'INE, els saldos migratoris que proporciona aquesta operació són comparables amb la sèrie de l'Enquesta de migracions (EM), però no les dades dels moviments migratoris.

Avui dia, l'Ibestat ja proporciona les dades del cens de població i les dades EMCR³. Quant als moviments naturals de la població, l'Ibestat ja té publicades les dades de naixements i defuncions de l'any 2023, però no els indicadors de defuncions, ja que la darrera explotació disponible és la de l'any 2021.

1.2.

DINÀMICA I ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ

D'acord amb el cens anual de població a 1 de gener de 2024, la població de les Illes Balears va assolir el rècord d'1.231.768 persones. Aquesta xifra representa un creixement anual de l'1,81 %, que supera, un cop més, l'estancament demogràfic observat durant la pandèmia de la COVID-19. A més, aquest increment és el tercer més elevat de tot l'Estat espanyol, només per darrere de Madrid i la Comunitat Valenciana.

1. Per a més informació, podeu consultar la metodologia del cens de població i de l'ECP a https://www.ine.es/metodologia/t20/meto_censo_poblacion_anual.pdf.

2. Per a més informació podeu consultar la metodologia de l'EMCR accions-i-canvis-de-residencia-emcr-des-de-2021/?lang=ca#metodologia.

3. <https://ibestat.es/estadistica/demografia/moviments-migratoris/estadistica-de-migracions-i-canvis-de-residencia-emcr-des-de-2021/?lang=ca#metodologia>.

La població ha augmentat a totes les illes, i destaquen especialment els increments a Eivissa i Formentera, on les taxes anuals de variació arriben al 27,8 % i 27,9 %, respectivament. A Mallorca, el creixement és del 20,7 %, mentre que Menorca registra una evolució més moderada, amb un 13,9 %.

Les dades també indiquen un augment de la població estrangera, que creix en 0,7 punts percentuals fins a situar-se en el 21,17 %. Aquesta xifra s'acosta als valors màxims de les darreres dues dècades, observats entre 2007 i 2010, quan el percentatge de residents estrangers es movia entre el 21,7 % i el 21,9 %.

En termes absoluts, el creixement de la població és de 21.862 persones, de les quals 17.394 corresponen a Mallorca, que absorbeix el 80 % de l'increment total. Per tipus de nacionalitat, cal destacar que el 60 % del creixement està protagonitzat per persones de nacionalitat estrangera. A més, cal apuntar que aquest subgrup de població presenta, amb 13.058 persones més, un creixement anual del 5,27 %. Per illes, cal destacar que Menorca és la que presenta el creixement més elevat (6,76 %).

Aquests índexs de variació contrasten amb el que s'observa per a persones nascudes a Espanya. En el cas de persones nascudes en altres comunitats autònomes i les Balears, les variacions són, en termes relatius, poc significatives. El total de població resident nascuda en altres comunitats autònomes torna a tenir una petita variació negativa del -0,25 %, mentre que en el cas de la població nascuda a les Balears la variació anual és de només el 0,25 %. A pesar d'aquestes evolucions, la distribució percentual dels tres grans grups de po-

blació segons la variable de lloc de naixement (nascuts a les Illes Balears, en altres comunitats autònomes i a l'estranger) no presenta grans variacions i la població nascuda a les Balears, que representa el 52,13 % de la població, es manté al voltant del 50 %. Per illes, la situació és diferent i la proporció és significativament inferior, amb valors d'entre dos i tres punts percentuals per sota del 40 % tant a Eivissa com a Formentera. A Mallorca i Menorca la proporció és entre dos i tres punts percentuals superior a la de la mitjana balear (vegeu el [quadre III-1.1](#)). A escala estatal, la nostra comunitat continua sent la que presenta el percentatge més alt de població nascuda a l'estranger, amb un 27,65 %, seguida de Catalunya (23,8 %), Madrid (22,56 %) i les Canàries (22,56 %). La Comunitat Valenciana ocupa el cinquè lloc en el rànking, amb un 22,51 %. Per contra, Extremadura, amb un 5,59 %, torna a registrar el percentatge més baix. En conjunt, el percentatge de població nascuda a l'estranger a tot l'Estat és del 18,18 %.

Pel que fa al país de naixement, el Marroc (25.209), Colòmbia (25.208) i l'Argentina (21.322) són els principals orígens de la població estrangera resident. En termes percentuals, el Marroc i Colòmbia aporten cadascun el 9,7 % del total de població estrangera a la nostra comunitat, mentre que l'Argentina representa el 8,18 %. Cal destacar que el 7,61 % de la població estrangera resident ha nascut a Espanya, fet que situa aquest país en quart lloc, seguit d'Alemanya (7,34 %) i el Regne Unit (6,37 %).

El saldo migratori continua sent positiu i es manté com el factor explicatiu principal del creixement demogràfic. El balanç total és de 21.362 persones, amb un saldo de

QUADRE III-1.1. INDICADORS DE POBLACIÓ DE LES BALEARS PER ILLES (CENS ANUAL DE POBLACIÓ A 1 DE GENER DE 2024)					
	Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Població total	1.231.768	957.726	101.074	161.485	11.483
Variació anual de població	21.862	17.394	2.069	2.305	94
Percentatge de població de menys de 16 anys	14,64 %	14,89 %	13,50 %	13,99 %	12,79 %
Percentatge de població de 16-64 anys	68,70 %	68,04 %	68,34 %	72,45 %	73,92 %
Percentatge de població de 65 anys i més	16,67 %	17,07 %	18,16 %	13,56 %	13,29 %
Percentatge de població de 85 anys i més	13,55 %	13,81 %	13,05 %	12,00 %	13,63 %
Població estrangera / població de l'illa (%)	21,17 %	20,73 %	13,93 %	27,82 %	27,95 %
Pobl. nascuda en una altra CA / Pobl. de l'illa (%)	20,22 %	18,43 %	23,6 %	28,12 %	28,29 %
Pobl. nascuda a l'estranger / Pobl. de l'illa (%)	27,65 %	27,32 %	20,5 %	33,59 %	34,55 %
Total pobl. nascuda fora de la CA / Pobl. de l'illa (%)	47,87 %	45,75 %	44,1 %	61,71 %	62,84 %
Total pobl. nascuda a Illes Balears / Pobl. de l'illa (%)	52,13 %	54,24 %	55,89 %	38,29 %	37,17 %
Relació d'homes per cada dona (índex de masculinitat)	99,36 %	98,52 %	99,16 %	104,17 %	105,42 %
Índex de creixement 2023-2024 (%)	1,81 %	1,85 %	2,09 %	1,45 %	0,83 %
Índex de creixement de la població espanyola (%)	0,91 %	0,82 %	1,37 %	1,21 %	1,16 %
Índex de creixement de la població estrangera (%)	5,27 %	6,01 %	6,76 %	2,08 %	-0,03 %
Índex de creixement de la població nascuda a les Balears (%)	0,25 %	0,25 %	0,04 %	0,45 %	-0,33 %
Índex de creixement de la població nascuda en una altra CA (%)	-0,25 %	-0,57 %	2,48 %	-0,45 %	0,00 %
Índex de creixement de la població nascuda a l'estranger (%)	6,54 %	7,00 %	7,61 %	4,29 %	2,80 %
Índex d'envelliment (pobl. de 65 i més / pobl. <16 anys)	113,88	114,70	134,45	96,94	103,88
Índex de longevitat o sobreenvelliment (pobl. 85 i més / pobl. 65 i més)	13,55	13,81	13,05	12,00	13,63
Índex de dependència* (pobl. <16 + pobl. >64) / pobl. de 16 a 64)	45,56	46,97	46,33	38,03	35,29
Índex de recanvi (pobl. de 60 a 64 / pobl. de 20 a 24)	94,39	95,68	90,77	89,39	85,80

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'IBestat. Cens anual de població.

18.873 provinents de l'estranger i 2.489 d'altres comunitats autònomes.

Pel que fa al creixement natural de la població, el saldo vegetatiu de l'any 2023 se situa en un valor gairebé insignificant, del 0,08 ‰, tot i que ha deixat de ser negatiu.

Malgrat la importància de la immigració, tant pel percentatge de població nascuda a l'estranger com pel saldo migratori, l'edat mitjana de la població balear ha continuat augmentant. El 1998 era de 38,5 anys, el 2020 va ser de 41,4, el 2023 es va situar en 42,22 anys i el 2024 ha arribat als 42,38. Per sexes, l'edat mitjana dels homes és de 41,45 anys, mentre que la de les dones és de 43,31 anys.

Les dades evidencien que la immigració segueix sent un factor clau en l'evolució demogràfica de la comunitat, ja que impulsa el creixement poblacional malgrat la baixa taxa de natalitat. No obstant això, l'envelliment de la població es manté com una tendència constant, fet que planteja reptes en àmbits com el mercat laboral i els serveis socials.

1.2.1. L'ENVELLIMENT DE LA POBLACIÓ

Una de les preocupacions principals en l'evolució demogràfica és l'envelliment progressiu de la població. Aquest fenomen es caracteritza per una proporció més baixa de persones en edat activa respecte a la població de més edat, així com per un augment del nombre de persones de 85 anys o més. Aquesta tendència respon principalment a tres factors: l'increment de l'esperança de vida, l'entrada de les ge-

neracions del *baby boom* en edats avançades i el descens de la taxa de natalitat.

Les dades relatives a la proporció de persones de 85 anys o més entre la població resident evidencien clarament aquesta tendència. L'any 2001, aquest grup representava l'11 % de la població major de 65 anys, mentre que el 2024 la proporció ha augmentat fins al 13,55 %, segons les dades del cens anual de població. A més, entre el 2001 i el 2024, la població de 85 anys o més s'ha incrementat en un 96,8 %, que ha passat de 14.129 a 27.808 persones. En el mateix període, el creixement de la població total ha estat del 33,9 %, mentre que el de la població menor de 16 anys s'ha situat en el 26,4 %. Per al 2024, el cens mostra un creixement anual de la població de 85 anys o més del 0,41 %.

Els indicadors demogràfics reflecteixen aquest procés d'envelliment, i per quart any consecutiu el nombre de persones de més de 65 anys supera el de menys de 16 anys. Entre el 2021 i el 2023, l'índex d'envelliment publicat per l'Ibestat (quotient entre la població de 65 anys o més i la població menor de 16 anys) ha passat de 102,97 a 109,62, mentre que el 2024 ha arribat a 113,88. Això significa que per cada 100 menors de 16 anys hi ha gairebé 114 persones majors de 65 anys.

Pel que fa a l'índex de sobreenvelliment o índex de longevitat—que mesura la proporció de persones de 85 anys o més respecte al total de persones de més de 64 anys—, ha passat de 14,16 el 2021 a 13,55 el 2024.

A escala territorial, Menorca és l'illa amb l'índex d'envelliment més elevat, i se si-

tua en 134,45. A Eivissa i Formentera, els valors són de 96,94 i 103,88, respectivament, mentre que a Mallorca l'índex arriba a 114,70. Aquest procés d'envelliment, combinat amb el descens progressiu de la natalitat i l'augment de la longevitat, es reflecteix clarament en la piràmide de població (vegeu el **gràfic III-1.1**).

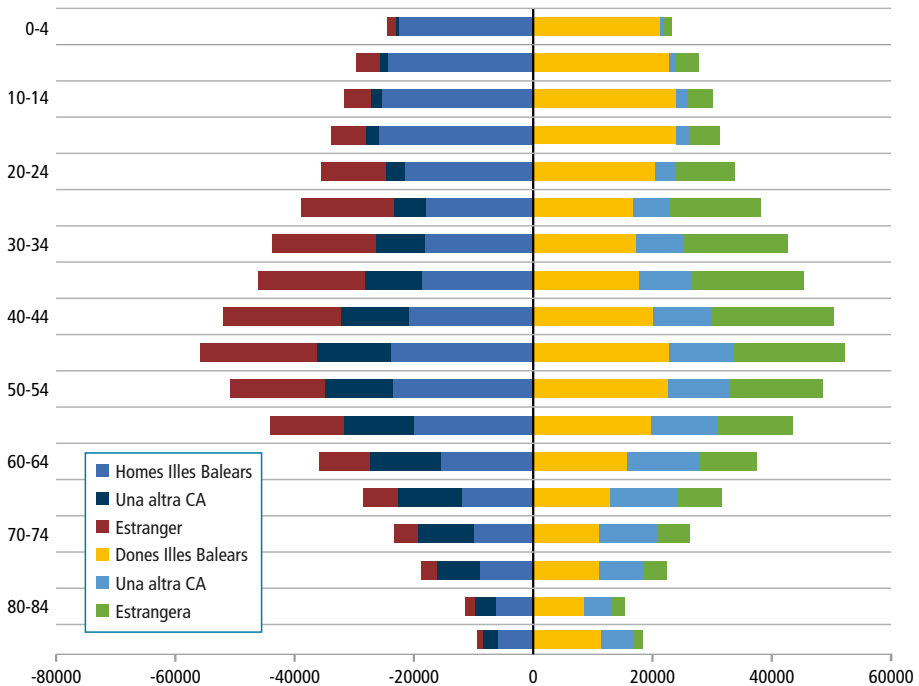
L'estructura de la piràmide de població de les Illes Balears segons el lloc de naixement mostra diferències significatives entre les persones nascudes a les illes i aquelles nascudes fora. La població autòctona pre-

senta un envelliment més accentuat, amb més proporció de persones grans en comparació amb els nascuts a l'estranger. Per contra, la població d'origen forà té una distribució més jove, amb una presència destacada en les franges d'edat activa.

Aquestes diferències responen, d'una banda, a l'atracció que exerceixen les Illes Balears per a la immigració laboral, especialment en sectors com el turisme, i de l'altra. Aquest contrast queda reflectit en la forma de la piràmide: mentre que la població nascuda a les Illes presenta una base més

Gràfic III-1.1.

Piràmide de població segons el lloc de naixement (cens de població a 1 de gener 2023)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Padró.

estreta i una cúspide més àmplia, la població estrangera té una base més àmplia i menys presència en les edats avançades.

Les dades indiquen que l'envelliment de la població continuarà sent un dels principals reptes demogràfics de les Illes Balears en els pròxims anys. La combinació d'una baixa natalitat i una esperança de vida cada cop més alta suggereix que l'índex d'envelliment seguirà augmentant. La immigració ha contribuït a mitigar parcialment aquesta tendència, ja que ha aportat població en edat activa, però no ha estat suficient per revertir el procés.

1.2.2. PRESSIÓ HUMANA I CÀRREGA DEMOGRÀFICA

L'indicador de pressió humana (IPH) és una operació estadística de l'Ibestat que estima el nombre total de persones presents al territori, incloent-hi tant la població resident com els passatgers de ports i aeroports.

El període temporal de referència per a l'obtenció de les dades és el dia natural, tot i que es publiquen dades de síntesi per a períodes anuals i mensuals. Les darreres dades disponibles corresponen al mes de desembre de 2024.

Segons l'Ibestat, el mes amb la població més elevada a les Illes ha estat l'agost, mentre que el gener ha registrat l'afluència de població més baixa. La mitjana mensual de la pressió demogràfica màxima ha estat de 2.018.506 persones, la qual cosa suposa un increment del 63,9 % respecte a la població censal. Per contra, la mitjana mensual mínima ha estat

d'1.226.185 persones, amb un descens del 0,5% en comparació amb la població censal.

L'agost és també el mes de màxima població a cadascuna de les illes, tot i que els nivells de pressió humana varien significativament. A Formentera, la població mitjana mensual ha superat en un 182,8 % la població censal, mentre que a Menorca l'increment ha estat del 117,1 %, i a Eivissa, del 94,1 %. Mallorca, amb un augment del 53,8 %, és l'illa que presenta una pressió humana relativa més baixa en comparació amb la seva població censal (vegeu el [quadre III-1.2](#)).

Les dades de l'IPH posen de manifest l'elevada variabilitat de la població a les Illes Balears al llarg de l'any, amb pics de gran afluència durant els mesos d'estiu a causa del turisme. Aquesta fluctuació té un impacte directe en la gestió dels recursos, els serveis públics i la sostenibilitat del territori.

1.3.

ELS COMPONENTS DE LA DINÀMICA DEMOGRÀFICA

1.3.1. LA NATALITAT I LA FECUNDITAT

Les Balears presenten, després de Múrcia i Madrid, la taxa de natalitat més elevada entre les comunitats autònomes de l'Estat, amb un 7,16 % (INE, 2023) i uns valors certament inferiors als de 2022 (7,58 %), que continuen la tendència decreixent de la taxa iniciada amb la crisi de 2008. Totes les comunitats autònomes experimenten

QUADRE III-1.2. INDICADOR MENSUAL DE PRESSIÓ HUMANA I TAXA DE CREIXEMENT RESPECTE A LA XIFRA DE POBLACIÓ L'1 DE GENER PER IL·LES. MITJANA MENSUAL, AGOST I DESEMBRE 2024 (MESOS AMB VALOR MÀXIM I MÍNIM AL CONJUNT DE LES IB)						
	Illes Balears		Mallorca		Menorca	
	IPH 2024	% de creixement	IPH 2024	% de creixement	IPH 2024	% de creixement
M08 (mes màxim)	2.018.506	63,9%	1.473.236	53,8%	219.393	117,1%
M01 (mes mínim)	1.226.185	-0,5%	958.651	0,1%	100.333	-0,7%
Cens de població 1 de gener 2024	1.231.768		957.726		101.074	

continua

	Eivissa		Formentera	
	IPH 2024	% de creixement	IPH 2024	% de creixement
M08 (mes màxim)	293.403	81,7%	32.474	182,8%
M01 (mes mínim)	156.203	-3,3%	10.998	-4,2%
Cens de població 1 de gener 2024	161.485		11.483	

Font: elaboració pròpia a partir de dades l'INE i l'Institut d'Estadística de les Illes Balears (Ibestat).
Nota: IPH 2024, mitjana mensual mes màxim i mes mínim, dada mitjana Illes Balears.

descensos en les taxes de natalitat i situen la mitjana estatal en el 6,61 %.

El 2023 a les Balears es produïren 8.738 naixements, 341 menys que l'exercici anterior, fet que suposa un decrement interanual del 3,76 %, seguint la tendència dels exercicis anteriors. Aquestes xifres són cada cop més enfora dels 12.713 naixements del 2008. Aquesta dinàmica repercutirà, lògicament, en les necessitats de serveis específics destinats a la població més jove (educació, assistència pediàtrica, comerços sectorials...).

Mentrestant, a l'Estat, es registraren 320.656 naixements, 8.595 menys que l'any anterior (-2,61 %), la qual cosa indica una intensificació en la tendència decreixent del fenomen. Cal destacar, però, que mentre els naixements de mares espanyoles cauen un 4,36 % (242.326), els de mares estrangeres (78.330) augmenten un 3,24%. Aquestes xifres s'allunyen molt del

màxim de 519.779 naixements d'aquest segle (2008) i no arriben ni al 50 % dels registrats els anys setanta del segle passat (677.456 naixements el 1976).

Les estimacions provisionals de l'INE per al 2024 xifren en 322.034 els naixements a tot l'Estat i 9.240 naixements per a les Illes Balears i suposarien, de confirmar-se, un cert canvi de tendència respecte als exercicis anteriors, ja que es registrarien xifres positives, tot i que molt feble a escala general. Així, els increments respecte dels valors de 2023 serien d'un 0,4 % per a l'Estat i un més que destacable 5,7 % a les Illes Balears, que presentaria novament un creixement vegetatiu positiu, com també Madrid, Múrcia i les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla.

Els naixements de mares estrangeres a l'arxipèlag augmenten el pes relatiu sobre el conjunt de naixements i suposen una tercera part dels registrats (33,12 %) el

2023 (lbestat), amb una gran variabilitat entre illes, des del percentatge més baix registrat a Menorca, un 23,06 % (143 naixements del total de 620), fins al màxim registrat a Eivissa, un 42,19 % (532 naixements sobre un total de 1.261), passant per Formentera, que s'apropa als percentatges d'Eivissa, amb un 40,28 % (29 de 72), i el 32,28 % de Mallorca (2.190 de 6.785).

Per illes, Mallorca concentra més de tres quartes parts dels naixements totals de l'arxipèlag (77,65 %); seguida d'Eivissa, que augmenta el seu pes, amb un 14,43 % que ja duplica netament la xifra dels naixements registrats a Menorca (7,1 %) i, finalment, la petita illa de Formentera registrarà només 72 naixements, amb un pes percentual que no arriba a un 1 % (0,82 %).

Les baixes xifres de naixements són conseqüència, a més del descens del contingent de dones en edat fèrtil, del retard en l'edat de tenir el primer fill i descens en el nombre mitjà de fills per dona.

Les dades estadístiques europees (Eurostat, EU-27, 2023) situen l'Estat espanyol, amb una mitjana d'1,12 fills/dona, en la segona posició després de Malta (1,06), quant a la xifra més baixa de fills dels països de la Unió Europea (mitjana d'1,38 fills/dona). Bulgària i França ocupen les primeres posicions, amb 1,81 i 1,66 fills/dona, respectivament. També a Europa baixen els naixements. El 2023 ha registrat el descens interanual més gran des del 1961 i els 3,67 milions de naixements suposen un 50 % dels naixements que es registraven a mitjans de la dècada dels seixanta del segle XX.

L'edat mitjana de maternitat ha augmentat considerablement en els darrers anys als països de l'entorn europeu. Les espanyoles (Eurostat, 2023), amb 31,5 anys de mitjana, són les dones que més retarden la primera maternitat, després de les italianes i les irlandeses (31,8 i 31,6 anys, respectivament), mentre que la mitjana de l'Europa dels 27 se situa en els 29,8 i són també les espanyoles les que menys s'animen a repetir la maternitat, tal com demostren els 32,6 anys de mitjana de maternitat total, la segona més alta, després dels 32,8 anys de les irlandeses, enfront d'una mitjana europea de 31,2.

Les dades, tant de les Illes Balears com de l'Estat espanyol (INE, 2023), mostren clarament el retard en la maternitat: 32,56 anys de mitjana (el 2016 se superà per primer cop la mitjana de 32 anys), i 32,54 anys en el cas de les Balears (vegeu el [quadre III-1.3](#)).

El retard en el naixement del primer fill mostra una tendència evident a l'Estat espanyol i a les Balears. S'ha passat dels prop dels 25 anys de finals dels setanta a superar els 31 anys el 2021, amb una incidència evident sobre la fecunditat total de les dones, que de cada cop s'allunya més de la taxa de reemplaçament (2,1 fills/dona), que no es registra d'ençà de l'inici dels anys vuitanta. El 2023 el nombre mitjà de fills per dona a les Balears és d'1,05 i se situa com la cinquena comunitat autònoma amb la taxa més baixa, mentre que l'Estat espanyol presenta una mitjana i d'1,12. Les Canàries (0,84), Astúries (0,94), Cantàbria (0,97) i Galícia (0,99) presenten les taxes més baixes i ja no arriben ni a un fill per dona (menys del 50 % de la taxa de reemplaçament), mentre les més elevades es registren a Múrcia (1,36) i Andalusia (1,20).

Quadre III-1.3. Edat mitjana de maternitat (total i primer fill) i fills per dona. Espanya i Illes Balears (1980-2023)						
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
	Edat mitjana - Total		Edat mitjana - Primer fill		Fills/dona	
1980	28,20	27,64	25,06	24,88	2,21	2,19
1985	28,46	28,15	25,79	26,01	1,64	1,83
1990	28,86	28,48	26,81	26,65	1,36	1,62
1995	29,98	29,78	28,41	28,24	1,16	1,25
2000	30,74	30,28	29,09	28,45	1,21	1,37
2005	30,92	30,41	29,34	28,53	1,33	1,35
2010	31,20	30,78	29,82	29,24	1,37	1,35
2015	31,90	31,63	30,69	30,25	1,33	1,26
2016	32,00	31,58	30,79	30,25	1,33	1,28
2017	32,08	31,71	30,89	30,33	1,31	1,25
2018	32,19	31,88	31,01	30,69	1,26	1,25
2019	32,23	31,80	31,08	30,59	1,23	1,18
2020	32,31	31,91	31,19	30,61	1,18	1,15
2021	32,59	32,40	31,54	31,31	1,18	1,16
2022	32,61	32,50	31,57	31,46	1,16	1,11
2023	32,59	32,34	31,50	31,19	1,12	1,05

Font: indicadors demogràfics bàsics, INE.

A inicis del mil·lenni les dones estrangeres presentaven comportaments clarament més pronatalistes, però actualment podem parlar de convergència entorn del model general poc natalista. Tot i això, la importància dels naixements de mares estrangeres a les Illes és fonamental i suposen una tercera part dels naixements de les Balears i un pes percentual més elevat, tot i un lleuger descens en valors absoluts, respecte a l'exercici anterior (2.894, 33,12 % del 2023). Mentre les mares espanyoles han tingut 277 fills menys que el 2022, les dones estrangeres han tingut 64 fills menys (vegeu el [quadre III-1.4](#)).

Per nacionalitat de les mares, destaquen tres contingents (Ibestat, 2023): Europa (876, 30,27 % de naixements de mares estrangeres), Àfrica (801, 27,68 %) i Amèrica

del Sud, que, a més, és l'únic que ha crescut —i de manera significativa— respecte del 2022, i se situa en primera posició, com a col·lectiu amb més aportació de naixements de mares estrangeres, amb unes xifres gairebé coincidents amb les mares europees (877, 30,30 %). Quant al país de nacionalitat de les mares, destaquen les dones marroquines (649 naixements); les dones de Colòmbia (318) i Paraguai (144), d'Amèrica del Sud, i les dones d'Itàlia (177), Romania (127) i Alemanya (103) del continent Europeu.

L'estudi de l'estat civil mostra un augment gairebé exponencial dels fills de mares no casades, d'acord amb la pèrdua progressiva del valor social atorgat al matrimoni, sigui civil o religiós. El 1975 només el 2,89 % dels naixements a les Balears eren ex-

Quadre III-1.4. Evolució dels naixements a les Illes Balears per principals àrees de nacionalitat de la mare i pes percentual sobre el total (2007-2023)							
	Total	Espanya	% Espanya/total	Estrangera	% estranger/ total	Europa	% Europa/total
2007	11.918	8.553	71,77	3.365	28,23	1.013	8,50
2008	12.713	8.676	68,25	4.037	31,75	1.180	9,28
2009	12.044	8.104	67,29	3.940	32,71	1.104	9,17
2010	11.967	8.254	68,97	3.713	31,03	1.088	9,09
2011	11.265	7.991	70,94	3.274	29,06	985	8,74
2012	11.002	7.775	70,67	3.227	29,33	1.065	9,68
2013	10.532	7.505	71,26	3.027	28,74	1.007	9,56
2014	10.673	7.902	74,04	2.771	25,96	929	8,70
2015	10.597	7.784	73,45	2.813	26,55	1.040	9,81
2016	10.616	7.671	72,26	2.945	27,74	1.123	10,58
2017	10.288	7.326	71,21	2.962	28,79	1.072	10,42
2018	10.285	7.216	70,16	3.069	29,84	1.131	11,00
2019	9.681	6.517	67,32	3.164	32,68	1.136	11,73
2020	9.455	6.436	68,07	3.018	31,92	1.007	10,65
2021	9.520	6.637	69,72	2.883	30,28	1.033	10,85
2022	9.079	6.121	67,42	2.958	32,58	1.022	11,26
2023	8.738	5.844	66,88	2.894	33,12	876	10,03

continua

	% Europa/ estrangers	Àfrica	% Àfrica/total	% Àfrica/ estrangers	Amèrica del Sud	% Amèrica del Sud/total	% Amèrica del Sud/estrangers
2007	30,10	944	7,92	28,05	1.196	10,04	35,54
2008	29,23	1.228	9,66	30,42	1.350	10,62	33,44
2009	28,02	1.324	10,99	33,60	1.213	10,07	30,79
2010	29,30	1.347	11,26	36,28	962	8,04	25,91
2011	30,09	1.132	10,05	34,58	832	7,39	25,41
2012	33,00	1.118	10,16	34,65	730	6,64	22,62
2013	33,27	1.074	10,20	35,48	650	6,17	21,47
2014	33,53	973	9,12	35,11	582	5,45	21,00
2015	36,97	964	9,10	34,27	550	5,19	19,55
2016	38,13	1.009	9,50	34,26	545	5,13	18,51
2017	36,19	1.013	9,85	34,20	528	5,13	17,83
2018	36,85	985	9,58	32,10	621	6,04	20,23
2019	35,90	1.013	10,46	32,02	659	6,81	20,83
2020	33,37	974	10,30	32,27	667	7,05	22,10
2021	35,83	888	9,33	30,80	635	6,67	22,03
2022	34,55	879	9,68	29,72	718	7,91	24,27
2023	30,27	801	9,17	27,68	877	10,04	30,30

Font: naixements (sèries), Institut d'Estadística de les Illes Balears.

tramatrimonials; l'any 2000, més del 25 %, i el 2018 se superà per primer cop el 50 %. Les dades de 2023 se situen en el 53,11 % amb 4.641 mares no casades de les 8.738 mares totals.

1.3.1.1. Interrupcions voluntàries de l'embaràs

El 2023 es registraren a l'Estat espanyol 103.097 interrupcions voluntàries de l'embaràs (IVE), la qual cosa suposa un creixement interanual de prop del 5 % (98.316 IVE, 2022) i la taxa se situa en 12,22 ‰ de dones. Aquests valors són els segons més alts des de 2013 (108.690) i sembla que indiquen una certa tendència creixent, ja detectada el 2022. Tots els grups considerats experimenten el 2023 un increment en les taxes d'IVE, particularment en aquells grups en què les taxes i els valors absoluts són més elevats: el grup de 20-24 anys (23.768 IVE i 20,28 ‰) i el grup de 25-29 anys (22.608 IVE, 18,22 ‰). També hi ha un creixement significatiu, però menor, en el grup de dones de 19 anys i menys (passa del 8,54 ‰ de 2022 al 9,14 ‰ de 2023), mentre que la resta, tot i créixer, presenta uns valors molt similars. Fins i tot, el grup de dones de menys de 15 anys ha participat en l'augment general de les IVE, que ha passat de les 306 de 2022 a les 315 de 2023, amb un increment proper al 3 %.

D'ençà de la implantació de la Llei orgànica 2/2010, han crescut el centres notificadors d'IVE a l'Estat fins als 230 registrats el 2023 (8 més que el 2022), dels quals deu (set centres públics i tres de privats) es localitzen a les Balears, amb la qual cosa es manté la situació a les Illes respecte als exercicis anteriors.

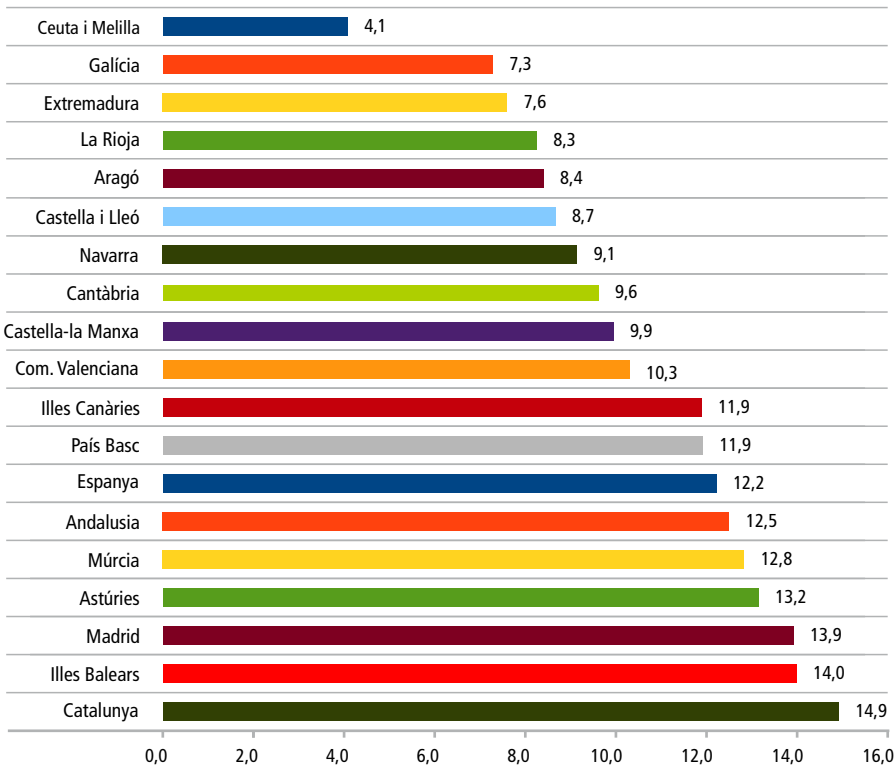
La Llei orgànica 2/2010 ha significat un increment de les interrupcions voluntàries de l'embaràs practicades en centres públics des del 2 % de les IVE total practicades a l'inici fins al 18,55 % de 2023 (7,95 % en centres hospitalaris i 10,60 % en extrahospitalaris). Aquesta xifra suposa un increment d'1,53 punts percentuals, atès que el 2022 era del 17,02 %. Tot i això, una gran majoria d'IVE (81,45 %) es duen a terme en centres privats, majoritàriament de tipus extrahospitalari (73,03 %).

Aquest canvi ha estat especialment significatiu al nostre arxipèlag, on majoritàriament les IVE s'han dut a terme en centres de titularitat pública (el 63,5 % de les 3.237 IVE de 2023), la pràctica totalitat dels quals en centres hospitalaris (només s'han registrat dos casos d'IVE pública en un centre extrahospitalari). Aquest percentatge és superior al de 2002, en què fou del 60,7 %. Pel que fa a la privada, la situació s'inverteix. La pràctica totalitat de les 1.182 interrupcions voluntàries de l'embaràs fetes en centres privats s'han fet en entorns extrahospitalaris (99,9 %) (només 1 IVE en centres privats s'ha dut a terme en un hospital).

Les taxes d'IVE a les Balears (13,99 ‰) se situen el 2023 com les segones més elevades de l'Estat espanyol, després de Catalunya (14,92 ‰), i són les més elevades d'ençà del 2011 en què arribaren al 15 ‰ (vegeu el [gràfic III-1.2](#)).

Per nacionalitats, les dones que majoritàriament interromperen voluntàriament l'embaràs el 2023 a les Balears foren les europees (2.150, dues tercers parts del total), entre les quals les espanyoles són el col·lectiu més important (1.777, 54,9

Gràfic III-1.2.
Taxa d'interrupció voluntària de l'embaràs per CA de residència. 2023

Font: interrupció voluntària de l'embaràs, Ministeri de Sanitat.

% del total), però amb un marcat descens respecte de les 1.948 IVE de 2022. El 27,9 % de les IVE registrades a l'arxipèlag balear foren a dones americanes, principalment d'Amèrica del Sud, que ja suposen gairebé una de cada quatre IVE practicades a l'arxipèlag (747 i 23,1 % el 2023), amb un importantíssim creixement respecte al 2022 (548 IVE, 17,8 %). El percentatge restant es distribuïria entre dones africanes, 108 IVE (63 de l'Àfrica del nord i la resta de l'Àfrica subsahariana) i Àsia, amb 69 IVE.

L'any 2023, el motiu principal per interrompre l'embaràs a les Balears, com també a la resta de l'Estat, ha estat la sol·licitud de la dona (3.137), la qual cosa suposa el 96,9 % de les IVE practicades, un percentatge idèntic del registrat el 2022. La resta de causes codificades, ordenades de més a menys són el risc de greus anomalies en el fetus (52), que ha crescut de manera considerable respecte dels 33 declarats el 2022; anomalies fetals incompatibles amb la vida o malaltia greu i incurable (27 el 2023 i 38 el 2022), i risc greu per a la vida

o la salut de l'embarassada (21 el 2023 i 25 el 2022).

El 2023 les IVE a les Balears s'han fet majoritàriament al principi de l'embaràs. Prop del 82,7 % (81,3 %, 2022) s'han dut a terme amb vuit setmanes o menys de gestació, i el 97,7 %, dins el termini lliure de les 14 setmanes.

El 2023 el 75 % de les interrupcions voluntàries de l'embaràs a les Balears es practiquen a dones que no havien avortat amb anterioritat i menys del 6 % es feren a dones a qui ja s'havien practicat dues o més IVE. Tot i que percentualment té molt poca rellevància, hi ha 21 casos en què les dones que decidiren interrompre voluntàriament l'embaràs el 2023 s'havien sotmès a 4 o més IVE amb anterioritat.

1.3.2. LA NUPCIALITAT

1.2.2.1. Matrimonis entre cònjuges de diferent sexe

El 2023 se celebraren 5.150 matrimonis entre cònjuges de distint sexe, 111 més que el 2022, que amb 5.039 matrimonis constituïa el rècord de la sèrie considerada. La xifra de matrimonis de 2023 és la més elevada de les registrades en els darrers 50 anys i continua la tendència detectada en el període postpandèmic de la COVID-19 d'un augment molt significatiu dels matrimonis.

En el conjunt estatal la situació és distinta. Els 165.658 matrimonis entre cònjuges de distint sexe suposen un descens de 7.213 matrimonis respecte del 2022 i podem interpretar-la com un retorn a la normali-

tat matrimonial postcovid, que provocà un descens del 50 % en els matrimonis del 2020 i una recuperació posterior que determinà un màxim de 172.871 matrimonis el 2022, la xifra més alta d'ençà del 2009. Cal tenir present, però, que aquest descens és conseqüència del descens dels matrimonis entre persones de nacionalitat espanyola (137.604, -5,78 %), mentre que augmenten entre els que un dels seus membres és estranger (28.755, 5,28 %) o entre ambdós membres estrangers (6.071, 5,49 %).

La taxa bruta de matrimonialitat de 2023 a les Illes Balears fou del 4,43 ‰, la més alta de totes les comunitats autònomes de l'Estat, amb una mitjana estatal del 3,55 ‰. Mentre que a les Illes Balears continua creixent, per al conjunt de l'Estat suposa un descens respecte al 2022, en què es registraren unes taxes del 4,39 ‰ a les Illes i 3,74 ‰ a l'Estat.

Pel que fa a la manera de celebració, la nupcialitat entre cònjuges de distint sexe a les Balears es caracteritza pel rapidíssim descens en la proporció de matrimonis catòlics. Així, mentre el 2000 aquests matrimonis eren encara majoritaris, amb el 66 % de total, el 2005 suposaren el 45 %; el 2010, només un 27 %, i en els darrers exercicis se situen entorn del 10 %. Així, si un 11,43 % dels matrimonis heterosexuels de l'illa se celebraren pel ritu catòlic el 2022, aquest percentatge ha baixat el 2023 fins al 9,55 %. Avui dia, les persones heterosexuels es casen principalment en cerimònies civils o altres religions distintes a la catòlica en una proporció que ja supera les 9 de cada 10.

Una altra característica de la matrimonialitat és el retard en l'edat a l'hora de

contraure matrimoni que s'explicaria per múltiples causes (períodes de formació més llargs, inestabilitat laboral, preu de l'habitatge, nous models de relacions personals...). D'ençà del 1976, l'edat del matrimoni s'ha retardat més de deu anys en el cas dels homes i més d'onze en el de les dones.

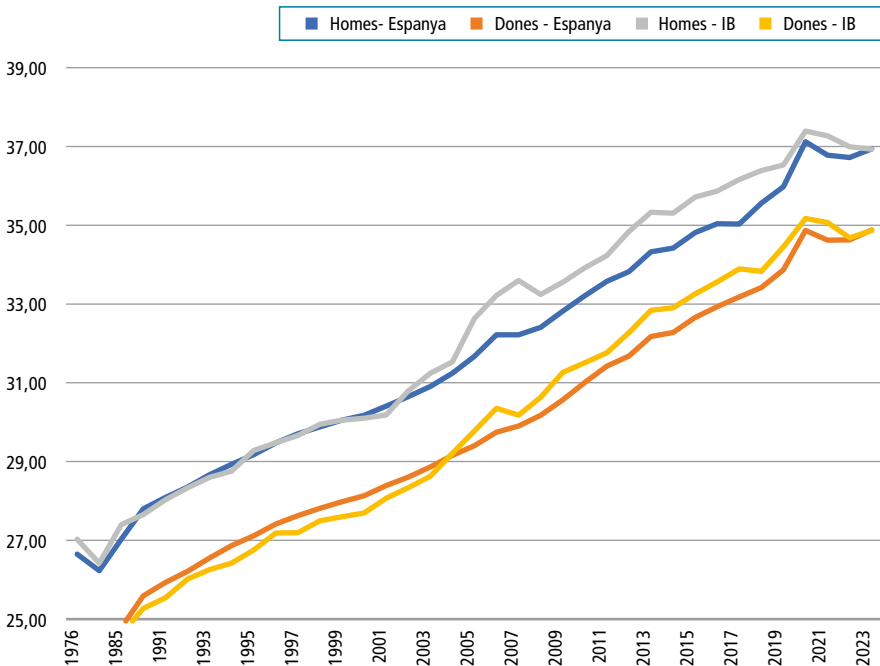
Les dades del 2023 situen l'edat mitjana del primer matrimoni dels homes en els 37 anys (36,93) i uns dos anys menys en el cas de les dones (34,87); aquestes xifres són gairebé coincidents amb les mitjanes estatals (36,94 i 34,88, respectivament).

Aquest endarreriment incideix sobre la natalitat i la fecunditat total (vegeu el [gràfic III-1.3](#)).

Els homes generalment es casen amb dones entre dos i tres anys més joves de mitjana. Aquesta bretxa per sexe s'ha mantingut relativament constant al llarg de la sèrie estudiada tant en el conjunt de l'Estat com a les Balears.

Així mateix, la importància dels fluxos immigratoris determina que s'hagin incrementat significament en les darreres dècades els matrimonis celebrats a les

Gràfic III-1.3.
Evolució de l'edat mitjana al primer matrimoni a Espanya i a les Illes Balears per sexe (1976-2022)

Font: INE. Indicadors demogràfics bàsics. Indicadors de primonupcialitat.

Balears en què algun dels membres tenen nacionalitat estrangera. El 2023, s'han celebrat 5.150 matrimonis entre cònjuges de diferent sexe, dels quals el 63,5 % eren parelles de contraents amb nacionalitat espanyola; el 27,86 % eren parelles en què un dels membres tenia nacionalitat estrangera (1.435 matrimonis) i, finalment, prop del 9 % eren parelles en què tots dos contraents eren estrangers (445) i, d'aquests, un de cada dos el 2023 (54 %) es dugué a terme entre persones de la mateixa nacionalitat (245 matrimonis) (vegeu el **quadre III-1.5**). Respecte a l'exercici anterior, cal dir que s'ha produït un descens de prop del 3 % dels matrimonis entre espanyols i de poc més de l'1 % dels matrimonis entre cònjuges de nacionalitats estrangeres, que han estat compensats per l'increment destacable dels matrimonis entre home espanyol i dona estrangera, que ha crescut gairebé el 9 % i, sobretot, pels matrimonis entre dona espanyola i home estranger, que han crescut un 30 %.

Pel que fa als matrimonis entre persones espanyoles i estrangeres, cal indicar que són més freqüents entre un espanyol i una estrangera que a la inversa, tot i el fort increment de matrimonis entre dones espanyoles i homes estrangers detectat el 2023. El 2023 es registraren a les Balears 825 matrimonis entre un espanyol i una estrangera (757, el 2022), l'àrea de nacionalitat principal de les quals fou Amèrica de Sud (458 matrimonis, el 55,6 % dels matrimonis entre espanyol i estrangera) i Europa (239 matrimonis i el 29 %). Els matrimonis entre una espanyola i un estranger foren 610 (468, el 2022), i destaca la procedència sud-americana (307, el 50,33 % dels matrimonis entre espanyola i un estranger), d'Europa (184, el 30,17 %) i de l'Àfrica (76, el 12,46 %).

1.3.2.2. Matrimonis entre cònjuges del mateix sexe

La Llei 13/2005, d'1 de juliol, modificà el Codi civil i va conferir el dret de casar-se a Espanya a qualsevol parella independentment del sexe dels membres.

El 2023, com també ha succeït en els matrimonis heterosexuels, ha registrat un increment interanual important. Tant és així que si l'any passat els 223 enllaços entre parelles del mateix sexe constituïen el rècord de la sèrie, aquesta xifra ha estat superada el 2023 amb 262 enllaços, gairebé un 17,5 % més. Aquesta xifra tan destacable és conseqüència dels nous rècords de matrimonis entre dones, principalment, i entre homes registrats. Els 145 matrimonis entre dones, amb un increment proper al 22 % sobre l'exercici anterior, que ja havia estat un rècord històric, i els 117 matrimonis entre homes, amb un increment del 12,5 % sobre l'any anterior, es constitueixen com les xifres més elevades de tota la sèrie històrica en ambdues categories (vegeu el **quadre III-1.6**). A diferència dels primers anys després de l'aprovació dels matrimonis del mateix sexe en què els matrimonis entre homes eren majoritaris, la situació s'ha invertit, particularment des del 2021, any en què s'inicià el retorn a la normalitat postpandèmica. A totes les Illes s'han celebrat molts més matrimonis entre dones que entre els homes i, en el cas de Menorca, aquesta proporció ha superat el 2/1.

Pel que fa a la situació per illes, el 2023 el 80,15 % dels enllaços entre persones del mateix sexe se celebraren a l'illa de Mallorca, un 11,07 % a les Pitiüses i prop del 9 % restant a l'illa de Menorca. El 2023

QUADRE III-1.5. MATRIMONIS AMB CÒNJUGES DE DIFERENT SEXE SEGONS LA COMPOSICIÓ DE LES NACIONALITATS DELS CONTRAENTS A LES ILLES BALEARS (1986-2023)						
	1986	1991	1996	2001	2006	2011
Total	4.164	4.410	4.152	4.329	4.260	3.950
Ambdós espanyols	3.892	4.035	3.749	3.647	2.990	2.712
Espòs espanyol i esposa estrangera	156	198	186	331	568	512
Esposa espanyola i espòs estranger	77	124	154	198	337	403
Ambdós estrangers	39	53	63	153	365	323
Mateixa nacionalitat estrangera	29	37	30	82	193	145

continua

	2016	2019	2020	2021	2022	2023
Total	4.593	4.880	2.847	4.166	5.039	5.150
Ambdós espanyols	3.439	3.376	1.929	2.922	3.363	3.270
Espòs espanyol i esposa estrangera	505	650	412	552	757	825
Esposa espanyola i espòs estranger	377	461	270	392	468	610
Ambdós estrangers	272	393	244	300	451	445
Mateixa nacionalitat estrangera	128	147	84	151	245	214

Font: matrimonis (sèries), lbestat.

QUADRE III-1.6. MATRIMONIS ENTRE CÒNJUGES DEL MATEIX SEXE A LES ILLES BALEARS (2006-2022)								
	Illes Balears		Mallorca		Menorca		Eivissa i Formentera	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
2006	95	53	77	37	4	8	14	8
2007	87	42	73	36	2	2	12	4
2008	56	36	43	25	5	4	8	7
2009	86	38	72	25	1	4	13	9
2010	71	42	56	36	5	2	10	4
2011	82	43	61	37	5	0	16	6
2012	56	50	44	40	2	4	10	6
2013	75	54	55	41	4	7	16	6
2014	63	60	50	49	3	3	10	8
2015	72	66	59	55	1	8	12	3
2016	78	80	64	66	2	4	12	10
2017	84	96	70	73	4	15	10	8
2018	110	84	89	67	4	4	17	13
2019	114	88	90	72	5	6	19	10
2020	57	56	49	42	3	6	5	8
2021	83	114	60	90	7	7	16	17
2022	104	119	88	94	3	8	13	17
2023	117	145	98	112	7	16	12	17

Font: lbestat (2024), matrimonis.

se celebraren molts més matrimonis entre dones (145) que entre homes (117). Aquesta situació, de fet, s'ha produït a totes les illes. Així, la distribució per illes de matrimonis entre dones (MD) i homes (MH) ha estat la següent: Mallorca (112 MD / 98 MH), en què ambdues xifres són rècords de les sèries; a les Pitiüses (17 MD / 12 MH), que són les úniques en què no només les xifres no creixen, sinó que hi ha hagut un matrimoni menys d'homes respecte al 2022, i Menorca (16 MD / 7 MH), en què la xifra de matrimonis entre dones significa un nou rècord de la sèrie a l'illa, ja que duplica els del 2022, i en què la xifra de matrimonis entre homes iguala, al seu torn, el seu màxim històric.

1.3.2.3. Divorcis, separacions i nul·litats

Les xifres de dissolucions matrimonials de 2023 han baixat un 5,3 % respecte del 2022, tot continuant la tendència decreixent respecte dels màxims assolits a mitjans dels 2000. Aquesta davallada es va iniciar amb l'aplicació de la Llei 5/2005, de 8 de juliol, que facilitava el divorci, en suprimir la necessitat de separació prèvia anterior, de fet o judicial i, a més, sense haver d'al·legar cap motivació concreta. Les dades de 2023 assoleixen uns valors gairebé coincidents amb el mínim recent de 2020, que fou marcat per la pandèmia i en què s'assoliren 80.015 dissolucions.

El 2023 es registraren 80.065 dissolucions a l'Estat espanyol (4.486 menys que el 2022) i 2.201 a les Balears (118 menys que el 2022) (vegeu el [quadre III-1.7](#)).

Les 2.201 dissolucions matrimonials registrades el 2023 a les Balears es distribueixen

entre 2.126 divorcis (96,59 %), 109 menys que el 2022, i 74 separacions (3,36 %), 10 menys que el 2022. Les dades de nul·litat no es troben disponibles per a l'exercici 2023, tot i que entre 2019 i 2022 no se'n registrà cap a les Illes.

Les Balears (1,80 %) presenten la tercera taxa més elevada per comunitat autònoma de dissolució matrimonial, després de la Comunitat Valenciana (1,94 %) i les Illes Canàries (1,90 %), mentre que la mitjana estatal se situa en l'1,66 % (2023).

1.3.3. LA MORTALITAT

En aquest apartat s'exposen breument les dades sobre defuncions, així com les taxes brutes i estandarditzades de mortalitat i d'anys potencials de vida perduts (APVP). Les darreres dades disponibles i publicades per l'Ibestat i l'INE corresponen a l'any 2023, excepte en el cas dels indicadors de l'Ibestat, en què, pels canvis metodològics en les dades de població, les darreres dades disponibles són les de l'any 2021. En aquest apartat, es mencionen només les dades relatives a l'any 2023.

Com en memòries anteriors, es recullen les taxes estandarditzades de mortalitat, ja que permeten una millor comparació territorial que les taxes brutes. Per a més informació, es pot consultar la metodologia de l'Estadística de defuncions segons la causa de mort de l'INE.⁴

4. Per a més informació, podeu consultar el document *Metodología Estadística de Defunciones según la Causa de Muerte* (Dic 2024) Data de captura: 30 de març de 2025.

QUADRE III-1.7. DISSOLUCIONS DEL MATRIMONI A ESPANYA I LES ILLES BALEARS (2007-2022)

	Espanya				Illes Balears			
	Total	Nul·litat	Separació	Divorci	Total	Nul·litat	Separació	Divorci
2007	137.510	150	11.583	125.777	3.774	10	273	3.491
2008	118.939	142	8.761	110.036	3.087	3	198	2.886
2009	106.166	127	7.680	98.359	2.784	4	184	2.596
2010	110.321	140	7.248	102.933	2.853	2	162	2.689
2011	110.651	132	6.915	103.604	2.907	1	136	2.770
2012	110.764	133	6.369	104.262	2.851	0	151	2.699
2013	100.437	110	4.900	95.427	2.500	3	107	2.389
2014	105.893	113	5.034	100.746	2.510	2	117	2.391
2015	101.357	144	4.652	96.562	2.503	2	78	2.423
2016	101.294	117	4.353	96.824	2.539	2	154	2.383
2017	102.341	100	4.280	97.960	2.694	0	146	2.548
2018	99.444	92	4.098	95.254	2.596	4	94	2.498
2019	95.320	75	3.599	91.645	2.523	0	76	2.447
2020	80.015	40	2.775	77.200	2.248	0	99	2.149
2021	90.582	57	3.674	86.851	2.401	0	92	2.309
2022	84.551	39	3.210	81.302	2.319	0	84	2.235
2023	80.065	..	3.380	76.685	2.201	..	74	2.126

Font: INE (2025), Estadística de nul·litats, separacions i divorcis.
..Dada no disponible

L'any 2023 es varen produir un total de 8.639 defuncions de persones residents a les Illes Balears, fet que representa el 2 % del total nacional. La taxa estandarditzada de mortalitat a les Balears se situà en un 7,91 ‰, mentre que, en el conjunt de l'Estat, aquesta taxa fou del 7,79 ‰.

La comparativa amb les altres comunitats autònomes (sense incloure Ceuta i Melilla) mostra que Madrid va registrar la taxa més baixa (6,47 ‰), mentre que la més elevada, amb un 8,83 ‰, es va registrar a Andalusia. Les causes de mort amb les taxes estandarditzades més altes van continuar sent les malalties del sistema circulatori, els tumors i les patologies associades a problemes respiratoris (vegeu el quadre III-1.8).

Pel que fa al nombre mitjà d'anys potencials de vida perduts (APVP), va ser

de 13,97 anys per als homes i de 12,99 per a les dones. En tot cas, el valor de l'indicador fou significativament superior en el cas de morts per causes externes (28,26 anys per als dos sexes). La taxa estandarditzada d'APVP indica que la principal causa de mort prematura en el conjunt de la població va ser el càncer (1.885,7 per 100.000 habitants). Quant a les causes externes de mortalitat, la taxa es va situar en 610,5. Per al total de defuncions, la taxa —inferior a la nacional— es va situar en 4.429,03 per 100.000 habitants (vegeu el quadre III-1.9).

L'indicador d'APVP, en comparació amb l'any 2022, va disminuir lleugerament (13,53). No obstant això, des d'una perspectiva temporal més àmplia, s'observa una tendència a la baixa. Així, l'any 2010 el valor de l'indicador era de 15,26, el 2015 de 14,57 i el 2020 de 13,99. Aques-

QUADRE III-1.8. EVOLUCIÓ DE LES TAXES ESTANDARDITZADES DE DEFUNCIÓ A ESPANYA I LES ILLES BALEARS (2001, 2008, 2022, 2023)				
	2001		2008	
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Total	8,53	8,73	7,47	7,40
Malalties del sistema circulatori	2,92	2,97	2,31	2,37
Tumors	2,35	2,38	2,12	2,10
Malalties del sistema respiratori	0,88	0,86	0,83	0,68

continua

	2022		2023	
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Total	8,45	8,75	7,79	7,91
Malalties del sistema circulatori	2,16	2,26	2,02	2,04
Tumors	2,21	2,27	2,18	2,26
Malalties del sistema respiratori	0,77	0,74	0,82	0,72

Font: INE, defuncions 2023.
Nota: taxa tant per mil.

ta reducció es reflecteix en pràcticament totes les causes de mort, especialment en les malalties de la sang i òrgans hemato-poètics, la salut mental i les causes externes de mortalitat.

Amb un índex de sobremortalitat masculina d'1,1, els homes continuaren presentant una taxa de mortalitat més alta. Tanmateix, cal destacar que en alguns grups d'edat la sobremortalitat masculina presenta valors més elevats, com en el grup de 15 a 20 anys (2,6) i, sobretot, en el de 30 a 39 anys (3,6).

Per grups d'edat, i com és previsible, la xifra de defuncions es concentra principalment en les edats més avançades. El 42,6 % (3.677) de les defuncions es va produir en persones de més de 85 anys, de les quals 6 de cada 10 eren dones, a causa

de la major longevitat femenina (vegeu el quadre III-10).

El nombre total de defuncions fou lleugerament inferior al de naixements, fet que va donar com a resultat un creixement vegetatiu del 0,08 %. A Espanya, el balanç va ser negatiu (-1,54) (vegeu el gràfic III-1.4).

Les dades de mortalitat de l'any 2023 a les Illes Balears mostren una situació similar a la dels darrers anys, una sobremortalitat masculina més accentuada en determinats grups d'edat i una tendència a la baixa en els anys potencials de vida perduts. Tot i que la taxa estandarditzada de mortalitat de l'arxipèlag és lleugerament superior a la mitjana estatal, es manté dins d'uns marges estables. Destaca la importància del càncer com a principal causa de mort prematura i la concentració de defuncions

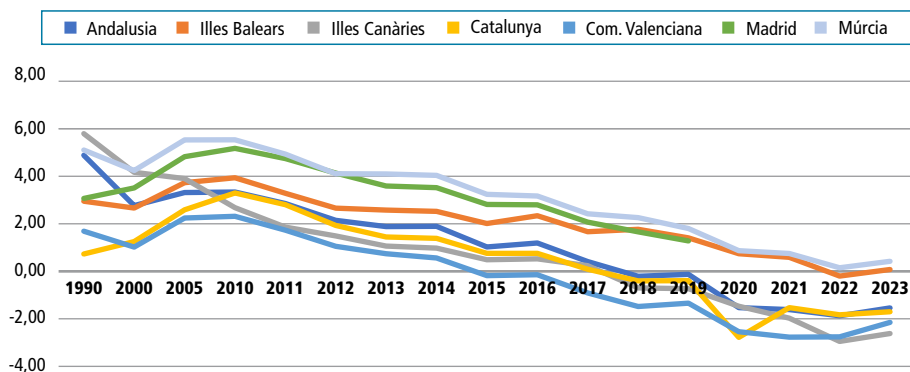
QUADRE III-1.9. TAXES ESTANDARDITZADES D'APVP TOTAL, TUMORS I PER CAUSES EXTERNES A ESPANYA I LES ILLES BALEARS (2023)						
	Ambdós sexes		Homes		Dones	
Espanya / Illes Balears	Taxa estandarditzada d'APVP	Nombre mitjà d'APVP	Taxa estandarditzada d'APVP	Nombre mitjà d'APVP	Taxa estandarditzada d'APVP	Nombre mitjà d'APVP
Espanya						
Totes les causes	4.725,20	13,29	6.391,49	13,54	3.155,06	12,82
Tumors	1.909,46	13,01	2.338,19	12,38	1.522,39	14,02
Causes externes de mortalitat	629,73	26,16	964,07	26,96	295,16	23,85
Illes Balears						
Totes les causes	4.429,03	13,61	5.914,03	13,97	2.997,47	12,99
Tumors	1.885,70	13,24	2.311,32	12,85	1.490,69	13,84
Causes externes de mortalitat	610,5	28,26	914,75	29,52	299,75	24,89

Font: INE, defuncions segons la causa de mort 2023.
Nota: APVP, anys potencials de vida perduts. Taxa en tant per 100.000.

QUADRE III-1.10. DEFUNCIONS A LES ILLES BALEARS SEGONS EL GRUPS D'EDAT I EL GÈNERE (2023)						
	Total	Homes	Dones	Sobremortalitat dels homes	Distribució per grups d'edat	Percentatge de dones
Totes les edats	8.639	4.480	4.159	1,1	100,0%	48,1%
Menors d'1 any	19	6	13	0,5	0,2%	68,4%
De 1 a 14 anys	9	5	4	1,3	0,1%	44,4%
De 15 a 29 anys	51	37	14	2,6	0,6%	27,5%
De 30 a 39 anys	74	58	16	3,6	0,9%	21,6%
De 40 a 44 anys	73	42	31	1,4	0,8%	42,5%
De 45 a 49 anys	124	84	40	2,1	1,4%	32,3%
De 50 a 54 anys	204	132	72	1,8	2,4%	35,3%
De 55 a 59 anys	360	233	127	1,8	4,2%	35,3%
De 60 a 64 anys	439	287	152	1,9	5,1%	34,6%
De 65 a 69 anys	594	383	211	1,8	6,9%	35,5%
De 70 a 74 anys	733	479	254	1,9	8,5%	34,7%
De 75 a 79 anys	1.050	637	413	1,5	12,2%	39,3%
De 80 a 84 anys	1.232	687	545	1,3	14,3%	44,2%
De 85 a 89 anys	1.529	665	864	0,8	17,7%	56,5%
De 90 a 94 anys	1.416	546	870	0,6	16,4%	61,4%
De 95 anys i més	732	199	533	0,4	8,5%	72,8%

Font: INE, defuncions segons la causa de mort 2023.

Gràfic III-1.4.

Taxes de creixement vegetatiu per 1.000 (1990-2010 decennal / 2011-2023 anual)

Font: INE (2025), Indicadors demogràfics

Nota: les dades anteriors a 2022 són les publicades en memòries anteriors tot i que l'INE ha actualitzat les dades dels anys 2012 a 2022 d'acord amb les dades de població dels nous censos de població

en les edats més avançades, especialment entre les dones.

1.3.4. LA IMMIGRACIÓ

Un dels components demogràfics més importants en l'estructura i la dinàmica de les poblacions actuals són els moviments migratoris, ja que constitueixen un dels elements de l'equació compensadora que determina la grandària d'una població.

La importància de la immigració es fa palesa en l'estructura de la població segons les variables de nacionalitat i lloc de naixement. Així, tal com s'ha indicat a l'inici d'aquest capítol, la població resident nascuda fora de la comunitat autònoma (sigui en una altra comunitat espanyola o a l'estranger) representa el 47,9 % de la població censal.

El nombre de persones nascudes a l'estranger és de 340.619, fet que suposa el 27,65 % de la població resident a les Balears. Aquest grup de població ha crescut en un any en 20.913 persones, és a dir, un 6,54 %. Tot i que la taxa de variació anual és un punt percentual inferior a la de 2022, es manté la tendència de creixement de la població nascuda a l'estranger.

Pel que fa a la població amb nacionalitat estrangera, se situa en 260.727 persones (+5,27 %), de les quals 19.852 han nascut a Espanya. La resta han nascut en una àmplia diversitat de països (se'n comptabilitzen més de 90), tot i que els grups més nombrosos provenen del Marroc, Colòmbia i l'Argentina (vegeu el [quadre III-1.11](#)).

Pel que fa al balanç migratori —especialment significatiu en els períodes 2004-2008 i 2016-2019—, es pot afirmar que

QUADRE III-1.11. DISTRIBUCIÓ DE LA POBLACIÓ ESTRANGERA SEGONS EL PAÍS DE NAIXEMENT (2024)		
Total	260.727	100,00 %
Marroc	25.209	9,67 %
Colòmbia	25.208	9,67 %
Argentina	21.322	8,18 %
Alemanya	19.139	7,34 %
Regne Unit	16.607	6,37 %
Itàlia	12.880	4,94 %
Romania	10.017	3,84 %
França	6.131	2,35 %
Paraguai	5.894	2,26 %
Bulgària	5.822	2,23 %
Veneçuela	5.547	2,13 %
Equador	5.151	1,98 %
Brasil	5.017	1,92 %
Xina	4.690	1,80 %
Senegal	4.551	1,75 %
Uruguai	4.255	1,63 %
Perú	4.064	1,56 %
Ucraïna	3.693	1,42 %
Cuba	3.116	1,20 %
Països Baixos	3.049	1,17 %
Polònia	2.972	1,14 %
Bolívia	2.946	1,13 %
Índia	2.587	0,99 %
Rússia	2.359	0,90 %
Pakistan	2.245	0,86 %
Filipines	2.204	0,85 %
Xile	1.870	0,72 %
Suècia	1.752	0,67 %
Nicaragua	1.704	0,65 %
Estats Units	1.692	0,65 %
República Dominicana	1.690	0,65 %
Portugal	1.671	0,64 %
Nigèria	1.667	0,64 %
Argèlia	1.661	0,64 %
Bèlgica	1.295	0,50 %
Suïssa	1.267	0,49 %
Àustria	1.026	0,39 %

continua

República Txeca	849	0,33 %
Mèxic	847	0,32 %
Mali	810	0,31 %
Hondures	796	0,31 %
Hongria	790	0,30 %
Irlanda	788	0,30 %
República Eslovaca	717	0,28 %
Moldàvia	643	0,25 %
Altres països d'Àfrica	559	0,21 %
Sud-àfrica	521	0,20 %
Dinamarca	498	0,19 %
Bangladesh	471	0,18 %
Altres països d'Europa	433	0,17 %
Austràlia	373	0,14 %
Lituània	371	0,14 %
Mauritània	369	0,14 %
Tailàndia	333	0,13 %
Canadà	313	0,12 %
El Salvador	312	0,12 %
Altres països d'Àsia	306	0,12 %
Finlàndia	299	0,11 %
Sèrbia	282	0,11 %
Noruega	269	0,10 %
Ghana	268	0,10 %
Guinea	241	0,09 %
Turquia	236	0,09 %
Grècia	235	0,09 %
Altres països d'Oceania	227	0,09 %
Nepal	223	0,09 %
Geòrgia	216	0,08 %
Belarús	212	0,08 %
Israel	209	0,08 %
Gàmbia	205	0,08 %
Guinea Equatorial	188	0,07 %
Letònia	184	0,07 %
Japó	184	0,07 %
Guatemala	180	0,07 %
Croàcia	177	0,07 %
Iran	159	0,06 %

continua

Albània	144	0,06 %
Armènia	115	0,04 %
Tunis	113	0,04 %
Vietnam	101	0,04 %
Altres països d'Amèrica	99	0,04 %
Estònia	95	0,04 %
Costa Rica	92	0,04 %
Camerun	88	0,03 %
Indonèsia	87	0,03 %
Costa d'Ivori	77	0,03 %
Egipte	76	0,03 %
Panamà	75	0,03 %
Liban	57	0,02 %
Kazakhstan	57	0,02 %
Corea	56	0,02 %
Síria	51	0,02 %
Guinea-Bissau	46	0,02 %
Cap Verd	43	0,02 %
Angola	40	0,02 %
Andorra	36	0,01 %
Iraq	30	0,01 %
Jordània	19	0,01 %
Etiòpia	15	0,01 %

Font: INE, Cens de població 2024.

es mantenen les dinàmiques prepa-dè-miques de l'any 2022. Així, mentre que el 2021 el balanç migratori fou de només 2.337 persones, amb un saldo exterior po-sitiu de 3.732 persones i un saldo interior negatiu de -1.395, el 2023 es registra un balanç positiu de 21.362 persones, amb un saldo interior de +2.489 i un saldo exterior de +18.873. No obstant això, en comparació amb l'any 2022, el balanç to-tal és inferior.

Per illes, totes presenten un balanç global positiu, tot i que Eivissa i Formentera mos-tren balanços interiors negatius de -81

i -13, respectivament. (vegeu el quadre III-1.12).

Les dades reflecteixen el paper fonamen-tal de la immigració en el creixement i la configuració de la població de les Balears. Malgrat una lleugera reducció del balanç migratori en comparació amb l'any an-te-rior, la tendència global continua sent de creixement, especialment en la població nascuda a l'estranger. Aquest fenomen no només impacta en la demografia, sinó que també té implicacions socials, econòmiques i culturals que cal tenir en compte en la pla-nificació de polítiques públiques i serveis.

QUADRE III-1.12. BALANÇ MIGRATORI TOTAL, EXTERIOR (ESTRANGER) I INTERIOR (ENTRE CA). RESULTATS PER ILLES (2022-2023)			
	Balanç total	Balanç exterior	Balanç interior
2022			
Illes Balears	22.676	20.740	1.936
Mallorca	17.633	16.723	910
Menorca	1.965	1.287	678
Eivissa	3.322	2.922	400
Formentera	-244	-192	-52
2023			
Illes Balears	21.362	18.873	2.489
Mallorca	17.208	15.418	1.790
Menorca	2.100	1.307	793
Eivissa	1.974	2.055	-81
Formentera	80	93	-13

Font: INE (2025), Estadística de migracions i canvis de residència (EMCR).

REQUADRE III-1.

DINÀMIQUES MIGRATÒRIES I TRANSFORMACIÓ SOCIAL A LES ILLES BALEARS: UNA LECTURA GEOGRÀFICA I HISTÒRICA CONTEMPORÀNIA

JOANA M. PETRUS BEY
Departament de Geografia

PERE SALAS VIVES
Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts
Universitat de les Illes Balears

Al llarg del segle XX i fins a les primeres dècades del segle XXI, les Illes Balears han experimentat un increment demogràfic sostingut i progressivament accelerat, que ha passat de 311.649 habitants el 1900 a 1.231.768 l’any 2024,

xifra que suposa gairebé quadruplicar la població resident en un termini de 120 anys. Aquesta evolució ha estat marcada per una combinació de creixement natural i, especialment a partir de la segona meitat del segle XX, per intensos fluxos migratoris, primer nacionals i posteriorment internacionals.

Durant les primeres sis dècades del segle XX, el creixement demogràfic de les Illes Balears va ser relativament moderat. Els increments intercensals oscil·laren entre 12.800 i 42.000 persones, i les taxes relatives respecte a la població mitjana del període es mantingueren generalment per sota del 5 %. Un dels pocs períodes amb una taxa més elevada fou el comprès entre 1930 i 1940, amb un 10,86 %, tot i coincidir amb els anys de la Guerra Civil. Això indica que, malgrat la conflictivitat política i social, el balanç demogràfic no va patir un impacte substancialment ne-

gatiu. Entre 1900 i 1960, el creixement absolut va ser de 131.678 persones, i va situar la població en 443.327 habitants a les portes dels anys seixanta.

Aquest patró de creixement demogràfic de la primera meitat del segle XX s'ha d'entendre en paral·lel amb l'avanç del procés d'industrialització de l'època, que seguí a les Balears un model atípic caracteritzat per salaris baixos, escassa inversió en capital fix i una estructura industrial basada en la utilització intensiva de mà d'obra. Activitats com el calçat, la metal·lúrgia lleugera, el tèxtil o la indústria agroalimentària estaven dominades per petites i mitjanes empreses amb una productivitat limitada, però capaces d'impulsar un dinamisme mercantil que sovint ha estat ignorat per les anàlisis tradicionals i que es fa evident en fenòmens com el treball femení, la pluriactivitat o la capacitat d'adaptació a diferents sectors¹. Amb tot, aquesta activitat econòmica no fou suficient per absorbir totalment el creixement vegetatiu del període, i trobà en l'emigració una resposta empenedora a les oportunitats que oferien mercats exteriors amb els quals les illes mantenien vincles comercials tradicionals. L'alt creixement vegetatiu del període afavorí així l'emigració cap a destins com Sud-amèrica, Algèria o el sud de França, que actuaven com a focus d'atracció en ser econòmicament més dinàmics i oferir més possibilitats d'ascens social. Així, l'emigració esdevé part d'una lògi-

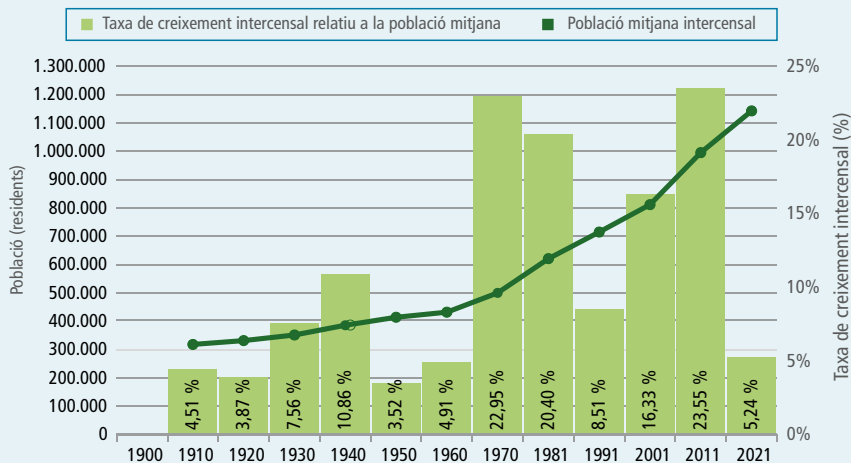
ca econòmica més complexa, en què la mobilitat de la força de treball responia també a l'existència de xarxes i capacitats adaptatives.

A partir dels anys vint, però, la mecanització progressiva i la introducció d'energies modernes permeteren augmentar la capacitat productiva. Aquesta transformació tècnica, combinada amb una demanda interna sostinguda, reforçà la capacitat de retenció de població. D'aquesta manera, l'activitat industrial, encara que fragmentada i de dimensió reduïda, actuà com a estabilitzador demogràfic, de manera que va evitar pèrdues significatives d'efectius poblacionals i va contribuir a la cohesió econòmica i social de les illes (vegeu el [gràfic RIII-1.1](#)).

A partir de la dècada de 1960, coincidint amb un canvi en el model productiu gràcies a l'impuls que proporcionà l'activitat turística, la construcció i la reestructuració econòmica cap al sector dels serveis, les Illes iniciaren un període de fort creixement demogràfic que es manté encara avui. Només entre 1960 i 1970, la població va augmentar gairebé el mateix que en els seixanta anys previs (+114.960 persones), amb una taxa intercensal del 22,95 % —la més alta registrada fins aquell moment. Aquest creixement s'explica tant per un creixement natural vigorós, amb taxes de natalitat del 18,8 ‰ —gràcies al fenomen conegut com el *baby boom*—, com per l'arribada de població procedent de distintes regions peninsulars, atreta per les oportunitats laborals derivades del boom turístic. El patró, tot i que es moderà a causa de la crisi iniciada el 1973,

1. Manera, C.; Parejo, A. (2012). «El índice de producción industrial de las Islas Baleares, 1850-2007». *Revista de Historia Industrial*, núm. 50, p. 17-47.

Gràfic RIII-1.1.
Creixement demogràfic de les Illes Balears. Variació intercensal 1900-2021

Font: INE (2024), Cens de població.

es mantingué entre 1970 i 1981, període en què es registrà un increment de 126.801 persones i una taxa de creixement del 20,40 %.

Durant les dècades següents, el ritme de creixement es moderà. Entre 1981 i 1991, l'increment va ser de 60.856 habitants (8,51 %), en bona part gràcies a la caiguda de la fecunditat. A la dècada següent, entre 1991 i 2001, s'enregistrà una nova acceleració fins a les 132.683 persones (16,33 %). És, però, entre 2001-2011 quan es produeix el creixement més accentuat de tota la sèrie, amb la incorporació d'un saldo net de 234.487 habitants i una taxa intercensal del 23,55 %, impulsat sobretot per la immigració internacional. És en aquest període que les Illes Balears s'han consolidat com una de les destinacions més dinàmiques de l'Estat espanyol, tant pel que fa a la mobilitat residencial com al turisme,

que sosté un nou model productiu basat, com l'anterior, en la capacitat de connectar economies externes, un ús intensiu de la mà d'obra i salaris mitjans inferiors als d'altres regions espanyoles.

Finalment, entre 2011 i 2021, s'ha produït una relativa desacceleració, amb un increment de 59.894 habitants i una taxa intercensal del 5,24 %. Aquest alentiment reflecteix l'impacte de la crisi econòmica iniciada a partir de 2008 i la COVID-19, que va reduir els fluxos migratoris d'entrada i incrementà lleugerament les sortides. Així mateix, les dades dels darrers anys indiquen una represa del ritme de creixement de la població gràcies a un augment del nombre d'immigrants.

En termes comparatius, el creixement acumulat del segle XX (de 311.649 a 845.630 habitants) va ser de 533.981

persones, amb una taxa relativa acumulada del 171 %. No obstant això, només en les dues primeres dècades del segle XXI (2001-2021) l'augment ja ha estat de 294.381 persones, amb una mitjana anual de creixement gairebé triple respecte al segle anterior (16.296 vs. 5.340 habitants/any). L'índex relatiu de població prenent l'any 1900 com a base = 100 és de 376,39 l'any 2021, que fa palesa de forma inequívoca com s'ha multiplicat la pressió demogràfica sobre el territori.

En el període 1960-2024, ens trobam, per tant, amb dues fases de creixement demogràfic clarament diferenciades, d'una banda, la protagonitzada per la migració peninsular durant les dècades 1970 i 1980; i d'altra, la registrada des de finals del segle XX en què els fluxos immigratoris exteriors han estat molt més importants que els interautonòmics i han marcat la tendència positiva i creixent de la població balear.

1.1.

BALANÇOS MIGRATORIS

L'INE publica des de 2008 una sèrie contínua d'estadística de migracions exteriors i interiors que permet conèixer l'origen dels fluxos d'arribada a les Illes Balears i els de sortida cap a altres comunitats autònomes o l'estranger.

L'evolució dels fluxos migratoris a les Illes Balears entre 2008 i 2021 reflecteix l'impacte directe dels cicles econòmics sobre el comportament geogràfic de la mobilitat laboral i residencial. Les Illes

Balears han estat, durant aquest període, una destinació preferent per a migrants tant d'origen internacional com peninsular, però els patrons de mobilitat d'ambdós col·lectius són diferenciats.

Els migrants procedents d'altres comunitats autònomes també han mantengut un flux continu d'entrada, amb valors que oscil·len entre les 12.000 i 18.000 persones anuals. No obstant això, el comportament d'aquest col·lectiu destaca per una major inestabilitat perquè va acompanyat anualment d'un volum de sortides que superen sovint les entrades o s'hi aproximen, cosa que provoca saldos migratoris interautonòmics baixos o fins i tot negatius, com s'observa clarament els anys 2020 (-1.911) i 2021 (-2.191) (vegeu el [quadre RIII-1.1](#)).

1.2.

MIGRACIÓ EXTERIOR I INTERAUTONÒMICA

En conjunt, la immigració exterior presenta una trajectòria de creixement sostingut que reproduceix de manera prou fidel els cicles econòmics expansius i recessius de l'economia regional. En l'evolució econòmica recent, la immigració internacional ha crescut en èpoques de bonança, i s'han assolit entrades d'immigrants que oscil·laren entre 20.000 i 26.000 persones/any, mentre que s'ha contret en conjuntures recessives, com ara els anys posteriors a la crisi financera de 2008. En efecte, la migració exterior es mostra també sensible als cicles econòmics

Quadre RIII-1.1. Migracions exteriors i interautonòmiques balanços migratoris									
	Entrades exterior	Entrades interautonòmiques	Total entrades	Sortides exterior	Sortides interautonòmiques	Total sortides	Saldo migratori exterior	Saldo intraautonòmic	Saldo net total
2008	22.323	18.279	42.610	8.204	15.223	23.427	14.119	3.056	17.175
2009	15.048	16.410	33.467	10.851	16.095	26.946	4.197	315	4.512
2010	11.618	15.437	29.065	11.296	16.576	27.872	322	-1.139	-817
2011	12.544	16.361	30.916	11.126	16.104	27.230	1.418	257	1.675
2012	12.015	18.309	32.336	9.945	13.913	23.858	2.070	4.396	6.466
2013	11.659	17.617	31.289	13.866	12.556	26.422	-2.207	5.061	2.854
2014	11.612	17.023	30.649	8.965	13.364	22.329	2.647	3.659	6.306
2015	12.535	17.121	31.671	7.598	13.672	21.270	4.937	3.449	8.386
2016	15.130	17.599	34.745	7.710	12.261	19.971	7.420	5.338	12.758
2017	20.196	17.118	39.331	9.446	13.787	23.233	10.750	3.331	14.081
2018	23.323	18.080	43.421	7.996	14.148	22.144	15.327	3.932	19.259
2019	26.096	17.243	45.358	6.957	15.528	22.485	19.139	1.715	20.854
2020	17.001	12.095	31.116	6.875	14.006	20.881	10.126	-1.911	8.215
2021	17.576	13.318	32.915	11.850	15.509	27.359	5.726	-2.191	3.535
Mitjana anual del període	16.334	16.572	34.921	9.478	14.482	23.959	6.857	2.091	8.947

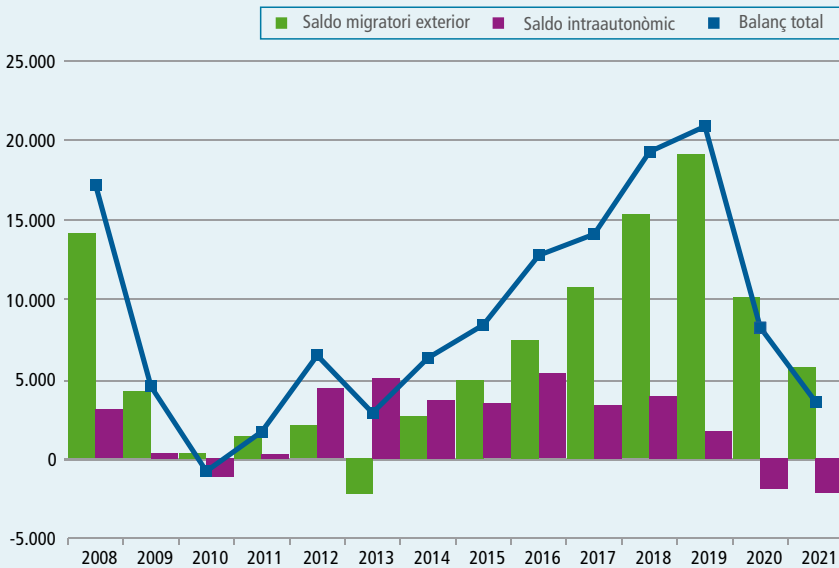
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Migracions exteriors i interiors. Sèrie 2008-2021.

recessius, no només per la disminució dels fluxos d'entrada, sinó també per l'increment de les sortides, però sense arribar a oferir balanços negatius. Tant és així que en el període 2008-2021 només l'any 2013 el balanç exterior resultà negatiu (-2.207 persones). Com es pot veure en el **gràfic RIII.1.2**, el creixement migratori a les Balears està fortament condicionat pel saldo migratori exterior que mostra una tendència creixent a llarg termini, amb un període clarament expansiu del 2016 al 2019.

El balanç migratori exterior és el resultat de la confluència de dues grans tendències. Una primera és l'existència de dos fluxos immigratoris de desigual intensitat, d'una banda, de persones

procedents de països sud-americans i de Centreamèrica-Carib, i de l'altra, de països africans. Aquests darrers no tenen pèrdues per emigració superiors a una quarta part del total rebut, per la qual cosa constitueixen els dos grans components positius del balanç migratori (+73 % procedent de països sud-americans i centreamericans/Carib i un 16 % de països africans). La segona tendència és l'existència de diversos fluxos circulants de migrants que registren saldos positius/negatius baixos segons els anys, de manera que els fluxos arribats es compensen amb fluxos sortints gairebé equivalents, com succeeix en el cas dels països europeus (+6 %), asiàtics (+3 %), Amèrica del Nord (1 %) o països europeus no comunitaris (-1 %). Aquest

Gràfic III-1.2.
Saldos migratoris exteriors i interautonòmics a les Illes Balears (2008-2023)

Font: INE (2024), Migracions exteriors i interiors. Sèrie 2008-2021.

enorme dinamisme fa que les Balears tenguin la taxa de migració exterior bruta amb l'estranger més alta d'Espanya, amb un 58,83 ‰, enfront d'un 38,46 ‰ de la mitjana nacional, i ocupi la quarta posició quant a la taxa de migració exterior neta (15,5 ‰), després de Madrid (21,7 ‰), València (19,4 ‰) i Catalunya (15,9 ‰).

Per la seva banda, la migració interautonòmica, tot i ser més regular, ofereix un balanç migratori final més baix, que comporta un increment mitjà anual d'unes 2.000 persones, respecte de les prop de 7.000 que aporta la migració internacional. Els moviments migratoris interautonòmics sembla que tenen força en els períodes de crisi econòmica, quan es fa més evident la contracció de les arribades de població estrangera, però aquest és només un efecte derivat de la regularitat més elevada en els fluxos d'entrada i sortida d'aquest col·lectiu.

Aquest fenomen, tanmateix, no es tradueix necessàriament en un saldo migratori més elevat, ja que la població procedent d'altres comunitats —tot i ser més nombrosa la major part dels anys en termes d'entrades— presenta també una taxa de sortida més elevada. Això es deu a l'elevada mobilitat residencial i a la presència de treball estacional i precari, que afavoreix cicles curts de residència.

En definitiva, l'anàlisi dels fluxos migratoris revela que els saldos positius que han alimentat el creixement demogràfic balear són atribuïbles principalment a la tendència creixent i sostinguda de la immigració internacional, especialment en el conjunt del cicle 2003-2008 i a partir

de 2015, sense menystenir un balanç migratori positiu de molt menys volum aportat per la migració de caràcter interautonòmic.

1.3.

EFFECTES DE LES MIGRACIONS SOBRE L'ESTRUCTURA DE LA POBLACIÓ DE L'ARXIPÈLAG

L'arribada sostinguda de població migrant al llarg d'aquests darrers setanta anys ha transformat de manera profunda l'estructura demogràfica de l'arxipèlag balear, i ha afectat diverses dimensions de la població resident que s'han reflectit també en els àmbits socioeconòmics i territorials. Un dels efectes més immediats ha estat el rejuveniment de la piràmide d'edats, atès que el gruix migratori es concentra en la franja dels 20 als 40 anys, grups d'edat que en bona part de les societats desenvolupades està en regressió per l'efecte de l'envelliment demogràfic. L'arribada de migrants ha enfortit les cohorts centrals que sustenten la població activa, la qual cosa ha donat com a resultat una taxa de dependència econòmica de la població inactiva (infants i gent gran) més favorable. Aquesta circumstància, que té efectes positius, en tant que redueix la pressió sobre el sistema de pensions en augmentar els cotitzants a la Seguretat Social, no ens ha de fer pensar que minva les demandes de serveis socials ni d'atenció sanitària, ja que la reducció percentual del pes dels col·lectius enve-

llits o dels infants no redueix en absolut el nombre total de persones reals que conformen la població dependent, per més que el seu pes relatiu aparentment es redueixi. Així, per exemple, la taxa de dependència (<16 i >64) s'ha mantingut entorn del 44 % en relació amb la població entre 16-64 anys entre 1998 i 2024, mentre que en termes absoluts, el nombre total de persones dependents ha augmentat en 114.221 (+46 %).

Pel que fa a la composició per sexes, les poblacions immigrants no han alterat substancialment la taxa de masculinitat, encara que des de 2005 les Balears supera lleugerament el 100 %, igual que Múrcia i Castella-la Manxa. La prevalença d'un determinat sexe es fa més evident per alguns llocs d'origen i per la naturalesa dels llocs de treball oferts, com ara l'agricultura o la construcció, que atreuen més proporció de mà d'obra masculina, o els serveis d'atenció i cura de gent gran, que atreuen mà d'obra femenina. La tendència, si més no, és cap al reequilibri a mitjà termini, gràcies als processos de reunificació familiar. La presència de dones immigrants, que sovint presenten en el moment de l'arribada pautes de fecunditat més alta que les dones residents d'igual edat, contribueixen a incrementar temporalment les taxes de natalitat, de manera que compensen les taxes de fecunditat més baixes observades en la població autòctona. Nogensmenys, la tendència a mitjà termini és a escurçar les diferències. Mentre el 1975 la taxa global de fecunditat de les dones estrangeres residents a les Balears era del 66,73 ‰ enfront del 42,15 ‰ de les dones espan-

yoles, el 2023 les taxes s'havien reduït ja al 38 ‰ i al 27 ‰, respectivament.

La incorporació progressiva de nous residents procedents, principalment, de l'estranger comporta també una diversificació dels models familiars. El 2022 les Balears era la comunitat autònoma que registrava menys percentatge de població espanyola a les llars (79 %). Igualment, les Balears és juntament amb Múrcia i Canàries una de les tres comunitats autònomes on més d'un 10 % de les llars estan compostes per cinc membres o més. Encara més clarament, el 2024, les Balears és la comunitat autònoma espanyola amb més percentatge de població amb nacionalitat estrangera 21,02 %, quan la mitjana estatal se situa en un 15 %.

L'impacte dels fluxos migratoris també es fa notar sobre el territori. Els migrants no es distribueixen de forma homogènia, sinó que tendeixen a concentrar-se en determinats municipis o zones amb més dinamisme econòmic o disponibilitat de treball. Aquesta concentració genera conjunts demogràfics molt distints i, en conseqüència, desequilibris interns, especialment entre nuclis turístics i zones interiors o rurals, que generen demandes de serveis públics també diferenciades, especialment en relació amb el sistema educatiu, l'atenció primària de salut o el sistema públic de transport.

Finalment, en l'àmbit econòmic, l'entrada de població en edat de treballar suposa un augment directe de l'oferta laboral que cobreix llocs de feina en sectors clau com ara l'hoteleria, la construcció, l'agricultura, feines domèstiques i la cura a persones dependents. En absència de polítiques d'integració efectives, aquesta especialit-

zació del mercat laboral pot acabar dualitzant i segregant per orígens la població treballadora, fet que pot condicionar alhora les seves condicions contractuals i, en definitiva, dificultar la necessària cohesió social.

En definitiva, la migració, especialment en edat laboral, actua com a factor compensatori dels desequilibris demogràfics, però alhora planteja reptes complexos en matèria d'acollida, planificació i cohesió social. La clau per transformar aquest fenomen en una oportunitat sostenible passa per una governança demogràfica activa que entengui la migració no només com una resposta quantitativa, sinó com una palanca per a la transformació social equilibrada.

1.4.

LA DISTRIBUCIÓ MUNICIPAL DE LA POBLACIÓ MIGRANT DINS L'ARXIPÈLAG

Les distintes trajectòries demogràfiques i econòmiques de les illes que conformen l'arxipèlag permeten diferenciar el comportament dels moviments migratoris en cada una. Del conjunt balear, actualment les Pitiüses són les que presenten un perfil demogràfic amb més pes de residents forans, segons el lloc de naixement. El 2022, dels nou municipis de les Balears que superaven el 30 % de població nascuda a l'estranger, cinc eren pitiüses: Sant Joan de Labritja (38,7 %), Formentera (32,8 %), Santa Eulàlia del Riu (32,7

%), Eivissa (32,2 %) i Sant Antoni de Portmany (30,2 %)².

En paral·lel, si ens fixam en els municipis que registren menys percentatge de població nascuda a les Balears, tornam a trobar tots els municipis pitiüsos entre aquells on la població autòctona és inferior al 50 %. Formentera, amb només un 37 % de població nascuda a les Balears, és el municipi amb menys pes de població autòctona, seguit per Eivissa (38 %), Santa Eulàlia des Riu (38,3 %), Calvià (38,5 %), es Mercadal (39,5 %), Sant Antoni de Portmany (40,5 %), Sant Josep de sa Talaia (41,1 %) Sant Joan de Labritja (41,7 %), Capdepera (42,6 %), Alcúdia (43,9 %), Deià (45,3 %), Son Servera (45,3 %), Andratx (48,4 %) i Santanyí (48,2 %).

Finalment, Sant Francesc Xavier (Formentera) (30,2 %) i Sant Josep de sa Talaia (33,1 %) també estan entre els quatre municipis que superen el 30 % de població nascuda a altres comunitats autònomes. És evident, doncs, que són les Pitiüses les que han sofert una reconfiguració demogràfica més important en termes relatius. Mallorca, al contrari, atesa la seva extensió i població total més gran, presenta un perfil mixt, on es combinen municipis costaners amb una forta presència de població estrangera i peninsular, amb municipis de l'interior i de la Serra on la població nascuda a les Balears és encara predominant. Així,

2. Sant Josep de sa Talaia registrà un 25 % de població nascuda a l'estranger. La resta de municipis amb més d'un 30 % de població nascuda a l'estranger són Deià (37,8 %), Calvià (36,5 %), Alcúdia (32,3 %) i Andratx (30,2 %).

mentre que a municipis com Calvià, Alcúdia o Son Servera superen el 30 % de població estrangera, altres com Mancor, Petra, Santa Maria del Camí, Llubí, Consell, Binissalem, Maria de la Salut, Sant Joan, Lloseta, Vilafranca, Bunyola, Esporles, Selva, Santa Eugènia, Marratxí, Búger, Sencelles, Algaida i Escorca superen el 70 % de població nascuda a les Balears.

Menorca és l'illa on, majoritàriament, la població estrangera no supera el 25 % en cap dels municipis. En canvi, la població nascuda en altres comunitats autònomes té un pes rellevant en bona part dels municipis illencs, com es Mercadal (36 %), es Castell (30 %), Sant Lluís (30 %) o Maó (23 %) (vegeu el [gràfic RIII-1.3](#)).

Les evidències empíriques indiquen que l'arribada de població forana al llarg d'aquests darrers setanta anys ha sostingut un creixement demogràfic, primer gràcies als saldos migratoris positius

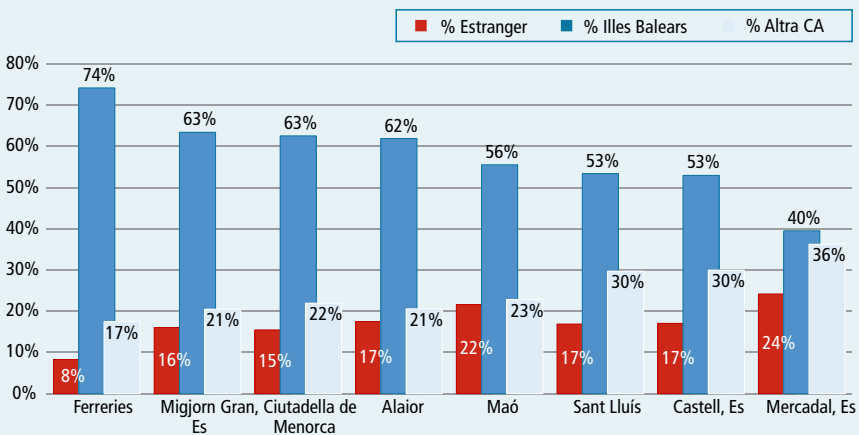
peninsulars, i des de finals del segle XX, a través de la migració internacional. Aquest procés ha generat un augment del pes dels residents no nascuts a les Balears (entre el 30 % i el 40 % en molts de municipis), un rejoeniment relatiu gràcies a l'arribada de població en edat de treballar i de tenir fills, i una diversificació d'origen geogràfic i cultural de la població.

1.5.

L'ESTRUCTURA PER EDATS SEGONS EL LLOC DE NAIXEMENT

Resulta altament significatiu analitzar la distribució relativa de la població per lloc de naixement i grups d'edat, perquè la gràfica resultant evidencia la transformació en l'origen de la població arribada a

Gràfic RIII-1.3.
Distribució de la població de Menorca segons el lloc de naixement (2022)

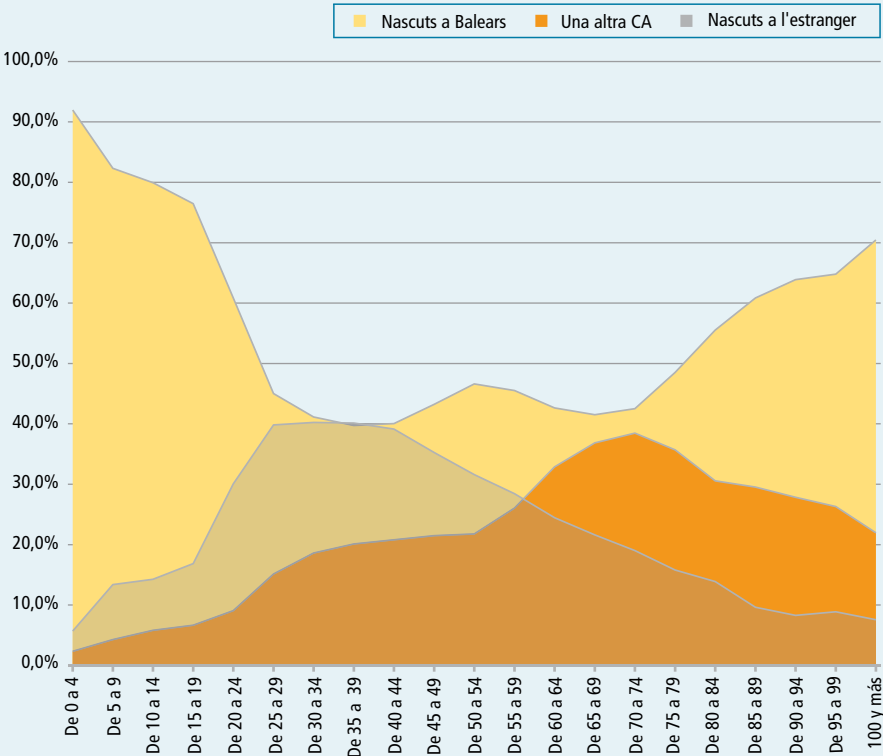

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE i l'ibestat (2024), Cens de població.

les Balears en els darrers cinquanta anys (vegeu el **gràfic RIII-1.4**). En el moment actual (2024), la corba d'edats que dibuixa la població nascuda en una altra comunitat autònoma assoleix el seu punt més àlgid en el grup d'edat entre 70 i 74 anys (38 % de la població d'aquesta franja d'edat), de manera que mostra els residents que arribaren a les Balears durant els anys seixanta i setanta del segle

passat atrets per l'expansió econòmica. Per la seva banda, la corba d'edats que dibuixa la població nascuda a l'estranger es concentra en edats molt més joves. Representen ja el 30 % en el grup d'edat dels 20 als 24 anys, i fins al 40% entre els 30 i 44 anys. En paral·lel, la població nascuda a les Balears supera el 50 % només entre els grups d'edat dels menors de 24 anys i els majors de 80 anys, la qual cosa

Gràfic RIII-1.4.
Distribució relativa de la població per lloc de naixement a les Illes Balears (2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE i l'Ibestat (2024), Cens de població.

prova que la població actual és fruit d'un procés lent i transformador del conjunt de la població de l'arxipèlag.

La població actualment resident a les illes és el resultat d'un llarg procés de reconfiguració de la seva composició que ha afavorit la diversitat i la convivència. El procés continua viu i resulta particularment accelerat degut a l'actual composició internacional dels fluxos migratoris, com demostra l'augment de matrimonis mixtos, en què un dels dos cònjuges és estranger, que el 2023 representaren el 27,8 % dels matrimonis, enfront només del 8,6 % dels matrimonis en què ambdós contraents eren estrangers. Això indica que existeixen processos d'arrelament i d'integració, com és previsible en un context en què molts dels fills dels migrats nascuts ja a les illes s'identifiquen amb l'entorn i afavoreixen la construcció d'identitats mixtes que desborden les categories «autòctons» o «nouvinguts», que no deixen de ser metàfores parcials que simplifiquen indegudament processos històrics i socials força més complexos. Per altra banda, la mobilitat de sortida, creixent en períodes de crisi i també al final del cicle de la vida laboral activa, comporta el retorn d'efectius de migrants al seu lloc d'origen o a altres destinacions geo-

gràfiques, per la qual cosa les dinàmiques demogràfiques són canviants i han de ser observades a mitjà i llarg termini.

Aquest procés de creixement sostingut, marcat per una dependència estructural dels saldos migratoris positius, està transformant profundament la realitat social, territorial i econòmica de l'arxipèlag. Per tant, és fonamental comprendre aquesta evolució per poder analitzar adequadament qualsevol altra variable estructural —com el PIB, la renda o la demanda de serveis públics—, ja que constitueix el context demogràfic de base sobre el qual operen la resta de processos socials i econòmics. Tot i això, també és cert que una població canviant i, per definició, amb dificultats per arrelar-se en el territori, pot suposar noves problemàtiques d'integració cultural i social.

La clau rau a entendre que la societat balear del segle XXI és, per definició, diversa i en moviment, i que el futur dependrà més de com es gestioni aquesta realitat plural que no pas de la seva composició aritmètica per llocs de naixement, nacionalitat o qualsevol altra categoria geogràfica o legal.

2

POBRESA, EXCLUSIÓ I PROTECCIÓ SOCIAL

2.1.

INTRODUCCIÓ

Aquest apartat integra, per segon any consecutiu, els continguts relatius al benestar econòmic, la distribució de la renda, la seguretat social i els serveis socials i de dependència, amb l'objectiu d'oferir una visió més articulada i interrelacionada de les principals polítiques i dinàmiques de protecció social a les Illes Balears. Aquesta mirada integrada permet analitzar de manera més precisa els efectes combinats de les prestacions econòmiques, les pensions i els serveis d'atenció sobre les condicions de vida de la població.

Després de l'impacte profund de la pandèmia de la COVID-19, els indicadors socials han mostrat una tendència de recuperació entre 2023 i 2024, amb nivells d'atur, renda i pobresa similars als d'abans de la crisi sanitària. En aquest context, la cobertura de prestacions socials ha estat un factor clau, amb un paper destacat de les pensions de jubilació com a principal escut protector de la població més gran. Tot i les millores observades, persisteixen dificultats materials, especialment relacionades amb l'habitatge, i es manté una elevada proporció de la població amb escassa capacitat per afrontar despeses imprevistes. Així mateix, l'envelliment demogràfic accentua la pressió sobre el sistema de seguretat

social i posa en evidència les mancances estructurals del sistema de dependència.

2. 2

POBRESA I EXCLUSIÓ SOCIAL

La pobresa ha estat i és una de les principals problemàtiques socials que han centrat l'atenció d'analistes socials. La seva consideració com un dels principals problemes socials és degut al fet que la pobresa és una situació no desitjable tant en l'àmbit individual com col·lectiu i que genera un problema ètic en les societats més riques que suporten altes taxes de població amb privacions.

Per qüestions d'economia d'espai, no es poden tractar totes les qüestions relacionades amb la pobresa i l'exclusió a les Balears, el document de referència del qual és l'informe anual d'EAPN¹.

2.2.1. RENDA I DESIGUALTAT

L'Enquesta de condicions de vida és la principal estadística harmonitzada en l'àmbit europeu per a l'estudi de la pobresa i la desigualtat.

1. Vegeu l'Informe de l'estat de la pobresa, disponible a: <https://www.eapn.es/estadodepobreza/>.

Les darreres dades disponibles amb data de tancament d'aquest apartat són les de l'Enquesta de condicions de vida de 2024 i fan referència a l'any anterior de l'entrevista, en aquest cas el 2023.

La renda mitjana neta per persona a les Illes Balears el 2023 va ser de 15.926 euros, de 23.689 per unitat de consum i de 42.232 per llar. En els tres casos, les rendes superen la mitjana espanyola: en un 7,6 % la renda mitjana per persona, en un 8,9 % la renda mitjana per unitat de consum i en

un 14,2 % la renda mitjana per llar (vegeu el quadre III-2.1). Les Balears se situen en la sisena posició, respecte a la resta de comunitats autònomes, en renda per persona, en la renda per llar i també per unitat de consum.

La renda mitjana per persona ha augmentat un 12,6 % respecte de l'any anterior, un 12 % la renda mitjana per unitat de consum i un 14,4 % la renda mitjana per llar. Són augments molt superiors als de la mitjana espanyola: 5,1 % de la renda neta

QUADRE III-2.1. RENDA NETA MITJANA PER PERSONA, UNITAT DE CONSUM I LLAR, PER COMUNITAT AUTÒNOMA (2024)			
	Renda neta mitjana per persona	Renda mitjana per unitat de consum	Renda neta mitjana per llar
Comunitat de Madrid	17.275	25.712	44.889
País Basc	19.078	27.537	44.698
Comunitat Foral de Navarra	17.253	25.285	43.524
Ceuta	13.403	20.803	42.801
Illes Balears	15.926	23.689	42.232
Catalunya	16.546	24.412	41.959
Melilla	12.745	19.431	39.855
Aragó	15.747	22.875	37.563
Total Espanya	14.807	21.759	36.996
Principat d'Astúries	16.201	22.774	35.784
Cantàbria	14.708	21.320	35.149
Galícia	14.558	21.360	34.892
Canàries	13.372	19.797	34.819
La Rioja	14.529	20.901	34.295
Castella i Lleó	14.940	21.166	33.615
Comunitat Valenciana	13.374	19.574	33.031
Regió de Múrcia	11.967	18.111	32.764
Andalusia	12.191	17.990	31.015
Castella-la Manxa	12.357	18.219	31.001
Extremadura	12.421	18.050	29.341

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Enquesta de condicions de vida.
Nota: les dades de l'ECV fan referència a l'any anterior a l'entrevista.

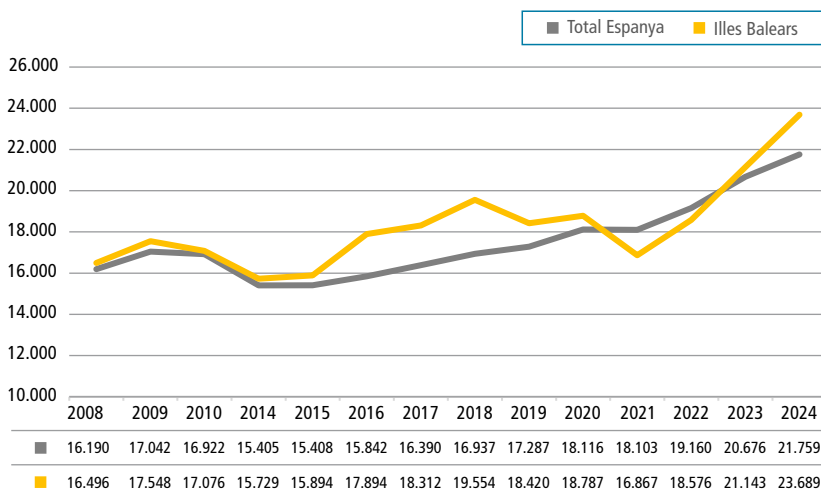
per persona, 5,2 % per unitat de consum i 6,2 % per llar.

Després de la caiguda de la renda l'any 2020, quan la renda es va situar per sota de la mitjana espanyola pels efectes més intensos de la crisi de la COVID-19 a l'arxipèlag balear, l'any 2023 es va recuperar la tendència anterior i es tornà a situar per sobre de la mitjana espanyola (vegeu el [gràfic III-2.1](#)). Si comparen les dades de l'ECV de 2024 amb les de 2020 (que fan referència a l'any 2019), la renda mitjana per unitat de consum ha superat en un 20,1 %, en el cas del conjunt d'Espanya, i en un 26,1 % en el cas de les Balears els valors previs a la pandèmia.

En la renda influeixen determinades variables. Per una banda, la renda augmenta

amb l'edat. Per exemple, mentre que els menors de 16 anys són els que en tenen menys (9.583 € de renda per persona), els de més de 65 anys arriben fins als 18.718 € nets per persona, quasi el doble. Per sexes, les dones tenen una renda mitjana de 15.670 €, un 3 % inferior a la dels homes (16.183 €). Per nivell d'estudis, la renda passa dels 14.993 € en les persones amb educació secundària fins a la primera etapa, als 16.440 € amb l'educació secundària completa i als 19.846 € amb estudis superiors. En relació amb el mercat de treball, les persones ocupades (17.816 €) i les jubilades (22.199 €) obtenen rendes mitjanes més altes que les aturades (12.898 €). Per nacionalitat, destaca la gran distància entre les rendes de les persones de nacionalitat espanyola (18.283 €) i estrangera (12.083 €).

Gràfic III-2.1.
Evolució de la renda mitjana per unitat de consum a les Illes Balears i Espanya (2008-2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

Nota: les dades de l'ECV fan referència a l'any anterior a l'entrevista.

2.2.2. DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA I DESIGUALTAT

L'indicador de referència per mesurar la desigualtat relativa de recursos és l'índex de Gini, el qual pren valors entre 0 i 100.

El valor 0 correspon a una distribució perfectament igualitària. Per tant, com més elevat, més desigualtat. A l'ECV de les Illes Balears el 2024 l'indicador té un valor de 28,7 (lleugerament més elevat que l'any anterior, que va ser de 28,5), més baix que el del conjunt d'Espanya (31,2 el 2024, a la inversa que en el cas de les Illes Balears, lleugerament inferior al 31,5 del 2023), i és la cinquena comunitat autònoma amb un índex més baix. L'índex de Gini de les Balears també és més baix que el de la Unió Europea dels 27, que l'any 2024 ha estat de 29,3, tres dècimes inferior al 29,6 del 2023.

Un altre dels indicadors per mesurar la distribució de la renda és el coeficient de la renda 80/20, que estableix la relació entre el 20 % més ric i el 20 % més pobre. A les Balears, amb els resultats de l'ECV de 2024, aquesta ràtio és de 4,6, inferior al 5,1 de l'any anterior, i a la mitjana espanyola, de 5,4. Les Illes Balears són la quarta comunitat autònoma amb l'índex més baix (vegeu el [quadre III-2.2](#)). El coeficient 80/20 de les Balears és quasi igual que el de la Unió Europea, de 4,7 el 2024. En els [gràfics III-2.2 i III-2.3](#) es pot consultar l'evolució d'aquests dos indicadors de desigualtat, en els quals destaca l'augment a partir de la crisi del 2009 i el descens en el cas de les Illes Balears a partir del 2018, que s'acosta i fins i tot se situa per sota de la mitjana europea.

La distribució de la població per decils de renda permet comparar la distribució de la renda respecte a la del conjunt d'Espanya, de manera que si les comunitats autònomes tinguessin un repartiment de la renda idèntic al del conjunt d'Espanya, en tots els decils de renda hi hauria un 10 % de la població. Comparat amb la distribució espanyola, les Balears tenen menys proporció de persones situades en els dos primers decils tots els decils, i és la quarta comunitat autònoma amb menys proporció, comparat amb Espanya, de persones en el primer i el segon decil. En canvi, hi ha més persones que a Espanya situades a partir del setè decil, més concretament, supera Espanya amb més d'un 8 % (vegeu el [quadre III-2.3](#)).

2.2.3. POBRESA ECONÒMICA

La pobresa genera un problema ètic en les societats més riques que suporten altes taxes de població amb privacions. Per analitzar el fenomen de la pobresa, són necessaris dos passos estretament connectats: (1) identificar qui són les persones pobres i (2) crear un mètode per agregar les característiques del conjunt de persones pobres en una imatge global de la pobresa.

Pel que fa al primer pas, això és la definició de la pobresa. En la literatura acadèmica hi ha moltes definicions, per la qual cosa és difícil extraure'n una de consensuada que condueixi a un abordatge metodològic concret. El dinamisme del concepte de pobresa és degut al fet que és determinat per factors estructurals i conjunturals propis del període temporal i context geogràfic que s'analitza i també per la perspectiva teòrica que s'adopti.

QUADRE III-2.2. ÍNDEX DE GINI I S80/S20, PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2024)		
	Gini	Distribució de la renda S80/S20
Galícia	26,8	4,2
Aragó	27,1	4,4
Principat d'Astúries	28,1	4,6
Cantàbria	28,5	4,7
Illes Balears	28,7	4,6
Extremadura	28,8	4,6
Catalunya	29	4,7
La Rioja	29	4,8
País Basc	29,1	4,7
Regió de Múrcia	29,4	5,1
Castella-la Manxa	29,7	4,9
Castella i Lleó	29,8	5,1
Comunitat Foral de Navarra	30,7	5,5
Total Espanya	31,2	5,4
Andalusia	31,4	5,5
Canàries	31,6	5,7
Comunitat Valenciana	31,7	5,7
Comunitat de Madrid	31,8	5,5
Ceuta	39,9	9,4
Melilla	42,3	10,6

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

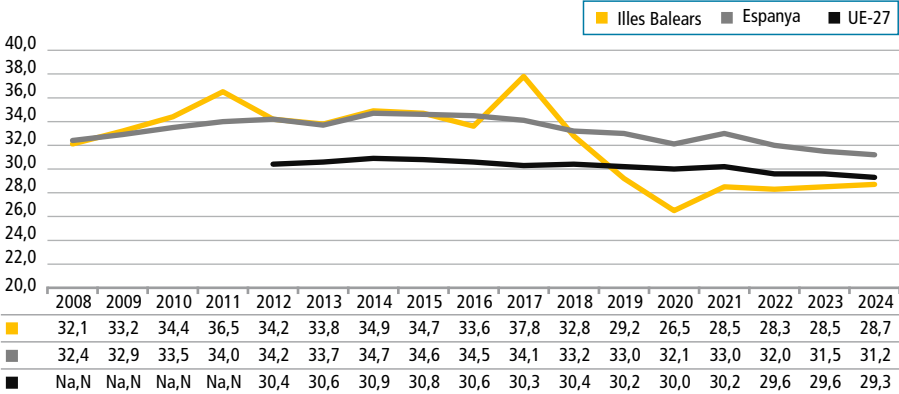
En aquesta situació d'existència de diferents aproximacions al concepte de pobresa, l'ús combinat de diferents perspectives teòriques i metodològiques pot conduir a un abordatge del problema més encertat. Tot i aquesta indeterminació, la majoria de les definicions coincideixen a assenyalar la privació humana com a determinant de la condició de pobresa, una privació que implícitament condueix a un judici i a un imperatiu moral sobre que alguna cosa s'ha de fer per pal·liar-la.

Aquesta privació pot prendre moltes dimensions: material, econòmica, social, laboral,

política, per citar-ne algunes, i la mirada que s'adopti del terme en condicionarà el càlcul. Tradicionalment, s'ha definit la pobresa com la manca de recursos materials i econòmics. Des d'aquesta mirada, s'utilitza el concepte de pobresa per definir la situació que pateixen les persones amb baix nivell d'ingressos, situació que es mesura de manera habitual a través de la renda de les persones o les llars, mitjançant l'establiment d'una línia de pobresa que permeti definir qui es troba en situació de pobresa. Poden adoptar-se diferents paràmetres o formes de mesurar la pobresa, tot i que n'hi ha amb més acceptació que altres.

Gràfic III-2.2.

Evolució de l'índex de Gini a les Illes Balears, Espanya i la UE dels 27 (2008-2024)

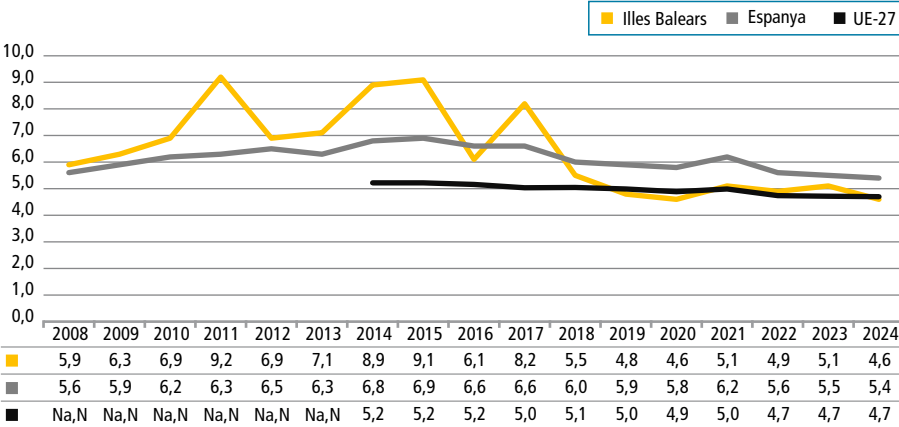

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'ECV de l'INE i l'Eurostat.

Nota: les dades de l'ECV fan referència a l'any anterior a l'entrevista.

Gràfic III-2.3.

Evolució de la distribució de la renda S80/S20 a les Illes Balears, Espanya i la UE dels 27 (2008-2023)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'ECV de l'INE i l'Eurostat.

Nota: les dades de l'ECV fan referència a l'any anterior a l'entrevista.

Quadre III-2.3. Persones per decil de renda per unitat de consum per comunitat autònoma (comparativa amb les dades estatals) (2024)												
	Primer decil	Segon decil	Tercer decil	Quart decil	Cinquè decil	Sisè decil	Setè decil	Vuitè decil	Novè decil	Desè decil		
Melilla	26,7	14,7	10,5	4,8	4,5	3,2	7,7	9,9	7,0	11,0		
Ceuta	17,1	17,4	12,8	10,6	3,7	3,4	7,2	4,3	10,3	13,2		
Andalusia	15,5	14,2	13,5	10,6	9,6	9,9	7,5	7,5	6,2	5,5		
Regió de Múrcia	13,8	12,9	11,8	12,8	10,3	11,4	9,7	7,8	5,1	4,5		
Comunitat Valenciana	12,8	12,1	11,2	10,9	10,7	9,6	9,6	8,8	7,3	7,0		
Castella-la Manxa	11,8	16,4	12,4	10,5	12,1	7,6	10,0	8,2	5,6	5,4		
Canàries	11,6	13,2	10,5	11,7	10,2	11,0	10,1	6,4	7,7	7,6		
Extremadura	10,9	17,0	12,9	11,7	12,3	8,6	7,2	8,6	6,8	4,0		
Comunitat Foral de Navarra	10,2	4,0	7,6	5,3	8,7	12,5	11,2	12,1	13,5	14,9		
Total Espanya	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0		
Canlàbria	9,9	7,7	11,6	9,8	9,3	12,1	10,6	11,3	9,7	8,1		
Castella i Lleó	9,4	10,2	9,3	10,6	10,2	11,1	12,0	11,1	8,8	7,3		
La Rioja	8,5	11,1	11,2	8,9	11,0	12,3	10,4	9,6	8,9	8,1		
Aragó	7,5	7,6	7,2	10,3	9,6	11,9	12,5	11,5	13,3	8,6		
Galícia	7,2	7,4	10,7	9,7	13,7	12,2	11,7	10,6	10,0	6,8		
Comunitat de Madrid	7,0	7,4	7,3	8,3	9,1	9,6	9,6	11,4	13,3	17,0		
Illes Balears	6,8	4,8	11,4	9,9	10,6	8,5	11,8	11,5	13,3	11,5		
Principat d'Astúries	6,8	9,1	9,4	9,6	9,6	9,0	11,1	12,6	13,2	9,8		
Catalunya	6,6	6,5	7,6	10,1	9,4	9,7	11,5	12,2	12,8	13,7		
País Basc	5,3	4,6	6,1	7,4	7,7	9,6	10,2	12,2	17,7	19,1		

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024). Enquesta de condicions de vida.

Una primera aproximació implica definir la situació de pobresa de manera absoluta considerant que una persona pobra és la que no arriba a un mínim de recursos. Se'n defineix un nucli irreductible de la pobresa absoluta associat a necessitats d'alimentació, salut, vestit o educació. En termes econòmics, el Banc Mundial situa la línia de pobresa per als països d'ingressos mitjans baixos en 3,2 dòlars al dia, i 5,5 dòlars al dia per als països amb renda mitjana alta, mentre que la línia de pobresa extrema internacional —un llindar basat en la mitjana de les línies de pobresa nacionals dels quinze països més pobres del món—, la situa en 1,9 dòlars per dia.

En canvi, el concepte de pobresa relativa té en compte en la seva mesura l'entorn socioeconòmic de les persones, que es pot definir, per exemple, per una regió, un territori o un país. Des d'aquesta mirada, el concepte de pobresa és construït socialment i té significat en un determinat context històric i social. Així, utilitzant el concepte de «pobresa relativa» podem trobar que una persona pobra a Noruega o a Burundi tenguin ingressos o accés a recursos ben diferents, però que totes dues tenguin en comú la privació material en relació amb l'entorn socioeconòmic en què viuen. A efectes estadístics, es pot calcular de diverses maneres, com a partir de la mitjana o de la mediana dels ingressos. L'Institut Nacional d'Estadística (INE), en harmonització amb les estadístiques europees, estableix que una persona està en risc de pobresa quan els seus ingressos estan per sota del llindar de la pobresa. I el llindar de la pobresa es fixa en el 60 % de la mediana dels ingressos per unitat de consum⁵.

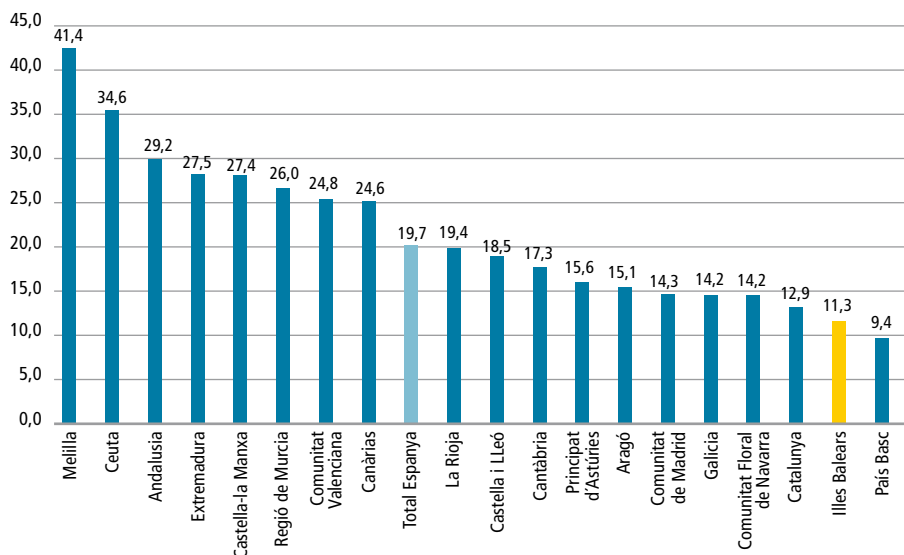
Amb dades de l'ECV de 2024 —referents a l'any 2023—, el llindar de pobresa a Espanya s'estableix en 11.584,4 € per a les llars amb una persona, superior als 10.989,5 euros de l'any anterior. Per a les llars amb dos adults i dos infants, el llindar està en 24.327,2 €. Segons aquest llindar, el 19,7 % dels residents a Espanya estan en risc de pobresa i l'11,3 % en el cas de les Balears, inferior a la mitjana espanyola (vegeu el [gràfic III-2.4](#)).

L'INE calcula la taxa de pobresa a tot Espanya per aquest llindar, però l'Ibestat utilitza un llindar de pobresa específicament per a les Illes Balears tenint en compte el seu nivell d'ingressos, que a l'ECV de 2024 s'ha establert en 12.777,4 € per a les llars amb una persona, superior als 11.846,8 euros. Per a les llars amb dos adults i dos infants, el llindar s'estableix en 26.832,5 €. Com en els anys anteriors, d'ara endavant s'utilitza el llindar relatiu per a les Balears.

Tenint en compte aquest llindar, la darre-ra taxa de pobresa a les Balears ha estat del 14,5 %, inferior al 18,8 % de l'any anterior, la qual cosa es tradueix en el fet que 221.211 persones viuen sota el llindar de la pobresa. La taxa és inferior a l'espanyola. La mida de la mostra de l'ECV a les Balears provoca que sigui més sensible als canvis i experimenta fortes pujades i baixades, i més que a la dada concreta s'hagin d'analitzar les tendències.

Durant els anys posteriors a la gran crisi, la taxa de pobresa balear es va situar per sobre de la taxa espanyola, amb la qual cosa es va assolir l'esgarrifosa dada que un de cada quatre residents a l'arxipèlag vivien sota el llindar de la pobresa. Des de l'any

Gràfic III-2.4.
Taxa de risc de pobresa (en %) per comunitats autònomes, amb el llindar de pobresa del conjunt d'Espanya (2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

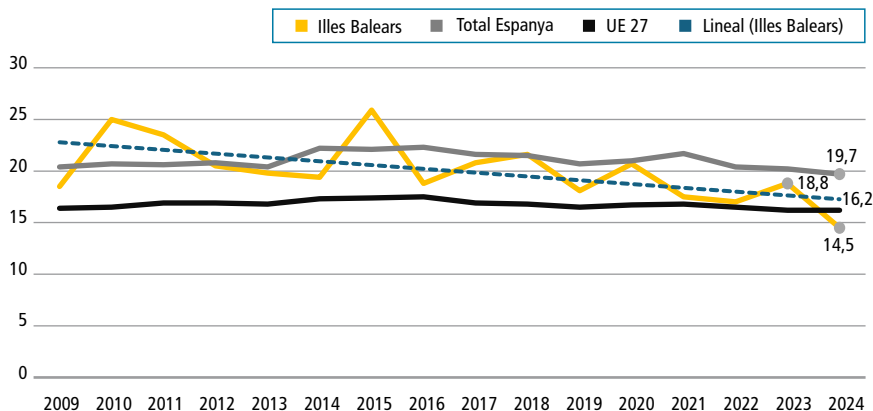
2012, la taxa balear ha estat per sota de la mitjana espanyola, excepte per als anys 2015, 2018 i 2020, quan es produeixen forts repunts. L'any 2023 es torna a produir una pujada, d'1,8 punts respecte de l'any anterior, i es redueix la distància amb la taxa de pobresa espanyola en dues dècimes. En canvi, la baixada del 2024 situa les Balears per primera vegada per sota de la mitjana europea (vegeu el [gràfic III-2.5](#)).

2.2.4. RISC DE POBRESA I EXCLUSIÓ SOCIAL

El concepte d'exclusió social de mica en mica ha desplaçat el de pobresa en el marc d'acció de la Unió Europea. L'estratègia

Europa 2020, entre els seus objectius, es va marcar reduir la taxa de pobresa i exclusió social en un 25 % en el conjunt de la Unió Europea, que equivalia a 20 milions de persones. Per fer el seguiment d'aquest objectiu, en l'àmbit comunitari es va definir l'indicador AROPE (At Risk Of Poverty and/or Exclusion), amb una metodologia unificada per al seu càlcul anual en els països de la UE. Aquest indicador recull la multidimensional del concepte d'exclusió social i incorpora, en el seu càlcul: (1) la taxa de risc de pobresa després de transferències socials, (2) la carència material extrema de béns i (3) les llars que presenten una intensitat laboral molt baixa. L'any 2021 es va dur a terme una revisió metodològica de l'indicador AROPE, alineada amb l'estratègia Europa

Gràfic III-2.5.

Evolució de la taxa de pobresa a les Illes Balears, Espanya i la UE dels 27 (2009-2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Eurostat, l'INE i l'Ibestat (2024), Enquesta de condicions de vida.

2030. Les taxes de l'AROE que es recullen en aquest apartat fan referència a aquesta nova metodologia².

El quadre III-2.4 recull els resultats de la taxa AROPE i els seus components. Cal recordar que l'INE explota les dades de l'ECV d'acord amb el llindar de renda espanyol. Amb un 16,2 % de persones en risc de pobresa i exclusió social, les Balears són la segona comunitat autònoma amb una taxa més baixa. Amb el llindar de pobresa relatiu a les Balears, la taxa augmenta fins al 18,4 %. Pel que fa a les persones amb carència material i social extrema, el 4,3 % de la població tenen carència almenys

en set conceptes en una llista de tretze, quasi la meitat que la mitjana espanyola (8,3 %). Passa igual en l'indicador de llars amb baixa intensitat del treball, indicador que recull les llars en què els membres en edat de treballar, que ho van fer menys del 20 % del total del seu potencial de treball durant l'any de referència, que, amb el 4,2 % de la població, és la comunitat autònoma amb una taxa més baixa.

La sèrie històrica de la nova definició de la taxa AROPE està disponible des de l'any. Les Illes Balears han estat més properes a les taxes de pobresa i exclusió social de la Unió Europea que d'Espanya, excepte per al 2014, en què la taxa a les Balears va arribar al 30,3 % (vegeu el gràfic III-2.6).

A les Balears, la taxa AROPE dels homes (18,1 %) és inferior a la de les dones (18,7 %). Per edat, és especialment alta en els menors de 16 anys (28,8 %) i d'entre 30 i 44 anys (21,8 %), mentre que la taxa més

2 Vegeu: Arcarons, J. (2023). «RIII.1 Nota metodològica sobre l'Enquesta de condicions de vida i els canvis introduïts l'any 2021», a la memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears 2021. Disponible a: https://www.caib.es/sites/ces/ca/d/riii1_nota_metodologica_sobre_lenquesta_de_condicions_de_vida_i_els_canvis_introduïts_lany_2021/.

QUADRE III-2.4. TAXA AROPE PER COMUNITATS AUTÒNOMES (AMB EL LLINDAR DE RENDA DEL CONJUNT D'ESPANYA) I ELS SEUS COMPONENTS (2024)				
	Taxa de risc de pobresa o exclusió social (indicador AROPE)	En risc de pobresa	Amb carència material i social extrema	Vivint en llars amb baixa intensitat en el treball ç (de 0 a 64 anys)
Melilla	44,5	41,4	9,4	16,3
Ceuta	42,2	34,6	14,0	21,9
Andalusia	35,6	29,2	10,6	12,0
Castella-la Manxa	34,2	27,4	8,6	10,7
Extremadura	32,4	27,5	5,0	10,6
Regió de Múrcia	32,4	26,0	8,5	5,9
Canàries	31,2	24,6	10,8	10,4
Comunitat Valenciana	29,9	24,8	9,1	8,8
Total Espanya	25,8	19,7	8,3	8,0
Castella i Lleó	24,0	18,5	6,5	7,0
La Rioja	22,6	19,4	3,7	5,2
Cantàbria	22,2	17,3	6,0	7,7
Aragó	21,0	15,1	8,2	5,5
Principat d'Astúries	20,9	15,6	5,7	10,0
Comunitat de Madrid	20,9	14,3	8,5	4,9
Catalunya	20,5	12,9	8,6	6,1
Galícia	18,8	14,2	4,8	7,1
Comunitat Foral de Navarra	18,3	14,2	6,3	8,5
Illes Balears	16,2	11,3	4,3	4,2
País Basc	14,8	9,4	4,6	6,9

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

baixa es registra entre les persones més grans de 65 anys (13,6 %).

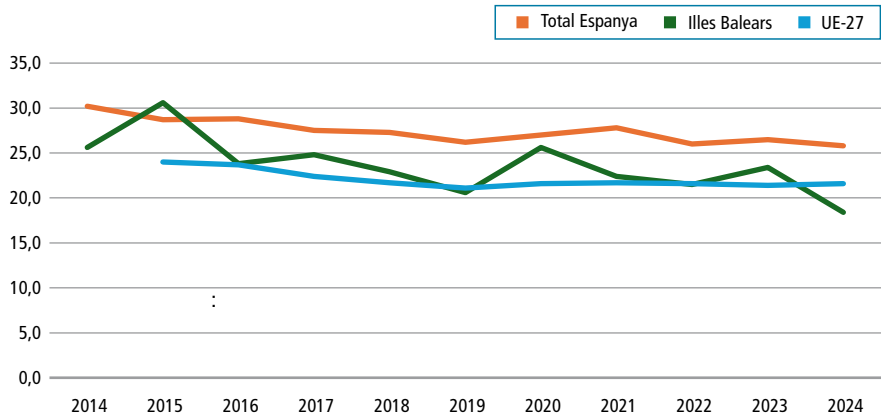
D'altra banda, el percentatge de residents a les Balears que arriben a final de mes amb certa o molta dificultat assoleix la taxa més baixa de tota la sèrie des del 2004, el 40,1 % (vegeu el [gràfic III-2.7](#)).

2.2.5. MANCANÇA MATERIAL

Entre les preguntes incloses en l'ECV, se n'inclouen de referents a mancances materials. Les Illes Balears estan en una bona posició relativa respecte del conjunt

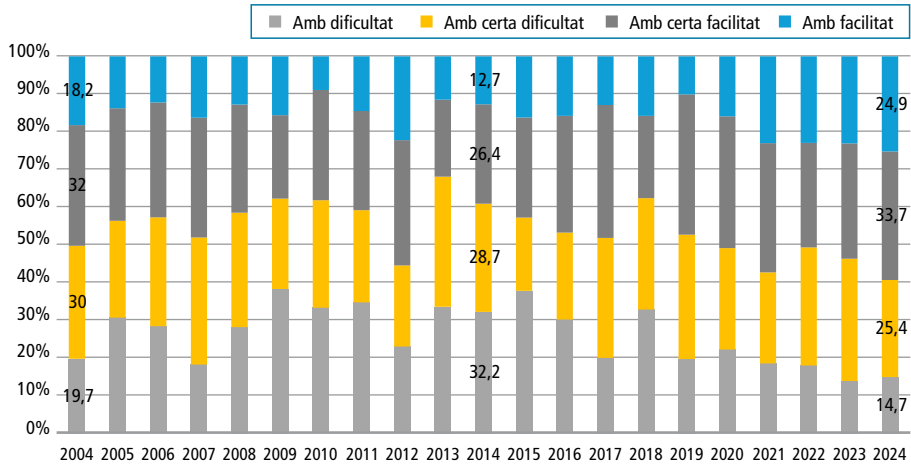
d'Espanya pel que fa a la majoria dels ítems inclosos, més concretament en set de nou ítems es posicionen per sota de la mitjana. Els dos ítems en què es registren valors més elevats a la mitjana espanyola són els que tenen a veure amb retards en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge i amb compres a terminis, i poder disposar d'un ordinador personal. El valor més baix, amb el 4 % de les persones, és amb l'ítem de no poder permetre's un automòbil, mentre que el més alt, amb un 30,9 %, es registra en no tenir capacitat per afrontar despeses imprevistes (vegeu el [gràfic III-2.8](#)). L'any 2023 va ser especialment significativa l'evolució dels

Gràfic III-2.6.
Evolució de la taxa AROPE a les Illes Balears, Espanya i la UE dels 27 (2014-2024)

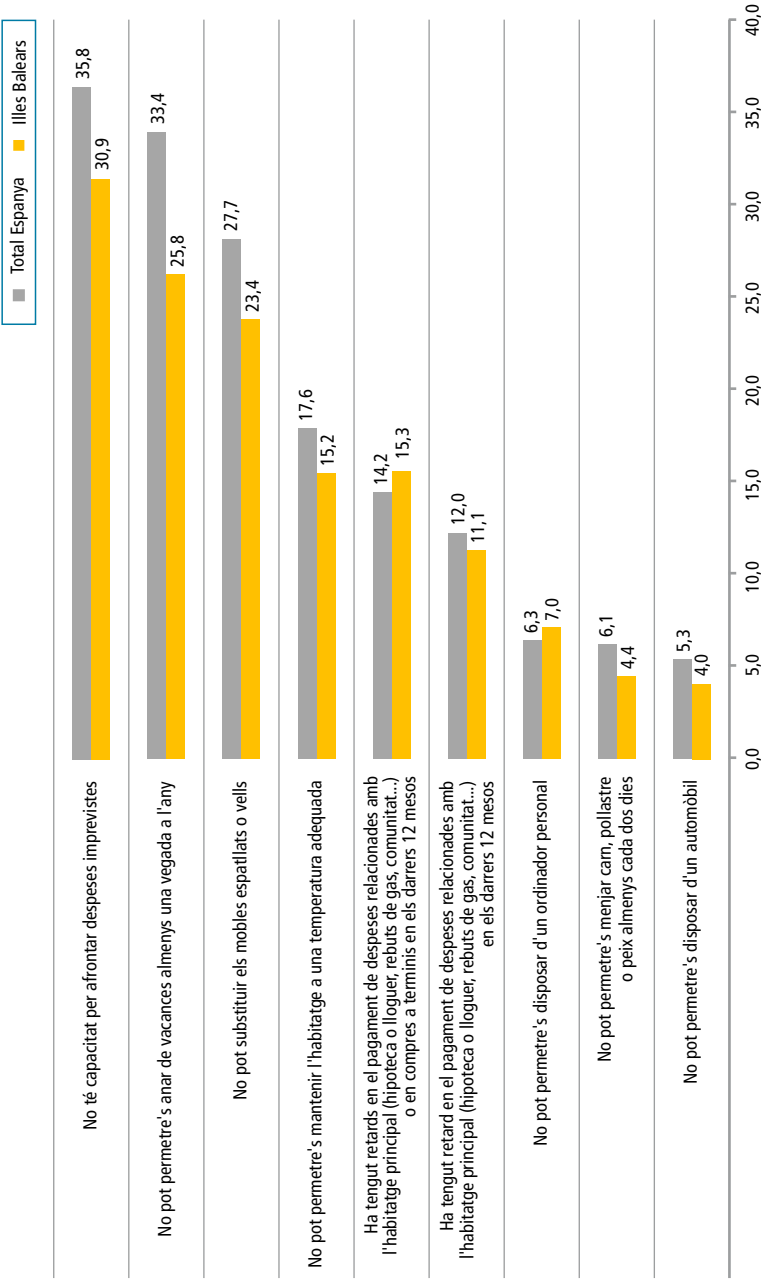
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Eurostat, l'INE i l'Ibestat (2024), Enquesta de condicions de vida.

Gràfic III-2.7.
Evolució del percentatge de persones amb dificultats per arribar a final de mes a les Illes Balears (2004-2024)

Font: Ibestat (2024), Enquesta de condicions de vida.

Gràfic III-2.8
Persones amb mancances materials, a les Illes Balears i Espanya (2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2023). Enquesta de condicions de vida.

indicadors de retards en el pagament de l'habitatge, de compres a terminis i de capacitat per fer front a despeses, i l'intens augment de persones que no podien mantenir l'habitatge a una temperatura adequada, però l'any 2024 retrocedeixen tots els indicadors, encara que lleugerament (vegeu el [quadre III-2.5](#)).

2.3.

PROTECCIÓ I INCLUSIÓ SOCIAL

2.3.1. DESPESA EN PROTECCIÓ SOCIAL

En els pressupostos de la CAIB, el 2024 la partida dedicada a la protecció social va representar el 7,8 % sobre el total, bastant superior al 5 % de l'any 2023, tot i que en la despesa total s'ha reduït un 12,8 %. Sobre aquesta, quasi una tercera part va dedicada a atenció a la dependència (vegeu el [quadre III-2.6](#)).

L'evolució dels pressupostos de la CAIB en protecció social ha augmentat progressivament des de l'any 2012, com també la despesa executada en termes nominals, tendència que es tanca el 2024, en el qual hi ha un retrocés dels pressupostos públics destinats a protecció social (vegeu el [quadre III-2.7](#)).

El pressupost dels consells insulars dedicats a la protecció social, com en el cas de la CAIB, també dibuixa una corba ascendent que s'accentua els anys posteriors a la pandèmia. El Servei de Planificació Social de la Direcció General d'Afers Socials

publica anualment un recull complet de dades, entre les quals s'inclou la despesa per habitant en serveis socials i promoció social i illa a partir dels pressupostos dels consells insulars, dades en les quals s'observa la gran diferència entre la despesa pels habitants de Menorca (358,9 €) el 2023 i Eivissa (147,2 €) (vegeu el [quadre III-2.8](#)).

Pel que fa a la despesa en serveis socials dels municipis, és també a Menorca on la despesa per habitant és més elevada, i és 2,8 vegades més elevada que la d'Eivissa. Les darreres dades publicades fan referència al 2023. S'ha de tenir en compte que la mitjana de la despesa dels municipis de Mallorca en part es veu complementada per la de les mancomunitats (vegeu el [quadre III-2.9](#)).

Les transferències a famílies van augmentar, el 2023, un 6 % respecte de l'any anterior (vegeu el [quadre III-2.10](#)).

2.3.2. EL SISTEMA DE GARANTIA D'INGRESSOS

El sistema de garantia d'ingressos a Espanya es basa en diferents prestacions econòmiques assistencials condicionades a la insuficiència d'ingressos. És un sistema complex i involucra diferents nivells d'Administració, com l'Estat i les comunitats autònomes.

L'estructura del sistema es basa en dues lògiques: la protecció contributiva, derivada de contribucions prèvies, i la protecció no contributiva o assistencial, destinada a persones que no poden treballar per

QUADRE III-2.5. EVOLUCIÓ DE LES PERSONES (EN %) AMB LES PRINCIPALS MANCANCES MATERIALS A LES ILLES BALEARS (2004-2024)				
	No pot permetre's mantenir l'habitatge a una temperatura adequada	No té capacitat per afrontar despeses imprevistes	Ha tengut retard en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal (hipoteca o lloguer, rebuts de gas, comunitat...) en els darrers 12 mesos	Ha tengut retards en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal (hipoteca o lloguer, rebuts de gas, comunitat...) o en compres a terminis en els darrers 12 mesos
2004	11,6	26,6	8,0	
2005	13,0	33,4	11,0	
2006	6,5	31,3	9,5	
2007	9,4	25,4	9,3	
2008	5,6	30,4	7,0	8,5
2009	10,4	37,8	16,2	18,6
2010	5,7	36,1	12,0	13,7
2011	16,8	36,7	16,8	17,4
2012	5,8	35,9	17,5	17,7
2013	10,7	42,9	18,8	19,4
2014	7,7	37,9	20,6	21,3
2015	7,4	40,2	21,2	21,7
2016	8,8	32,7	12,1	12,6
2017	18,4	36,8	15,1	15,4
2018	11,4	33,6	9,3	10,2
2019	6,5	28,7	10,3	14,0
2020	19,9	36,6	12,4	13,1
2021	14,3	30,9	15,8	20,3
2022	14,4	36,4	19,1	20,5
2023	18,5	36,3	12,1	15,8
2024	15,2	30,9	11,1	15,3

Font: Ibestat (2024), Enquesta de condicions de vida.

diverses raons. Ambdós nivells ofereixen prestacions econòmiques i accions per reincorporar-se al treball, però difereixen en la filosofia i en com s’hi accedeix. Les prestacions estatals impliquen diverses institucions, mentre que les comunitats autònomes gestionen l’últim nivell de protecció a través de les rendes mínimes autonòmiques (RMI).

2.3.2.1. Programes de rendes mínimes per a les persones en situació de pobresa: la RESOGA i l’IMV

Els programes de rendes mínimes de les comunitats autònomes es comencen a implantar a Espanya els anys noranta del segle XX, en què el País Basc va ser pioner en aquest sentit. En els anys posteriors,

QUADRE III-2.6. DESPESA DE LA CAIB EN PROTECCIÓ SOCIAL, PER ÀMBITS (2024)			
Àmbit	Pressupost despeses	% var. 24/23	Despeses reals
Atenció a la dependència	96.614.696	10,4%	79.684.734
Serveis socials	64.153.030	-43,2%	58.190.010
Pensions i altres prestacions econòmiques	56.562.263	6,7%	75.235.294
Equipaments de serveis socials	30.272.479	-26,4%	14.645.441
Atenció a la discapacitat	22.599.360	2,6%	18.582.029
Mesures judicials i prevenció del delictes	17.168.176	3,6%	18.521.922
Planificació, ordenació i formació social	16.876.901	-18,8%	15.495.798
Direcció i serveis generals de la Conselleria de Famílies i Afers Socials	14.696.965	3,2%	13.283.729
Família i unitats de convivència	9.056.358	32,0%	5.337.076
Atenció i integració social població immigrant	3.332.996		2.195.489
Drets i diversitat	264.247	-95,1%	1.045.990
Protecció i defensa dels drets dels menors	251.120	-20,2%	179.296
Total	331.848.591,0	-12,8%	302.396.807,9

continua

Àmbit	% executat	% pressupost despeses	% despeses reals
Atenció a la dependència	82,5%	29,1%	26,4%
Serveis socials	90,7%	19,3%	19,2%
Pensions i altres prestacions econòmiques	133,0%	17,0%	24,9%
Equipaments de serveis socials	48,4%	9,1%	4,8%
Atenció a la discapacitat	82,2%	6,8%	6,1%
Mesures judicials i prevenció del delictes	107,9%	5,2%	6,1%
Planificació, ordenació i formació social	91,8%	5,1%	5,1%
Direcció i serveis generals de la Conselleria de Famílies i Afers Socials	90,4%	4,4%	4,4%
Família i unitats de convivència	58,9%	2,7%	1,8%
Atenció i integració social població immigrant	65,9%	1,0%	0,7%
Drets i diversitat	395,8%	0,1%	0,3%
Protecció i defensa dels drets dels menors	71,4%	0,1%	0,1%
Total	91,1%	100,0%	100,0%

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos generals de les Illes Balears.

aquests programes es van anar desenvolupant, tot i que amb models diversos i una implantació desigual en les diferents comunitats autònomes. Això va donar lloc a un mosaic de prestacions focalitzades en diferents col·lectius amb necessitats so-

cioeconòmiques específiques, amb quanties de capacitat protectora diferent.

En el cas de les Illes Balears, la renda social garantida (RESOGA) es va regular per la Llei 5/2016, de 13 d'abril, com a prestació

QUADRE III-2.7. EVOLUCIÓ DEL PRESSUPOST I LA DESPESA EN PROTECCIÓ SOCIAL A LA CAIB (2012-2024)			
	Pressupost despeses	Despeses reals	% d'execució
2012	100.317.434	71.991.420	71,8%
2013	122.292.462	81.680.545	66,8%
2014	139.865.177	99.202.619	70,9%
2015	140.947.136	96.393.718	68,4%
2016	159.054.529	117.781.722	74,1%
2017	174.394.749	166.565.883	95,5%
2018	184.834.848	157.683.366	85,3%
2019	180.458.845	179.913.050	99,7%
2020	187.144.688	194.191.081	103,8%
2021	207.890.368	225.343.764	108,4%
2022	281.836.719	278.749.791	98,9%
2023	380.673.039	340.332.757	89,4%
2024	328.515.595	300.201.319	91,4%

Font: elaboració pròpia a partir dels pressupostos generals de les Illes Balears.

QUADRE III-2.8. DESPESA PER HABITANT, A PARTIR DELS PRESSUPOSTOS DELS CONSELLS INSULARS, EN SERVEIS SOCIALS I PROMOCIÓ SOCIAL, PER ILLES (2009-2023)								
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Mallorca	142,07 €	173,86 €	137,91 €	125,21 €	143,15 €	154,61 €	147,58 €	160,06 €
Menorca	189,69 €	160,46 €	149,41 €	160,08 €	184,67 €	201,66 €	198,37 €	213,46 €
Eivissa	96,99 €	86,35 €	83,32 €	91,40 €	69,16 €	68,12 €	81,73 €	98,12 €
Formentera		128,23 €	292,91 €	196,10 €	205,56 €	169,60 €	169,94 €	146,18 €
Total	139,58 €	161,96 €	133,74 €	124,76 €	138,00 €	147,75 €	143,67 €	156,38 €

continua

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mallorca	194,91 €	226,92 €	218,96 €	239,78 €	266,49 €	275,35 €	301,76 €
Menorca	223,58 €	233,17 €	241,11 €	247,70 €	277,21 €	306,87 €	358,93 €
Eivissa	70,06 €	118,51 €	121,11 €	121,98 €	137,98 €	137,69 €	147,22 €
Formentera	153,01 €	173,22 €					
Total	180,70 €	212,96 €	205,86 €	222,73 €	247,96 €	257,22 €	285,96 €

Font: estadístiques del Servei de Planificació Social, Direcció General d'Afers Socials, GOIB.

periòdica adreçada a situacions de vulnerabilitat econòmica per a la cobertura de les despeses bàsiques de les persones.

Des de l'any 2014, el Consell Europeu dirigia cada any una recomanació específica

a Espanya en què indicava que s'havia de millorar l'eficàcia dels sistemes de renda mínima garantida. En aquest context, l'any 2016 es va publicar un informe a petició del Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat i cofinançat per la Comissió Euro-

QUADRE III-2.9. DESPESA PER PERSONA DELS AJUNTAMENTS EN ASSISTÈNCIA SOCIAL PRIMÀRIA, MITJANA PER ILLES (2018-2023)						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Municipis de Mallorca	76,54 €	80,37 €	85,11 €	102,48 €	104,13 €	108,12 €
Municipis de Menorca	168,65 €	162,60 €	176,26 €	189,96 €	221,88 €	221,87 €
Municipis d'Eivissa	65,29 €	37,47 €	79,69 €	101,13 €	99,80 €	79,65 €
Municipi de Formentera	173,22 €	329,94 €	265,29 €	213,23 €	295,52 €	s. d.

Font: estadístiques del Servei de Planificació Social, Direcció General d'Afers Socials, GOIB.

pea. L'objectiu era revisar en profunditat el sistema de garantia d'ingressos mínims a Espanya amb la finalitat de definir les millores potencials. De fet, s'hi indicava que a Espanya conviuen 19 models diferents de rendes mínimes que havien nascut en moments diferents, que se sustentaven en diferents lògiques i que només arribaven al 20 % dels beneficiaris potencials del país. A més, es remarcava que hi havia gran disparitat en termes de cobertura, durada, condicions i adequació³.

En el context d'aquesta necessària revisió dels programes de rendes mínimes i amb la urgència social provocada per la crisi de la COVID-19, va entrar en vigor el Reial decret llei 20/2020, de 29 de maig, pel qual s'estableix l'ingrés mínim vital (IMV). Aquest va obligar a replantejar l'escenari de cobertura de rendes bàsiques, rendes socials i rendes d'inserció del conjunt de comunitats autònomes. La Seguretat Social, emparada per l'article 149 de la Constitució espanyola, posa un sostre d'ingressos mínims a qualsevol ciutadà de l'Estat. És una mesura de garanties d'ingressos que permet a les comunitats

autònomes complementar, des de les polítiques de lluita contra la pobresa, els perfils de població que no atén l'ingrés mínim vital, així com ajustar aquest mínim comú per a tots els espanyols al nivell de vida de cada comunitat.

Així, l'entrada en vigor de l'IMV exigia una resposta legislativa que tingués en compte el nou marc, alhora que permetés generar polítiques de protecció, suport i complementarietat de les prestacions econòmiques i que evités la sobreprotecció o l'encavalcament de cobertures.

En el context de la pandèmia de la COVID-19, el Govern balear va aprovar el Decret llei 4/2020, de 20 de març, pel qual s'estableixen mesures urgents en matèria de contractació, convenis, concerts educatius i subvencions, serveis socials, medi ambient, procediments administratius i pressuposts per fer front a l'impacte econòmic i social de la COVID-19, i el Decret llei 6/2020, d'1 d'abril, pel qual s'estableixen mesures socials urgents per pal·liar els efectes de la situació creada per la COVID-19 i de foment de la investigació sanitària. Ambdós decrets llei estableixen mesures relatives a col·lectius en situació de vulnerabilitat i mesures extraordinàries en matèria de gestió de la renda social garantida.

3. Vegeu: Ayala, L.; García, C.; Martínez, L.; Fres- no, J.M (coord.) (2016). *El sistema de garantía de ingresos en España: tendencias, resultados y necesidades de reforma*. Programa para el Empleo y la Innovación Social de la UE (eje PROGRESS).

Quadre III-2.10. Transferències monetàries a famílies (2018-2023)						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
FAS	4.196,08 €	2.247,90 €				
LISMI	181.012,15 €	155.278,52 €	114.370,00 €	102.390,37 €	86.392,03 €	70.870,89 €
PNC	43.382.123,99 €	44.588.203,00 €	44.916.275,00 €	46.371.358,96 €	52.891.769,65 €	56.070.421,86 €
Invalidesa	17.779.825,03 €	17.573.710 €	17.111.361 €	22.055.831 €	24.425.006 €	25.054.077 €
Jubilació	25.602.298,96 €	27.014.493 €	27.804.914 €	24.315.528 €	28.466.764 €	31.016.344 €
Complement de les Illes Balears a les pensions no contributives (1)			11.289.232,35 €	9.179.058,82 €	10.715.253,00 €	12.350.100,21 €
Prestacions econòmiques de la Llei de dependència	38.316.228,00 €	41.525.802,84 €	46.510.054,96 €	50.613.985,92 €	52.658.007,64 €	67.913.042,29 €
Renda social garantida	17.148.328,22 €	22.694.907,29 €	10.734.062,89 €	22.806.804,46 €	34.503.547,94 €	28.905.328,83 €
Renda social garantida extraordinària			6.231.059,00 €			
Renda mínima d'inserció (2)	4.184.723,70 €	5.712.254,06 €	7.254.689,44 €	1.539.954,12 €		
Prestacions econòmiques no periòdiques	7.370.275,00 €	8.314.348,00 €	8.547.186,83 €	7.742.318,99 €	10.886.730,11 €	10.781.087,63 €
Ajudes d'emergència social, necessitats bàsiques	6.904.075,00 €	7.884.548,00 €	8.124.386,83 €	7.317.068,99 €	10.487.730,11 €	10.487.730,11 €
Ajudes al lloguer pensionistes no contributius	441.525,00 €	421.575,00 €	388.500,00 €	425.250,00 €	399.000,00 €	389.550,00 €
Bonus d'infància						
Ajut econòmic de caràcter social complementari a les PNC (3)	24.675,00 €	8.225,00 €	34.300,00 €			
Programa d'acolliment de gent gran						
Total	110.586.887,14 €	122.993.041,61 €	135.596.930,47 €	138.355.871,64 €	161.741.700,37 €	176.187.044,19 €

Font: memòria de la Conselleria d'Afers Socials i Esports i Ministeri d'Hisenda i Funció Pública.

(1) L'aprovació del Decret llei 10/2020, de 12 de juny, de prestacions socials de caràcter econòmic de les Illes Balears, recull la renda social garantida i el complement de les Illes Balears a les pensions no contributives com a dues prestacions diferenciades. Abans del 2020 la despesa del complement de les Illes Balears a les pensions no contributives està inclosa dins la renda social garantida.

(2) Està en vigor fins al mes de març de 2021. Després desapareix.

(3) A partir de 2021 es fusiona amb el complement de les Illes Balears a les pensions no contributives.

El Decret llei 10/2020, de 12 de juny, de prestacions socials de caràcter econòmic de les Illes Balears, va permetre actualitzar la renda social garantida i fer-la incompatible amb l'IMV, que es dedicava a la població amb dificultats econòmiques presents. També va permetre mantenir el complement a les pensions no contributives fins al màxim legal possible, mitjançant una línia de prestacions de dret subjectiu que complementi aquestes pensions i determini perfils de l'ingrés mínim vital.

Des del gener de 2020 fins al desembre de 2024 hi ha hagut, de mitjana, 3.616 titulars de la RESOGA i cada un d'aquests beneficia, de mitjana, 1,8 persones de la llar. En data de desembre de 2024, hi havia 2.408 titulars de la RESOGA i 6.939 persones destinatàries.

L'evolució de titulars de la RESOGA mostra un fort daltabaix amb l'entrada en vigor de l'IMV, ja que moltes de les persones que n'eren perceptores van haver de sol·licitar la prestació estatal si en complien els requisits. Tot i l'ampliació de drets socials i econòmics que va suposar la mesura, en un primer moment va portar a un cert desordre pels requisits i noves sol·licituds de les persones beneficiàries potencials que ja estaven percebent una renda autonòmica com la RESOGA (vegeu el [gràfic III-2.9](#)).

Aquestes dificultats, en abordar les situacions de pobresa sobrevinguda per part de l'IMV, han portat l'AIREF a fer una sèrie de recomanacions, com que la concessió s'iniciï d'ofici, que es configuri com un import negatiu o establir un sistema de transferència immediata d'informació entre les persones beneficiàries de les rendes

mínimes de les comunitats autònomes i l'IMV⁴.

Des del juny de 2020 fins a desembre de 2024, hi ha hagut un total d'11.380 expedients aprovats de l'IMV a les Balears⁵. En el 59,5 % dels expedients aprovats, en són titulars dones, en el cas del conjunt d'Espanya la proporció de dones ascendeix fins al 67,4 %. El nombre total de persones beneficiàries a les Balears ascendeix a 33.302, de les quals el 46 % són menors (43 % en el cas del conjunt d'Espanya). Pel que fa al perfil majoritari de les llars beneficiàries, el 30 % són d'un adult; el 17 %, de dos adults i més de dos menors; el 14 %, de dos adults i dos menors, i el 12 %, d'un adult i un menor.

2.3.3. EL SISTEMA DE SERVEIS SOCIALS

En aquest apartat es presenten les dades de gestió dels serveis socials, publicades pel Servei de Planificació Social de la Conselleria de Famílies i Afers Socials⁶.

Els serveis socials són un instrument per afavorir l'autonomia de les persones, mi-

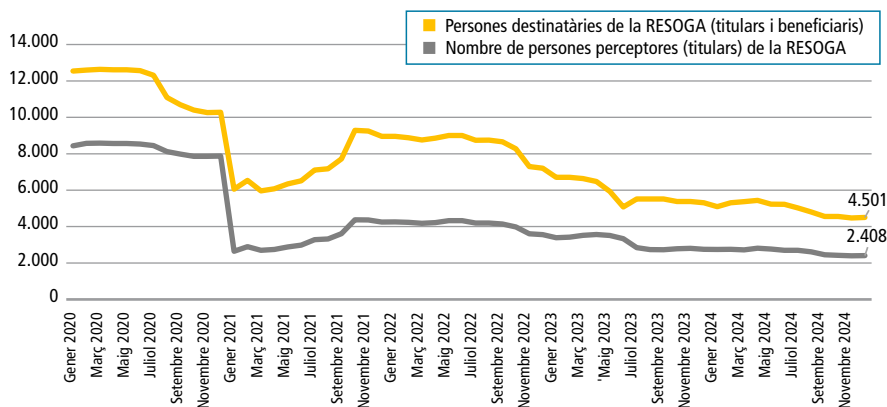
4. Vegeu AIREF (2023). Segunda opinión del ingreso mínimo vital. Disponible a: https://www.airef.es/wp-content/uploads/2023/06/IMV/230615.-Opini%C3%B3n-2da-Opini%C3%B3n-IMV_AIREF.pdf.

5. Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions (2025). Estadísticas. Disponible a: <https://www.seg-social.es/wps/portal/wss/internet/Estadisticas-PresupuestosEstudios/Estadisticas/cbe2fda1-3ac7-4bc8-a5ec-06c178839e11>.

6. Disponible a: <https://www.caib.es/sites/estadistica>.

Gràfic III-2.9.

Evolució del nombre de titulars i persones beneficiàries de la RESOGA a les Illes Balears (2020-2024)

Font: elaboració pròpia a partir de les estadístiques del Servei de Planificació Social, Conselleria de Famílies i Afers Socials.

llorar les condicions de vida, eliminar situacions d'injustícia social i afavorir la inclusió social. L'article 70 de l'Estatut determina que, entre d'altres, els serveis socials són competències pròpies dels consells insulars. Els municipis, com a entitats locals bàsiques de l'organització territorial, són instruments fonamentals en les polítiques de serveis socials per la proximitat a la ciutadania.

Els serveis socials tenen com a finalitat assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida mitjançant la cobertura de les necessitats personals bàsiques i de les necessitats socials, en el marc de la justícia social, l'equitat, la cohesió territorial i el benestar de les persones, i s'adrecen especialment a prevenir les situacions de risc, a compensar els déficits de suport social i econòmic de situacions de vulnerabilitat i de dependèn-

cia, i a promoure actituds i capacitats que facilitin la integració social.

Els serveis socials comunitaris bàsics constitueixen el canal normal d'accés al sistema de serveis socials, i garanteixen la universalitat del sistema i la seva proximitat a les persones usuàries i als àmbits familiar i social. Entre les seves funcions, hi ha la de detectar les situacions de risc i de necessitat personal, familiar i comunitària, valorar les situacions de necessitat i fer-ne el diagnòstic social i oferir informació, orientació i assessorament a les persones amb relació als drets i els recursos socials i a les actuacions socials a què poden tenir accés⁷.

El Pla de finançament dels serveis socials comunitaris bàsics de les Illes Balears per

7. Llei 4/2009, d'11 de juny, de serveis socials de les Illes Balears. BOIB, núm. 89, de 18 de juny de 2009.

als anys 2022, 2023 i 2024 estableix el marc de col·laboració entre la Conselleria d'Afers Socials i Esports i els consells insulars per al finançament del conjunt de les prestacions dels serveis socials comunitaris bàsics a les respectives illes entre l'1 de gener de 2022 i el 31 de desembre de 2024, dels quals són titulars les entitats locals.

L'any 2023, darrer any amb dades disponibles, 76.103 persones van recórrer als serveis socials comunitaris bàsics, 2.418 menys que l'any 2022.

Tant en termes absoluts com relatius, les xifres són lluny de les dels anys de la crisi financera i destaca la corba ascendent que es produïa ja des del 2014 i, especialment, des del 2017 (vegeu el [gràfic III-2.10](#)).

En aquest apartat no s'analitzen les persones usuàries del servei d'ajuda a domicili

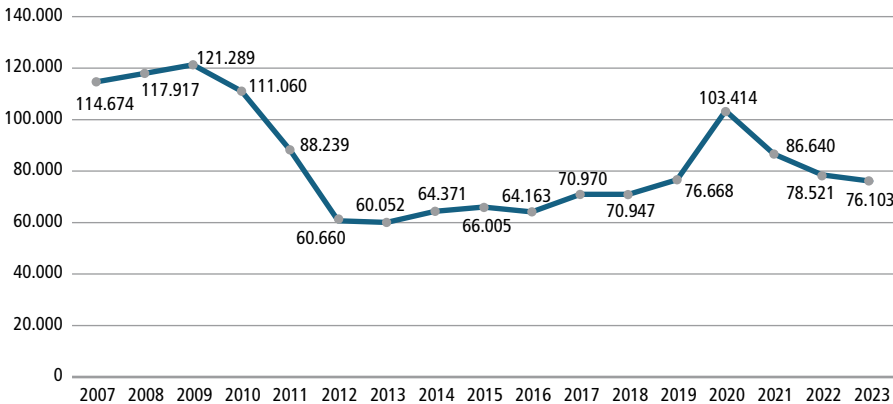
(SAD), que es tractaran en l'apartat de dependència.

A diferència de l'any passat, no es publiquen les dades de persones usuàries del servei d'habitatge alternatiu, persones usuàries de teleassistència/telealarma, servei de mediació intercultural i empadronament de persones que viuen en infra-habitatges o sense sostre, ja que en data de tancament d'aquesta edició no hi ha dades actualitzades disponibles.

2.3.4. DIVERSITAT FUNCIONAL

En aquesta edició de la memòria s'ha optat per utilitzar el terme diversitat funcional com a alternatiu al de discapacitat i minusvalidesa en la cerca d'una conceptualització sobre diferents maneres de ser (físicament, sensorialment i psicològica-

Gràfic III-2.10.
Persones usuàries dels serveis socials comunitaris bàsics a les Illes Balears (2007-2023)

Font: estadístiques del Servei de Planificació Social, Direcció General d'Afers Socials, GOIB.

ment) no normatives, però que desplaça conceptes pejoratius que posen el focus en el fet de no tenir capacitat ni validesa. El terme naix de les teories de la sociologia crítica de la salut d'Anglaterra dels anys 80, i es comença a utilitzar de manera més extensa a partir de l'any 2005, en el marc del Fòrum de Vida Independent, a proposta de les mateixes persones amb diversitat funcional⁸.

En aquesta cerca de terminologies no pejoratives, cal ressaltar que al gener de 2024 es va modificar l'article 49 de la Constitució espanyola per eliminar l'expressió de disminuïts físics, sensorials i psíquics.

Tot i això, les conceptualitzacions oficials continuen fent referència de manera majoritària al terme discapacitat. Per exemple, l'INE ha publicat els anys 1999, 2008, 2020 i 2023 l'Enquesta de discapacitat, autonomia personal i situacions de dependència en què es defineix discapacitat com a «tota limitació important per dur a terme les activitats de la vida diària que hagin durat o es prevegi que vagi a durar més d'un any i tinguin l'origen en una deficiència». Amb les dades de dita enquesta de 2023, a les Balears hi ha 5.217 persones amb algun tipus de discapacitat: el 18 % té entre 6 i 64 anys; el 20 %, entre 65 i 79, i el 63 % té més de 80 anys. El 64,8 % de les persones amb discapacitat són dones, degut a l'esperança de vida més elevada. Pel que fa al tipus de discapacitat, es poden consultar en el [gràfic III-2.11](#).

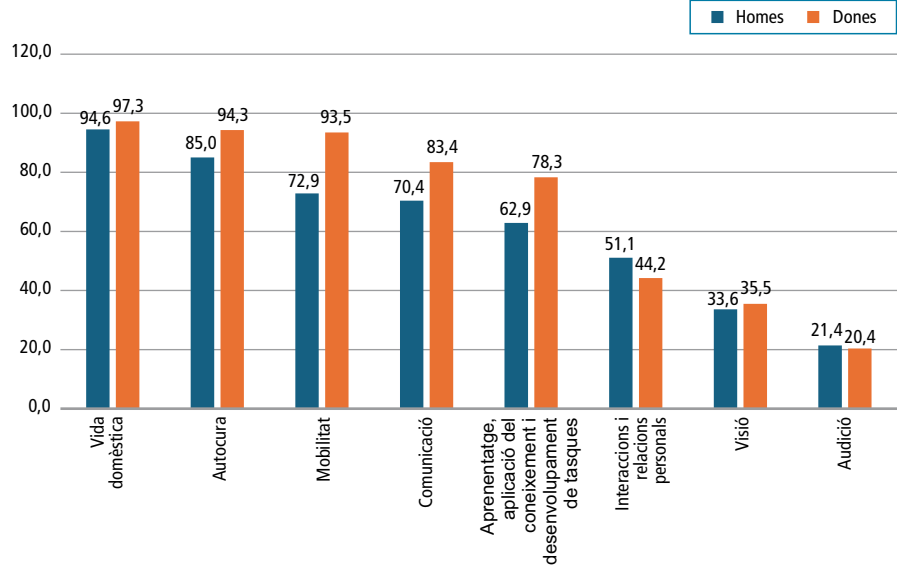
8. Vegeu Romañach, J. i Lobato, M. (2005). «Diversidad funcional, nuevo término para la lucha por la dignidad en la diversidad del ser humano». *Fòrum de Vida Independent*, maig de 2005.

L'any 2023, hi ha 53.731 persones amb un grau de discapacitat reconeguda del 33 % o més. Hi ha 46,4 persones amb discapacitat del 33 % o més reconeguda per cada 1.000 habitants a les Balears. La taxa més alta es registra a Menorca, on també hi ha més població envellida, mentre que per la raó inversa, la taxa més baixa es registra a Formentera. No hi ha diferències per sexe: un 50,8 % són dones i el 49,2 % són homes. L'any 2014, el nombre total de persones amb discapacitat del 33 % o més era de 50.264. La tendència és una certa estabilitat entre les 50.000 i 55.000 persones, i una taxa al voltant de 45 persones amb discapacitat per cada 1.000 habitants (vegeu el [quadre III-2.11](#)).

El tipus de discapacitat més freqüent és la lleu (entre el 33 % i el 64 %), amb 45.423 persones que representen el 68,3 % dels casos. La discapacitat més freqüent és la física (36,5 %) (vegeu el [quadre III-2.12](#)).

L'INE publica anualment l'Enquesta de l'ocupació de les persones amb discapacitat. Si tenim en compte la relació amb l'ocupació de les persones amb discapacitat d'entre 16 a 64 anys, en les diferències entre les Illes Balears i Espanya destaca la proporció més elevada de persones actives amb discapacitat a les Illes Balears, superior en més de 3 p. p. L'any 2014, el 37,2 % de les persones amb discapacitat a les Illes Balears eren actives, enfront del 80,4 % de les persones sense discapacitat. En canvi, s'observa un retrocés l'any 2023, en què el percentatge de persones amb discapacitat actives en el mercat de treball a les Illes Balears és inferior a la mitjana espanyola (vegeu el [quadre III-2.13](#)).

Gràfic III-2.11.
Població amb alguna discapacitat per grup de discapacitat a les Illes Balears, en % (2023)

Nota: una persona pot tenir discapacitats de més d'un tipus.
Font: INE (2024), Enquesta de discapacitats, autonomia personal i situacions de dependència 2023. Població residencial en centres.

QUADRE III-2.11. PERSONES AMB DISCAPACITAT ≥ 33 %, PER ILLES (2023)					
	Homes	Dones	Total	Població	Taxa de discapacitat (per 1.000 habitants)
Mallorca	20.906	21.548	42.454	914.564	46,4
Menorca	2.498	2.683	5.181	96.467	53,7
Eivissa	3.105	2.708	5.813	154.210	37,7
Formentera	150	133	283	11.418	24,8
Total	26.659	27.072	53.731	1.176.659	45,7

Font: estadístiques del Servei de Planificació Social, Direcció General d'Afers Socials, GOIB.

QUADRE III-2.12. PERSONES AMB DISCAPACITAT RECONEGUDA SEGONS EL TIPUS DE DISCAPACITAT (2023)		
	2023	Distribució %
Persones amb discapacitat lleu (33-64 %)	45.423	68,3%
Persones amb gran discapacitat (>64 %)	21.055	31,7%
Total	66.478	100,0%
Persones amb discapacitat física	24.238	36,5%
Persones amb discapacitat psíquica (intel·lectual i mental)	12.361	18,6%
Persones amb discapacitat sensorial (visual i auditiva)	713	1,1%
Persones amb discapacitat múltiple	10.063	15,1%
Persones amb discapacitat orgànica	7	0,0%
Persones amb discapacitat sense especificar	19.096	28,7%
Total	66.478	100,0%
Persones amb discapacitat de 0 a 6 anys	717	1,1%

Font: estadístiques del Servei de Planificació Social, Direcció General d'Afers Socials, GOIB.

QUADRE III-2.13. RELACIÓ AMB L'ACTIVITAT (EN %) DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT D'ENTRE 16 I 64 ANYS A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (2014 I 2023)					
		Illes Balears		Espanya	
		P. sense discapacitat	P. amb discapacitat	P. sense discapacitat	P. amb discapacitat
2014	P. actives	80,4	37,2	77,8	33,6
	P. inactives	19,6	62,8	22,2	66,4
2023	P. actives	79,5	33,9	78,5	35,5
	P. inactives	20,5	66,1	21,5	64,5

Font: INE (2024), Ocupació de les persones amb discapacitat.

Nota: les persones amb discapacitat fan referència a les que tenen un grau de discapacitat superior o igual al 33 % i assimilats segons el RD legislatiu 1/2013.

2.3.5. DEPENDÈNCIA

Les característiques d'insularitat de la comunitat autònoma de les Illes Balears, així com la llei de capitalitat referida específicament a la ciutat de Palma (2006), condicionen l'organització competencial i les transferències de gestió entre els ens territorials: govern autonòmic, consells insulars, mancomunitats i ajuntaments.

Per això, s'estableixen convenis de col·laboració entre el Govern de les Illes Balears i els ajuntaments, segons els quals el Govern aporta el personal, i els ajuntaments les instal·lacions per atendre les persones dependents. La Fundació d'Atenció a la Dependència és l'organisme responsable d'introduir la sol·licitud en el sistema i elaborar la proposta individual d'atenció. Els consells insulars són els encarregats de

posar-se en contacte amb el sol·licitant o familiar cuidador per acordar i fer la valoració del nivell de dependència. És competència de la conselleria autonòmica responsable de la matèria —en la legislatura 2023-2027 és la Conselleria de Famílies i Afers Socials— resoldre la sol·licitud i reconèixer la prestació, que té validesa a tot l'Estat.

2.3.2.1. Característiques sociodemogràfiques

La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència, considera tres col·lectius en situació de dependència: les persones més grans de 65 anys, les persones en situació de discapacitat i el grup d'edat de 0 a 4 anys.

En l'apartat de la població de les Illes Balears es mostren les dades demogràfiques de les Illes Balears, en què es posa en relleu l'envelliment progressiu de la població, fet comú de totes les economies avançades, per la conjunció de la major esperança de vida i la baixa natalitat.

El quadre III-2.14 mostra l'evolució dels principals indicadors demogràfics relacionats amb l'envelliment, la dependència i el relleu generacional a les Illes Balears entre els anys 2021 i 2024. En primer lloc, s'observa un augment generalitzat de l'índex d'envelliment, és a dir, del nombre de persones més grans de 64 anys per cada 100 menors de 16. Aquest increment és especialment pronunciat a Menorca i Eivissa, on ha crescut un 15 % i un 11 % respectivament, i també notable a Ma-

llorca i al conjunt de les Illes Balears, amb un augment del 10 % i l'11 %. Aquest fenomen posa de manifest l'envelliment progressiu de la població, que pot tenir implicacions importants sobre el sistema de benestar i els serveis socials.

Pel que fa a l'índex de longevitat, que mesura el percentatge de persones de més de 85 anys dins del conjunt de persones majors de 64, es detecta un descens generalitzat. Aquest descens és especialment marcat a Eivissa, amb una reducció del 7,6 %, i també significatiu al conjunt de les Illes Balears, amb un 4,3 % menys. Aquesta disminució pot respondre a diversos factors, com les migracions.

La taxa de dependència total, que relaciona la població considerada dependent (menors de 16 i majors de 64 anys) amb la població activa (de 16 a 64 anys), presenta un lleuger descens a gairebé totes les illes, especialment a Menorca. Quan es desglossa la taxa de dependència, es veu clarament que el descens general es deu sobretot a la disminució de la dependència juvenil. A totes les illes hi ha una reducció de la població jove en relació amb la població activa, amb una baixada destacada del 10 % a Menorca. Aquesta tendència pot anticipar un futur amb menys persones en edat laboral si no s'estabilitzen les taxes de natalitat o no hi ha un flux migratori compensatori. En canvi, la taxa de dependència de la gent gran augmenta a totes les illes, amb valors al voltant del 3 al 4 % d'increment.

Finalment, la ràtio de reemplaçament, que compara els joves de 15 a 19 anys amb les persones que s'estan retirant del món la-

QUADRE III-2.14. INDICADORS D'ENVELLIMENT, LONGEVITAT, DEPENDÈNCIA I REEMPLAÇAMENT, PER ILLES (2021, 2024)						
		Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Índex d'envel·liment	2024	113,9	114,7	134,5	96,9	103,9
	2021	103,0	104,1	117,4	87,4	97,7
	% var. 24/21	11 %	10 %	15 %	11 %	6 %
Índex de longevitat	2024	13,6	13,8	13,1	12,0	13,6
	2021	14,2	14,4	13,2	13,0	14,1
	% var. 24/21	-4,3%	-4,2%	-1,0%	-7,6%	-3,5%
Taxa de dependència	2024	45,6	47,0	46,3	38,0	35,3
	2021	46,3	47,6	47,6	38,6	35,2
	% var. 24/21	-1,5%	-1,4%	-2,6%	-1,6%	0,3%
Taxa de dependència dels joves	2024	21,3	21,9	19,8	19,3	17,3
	2021	22,8	23,3	21,9	20,6	17,8
	% var. 24/21	-7 %	-6 %	-10 %	-6 %	-3 %
Taxa de dependència de la gent gran	2024	24,3	25,1	26,6	18,7	18,0
	2021	23,5	24,3	25,7	18,0	17,4
	% var. 24/21	3,4%	3,3%	3,4%	3,9%	3,5%
Ràtio de reemplaçament	2024	94,4	95,7	90,8	89,4	85,8
	2021	91,9	93,2	88,1	85,9	96,9
	% var. 24/21	2,7%	2,6%	3,0%	4,1%	-11,4%

Font: Ibestat (2024), Cens anual de població resident.

boral (de 60 a 64 anys), mostra una millora moderada a gairebé totes les illes. Això suggereix una certa capacitat per mantenir el relleu generacional, encara que de manera fràgil.

En conjunt, les dades confirmen una tendència clara d'envel·liment de la població balear, combinada amb una davallada del nombre de joves i una longevitat lleugerament a la baixa. Tot plegat configura un escenari que requereix planificació i adaptació de les polítiques socials, educatives i sanitàries per afrontar els reptes d'una població amb un pes creixent de persones grans i una base juvenil en retrocés.

2.3.2.2. Població destinatària del SAAD, PIA i prestacions reconegudes a les Illes Balears

El sistema per a l'autonomia i atenció a la dependència (SAAD) és el conjunt de serveis i prestacions econòmiques destinats a la promoció de l'autonomia personal, l'atenció i protecció a les persones en situació de dependència, a través de serveis públics i privats concertats. El SAAD es regula per la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència. L'article 16.1 disposa: «Les prestacions i serveis establerts

en aquesta Llei s'integren en la Xarxa de Serveis Socials de les respectives comunitats autònomes en l'àmbit de les competències que aquestes tenen assumides. La xarxa de centres estarà formada pels centres públics de les comunitats autònomes, les entitats locals, els centres de referència estatal per a la promoció de l'autonomia personal i per a l'atenció i cura de situacions de dependència, així com els privats concertats degudament acreditats».

El XXV Dictamen de l'Observatori de la Dependència⁹, referent al 2024, mostra que les Balears han millorat en cobertura i reducció de l'espera per a les persones dependents, però encara es caracteritza per una inversió limitada i un model de cures low cost en comparació amb la mitjana nacional. Les Illes Balears destaquen positivament pel creixement de persones ateses i el nombre de prestacions per beneficiari, però es mantenen per davall de la mitjana en intensitat de serveis professionals i en recursos econòmics destinats a la dependència.

El nombre de persones en situació de dependència ateses a les Illes Balears va augmentar el 2024. Concretament, es va incrementar en 2.616 persones (+8,9 % respecte al 2023), un ritme de creixement superior al de la mitjana estatal (+7,5 %). Aquest increment situa les Balears per damunt del ritme mitjà nacional en incorporació de nous dependents atesos.

9. XXV Dictamen de l'Observatori Estatal de la Dependència. Disponible a: <https://directoressociales.com/xxv-dictamen-del-observatorio-estatal-de-la-dependencia-2/>.

La llista d'espera per rebre atenció es va reduir durant el 2024: hi ha hagut 1.032 persones menys esperant prestació (-14,8 %), mentre que la reducció mitjana a Espanya va ser del -8,8 %. Malgrat la millora, a finals de 2024 encara hi havia 5.944 persones dependents pendents de rebre servei, i 1.037 persones van morir durant l'any esperant ser valorades o ateses sense arribar a rebre cap ajuda. Segons l'informe, al ritme actual d'incorporació de nous beneficiaris es necessitarien anys per atendre tota la demanda pendent. Cal afegir que el temps mitjà de tramitació d'un expedient de dependència a les Balears és de 248 dies, per sota de la mitjana estatal (334 dies), cosa que indica una gestió lleugerament més àgil que al conjunt d'Espanya.

Es van registrar 4.891 prestacions noves concedides el 2024, principalment de teleassistència (2.221) i de prestació econòmica per cures en l'entorn familiar (PECEF), amb 2.274 casos nous. En total, el 84,6 % de les ajudes oferides formen part de serveis de baix cost econòmic, com ara la teleassistència (31,4 % de totes les prestacions), serveis de promoció de l'autonomia personal (8 %) i la PECEF (45,7 %). La quantia mitjana abonada a les cuidadores no professionals dins la prestació per cura familiar és de només 247,25 € al mes, que reflecteix el caràcter bàsicament assistencial i de baix cost d'aquests suports.

La despesa pública directa en dependència a les Balears durant el 2024 es va estimar en 189 milions d'euros, finançada en un 56,6 % per la comunitat autònoma, un 29,3 % per l'Administració general de l'Estat i un 14,1 % pels usuaris en concepte de copagament. No obstant això, les

Illes no han mantengut l'esforç pressupostari propi en els dos darrers anys i la eva aportació autonòmica al sistema s'ha reduït en 2,4 milions d'euros. En inversió per habitant, les Balears figura com la tercera per la cua, amb només 118,1 € per habitant dedicats a dependència, xifra molt per sota de la majoria de les comunitats autònomes.

El sistema de dependència va generar 168 llocs de feina nous a les Balears durant el 2024, i va arribar a un total de 3.826 ocupacions directes vinculades al sector. Tanmateix, la comunitat continua presen-

tant la pitjor taxa d'ocupació associada al sistema: només 23,5 llocs de treball per cada milió d'euros de despesa pública en dependència, enfront dels 39 que es registren de mitjana al conjunt estatal. Aquesta dada reflecteix l'estructura de serveis de les Balears, més basada en prestacions econòmiques (que generen menys ocupació formal) que en serveis presencials professionals (vegeu el quadre III-2.15).

En data de desembre de 2024, el 50 % de les persones dependents tenen reconegut el grau 1 el 41,4 %; el 21,7 %, el grau 2, i el 25,4 %, el grau 3. Pel que fa al nombre

QUADRE III-2.15. DADES BÀSIQUES DEL SISTEMA D'ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA (2024)			
Evolució Illes Balears			Variació Espanya
Sol·licituds	Sol·licituds 31/12/2023	43.584	
	Sol·licituds 31/12/2024	46.233	
	Dif. anual (absoluts)	2.649	
	Dif. anual (%)	6,1%	5,1%
Persones valorades	Persones valorades a 31/12/2023	40.725	
	Persones valorades a 31/12/2024	44.039	
	Dif. anual (absoluts)	3.314	
	Dif. anual (%)	8,1%	5,1%
Persones amb dret	Persones amb dret a prestació a 31/12/2023	33.350	
	Persones amb dret a prestació a 31/12/2024	35.599	
	Dif. anual (absoluts)	2.249	
	Dif. anual (%)	6,7%	4,4%
Persones ateses	Persones ateses a 31/12/2022	29.233	
	Persones ateses a 31/12/2024	31.849	
	Dif. anual (absoluts)	2.616	
	Dif. anual (%)	9,0%	7,5%
Serveis entregats	Persones que ben prestació per cura familiar a 31/12/2022	26.115	
	Persones que reben prestació per cura familiar a 31/12/2024	28.732	
	Dif. anual (absoluts)	2.617	
	Dif. anual (%)	10,0%	11,4%
Persones ateses per cuidadors familiars	Persones que ben prestació per cura familiar a 31/12/2022	21.864	
	Persones que reben prestació per cura familiar a 31/12/2024	24.138	
	Dif. anual (absoluts)	2.274	
	Dif. anual (%)	10,4%	8,0%

Font: elaboració pròpia a partir del SAAD.

de places amb residència, han augmentat un 6,2 % respecte de l'any anterior; un 10,0 %, les places en centres de dia, i un 30,5 %, les hores mensuals de prestació de servei d'ajuda a domicili (vegeu el [quadre III-2.16](#)).

2.3.6 SEGURETAT SOCIAL, SISTEMA DE PENSIONS I PREVISIÓ SOCIAL COMPLEMENTÀRIA

La Seguretat Social, en el conjunt de l'Estat, va tancar l'exercici de 2022 amb un dèficit de 7.160 milions d'euros, equivalent al 0,5 % del PIB, el nivell més baix de 2011. Principalment, el descens ve pel saldo positiu del SEPE, gràcies al descens de la despesa en prestacions associades a la pandèmia i al favorable comportament del mercat laboral.

2.3.3.1. Bases de cotització

La base de cotització és l'import sobre el qual es calculen les cotitzacions a la Seguretat Social de les persones treballadores.

Aquest import inclou el salari brut i altres remuneracions que es reben de manera periòdica, com pagues extres, hores extraordinàries i altres conceptes salarials. La base de cotització és fonamental per determinar les contribucions que tant l'empleat com l'ocupador han de fer al sistema de Seguretat Social.

Això no obstant, no només determina l'import de les cotitzacions que s'han d'aportar al sistema de Seguretat Social, sinó que també afecta directament les prestacions i beneficis que un treballador pot rebre en diverses situacions com, per exemple, les prestacions per incapacitat temporal, maternitat i paternitat, atur, prestacions per incapacitat permanent, jubilació i viduïtat i orfandat.

La mitjana dels primers nous mesos de 2024 de la base mitjana de cotització a les Illes Balears va ser de 2178,7 €, un 1 % inferior a la mitjana espanyola. La base de cotització de les dones és un 7 % inferior a la dels homes a les Balears, mentre que en el conjunt d'Espanya aquesta diferència és del 14 % (vegeu el [quadre III-2.17](#)).

QUADRE III-2.16. NOMBRE DE PERSONES SEGONS EL GRAU DE DEPENDÈNCIA, PLACES DE RESIDÈNCIA, CENTRES DE DIA I HORES DE SAD A LES ILLES BALEARS (2023-2024)			
	Desembre 2023	Desembre 2024	Dif. % 24/23
Nombre de persones amb dependència	33.458	35.763	6,9%
Nombre de persones amb dependència grau 1	13.863	15.528	12,0%
Nombre de persones amb dependència grau 2	11.099	11.546	4,0%
Nombre de persones amb dependència grau 3	8.496	8.689	2,3%
Nombre de persones amb plaça de residència	3.047	3.236	6,2%
Nombre de persones amb plaça de centre de dia	2.062	2.269	10,0%
Hores mensuals de prestació de servei d'ajuda a domicili	53.949	70.383	30,5%

Font: estadístiques del Servei de Planificació Social, Direcció General d'Affers Socials, GOIB.

QUADRE III-2.17. COTITZANTS (PERSONA FÍSICA) I BASE MITJANA DE COTITZACIÓ DEL RÈGIM GENERAL, PER COMUNITAT AUTÒNOMA I SEXE (2024*)						
Comunitat autònoma	Dones		Homes		Total	
	Cotitzants	Base mitjana de cotització	Cotitzants	Base mitjana de cotització	Cotitzants	Base mitjana de cotització
País Basc	384.370	2.431	417.029	2.824	801.400	2.635,3
Comunitat de Madrid	1.476.336	2.277	1.627.427	2.628	3.103.763	2.461,0
Navarra	117.264	2.231	130.143	2.668	247.407	2.460,8
Catalunya	1.496.863	2.180	1.592.395	2.539	3.089.258	2.364,8
Ceuta	9.012	2.191	9.844	2.397	18.855	2.298,2
Total Espanya	8.008.247	2.026	8.588.181	2.355	16.596.428	2.196,5
Astúries	151.007	1.935	151.401	2.423	302.408	2.179,4
Illes Balears	228.316	2.096	240.807	2.257	469.123	2.178,7
Aragó	233.177	1.949	254.759	2.355	487.936	2.161,0
Melilla	9.477	2.109	9.260	2.168	18.737	2.137,8
La Rioja	52.995	1.935	52.538	2.264	105.533	2.098,8
Cantàbria	91.052	1.897	93.181	2.285	184.233	2.093,1
Galícia	412.016	1.895	409.426	2.202	821.441	2.047,8
Castella i Lleó	368.233	1.870	379.075	2.216	747.307	2.045,3
Comunitat Valenciana	811.064	1.852	869.752	2.161	1.680.816	2.011,7
Castella-la Manxa	272.662	1.835	313.437	2.132	586.099	1.994,1
Regió de Múrcia	213.712	1.821	246.434	2.114	460.146	1.978,2
Andalusia	1.173.076	1.769	1.273.057	2.097	2.446.133	1.939,5
Canàries	369.353	1.867	374.662	1.965	744.015	1.916,6
Extremadura	138.263	1.742	143.556	1.956	281.819	1.850,9

Font: elaboració pròpia a partir de la base de dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social.
*Mitjana dels nou primers mesos de 2024, darreres dades disponibles.
Nota: n'estan exclosos el sistema especial de treballadors per compte d'altri agraris, el sistema especial de treballadores de la llar i el règim especial d'artistes.

2.3.3.2. Pensions mitjanes

Si tenim en compte les pensions mitjanes per règim i classe de pensió, en data de 31 de desembre de 2024, totes les pensions són inferiors a les Balears que en el conjunt d'Espanya. En el cas de la pensió de jubilació, un 6,4 % inferior (vegeu el quadre III-2.18).

2.3.3.3. Evolució del nombre de pensionistes

Percentualment, hi ha hagut poca variació quant a la proporció de pensions per tipus sobre el total en els darrers deu anys. Les pensions majoritàries, en més del 60 %, són les de jubilació (vegeu el gràfic III-2.12).

QUADRE III-2.18. PENSIONS MITJANES PER RÈGIMS I CLASSES DE PENSIONS, A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (EN DATA DE 31 DE DESEMBRE DE 2024)						
	Incapacitat permanent		Jubilació		Viduitat	
	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya
General	1.116,5	1.186,6	1.505,0	1.608,2	883,4	956,5
Autònoms	815,9	890,3	897,7	967,9	593,4	
Treballadors de la mar	1.243,9	1.195,7	1.787,4	1.606,6	888,3	889,7
Mineria del carbó	1.531,4	1.954,6	2.321,6	2.813,7	1.096,8	1.351,1
Accidents de treball	1.251,1	1.342,7	1.373,4	1.522,0	1.003,4	1.091,3
Malalties professionals	1.080,8	1.288,4	1.387,7	1.913,9	1.192,0	1.460,6
SOVI	511,1	494,1	489,0	473,5	484,6	498,0
Tots els règims	1.097,7	1.166,4	1.339,2	1.450,9	812,8	899,5

continua

	Orfandat		Favor familiar		Totes les pensions	
	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya
General	452,2	518,0	741,7	777,7	1.304,1	1.376,8
Autònoms	343,0	413,5	551,7	549,1	811,6	870,4
Treballadors de la mar	558,9	621,5	1.073,3	799,1	1.384,9	1.291,7
Mineria del carbó	931,8	939,2	1.109,4	1.242,5	1.417,5	2.220,4
Accidents de treball	482,0	508,5	1.750,7	1.108,9	1.210,0	1.287,9
Malalties professionals	581,6	969,8		1.487,8	1.197,1	1.524,8
SOVI					489,0	475,8
Tots els règims	433,1	503,7	736,7	746,7	1.178,7	1.263,0

Font: eSTADISS.

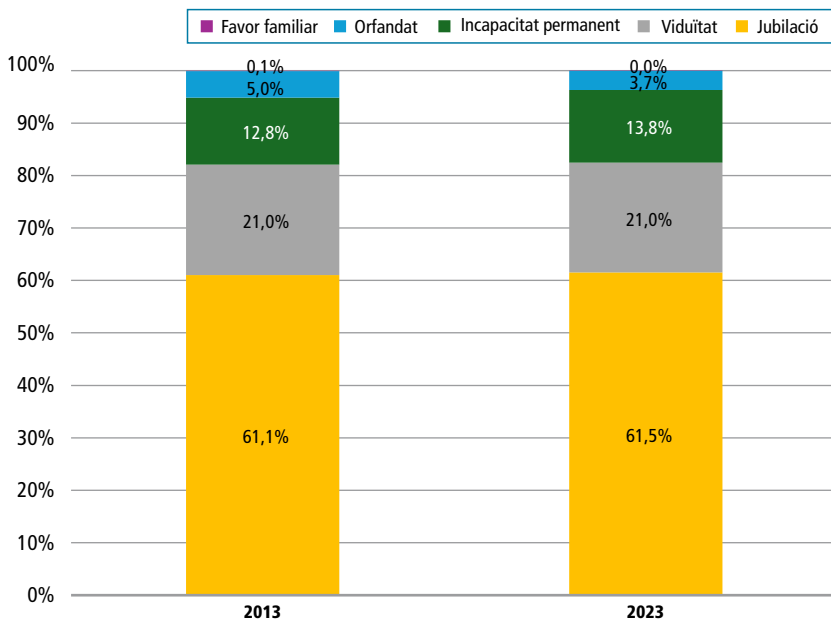
2.3.3.4. Les pensions de jubilació

Donant compte de l'envelliment progressiu de la població, des de l'any 2013 han augmentat en un 12,2 % les persones que cobren pensió de jubilació, i en un 41,2 % des de 2005 (vegeu el gràfic III-2.13). De fet, en només un any, el nombre de pensionistes ha augmentat en quasi un 2 % a les Balears, un 17,4 % en els deu darrers anys i un 29,3 % (38.461 persones) en els darrers quinze anys. Així, són la tercera comunitat autònoma amb un creixement

relatiu més elevat, després de Canàries i la Comunitat de Madrid (vegeu el quadre III-2.19).

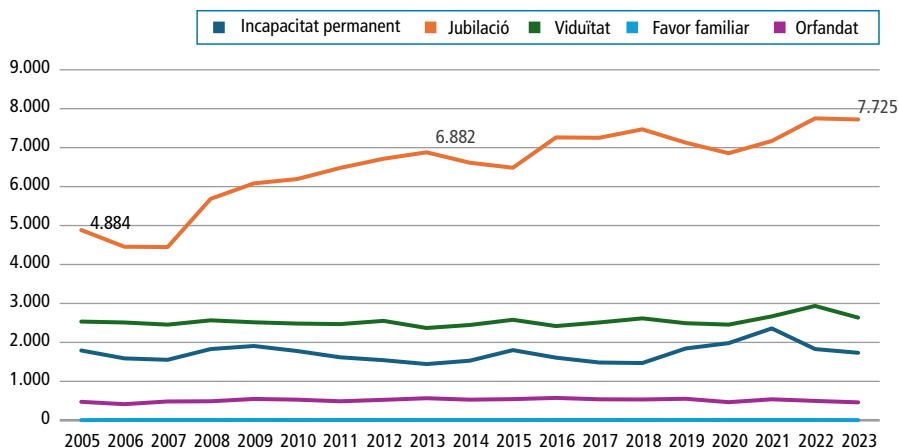
Per trams, hi ha una proporció superior de pensionistes a les Illes Balears (52,5 %) que a Espanya (51,5 %) que cobren una pensió de jubilació inferior al SMI. També hi ha una proporció inferior en 1,4 p. p. de pensionistes que cobren la pensió màxima. Les pensions inferiors al SMI de les dones superen en quasi un 20 % les dels homes (vegeu el quadre III-2.20).

Gràfic III-2.12.
Altes de pensions, per tipus, a les Illes Balears (2013 i 2023)

Font: eSTADISS.

Gràfic III-2.13.
Evolució de les altes de pensions a les Illes Balears (2005-2023)

Font: elaboració pròpia a partir d'Estadiss.

Quadre III-2.19. Evolució del nombre de pensionistes, per comunitat autònoma										
CA	Evolució en el darrer any				Evolució en els darrers 10 anys				Evolució en els darrers 15 anys	
	Pensionistes a abril de 2024	Pensionistes a abril de 2023	Variació absoluta	Variació relativa	Pensionistes a abril de 2014	Variació absoluta	Variació relativa	Pensionistes a abril de 2009	Variació absoluta	Variació relativa
Canàries	335.391	327.638	7.753	2,4%	264.680	70.711	26,7%	231.430	103.961	44,9%
Comunitat de Madrid	1.141.904	1.123.585	18.319	1,6%	980.102	161.802	16,5%	867.787	274.117	31,6%
Illes Balears	184.590	181.211	3.379	1,9%	157.278	27.312	17,4%	142.750	41.840	29,3%
Melilla	8.291	8.099	192	2,4%	7.030	1.261	17,9%	6.544	1.747	26,7%
Andalusia	1.507.707	1.484.823	22.884	1,5%	1.343.038	164.669	12,3%	1.245.997	261.710	21,0%
Comunitat Foral de N	131.835	130.589	1.246	1,0%	118.055	13.780	11,7%	109.151	22.684	20,8%
Comunitat Valenciana	938.859	927.285	11.574	1,2%	847.294	91.565	10,8%	778.158	160.701	20,7%
Ceuta	8.661	8.544	117	1,4%	7.669	992	12,9%	7.218	1.443	20,0%
Regió de Múrcia	236.607	232.762	3.845	1,7%	214.044	22.563	10,5%	197.196	39.411	20,0%
Total Espanya	9.187.187	9.082.603	104.584	1,2%	8.339.738	847.449	10,2%	7.736.581	1.450.606	18,7%
País Basc	521.364	517.942	3.422	0,7%	475.786	45.578	9,6%	443.633	77.731	17,5%
Catalunya	1.567.716	1.556.500	11.216	0,7%	1.452.766	114.950	7,9%	1.339.568	228.148	17,0%
La Rioja	66.498	65.795	703	1,1%	60.696	5.802	9,6%	57.305	9.193	16,0%
Castella-la Manxa	369.833	364.532	5.301	1,5%	340.542	29.291	8,6%	320.106	49.727	15,5%
Extremadura	221.772	218.558	3.214	1,5%	203.836	17.936	8,8%	193.884	27.888	14,4%
Cantàbria	131.653	130.570	1.083	0,8%	121.366	10.287	8,5%	115.115	16.538	14,4%
Aragó	283.749	281.803	1.946	0,7%	269.220	14.529	5,4%	256.071	27.678	10,8%
Galícia	687.235	682.739	4.496	0,7%	656.536	30.699	4,7%	627.529	59.706	9,5%
Castella i Lleó	572.445	568.872	3.573	0,6%	550.519	21.926	4,0%	533.556	38.889	7,3%
Principat d'Astúries	271.077	270.756	321	0,1%	269.281	1.796	0,7%	263.583	7.494	2,8%

Font: Estadiss.

QUADRE III-2.20. PENSIONISTES PER TRAMIS DE QUANTIA A 1 D'ABRIL DE 2024 PER SEXE

	Total			Dones			Homes		
	En import inferior a vigent l'SMI	Entre l'SMI i pensió màxima	En pensió màxima o superior	En import inferior a l'SMI vigent	Entre l'SMI i pensió màxima	En pensió màxima o superior	En import inferior a l'SMI vigent	Entre l'SMI i pensió màxima	En pensió màxima o superior
Extremadura	70,7%	26,9%	2,4%	76,0%	22,2%	1,8%	66,1%	30,9%	2,9%
Andalusia	62,3%	34,1%	3,6%	70,7%	27,2%	2,1%	54,1%	40,8%	5,1%
Castella-la Manxa	62,3%	34,7%	3,1%	72,7%	25,3%	2,0%	54,0%	42,0%	4,0%
Canàries	61,8%	34,6%	3,5%	68,0%	29,4%	2,6%	56,0%	39,5%	4,4%
Regió de Múrcia	60,9%	35,3%	3,8%	70,9%	26,8%	2,3%	51,5%	43,2%	5,2%
Melilla	58,6%	35,3%	6,1%	64,3%	31,3%	4,4%	53,0%	39,3%	7,7%
Comunitat Valenciana	56,8%	39,2%	3,9%	67,5%	30,0%	2,4%	46,3%	48,3%	5,4%
Castella i Lleó	53,0%	41,8%	5,2%	63,7%	33,5%	2,8%	43,6%	49,0%	7,4%
Ceuta	53,0%	41,8%	5,2%	61,4%	35,2%	3,4%	44,3%	48,6%	7,2%
Illes Balears	52,5%	43,5%	4,0%	61,2%	36,3%	2,6%	43,5%	51,0%	5,5%
Total Espanya	51,5%	43,1%	5,4%	61,5%	35,3%	3,2%	41,8%	50,7%	7,5%
La Rioja	49,9%	46,1%	4,0%	62,4%	34,9%	2,6%	38,2%	56,4%	5,4%
Cantàbria	44,9%	49,2%	6,0%	56,8%	40,0%	3,2%	33,7%	57,8%	8,5%
Catalunya	43,9%	50,4%	5,6%	54,5%	41,8%	3,7%	32,5%	59,7%	7,7%
Comunitat de Madrid	39,9%	51,5%	8,5%	50,1%	44,3%	5,6%	29,2%	59,1%	11,7%
Principat d'Astúries	38,9%	50,6%	10,4%	52,2%	44,6%	3,2%	26,8%	56,2%	17,1%
Comunitat Foral de Navarra	38,7%	54,8%	6,5%	52,6%	43,5%	3,9%	25,8%	65,4%	8,9%
País Basc	32,2%	57,9%	9,9%	44,0%	50,3%	5,7%	20,9%	65,1%	14,0%

Font: Estadiss.

3

SALUT, QUALITAT DE VIDA I SERVEIS SANITARIS

3.1.

INTRODUCCIÓ

El sistema nacional de salut integra totes les funcions i prestacions sanitàries per donar compliment al dret a la protecció de la salut de les persones que estableix la Constitució. Aquest dret s'expressa en el territori insular a través de les estructures sanitàries (centres —amb internament i sense—, establiments i serveis sanitaris) que presten d'una manera més propera l'atenció a la població resident (1.232.000 persones) i als 18,7 milions de ciutadans europeus, o d'altres continents, que ens visiten anualment.

El sistema s'enfronta a reptes ineludibles, com l'atenció a problemes de salut associats a la longevitat de la població, el dèficit de professionals, l'increment de malalties cròniques i problemes de salut mental, o canvis en els estils de vida, entre altres, que marquen la necessària planificació d'aquest àmbit.

Els desafiaments en salut impliquen afrontar la promoció i prevenció com a pilar de la salut pública, amb enfocaments globals que ajudin a millorar la salut i qualitat de vida, de tal manera que es visqui més anys i amb més qualitat de vida. El sistema de salut es finança principalment mitjançant impostos per garantir la vocació universal

de les prestacions preventives i assistencials, amb extensió dels serveis a tota la població i, a les Illes Balears, una part significativa de la població resident adquireix assegurances privades de salut.

Al llarg d'aquest capítol hem volgut conjugar aspectes de com es configura l'organització sanitària de les Illes Balears en matèria d'infraestructures, tecnologia i professionals, i indicadors de resultats de salut, tant quantitatius com qualitatius, els quals considerem més significatius per elaborar una imatge del sistema sanitari de la comunitat autònoma de les Illes Balears i el seu estat de salut, en alguns casos en comparació amb la resta de l'Estat, com és el cas dels indicadors clau del sistema nacional de salut. En aquesta edició, no es poden mostrar totes les dades de l'activitat d'atenció especialitzada actualitzades i s'hi inclouen recomanacions.

3. 2

RECURSOS

3.2.1. ESTRUCTURALS, CENTRES, SERVEIS I ESTABLIMENTS

És competència de la Conselleria de Salut atorgar les diferents autoritzacions sanitàries, tant de funcionament com de modi-

ficació, referents als centres, serveis i establiments sanitaris a la comunitat autònoma.

Segons les dades del Registre de centres, serveis i establiments sanitaris de les Illes Balears que es repliquen en el Registre nacional de centres, en data del 31 de desembre del 2024, hi havia registrats 3.521 recursos sanitaris autoritzats (vegeu el [quadre III 3.1](#)).

3.2.2. CENTRES HOSPITALARIS

Les Balears disposen de 25 hospitals, dels quals 10 (40 %) són de dependència pública i 15 (incloent-hi la mútua) (60 %) de titularitat privada.

El nombre d'hospitals públics no s'ha modificat en els darrers anys. L'IB-Salut gestiona actualment deu (40 %) hospitals (set d'aguts, dos de mitjana i llarga estada i un de psiquiàtric). La mútua d'accidents de treball gestiona una clínica de 40 llits.

La xarxa privada gestiona 1.346 llits i atenen bàsicament pacients aguts. Els 14 hospitals privats suposen el 35,2 % de l'oferta de llits de les Balears.

Per illes, podem observar que Mallorca concentra 19 hospitals, 12 dels quals són a la capital, Menorca té 3 hospitals autoritzats, Eivissa en té 2 i Formentera té 1 hospital públic (vegeu el [quadre III-3.2](#)).

3.2.3. ALTA TECNOLOGIA I FINALITAT ASSISTENCIAL

Avui dia, hi ha 3.821 llits hospitalaris instal·lats als 25 centres hospitalaris amb

internament autoritzats. Els hospitals públics compten amb 2.171 llits d'atenció general, als quals cal afegir 144 llits en centres de mitjana i llarga estada a Mallorca i 120 llits a l'hospital psiquiàtric. La finalitat assistencial dels centres privats també és de tipus general o medicoquirúrgic perquè la major part del seu pressupost assistencial es destina a aquesta activitat.

Els hospitals de les Illes Balears disposen de 636 equips d'alta tecnologia, dels quals 414 (65,1 %) corresponen al sistema públic i 222 (34,9 %), a la xarxa privada (vegeu els [quadres III-3.3 i III-3.4](#)).

3.2.4. PROFESSIONALS

Als centres de salut d'atenció primària treballen 3.021 professionals, entre personal mèdic, d'infermeria i altres perfils sanitaris. No es disposa de dades desagregades sobre l'ocupació que es genera a la resta de centres i establiments sanitaris sense internament.

D'altra banda, el sistema d'atenció especialitzada proporciona ocupació a 20.101 professionals, dels quals 14.076 (70 %) treballen en el sistema públic i 6.025 (30 %) en el privat. Cal remarcar que els models de vinculació dels metges especialistes són molt diferents en els dos àmbits assistencials: en el sistema privat, el 63,6 % dels especialistes no estan vinculats amb l'hospital (són metges col·laboradors), mentre que aquesta figura és pràcticament inexistent en els hospitals públics.

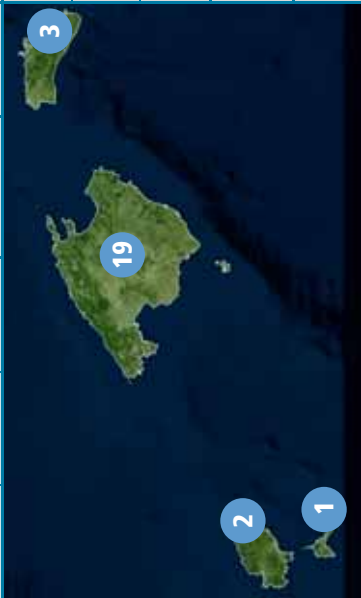
El personal sanitari vinculat a les Illes Balears durant l'any 2023 és de 18.939 professionals, dels quals 14.066 pertanyen a

Quadre III-3.1. Centres, serveis i establiments sanitaris de les Illes Balears (2024)									
	Tipus de centre, servei, establiment	Autoritzats	Per illes				Per titularitat		
			Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Públic	Privat	
Biobancs	B.1	Biobancs de tumors	1	1	0	0	0	1	
	B.2	Altres biobancs	4	3	0	0	0	1	3
Centres amb internament (hospitals)	C.1.1	Hospitals generals	19	13	3	2	1	7	12
	C.1.2	Hospitals especialitzats	1	1	0	0	0		1
	C.1.3	Hospitals de mitjana i llarga estada	4	4	0	0	0	2	2
	C.1.4	Hospitals de salut mental i tractament de toxicomanies	1	1	0	0	0	1	
Centres ambulatoris	C.2.1	Consultes mèdiques	189	141	15	32	1		189
	C.2.2	Consultes d'altres professionals sanitaris	335	263	44	26	2	1	334
	C.2.3.1	Centres de salut	54	42	5	6	1	54	
	C.2.3.2	Unitats bàsiques de salut	99	83	6	10	0	99	
	C.2.4	Centres polivalents	325	243	16	63	3		325
	C.2.5.1	Cliniques dentals	459	366	33	57	3		459
	C.2.5.10	Centres de reconeixements	71	56	7	6	2		71
	C.2.5.2	Centres de reproducció humana assistida	7	5	1	1	0		7
	C.2.5.3	Centres d'interrupció voluntària de l'embaràs	3	3	0	0	0		3
	C.2.5.5	Centres de diàlisi	6	6	0	0	0		6
	C.2.5.6.1	Centres de diagnòstic per la imatge	17	14	2	1	0		17
	C.2.5.6.2	Laboratori d'anàlisis clíniques	37	29	2	6	0		37
	C.2.5.7	Unitats mòbils d'assistència sanitària	29	23	1	4	1		29
	C.2.5.8	Centres de transfusió	3	1	1	1	0	3	
	C.2.5.9	Bancs de teixits	1	1	0	0	0	1	
	C.2.5.90.1	Mútues d'accidents de treball i malalties professionals de la Seguretat Social (MaTMPSS)	26	18	3	5	0	26	

continua

		Tipus de centre, servei, establiment	Autoritzats	Per illes				Per titularitat	
				Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Públic	Privat
Centres ambulatoris	C.2.5.90.2	Centres especialitzats en medicina estètica	48	42	0	6	0	0	48
	C.2.5.90.3	Centres especialitzats en fisioteràpia i rehabilitació	68	49	8	11	1	1	68
	C.2.5.90.4	Altres centres especialitzats	224	171	25	26	2	2	222
	C.2.90.1	Proveïdors d'assistència sanitària domiciliària	257	194	27	35	1	1	257
	C.2.90.2	Altres proveïdors d'assistència sanitària	10	7	1	2	0	0	10
Serveis sanitaris en una organització no sanitària	C.3.1	Serveis sanitaris a empreses de prevenció de riscos laborals	83	68	8	6	1	5	78
	C.3.2	Serveis sanitaris en centres sociosanitaris	29	26	0	3	0	7	22
	C.3.3	Serveis sanitaris en centres ludicoesportius i balnearis	11	9	2	0	0	0	11
	C.3.4	Serveis sanitaris en centres penitenciaris	4	2	1	1	0	4	
	C.3.5	Serveis sanitaris en centres d'atenció a drogodependències/addiccions	16	12	2	2	0	11	5
Establiments	C.3.6	Serveis sanitaris a empreses	1	1	0	0	0	0	1
	C.3.7	Altres serveis sanitaris integrats en una organització no sanitària	73	61	5	7	0	6	67
	E.3	Òptiques	172	136	19	16	1	1	172
	E.4	Ortopèdies	22	19	3	0	0	0	22
	E.5	Establiments d'audiopròtesis	89	65	14	9	1	1	89
AMB	AMB	Ambulàncies	280	203	28	46	3	192	88
FAR	FAR	Farmàcies	465	367	41	53	4	465	
Total			3.543	2.749	323	443	28	423	3.120

Font: Registre de centres, serveis i establiments sanitaris de les Illes Balears i registre nacional 2024.

QUADRE III-3.2. HOSPITALS A LES ILLES BALEARS (2024)										
Dependència patrimonial					Privats	Total hospitals	Total llits hospitalaris	% de llits instal·lats		
	Seguretat Social	Comunitat autònoma	Consell	Mútues d'accidents de treball i malalties professionals						
Dependència funcional	IB-Salut	Sistema nacional de salut						7	2.171	56,8
		Comunitat autònoma						3	264	6,9
	Consell	0						0	0,0	
	Mútues d'accidents de treball i malalties professionals	1						40	1,0	
	Privats	14						1.346	35,2	
	Total hospitals	4						4	2	1
Llits hospitalaris	1.836	437	162	40	1.346					
% de llits instal·lats	48,1	11,4	4,2	1,0	35,2					

Font: elaboració pròpia a partir del Catàleg nacional d'hospitals (CNH 2024) i del Registre de centres, serveis i establiments sanitaris de les Illes Balears 2024. El Consell d'Eivissa té a càrrec seu un hospital residència que està en el catàleg de residències per a gent gran.

QUADRE III-3.3. DOTACIÓ DELS EQUIPS D'ALTA TECNOLOGIA DELS HOSPITALS DE LES ILLES BALEARS PER FINALITAT ASSISTENCIAL I DEPENDÈNCIA (2024)				
	Total	Públics	Privats	% públic
Llits instal·lats	3.821	2.435	1.386	63,7
Alta tecnologia	636	414	222	65,1
ALE	5	4	1	80,0
ASD	10	5	5	50,0
BRA	2	1	1	50,0
DO	13	6	7	46,2
DIAL	204	160	44	78,4
TAC	27	14	13	51,9
PET	2	1	1	50,0
RM	28	10	18	35,7
GAM	2	1	1	50,0
LIT	5	2	3	40,0
MAMOS	21	11	10	52,4
NEU	6	3	3	50,0
SPECT	5	3	2	60,0
RVMI	296	188	108	63,5
HEM	10	5	5	50,0

Font: elaboració pròpia a partir del Catàleg nacional d'hospitals (CNH, 2024).

ALI (accelerador de partícules), ASD (angiografia per sostracció digital), BRA (equips de braquiteràpia), DO (densitòmetres ossis), DIAL (equips d'hemodialis), TAC (tomografia axial computada), PET (tomografia per emissió de positrons), RM (ressonància magnètica), GAM (gammacàmera), LIT (litotripsia extracorpòria per ones de xoc), MAMOS (mamògraf), NEU (neuronavegador), SPECT (tomografia per emissió de fotons), RVMI (respiradors de ventilació mecànica invasiva), HEM (sales d'hemodinàmica).

la xarxa pública i 4.873, a la xarxa privada. D'altra banda, el personal col·laborador està format per 1.160 professionals que desenvolupen la seva activitat, en un 99 %, en el sector privat (vegeu el [gràfic III-3.1](#)).

Per la seva importància crítica, el Ministeri de Sanitat du a terme, des de l'any 2007, estudis periòdics per analitzar la relació entre l'oferta i la necessitat de metges especialistes a Espanya. El darrer estudi es va publicar el 2022 amb el títol Oferta i necessitat de metges especialistes a Espanya (2021-2035) i es pot consultar a la memòria del CES del mateix any.

En aquest sentit, presentam l'evolució dels professionals mèdics col·legiats a les Balears, així com la de diverses especialitats registrades al SIAE i al SIAP des del 2016 (vegeu els [quadres III-3.5](#), [III-3.6](#) i [III-3.7](#)).

3.2.5. ACTIVITAT

Les principals dades d'activitat d'atenció especialitzada del 2023, tant pública com privada, es classifiquen en diverses àrees: hospitalització, assistència quirúrgica, obstètrica, consultes, diagnòstic, urgències i altres activitats especialitzades. Es poden comparar amb les dades del 2022 per

Quadre III-3.4. Dotació dels equips d'alta tecnologia dels hospitals de les Illes Balears per finalitat assistencial i dependència (2024)										
	Nom	Municipi	Llits instal·lats	Finalitat assistencial	Concert	TAC	RM	GAM	HEM	ASD
Públics	Hospital General de Mallorca	Palma	40	Geriatría i/o llarga estada	N					
	Hospital Psiquiàtric	Palma	122	Psiquiàtric	N					
	Hospital Joan March	Bunyola	102	Geriatría i/o llarga estada	N					
	Hospital Can Misses	Eivissa	300	General	N	2	1		1	1
	Hospital de Manacor	Manacor	224	General	N	2	1			
	Hospital Son Llàtzer	Palma	426	General	N	3	2		1	1
	Hospital de Formentera	Formentera	12	General		1			1	
	Hospital Comarcal d'Inca	Inca	181	General	N	1	1			
	Hospital Mateu Orfila	Maó	142	General	N	1	1			
	Hospital Universitari Son Espases	Palma	886	General	N	4	4	1	2	3
	Clinica Mutua Balear	Palma	40	Traumatologia i/o rehabilita	S	1	1			
	Hospital de la Creu Roja Espanyola	Palma	71	Medicoquirúrgic	S		1			
	Hospital Sant Joan de Déu	Palma	200	Medicoquirúrgic	S	1	1			
Privats	Clinica Rotger	Palma	193	General	S	2	2	1	1	1
	Clinica Juaneda	Palma	104	General	S	1	1		1	1
	Hospital Juaneda Miramar	Palma	191	General	S	1	2		1	1
	Policlínica Nuestra Señora del Rosario	Eivissa	69	General	S	1	2		1	1
	Clinica Juaneda Ciudadella	Ciudadella de Menorc	43	General	S	1	1			
	Hospital Juaneda Muro	Muro	85	General	S	1	1			
	Clinica Juaneda Maó	Maó	18	General	S	1				
	Hospital Quirónsalud Palmaplanas	Palma	169	General	S	1	3		1	1
	Hospital de Llevant	Manacor	70	General	S	1	1			
	Hospital Quirónsalud Son Verí	Llucmajor	34	General	S	1	1			
	Clinica Luz de Palma	Palma	19	General	S					
	Hospital Sant Joan de Déu Inca	Inca	80	Medicoquirúrgic	S		1			
Total			3.821			27	28	2	10	10

continua

Nom	Municipi	Llits instal·lats	Finalitat assistencial	LIT	ALI	SPECT	PET	MAMOS	DO
Públics									
Hospital General de Mallorca	Palma	40	Geriatría i/o llarga estada						
Hospital Psiquiàtric	Palma	122	Psiquiàtric						
Hospital Joan March	Bunyola	102	Geriatría i/o llarga estada						1
Hospital Can Misses	Eivissa	300	General	1				2	1
Hospital de Manacor	Manacor	224	General					2	
Hospital Son Llàtzer	Palma	426	General					2	2
Hospital de Formentera	Formentera	12	General					1	
Hospital Comarcal d'Inca	Inca	181	General					1	
Hospital Mateu Orfila	Maó	142	General					1	1
Hospital Universitari Son Espases	Palma	886	General	1	4	3	1	2	1
Clínica Mutua Balear	Palma	40	Traumatologia i/o rehabilita						
Hospital de la Creu Roja Espanyola	Palma	71	Medicoquirúrgic						
Hospital Sant Joan de Déu	Palma	200	Medicoquirúrgic					1	
Clínica Rotger	Palma	193	General	1		1	1	1	1
Clínica Juaneda	Palma	104	General					1	1
Hospital Juaneda Miramar	Palma	191	General	1	1	1		1	1
Policlínica Nuestra Señora del Rosario	Eivissa	69	General						
Clínica Juaneda Ciutadella	Ciutadella de Menorc	43	General					1	1
Hospital Juaneda Muro	Muro	85	General					1	1
Clínica Juaneda Maó	Maó	18	General					1	
Hospital Quirónsalud Palmaplanas	Palma	169	General	1				1	1
Hospital de Llevant	Manacor	70	General					1	1
Hospital Quirónsalud Son Verí	Liucmajor	34	General					1	
Clínica Luz de Palma	Palma	19	General						
Hospital Sant Joan de Déu Inca	Inca	80	Medicoquirúrgic						
Total		3.821		5	5	5	2	21	13
Privats									

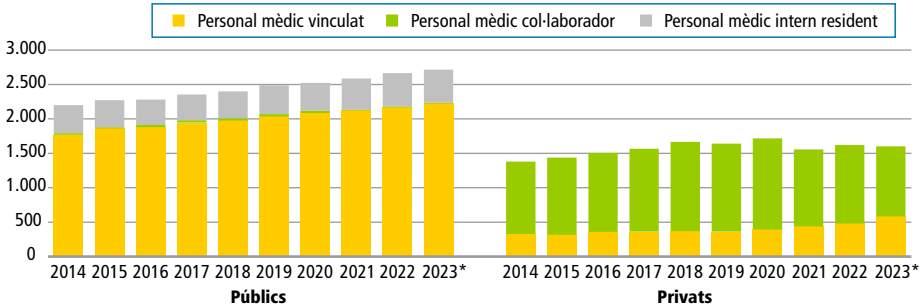
continua

	Nom	Municipi	Llits instal·lats	Finalitat assistencial	DIAL	NEU	RVMI	BRA	Total alta tecnologia
Públics	Hospital General de Mallorca	Palma	40	Geriatría i/o llarga estada					
	Hospital Psiquiàtric	Palma	122	Psiquiàtric					
	Hospital Joan March	Bunyola	102	Geriatría i/o llarga estada					1
	Hospital Can Misses	Eivissa	300	General	25		28		62
	Hospital de Manacor	Manacor	224	General	18				23
	Hospital Son Llàtzer	Palma	406	General	32	1	3		47
	Hospital de Formentera	Formentera		General	6				9
	Hospital Comarcal d'Inca	Inca	181	General	15		11		29
	Hospital Mateu Orfila	Maó	142	General	28		18		50
	Hospital Universitari Son Espases	Palma	886	General	36	2	128	1	193
Privats	Clínica Mutua Balear	Palma	40	Traumatologia i/o rehabilita			4		6
	Hospital de la Creu Roja Espanyola	Palma	71	Medicoquirúrgic			2		3
	Hospital Sant Joan de Déu	Palma	200	Medicoquirúrgic					3
	Clínica Rotger	Palma	193	General		1	15		28
	Clínica Juaneda	Palma	104	General		1	15		22
	Hospital Juaneda Miramar	Palma	191	General	34	1	22	1	68
	Hospital Nuestra Señora del Rosario	Eivissa	69	General			13		18
	Clínica Juaneda Ciutadella	Ciutadella de Menorc	43	General			6		10
	Hospital Juaneda Muro	Muro	85	General			5		9
	Clínica Juaneda Maó	Maó	18	General					2
	Hospital Quirónsalud Palmaplanas	Palma	169	General			20		29
	Hospital de Llevant	Manacor	70	General	10		6		20
	Hospital Quirónsalud Son Verí	Lluçmajor	34	General					3
	Clínica Luz de Palma	Palma	19	General					
	Hospital Sant Joan de Déu Inca	Inca	80	Medicoquirúrgic					1
	Total		3.821		204	6	296	2	636

Font: elaboració pròpia a partir del Catàleg nacional d'hospitals (CNH, 2024).

ALI (accelerador de partícules), ASD (angiografia per sostracció digital), BRA (equips de braquiteràpia), DO (densitòmetres ossis), DIAL (equips d'hemodiàlisi), TAC (tomografia axial computada), PET (tomografia per emissió de positrons), RM (ressonància magnètica), GAM (gammacàmera), LIT (litotripsia extracorpòria per ones de xoc), MAMOS (mamògraf), NEU (neuronavegador), SPECT (tomografia per emissió de fotons), RVMI (respiradors de ventilació mecànica invasiva), HEM (sales d'hemodinàmica).

Gràfic III-3.1.
Evolució del personal mèdic en el sistema sanitari de les Illes Balears (2014-2023*)

Font: elaboració pròpia a partir del sistema d'informació d'atenció especialitzada (SIAE) 2023*.

* Dades provisionals pendents de consolidar.

analitzar-ne l'evolució (vegeu el **quadre III-3.8**).

Analitzant l'activitat dels centres de salut, destaca que, pel que fa a la medicina de família, el nombre de consultes total es manté similar al de l'any 2022, amb un augment dels domicilis realitzats i una lleugera pujada de la freqüentació. El nombre de consultes per metge i dia se situa en 29,53.

L'activitat dels pediatres ha disminuït respecte a l'any anterior en tots els indicadors.

En el cas d'infermeria, hi ha una caiguda en tots els indicadors de l'any 2023 respecte al 2022, excepte en l'activitat domiciliària, que puja un 1,11 %.

Pel que fa a les consultes als PAC, l'activitat de consultes presencials de medicina cau un 10 %, mentre que la resta d'indicadors de medicina i infermeria es manté pràcticament constant. L'única excepció són els domicilis d'infermeria, que presenten una pujada del 6,58 % (vegeu el **quadre III-3.9**).

3.2.6. MODALITAT COBERTURA SANITÀRIA PRIVADA

Segons dades de la Investigació Cooperativa entre Entitats Asseguradores i Fons de Pensions (ICEA), l'any 2024 hi ha 411.957 ciutadans amb una cobertura d'assegurança de salut privada a les Illes Balears. D'aquests, 354.780 tenen assistència sanitària; 24.006, de reemborsament de despeses, i 33.171, amb subsidis i indemnitzacions.

Aquesta xifra implica una penetració de l'assegurança privada de salut del 33,11 % el desembre de 2024. Respecte a l'exercici anterior, l'increment en valor absolut és de 3.718 assegurats, la qual cosa representa un 0,91 %.

Així, les Illes Balears continuen ocupant, juntament amb Madrid (38,7 %) i Catalunya (32,4 %), els primers llocs en el rànquing nacional d'assegurement privat. La mitjana estatal reflecteix una penetració del 25,9 %.

QUADRE III-3.5. EVOLUCIÓ DEL PERSONAL SANITARI PER ESPECIALITATS (2016-2023*)											
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023*	Variació absoluta 2023-2016	% de variació 2023-2016	
Especialitats mèdiques i personal facultatiu	Anestèsia i reanimació	132	139	140	148	154	168	169	171	39	29,55
	Aparell digestiu	52	48	52	54	58	69	68	65	13	25,00
	Cardiologia	62	62	67	68	70	75	77	83	21	33,87
	Neurologia	49	54	59	57	62	72	75	79	30	61,22
	Medicina física i rehabilitació	39	40	42	38	37	43	40	39	0	0,00
	La resta d'especialitats mèdiques	284	222	230	213	195	166	183	197	-87	-30,63
	Angiologia	8	9	8	10	9	10	13	13	5	62,50
	Geriatría	7	7	6	7	5	7	6	10	3	42,86
	Oncologia	34	37	38	37	41	48	49	45	11	32,35
	Pneumologia	40	45	43	42	45	50	48	51	11	27,50
	Medicina interna	113	109	117	126	129	123	124	133	20	17,70
	Endocrinologia	25	26	28	28	32	34	38	37	12	48,00
	Cirurgia cardíaca	10	11	13	10	8	9	9	11	1	10,00
	Cirurgia general	83	90	87	95	96	102	106	104	21	25,30
	Cirurgia oral i maxil·lofacial	12	13	13	13	14	12	11	12	0	0,00
	Cirurgia ortopèdica i traumatologia	123	122	130	135	127	141	140	151	28	22,76
	Cirurgia pediàtrica	10	9	9	9	9	9	11	11	1	10,00
	Cirurgia plàstica i reparadora	9	10	12	12	13	13	13	12	3	33,33
	Cirurgia toràcica	4	5	5	5	5	5	6	4	0	0,00
	Dermatologia medicoquirúrgica	35	38	40	41	36	44	45	48	13	37,14

continua

continua

Especialitats mèdiques i personal facultatiu	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023*	Variació absoluta 2023-2016	% de variació 2023-2016
	Neurocirurgia	10	9	8	7	8	8	9	-1	-10,00
	Ginecologia i obstetrícia	119	123	126	138	135	141	147	28	23,53
	Oftalmologia	71	71	61	70	66	72	79	8	11,27
	ORL	48	50	51	50	49	48	53	5	10,42
	Urologia	41	39	37	45	43	43	46	5	12,20
	Pediatria	146	155	164	168	176	191	207	61	41,78
	Medicina intensiva	99	101	108	103	116	108	118	19	19,19
	Psiquiatria	101	103	114	111	111	117	132	31	30,69
	Serveis centrals	204	265	245	244	311	310	353	149	73,04
Especialitats sanitàries i personal no sanitari	Urgències	268	297	292	313	319	324	388	120	44,78
	Farmacèutics	71	77	80	88	82	83	88	17	23,94
	Altres titulats superiors sanitaris	86	82	91	84	93	90	103	17	19,77
	Total	2.395	2.468	2.516	2.569	2.653	2.727	2.826	604	25,22
	Altres personal sanitari	9.358	9.462	10.085	10.319	10.699	10.961	11.510	2.152	23,00
	Personal no sanitari	3.692	3.721	3.739	3.843	3.947	4.048	4.430	738	19,99
	Total	15.445	15.651	16.340	16.731	17.299	17.736	18.939	3.494	22,62

Font: sistema d'informació d'atenció especialitzada (SIAE) 2023*.

QUADRE III-3.6. NOMBRE DE PROFESSIONALS DE LA MEDICINA AL SISTEMA NACIONAL DE SALUT (SNS) (2023*)							
	Total professionals de la medicina	*Equips d'atenció primària	Altres atenció primària	Atenció hospitalària	Serveis d'urgències	Professionals de la medicina en formació especialitzada	Total professionals de la medicina per cada 1.000 habitants
Astúries	4.385	713	230	2.652	55	735	4,4
Castella-la Manxa	8.961	2.511	673	4.274	171	1.332	4,3
Navarra	2.850	533	223	1.427	61	606	4,2
Cantàbria	2.448	453	149	1.315	31	500	4,2
Aragó	5.725	1.178	375	3.054	115	1.003	4,2
País Basc	9.185	1.825	246	5.452	83	1.579	4,1
Extremadura	4.295	956	343	2.094	134	768	4,1
Múrcia	6.175	1.256	280	3.159	379	1.101	4
Madrid	26.680	5.008	345	14.822	478	6.027	3,9
Castella i Lleó	9.295	1.645	336	5.201	203	1.910	3,9
Galícia	10.172	2.233	531	5.555	131	1.722	3,8
SNS	176.960	37.598	6.516	95.760	3.708	33.378	3,7
La Rioja	1.205	261	58	657	37	192	3,7
Catalunya	28.905	6.053	576	16.902	295	5.079	3,6
Com. Valenciana	18.134	4.099	580	9.848	277	3.330	3,4
Illes Balears	4.108	773	250	2.291	140	654	3,4
Canàries	7.417	1.621	252	4.065	219	1.260	3,3
Andalusia	26.589	6.384	1.055	12.727	880	5.543	3,1
Ceuta i Melilla	431	96	14	265	19	37	2,6
% Professionals Balears/Total	2,3	2,1	3,8	2,4	3,8	2,0	91,9

*El nombre de metges que treballen en els equips d'atenció primària comprèn la suma de metges de família i pediatres, any 2023. Atenció hospitalària: dades provisionals.
Font: sistema d'informació d'atenció primària (SIAP) 2023*.

Quadre III-3.7. Taxa de imetges per 100.000 habitants per comunitats autònomes de col·legiació i situació laboral (2023)						
	Total 2016	Total 2023	Col·legiats no jubilats	Col·legiats jubilats	Var. Total 2016-2023	Col. no jubilats: diferència taxa comunitat amb Balears
Madrid	660,65	725,35	624,23	101,12	64,70	147
Canària	602,20	703,04	566,18	136,85	100,84	89
País Basc	611,83	711,49	565,95	145,54	99,66	89
Navarra	627,77	706,82	562,45	144,37	79,05	85
Aragó	650,64	730,66	557,04	173,62	80,02	80
Astúries	604,47	732,10	556,16	175,94	127,63	79
Castella i Lleó	589,10	692,19	532,14	160,04	103,09	55
Canàries	474,86	590,38	516,68	73,70	115,52	39
Espanya	533,04	620,84	507,07	113,77	87,80	30
Extremadura	501,87	607,26	506,35	100,91	105,39	29
Múrcia	474,49	561,00	493,13	67,87	86,51	16
Catalunya	543,20	623,66	492,55	131,11	80,46	15
Galícia	499,00	590,86	478,00	112,87	91,86	1
Illes Balears	479,63	555,67	477,31	78,36	76,04	0
La Rioja	515,71	604,52	472,51	132,01	88,81	-5
Com. Valenciana	495,17	571,86	467,11	104,75	76,69	-10
Andalusia	452,07	553,93	449,66	104,27	101,86	-28
Castella-la Manxa	416,85	489,31	402,00	87,31	72,46	-75

Font: INE: professionals sanitaris col·legiats, any 2023.

QUADRE III-3.8. DADES PRINCIPALS D'ACTIVITAT I PRIVAT D'ATENCIÓ ESPECIALITZADA A LES ILLES BALEARS PER ÀREES (2023*)						
	Públics-SNS	Privats	Total 2023	% públic	Total 2022	% de var. 2023/2022
Hospitalització						
Llits en funcionament	2.255	1.046	3.301	68,3	3.362	-1,8%
Altes	87.057	58.633	145.690	59,8	153.719	-5,2%
Estades	619.334	297.444	916.778	67,6	937.545	-2,2%
Altes per 1.000 hab.	71,31	48,03	119,34	59,8	128,33	-7,0%
Estades per 1.000 hab.	507,34	243,66	751,00	67,6	782,70	-4,1%
Estada mitjana	7,11	5,07	6,29		6,10	3,1%
Índex d'ocupació	75,25	77,91	76,09		76,40	-0,4%
Índex de rotació	38,61	56,05	44,14		45,72	-3,5%
Mortalitat (% d'altes per defunció)	4,36	1,46	3,20		3,43	-6,7%
A. quirúrgica						
Intervencions amb ingrés	26.515	24.960	51.475	51,5	53.416	-3,6%
Intervencions CMA	23.120	30.214	53.334	43,3	48.437	10,1%
La resta d'intervencions	24.978	15.130	40.108	62,3	43.188	-7,1%
Total intervencions	74.613	70.304	144.917	51,5	145.041	-0,1%
Freqüentació: total intervencions per 1.000 hab.	61,12	57,59	118,71		121,08	-2,0%
Taxa d'ambulatorització: % intervencions CMA	46,58	54,76	50,89		47,56	7,0%
A. obstètrica						
Parts via vaginal	5.122	1.338	6.460	79,3	6.805	-5,1%
Cesàries	1.240	678	1.918	64,7	2.057	-6,8%
Total parts	6.362	2.016	8.378	75,9	8.929	-6,2%
Nascuts vius	6.417	2.031	8.448	76,0	8.951	-5,6%
Taxa de cesàries	19,49	33,63	22,89		23,70	-3,4%
Índex de fecunditat per 1.000 hab.	22,04	6,97	29,01		31,33	-7,4%

continua

		Públics-SNS	Privats	Total 2023	% públic	Total 2022	% de var. 2023/2022
Consultes	Primeres consultes	467.274	1.071.306	1.538.580	30,4	1.222.361	25,9%
	Consultes totals	1.599.312	1.873.022	3.472.334	46,1	3.307.211	5,0%
	Consultes telemàtiques	82.153	41.885	124.038	66,2	114.210	8,6%
	Freqüentació: nombre de consultes per 1.000 hab.	1.310,12	1.534,33	2.844,45		2.760,99	3,0%
	Percentatge de primeres/totals	29,72	57,20	44,31		36,96	19,9%
Activitat diagnòstica	Angiografia digital	3.191	474	3.665	87,1	4.376	-16,2%
	Gammagrafia	6.363	2.079	8.442	75,4	7.215	17,0%
	Mamografia	37.595	42.247	79.842	47,1	67.874	17,6%
	PET	3.737	1167	4.904	76,2	4.110	19,3%
	Ressonància magnètica	50.531	100.900	151.431	33,4	139.485	8,6%
	SPECT	1037	306	1.343	77,2	1.093	22,9%
	TAC per 1.000 hab.	98.861	78.051	176.912	55,9	156.635	12,9%
	Neuronavegador	0	97	97	0,0	12	708,3%
	Biòpsies	97.484	30.793	128.277	76,0	131.527	-2,5%
	Necròpsies	175	1	176	99,4	191	-7,9%
	Colonoscòpies	14.558	14.421	28.979	50,2	26.829	8,0%
	Broncoscòpies	2.066	212	2.278	90,7	1.869	21,9%
	ERCP	766	81	847	90,4	693	22,2%
	Angiografia digital per 1.000 hab.	2,61	0,39	3,00		3,65	-17,8%
	Gammagrafia per 1.000 hab.	5,21	1,7	6,91		6,02	14,8%
	Mamografia per 1.000 hab.	30,8	34,61	65,41		56,66	15,4%
	PET per 1.000 hab.	3,06	0,96	4,02		3,43	17,2%
	Ressonància magnètica per 1.000 hab.	41,39	82,65	124,04		116,45	6,5%
	SPECT per 1.000 hab.	0,85	0,25	1,10		0,91	20,9%

continua

	Publics-SNS	Privats	Total 2023	% públic	Total 2022	% de var. 2023/2022
TAC per 1.000 hab.	80,98	63,94	144,92		130,76	10,8%
Colonoscòpies per 1.000 hab.	11,93	10,17	22,10		22,40	-1,3%
Broncoscòpies per 1.000 hab.	1,69	0,17	1,86		1,56	19,2%
ERCP per 1.000 hab.	0,63	0,07	0,70		0,58	20,7%
Altres	493.900	406.984	900.884	54,8	890.249	1,2%
Ingressos	56.462	32.338	88.800	63,6	84.895	4,6%
Trasllats	2.751	1.603	4.354	63,2	4.011	8,6%
Defuncions	454	121	575	79,0	643	-10,6%
Total urgències ateses	553.567	441.046	994.613	55,7	979.798	1,5%
Percentatge d'urgències ingressades	10,20	7,33	8,93		8,66	3,1%
Pressió d'urgències	65,42	26,03	42,18		51,43	-18,0%
Freqüentació per 1.000 hab.	453,47	361,29	814,76		817,97	-0,4%
Total sessions HD	118.985	28.305	147.290	80,8	130.755	12,6%
Visites en hospitalització a domicili	19.634	0	19.634	100,0	16.816	16,8%
Estudis d'hemodinàmica	4.734	2.339	7.073	66,9	6.593	7,3%
Tractaments de radiologia intervencionista	7.053	1.283	8.336	84,6	7.756	7,5%
Sessions en accelerador lineal	25.633	107	25.740	99,6	23.435	9,8%
Sessions de fisioteràpia	599.220	847.008	1.446.228	41,4	1.330.495	8,7%
Sessions d'hemodialisi	33.897	17.570	51.467	65,9	50.406	2,1%
Sessions de diàlisi peritoneal	17.450	0	17.450	100,0	16.538	5,5%

Font: sistema d'informació d'atenció especialitzada (SIAE) 2023*.
* Dades provisionals pendents de consolidar.

QUADRE III-3.9. ACTIVITAT TOTAL D'ATENCIÓ PRIMÀRIA A L'IB-SALUT (2013-2023)												
Atenció primària												
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Medicina de família	Consultes	3.563.614	3.625.058	3.671.677	3.771.468	3.776.817	3.827.802	3.945.137	4.170.569	4.315.746	4.313.996	
	Centre	3.530.395	3.592.212	3.637.316	3.737.825	3.742.500	3.791.146	3.908.191	4.138.822	4.274.346	4.270.329	
	Domicili	33.219	32.846	34.361	33.643	34.317	36.656	36.946	31.747	37.495	41.400	43.667
	Freqüentació	4,04	4,06	4,06	4,11	4,06	4,06	4,06	4,19	4,37	4,17	4,38
	Cons. MF/dia	28,94	29,39	29,58	29,95	29,31	29,16	29,63	39,49	29,87	30,79	29,53
Pediatria	Consultes	658.955	655.455	658.108	665.681	647.428	651.110	626.055	640.910	724.062	675.308	628.276
	Centre	658.646	655.296	657.752	665.514	647.356	651.033	625.947	639.823	723.511	675.003	628.109
	Domicili	309	159	356	167	72	77	108	1.087	551	305	167
	Freqüentació	4,35	4,25	4,23	4,25	4,12	4,09	3,94	4,06	4,67	4,45	2,80
	Cons. ped./dia	21,34	21,02	21,13	21,13	20,50	20,66	19,20	14,85	15,67	18,42	20,61
Infermeria	Consultes	2.590.780	2.652.190	2.673.633	2.841.078	2.891.344	2.916.447	2.955.204	3.283.781	4.541.150	3.606.546	3.258.879
	Centre	2.469.537	2.532.775	2.555.198	2.720.298	2.760.754	2.779.914	2.816.011	3.132.605	4.382.639	3.438.146	3.088.607
	Domicili	121.243	119.415	118.435	120.780	130.590	136.533	139.193	151.176	158.511	168.400	170.272
	Freqüentació	2,51	2,53	2,52	2,65	2,66	2,65	2,62	2,85	3,89	3,04	2,69
	Cons. inf./dia	19,36	19,56	19,09	18,81	18,39	18,48	17,85	20,70	21,95	18,19	16,41
Punt d'atenció continuada (PAC) / Servei d'urgència d'atenció primària (SUAP)												
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Metge	Consultes	591.473	614.344	658.832	667.361	634.151	631.827	628.365	557.707	687.484	710.822	637.498
	Centre	580.689	600.198	640.308	646.257	612.581	610.046	607.361	522.517	660.857	685.052	611.747
	Domicili	10.784	14.146	18.524	21.104	21.570	21.781	21.004	35.190	26.627	25.770	25.751
Infermeria	Consultes	378.991	396.198	401.040	402.144	414.282	408.995	401.717	323.297	430.338	444.739	441.889
	Centre	368.846	383.801	386.663	385.689	394.816	389.168	381.998	305.141	411.443	425.984	421.899
	Domicili	10.145	12.397	14.377	16.455	19.466	19.827	19.719	18.156	18.895	18.755	19.990

Font: IB-Salut.

Quant al valor total de primes, la xifra és de 414,8 milions d’euros.

En el període (2018-2024), l’assegurança privada, en nombre d’assegurats, presenta una taxa de creixement anual composta de l’1,68 %. Per tipus d’assegurança de salut, els assegurats es distribueixen de la manera següent: un 86,12 % correspon a assistència sanitària, un 5,83 % pertany a assegurances de reemborsament de despeses i, finalment, un 8,05 %, a subsidis i indemnitzacions (vegeu el quadre III-3.10 i el gràfic III-3.2).

Pel que fa a quota de mercat, tres són les companyies d’assegurances que acumulen més del 50 % de la quota: SegurCaixa

Adeslas (20 %), Sanitas (18 %) i Mapfre (17 %).

3.2.7. PRESSUPOST I DESPESA SANITÀRIA

Respecte als pressuposts inicials per comunitats autònomes (2024), les Illes Balears ocupen la meitat de la taula en comparació amb la resta de comunitats autònomes i estan molt prop de la mitjana de totes elles, que és de 1.533 euros per habitant (vegeu el gràfic III-3.3).

Pel que fa a la despesa sanitària pública d’Espanya (2022), cal tenir en compte que un 8,5 % d’aquesta despesa no es recull territorialitzada en l’estadística.

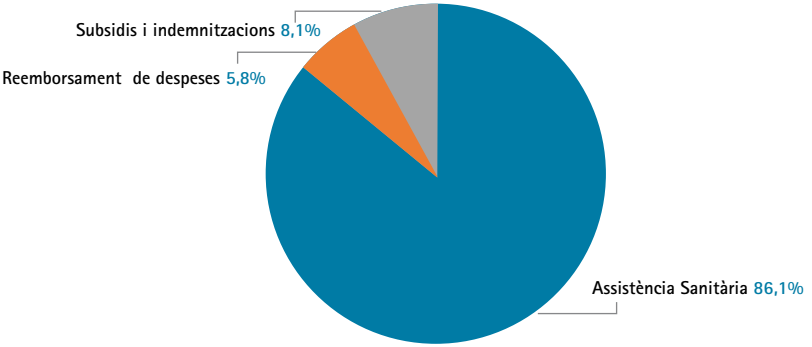
QUADRE III-3.10. EVOLUCIÓ DE L'ASSEGURANÇA PRIVADA A LES ILLES BALEARS (2018-2024)				
	Assistència sanitària		Reemborsament de despeses	
	Assegurats	Primes	Assegurats	Primes
2024	354.780	372.440.692	24.006	36.687.481
2023	349.495	343.398.081	24.373	33.522.301
2022	335.246	315.195.946	21.848	29.744.411
2021	329.449	298.450.008	20.807	28.281.973
2020	318.348	288.478.321	22.700	28.773.249
2019	314.770	280.616.512	21.332	26.415.877
2018	309.111	272.838.955	20.103	25.064.604

continua

	Subsidis i indemnitzacions		Total salut	
	Assegurats	Primes	Assegurats	Primes
2024	33.171	5.771.805	411.957	414.899.978
2023	34.371	5.695.932	408.239	382.616.314
2022	36.265	5.584.027	393.359	350.524.384
2021	36.773	5.707.428	387.029	332.439.409
2020	35.441	5.484.735	376.489	322.736.305
2019	36.997	5.693.606	373.099	312.725.996
2018	37.437	5.512.569	366.651	303.416.128

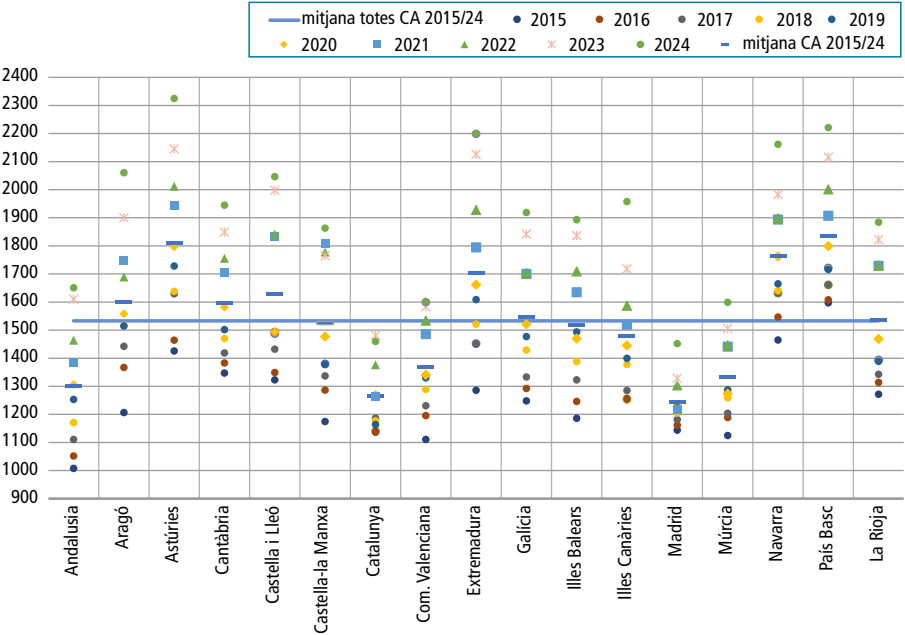
Font: Investigació Cooperativa entre Entitats Asseguradores i Fons de Pensions (ICEA).

Gràfic III-3.2
Distribució per tipus d'assegurança 2024

Font: ICEA

Gràfic III-3.3.
Pressupostos inicials per comunitats autònomes (euros per habitant) (2015-2024)

Font: pressupostos inicials per habitant destinats a sanitat. Ministeri de Sanitat.

La despesa sanitària pública consolidada ha estat de 84.206 milions d'euros, que representen el 6,3 % del PIB. La despesa per capita mitjana ha estat de 1.769 euros per habitant. Aquestes dades provenen de la darrera publicació de l'Estadística de despesa sanitària pública 2022 del Ministeri de Sanitat (vegeu el [quadre III-3.10](#)).

Pel que fa a la població, les comunitats amb més despesa sanitària pública el 2022 són el País Basc (2.142 euros per habitant), el Principat d'Astúries (2.057 euros per habitant) i la Comunitat Foral de Navarra (1.967 euros per habitant).

Les comunitats amb menys despesa sanitària pública són Andalusia (1.533 euros per habitant), la Comunitat de Madrid (1.625 euros per habitant) i la Comunitat Valenciana (1.678 euros per habitant) (vegeu el [quadre III-3.11](#)).

A les Illes Balears, des de l'any 2002 fins al 2022, s'ha observat un augment considerable de la despesa sanitària: tres vegades més en els serveis hospitalaris i especialitats (3,5), 3,4 vegades més en els serveis primaris de salut i 7,4 vegades més en els serveis col·lectius de salut.

En l'àmbit de l'assistència sanitària, els serveis hospitalaris i especialitats tenen més protagonisme, que representen el 64,47 % de la despesa total consolidada l'any 2022 (vegeu el [quadre III-3.12](#)).

Pel que fa a la despesa hospitalària per habitant a les Illes Balears, el 2023, la despesa en l'àmbit públic va ser de 1.092,68 euros, mentre que en l'àmbit privat va ser de 397,15 euros (vegeu el [gràfic III-3.4](#) i el [quadre III-3.13](#)).

3.3.

MORTALITAT

3.3.1. MORTALITAT GENERAL

Les causes més freqüents de mort a les Illes Balears continuen sent els tumors i les malalties del sistema circulatori. Els tumors són la causa més freqüent de mort en els homes i les malalties del sistema circulatori en les dones. Al [gràfic III-3.5](#) es representen les taxes de mortalitat per causes i per sexe. La taxa de mortalitat, any 2023, per tumors en homes arriba als 24 casos per 10.000 h. La taxa de mortalitat, any 2023, per malalties del sistema circulatori en dones arriba a 19 casos per 10.000 h.

3.3.2. MORTALITAT PER CAUSES EXTERNES

La mortalitat per causes externes és més freqüent en homes que en dones. La causa externa amb les taxes més altes és el suïcidi, tant en homes com en dones. La taxa de suïcidi en homes, l'any 2023, és de 9 casos per 100.000 h. La taxa de suïcidi en dones, l'any 2023, és de 6 casos per 100.000 h. La segona causa externa de mort amb les taxes més altes són les caigudes accidentals, amb taxes pròximes als suïcidis. La taxa de mort per caigudes accidentals en homes és de 8 casos per 100.000 h. La taxa de mort per caigudes accidentals en dones és de 5 casos per 100.000 h. Els accidents de trànsit són la tercera causa externa de mort en homes, amb una taxa de 6 casos per 100.000 h. (vegeu el [gràfic III-3.6](#)).

QUADRE III-3.11. DESPESA SANITÀRIA PÚBLICA CONSOLIDADA SEGONS LA COMUNITAT AUTÒNOMA (2022)			
	Milions d'euros	Percentatge sobre el PIB	Euros per habitants
País Basc	4.734	6,0%	2.142,00
Astúries	2.066	8,0%	2.057,00
Navarra	1.314	5,8%	1.967,00
Castella i Lleó	4.668	7,3%	1.963,00
Múrcia	3.021	8,4%	1.960,00
Extremadura	2.058	9,1%	1.951,00
Cantàbria	1.124	7,3%	1.917,00
Aragó	2.546	6,1%	1.908,00
Canàries	4.098	8,4%	1.865,00
Catalunya	14.509	5,7%	1.853,00
Galícia	4.937	7,1%	1.832,00
Castella-la Manxa	3.669	7,9%	1.773,00
Espanya	84.206	6,3%	1.769,00
Illes Balears	2.077	5,9%	1.732,00
La Rioja	550	5,8%	1.714,00
Com. Valenciana	8.654	6,8%	1.678,00
Madrid	11.089	4,2%	1.625,00
Andalusia	13.093	7,3%	1.533,00

Font: Estadística de despesa sanitària pública (EGSP). Ministeri de Sanitat.

QUADRE III-3.12. DESPESA SANITÀRIA PÚBLICA 2002-2022*. CLASSIFICACIÓ FUNCIONAL, CA ILLES BALEARS					
	2002	2022	Var. 2022/2002	2002%	2022%
Serveis hospitalaris i especialitats (inclou docència MIR hospitalària)	381.516	1.338.903	3,51	55,3	64,5
Serveis primaris de salut (inclou MIR de medicina familiar i comunitària)	87.005	294.480	3,38	12,6	14,2
Serveis de salut pública	9.871	29.680	3,01	1,4	1,4
Serveis col·lectius de salut (administració, recerca i formació)	10.426	77.336	7,42	1,5	3,7
Farmàcia	137.307	269.445	1,96	19,9	13,0
Trasllat, pròtesis i aparells terapèutics	12.348	24.720	2,00	1,8	1,2
Despesa de capital	51.468	42.108	0,82	7,5	2,0
Total consolidat	689.941	2.076.673	3,01	100	100

Font: Estadística de despesa sanitària pública (EGSP). Ministeri de Sanitat.

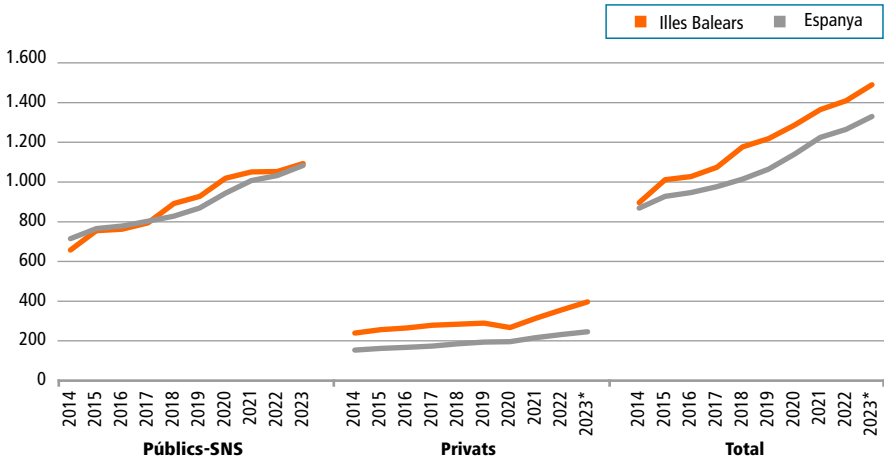
QUADRE III-3.13 DESPESA HOSPITALÀRIA A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS PER TITULARITAT DEL CENTRE (2012-2023*)

		Illes Balears		Espanya		% Illes Balears / Espanya	
		Despesa total	Despesa per habitant (euros)	Despesa total	Despesa per habitant (euros)	Despesa total	Despesa per habitant (euros)
Públics-SNS	2012	757.244.898	690,07	33.317.186.660	721,73	2,27	95,61
	2013	726.536.006	652,95	32.820.150.230	704,42	2,21	92,69
	2014	736.082.010	656,95	33.187.612.720	714,44	2,22	91,95
	2015	852.582.822	755,02	35.523.737.913	765,22	2,40	98,67
	2016	856.008.550	762,25	36.145.250.345	778,54	2,37	97,91
	2017	901.019.165	794,73	37.310.663.711	802,20	2,41	99,07
	2018	1.024.216.673	892,14	38.699.577.572	828,41	2,65	107,69
	2019	1.081.927.801	927,83	40.939.925.395	869,44	2,64	106,72
	2020	1.201.967.485	1.019,06	44.672.154.962	943,55	2,69	108,00
	2021	1.241.598.276	1.051,01	47.726.503.862	1007,54	2,60	104,31
	2022	1.261.791.274	1.053,39	49.371.107.872	1032,99	2,56	101,97
	2023*	1.333.879.969	1.092,68	52.391.473.982	1084,08	2,55	100,79
Privats	2012	228.168.150	207,93	6.954.707.327	150,66	3,28	138,01
	2013	253.378.046	227,72	6.971.492.083	149,63	3,63	152,19
	2014	268.332.682	239,49	7.144.804.478	153,81	3,76	155,71
	2015	289.346.145	256,24	7.532.300.830	162,25	3,84	157,93
	2016	297.698.158	265,09	7.792.674.275	167,85	3,82	157,93
	2017	316.284.490	278,97	8.103.102.547	174,22	3,90	160,13
	2018	326.854.178	284,7	8.683.954.080	185,89	3,76	153,16
	2019	338.208.016	290,04	9.165.540.949	194,65	3,69	149,01
	2020	314.796.240	266,89	9.272.759.556	195,86	3,39	136,27
	2021	371.048.977	314,09	10.262.856.624	216,66	3,62	144,97
	2022	426.695.139	356,22	11.079.098.833	231,81	3,85	153,67
	2023*	484.818.148	397,15	11.883.075.489	245,88	4,08	161,52

Font: sistema d'informació d'atenció especialitzada (SIAE).

(*) Dades provisionals.

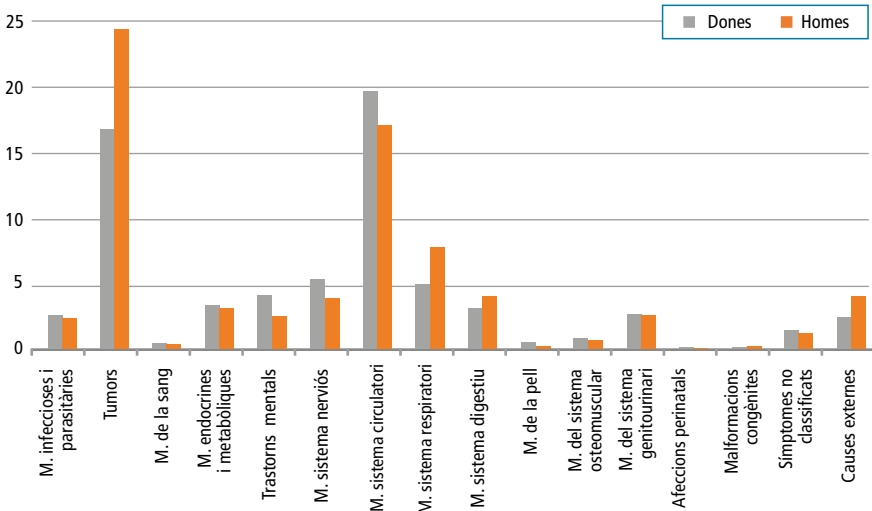
Gràfic III-3.4.
Despesa hospitalària per habitant (en euros) a Espanya i a les Balears per titularitat del centre (2014-2023*)

Font: sistema d'informació d'atenció especialitzada (SIAE) 2023*.

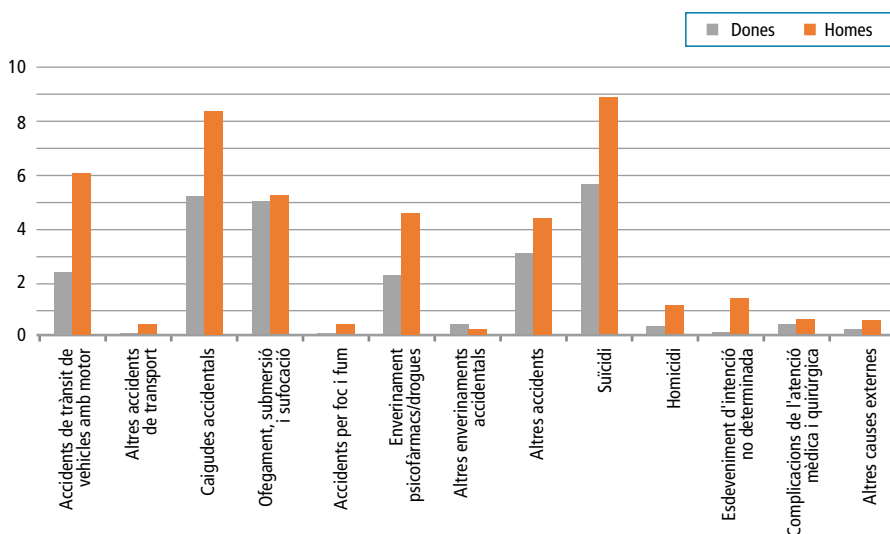
* Dades provisionals.

Gràfic III-3.5
Taxes de mortalitat per causa per 10.000 h.

Font: elaboració pròpia a partir de les «Defuncions - Moviment natural de la població» de l'Ibestat 2023.

Gràfic III-3.6
Taxes de mortalitat per causes externes per 100.000 h.

Font: elaboració pròpia a partir de les «Defuncions - Moviment natural de la població» de l'Ibestat 2023.

3.4.

MORBIDITAT

En el [quadre III-3.14](#), es pot veure l'evolució en cinc anys de les malalties de declaració obligatòria. En general, hi ha una disminució de casos en els anys de la pandèmia de la COVID-19. Les malalties en les quals es veu una tendència a l'augment són les de transmissió sexual, excepte VIH/SIDA, que disminueixen, i l'herpes zòster. La varicel·la ha disminuït des que es va introduir la vacunació.

3.5.

SALUT MATERNOINFANTIL

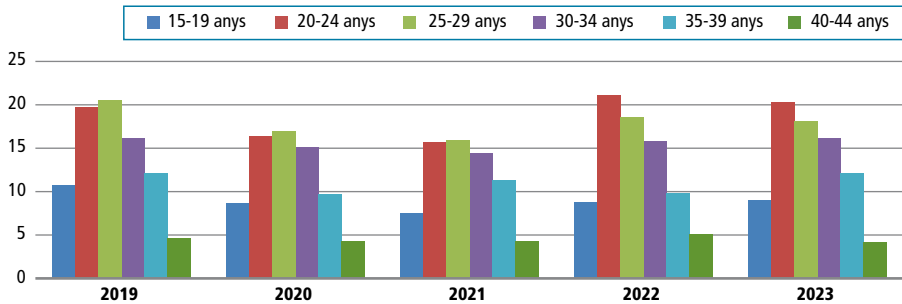
Interrupció voluntària de l'embaràs

A les interrupcions voluntàries de l'embaràs també es pot veure l'efecte de la pandèmia de la COVID-19. En els anys de la pandèmia van disminuir les interrupcions voluntàries de l'embaràs. La tendència d'augment d'interrupcions voluntàries en el grup d'edat de 25-29 anys canvia a partir del 2022 i el grup d'edat amb les taxes més altes és el de 20-24 anys (vegeu el [gràfic III-3.7](#)).

QUADRE III-3.14 MALALTIES DE DECLARACIÓ OBLIGATÒRIA (2019-2023)					
Malalties de declaració obligatòria	Casos				
	2019	2020	2021	2022	2023
Diarrea infec. aguda	38.587	16.814	23.220	36.417	46.242
Grip	16.020	12.310	2.194	9.664	15.791
Varicel·la	1.833	507	384	536	525
Inf. gonocòccica	416	227	452	609	674
Sífilis	221	135	212	304	404
F. tifoide	1	0	0	0	0
Disenteria bacil·lar	5	3	1	5	4
F. exant. mediterrània	47	22	30	13	25
F. recurrent paparres	0	0	0	0	0
M. meningocòccica	18	10	2	2	8
M. H. influenzae	5	4	8	15	13
Tuberculosi pulm.	65	46	52	46	68
Tuberculosi, altres	36	37	28	22	18
Tuberculosi	101	83	80	68	86
Xarampió	1	0	0	0	1
Rubèola	0	0	0	0	0
Parotiditis	117	67	20	53	26
Tos ferina	15	9	2	3	4
Hepatitis A	18	5	2	0	1
Hepatitis B	11	9	10	15	13
Hepatitis C	35	20	39	63	37
Legionel·losi	72	46	75	74	78
Tètan	0	0	0	0	0
Leishmaniosi	31	22	55	31	52
Brucel·losi	0	0	2	0	0
Botulisme	0	0	0	0	0
Lepra	0	0	0	0	0
Carboncle	0	0	0	0	0
Pòlio	0	0	0	0	0
Triquinosi	0	0	0	0	0
Sífilis congènita	0	0	1	1	0
Herpes zòster	5.282	6.271	6.443	6.705	7.406
M. Str. pyogenes	88	46	45	104	135
M. Str. pneumoniae	0	0	0	0	0
Paludisme	0	0	0	2	0
E. C. Jakobs	1	1	4	1	6
VIH	122	122	124	103	89
SIDA	23	21	14	16	6

Font: Servei de Vigilància en Salut Pública. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Salut 7 de les Illes Balears.

Gràfic III-3.7.
Interrupcions voluntàries de l'embaràs, taxes per 1.000 dones

Font: Servei de Vigilància en Salut Pública. Direcció General de Salut Pública. Conselleria de Salut de les Illes Balears.

3.6.

CONSUM DE TABAC, ALCOHOL I ALTRES DROGUES

Segons dades de l'ESTUDES, enquesta realitzada a joves de 14 a 18 anys, a Illes Balears les dones consumeixen més que els homes. L'evolució des de 2016 ens mostra l'efecte de la pandèmia COVID-19 en relació amb la disminució del consum. La tendència del 2016 al 2023 és cap a una disminució del consum d'alcohol i tabac en ambdós sexes, estabilització de consum de cànnabis en homes i remuntada en dones després d'una important disminució de la prevalença els anys de la pandèmia de la COVID-19. Pel que fa al consum d'hipnosedants, la tendència és a augmentar (vegeu els gràfics III-3.8, III-3.9, III-3.10 i III-3.11).

Segons dades de l'estudi EDADES, realitzat a persones de 15 a 64 anys, a Illes Balears els homes consumeixen més que les dones, excepte pel que fa als hipnosedants.

L'evolució des de 2015 ens mostra una disminució del consum d'alcohol, tabac i cànnabis en ambdós sexes, i un augment del consum d'hipnosedants, fonamentalment en homes (vegeu els gràfics III-3.12, III-3.13, III-3.14 i III-3.15).

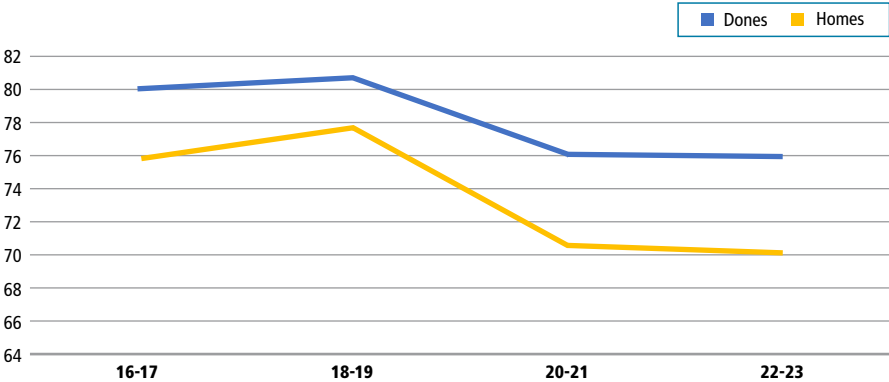
3.7.

INDICADORS CLAU DEL SISTEMA NACIONAL DE SALUT

El sistema nacional de salut, i en termes més amplis el sistema sanitari espanyol, compta amb diversos indicadors per proporcionar informació sobre el seu funcionament i desenvolupament. Aquests indicadors clau proporcionen, de manera integrada i sistemàtica, informació essencial sobre el sistema sanitari públic i privat.

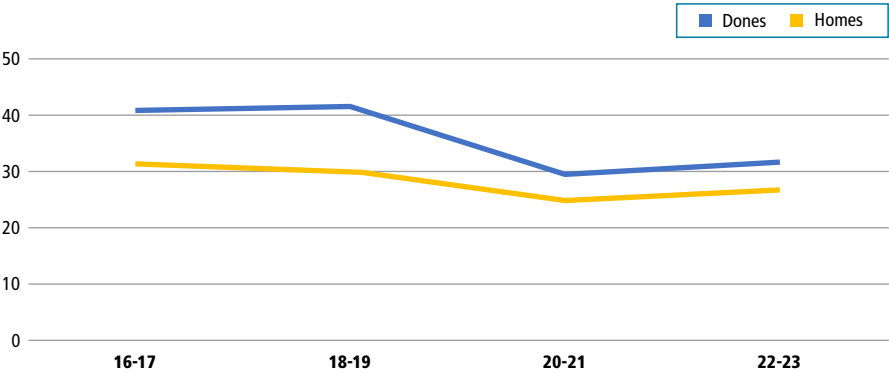
A continuació, es resumeixen els indicadors principals de les Balears en comparació amb el valor nacional (vegeu el quadre III-3.15).

Gràfic III-3.8.
Evolució del consum d'alcohol en joves de 14 a 18 anys.
Percentatge de consum els darrers 12 mesos, anys 2016-2023

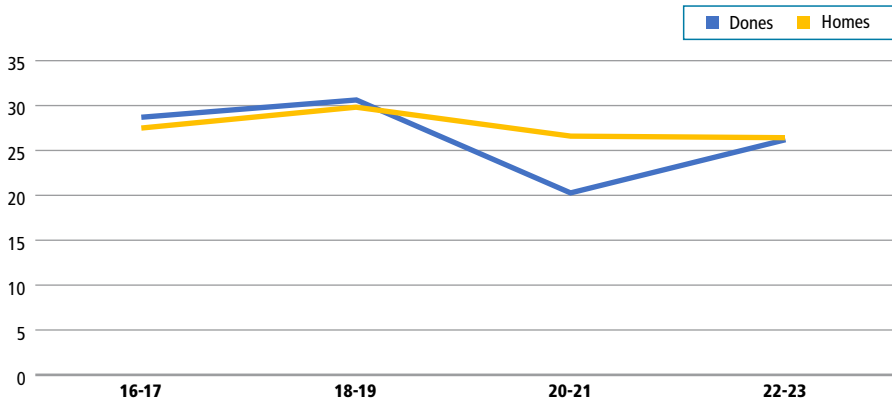
Font: Direcció General de Salut Mental. Conselleria de Salut de les Illes Balears. ESTUDES 2016/2023

Gràfic III-3.9
Evolució del consum de tabac en joves de 14 a 18 anys.
Percentatge de consum els darrers 12 mesos, anys 2016-2023

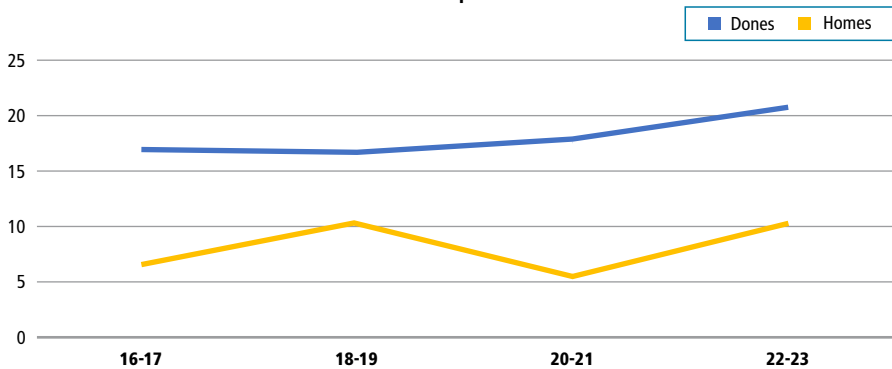
Font: Direcció General de Salut Mental. Conselleria de Salut de les Illes Balears. ESTUDES 2016/2023

Gràfic III-3.10
Evolució del consum de cànnabis en joves de 14-18 anys.
Percentatge de consum els darrers 12 mesos, anys 2016-2023

Font: Direcció General de Salut Mental. Conselleria de Salut de les Illes Balears. ESTUDES 2016/2023

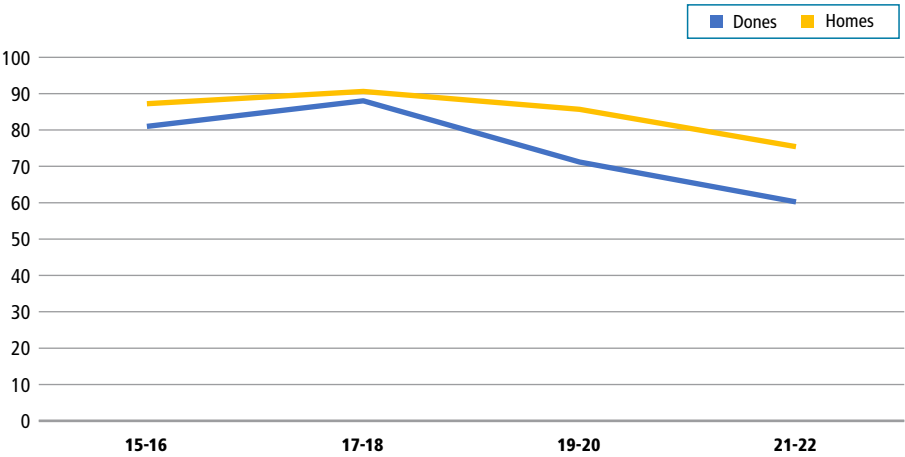
Gràfic III-3.11
Evolució consum d'hipnosedants* en joves de 14-18 anys.
Percentatge de consum els darrers 12 mesos, anys 2016-2023
***amb recepta o sense**

Font: Direcció General de Salut Mental. Conselleria de Salut de les Illes Balears. ESTUDES 2016/2023

Gràfic III-3.12

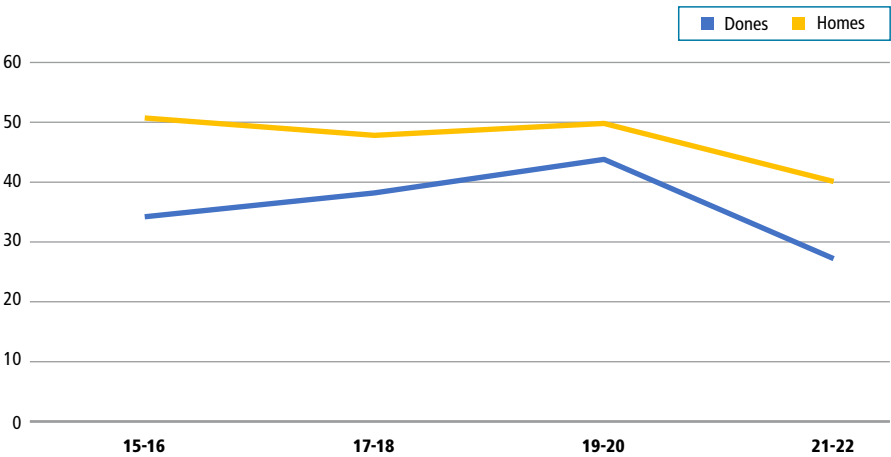
**Evolució del consum d'alcohol en edats de 15 a 64 anys.
Percentatge de consum els darrers 12 mesos, anys 2015-2022**

Font: Direcció General de Salut Mental. Conselleria de Salut de les Illes Balears. EDADES 2015/2022

Gràfic III-3.13

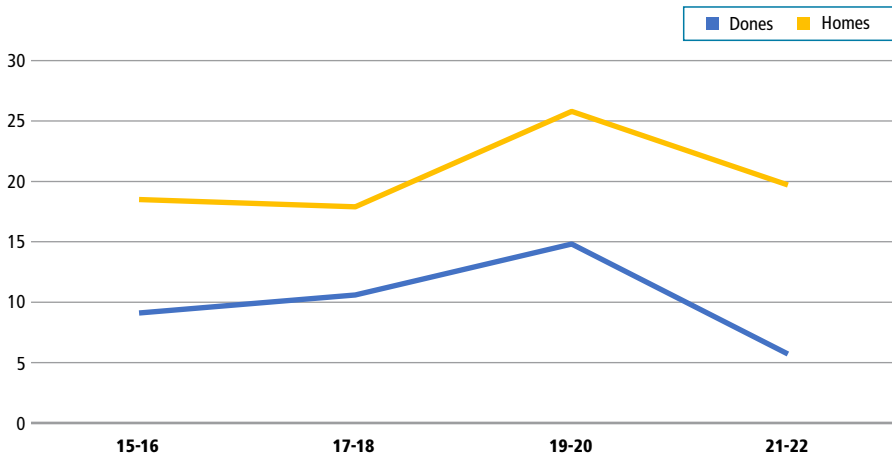
**Evolució del consum de tabac en edats de 15 a 64 anys.
Percentatge de consum els darrers 12 mesos, anys 2015-2022**

Font: Direcció General de Salut Mental. Conselleria de Salut de les Illes Balears. EDADES 2015/2022

Gràfic III-3.14

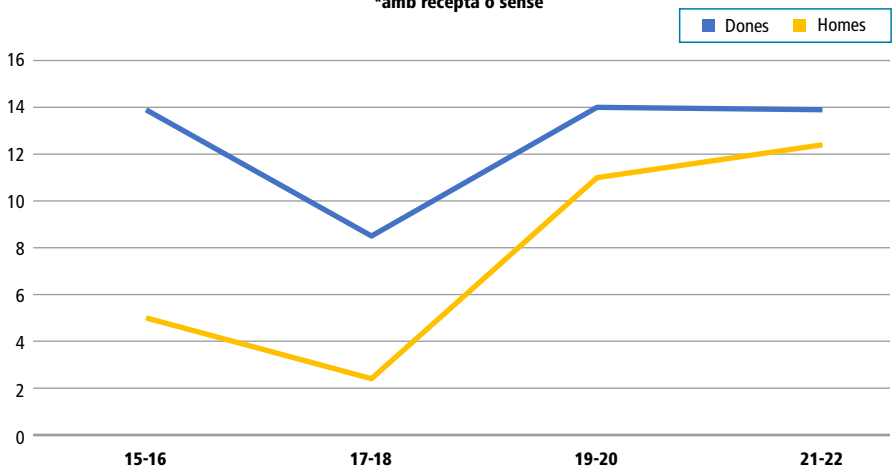
**Evolució del consum de cànnabis en edats de 15-64 anys.
Percentatge de consum els darrers 12 mesos, anys 2015-2022**

Font: Direcció General de Salut Mental. Conselleria de Salut de les Illes Balears. EDADES 2015/2022

Gràfic III-3.15

**Evolució consum hipnosedants* en edats de 15-64 anys.
Percentatge de consum els darrers 12 mesos, anys 2015-2022**
*amb recepta o sense

Font: Direcció General de Salut Mental. Conselleria de Salut de les Illes Balears. EDADES 2015/2022

Quadre III-3.15 Indicadors clau del sistema nacional de salut (2024)						
Valor nacional	Valor de Balears, Illes (Ib)		Any	Balears/Espanya	Diferència Espanya-Balears	Màxim Mínim
31,92	8,10	Percentatge de persones de 50 a 69 anys amb prova de sang oculta en femta realitzada amb la freqüència recomanada (cada 2 anys)	2020	0,25	-23,82	68,73 4,07
76,04	51,43	Freqüentació en consultes d'atenció especialitzada (% SNS)	2023	0,68	-24,61	100,00 51,43
21,43	15,16	Accessibilitat a atenció primària en 24-48 hores des de la sol·licitud de la cita	2023	0,71	-6,27	71,74 10,20
16,61	16,21	Taxa ajustada d'hospitalització per malaltia hipertensiva per 10.000 hab.	2023	0,98	-0,40	19,92 12,96
34,66	24,90	DHD substàncies hipnòtiques i sedants	2023	0,72	-9,75	65,60 19,62
5,06	3,71	Freqüentació en medicina d'atenció primària per persona assignada/any	2023	0,73	-1,35	7,08 3,71
0,09	0,07	Taxa d'amputacions membre inferior en persones diabètiques (hospitals SNS)	2023	0,76	-0,02	0,18 0,02
9,25	7,05	Inaccessibilitat declarada a l'atenció dental per motius econòmics	2020	0,76	-2,20	26,84 1,02
68,38	53,40	Control de PAS i PAD en pacients amb registre d'hipertensió arterial	2023	0,78	-14,98	78,63 53,40
23,34	19,49	Taxa de cesàries (hospitals SNS)	2023	0,84	-3,85	30,88 14,17
26,50	20,60	Taxa de risc de pobresa (indicador AROPE)	2023	0,78	-5,90	41,80 15,50
0,78	0,64	Personal mèdic d'atenció primària per 1.000 persones assignades	2023	0,82	-0,14	0,64 1,09
11,87	8,77	Utilització de benzodiazepines de vida mitjana llarga en persones de 65 anys i més	2023	0,74	-3,10	16,93 6,42
5,87	4,97	Mortalitat intrahospitalària postinfart per cada 100 altes per infart (SNS)	2023	0,85	-0,90	15,28 4,35
20,13	20,04	Taxa ajustada d'hospitalització per malalties cerebrovasculars, per 10.000 hab.	2023	1,00	-0,09	25,37 14,89
47,11	37,22	Percentatge de cirurgia ambulatoria en el SNS (hospitals SNS)	2023	0,79	-9,89	51,15 36,87
10,95	9,69	Percentatge de reingressos urgents psiquiàtrics (hospitals SNS)	2023	0,88	-1,26	17,83 6,66
0,73	0,66	Personal d'infermeria en atenció primària per 1.000 persones assignades	2023	0,90	-0,07	1,03 0,51
17,60	14,46	DHD d'antibiòtics	2023	0,82	-3,14	23,01 14,18

continua

Valor nacional	Valor de Balears, Illes (lb)		Any	Balears/ Espanya	Diferència Espanya-Balears	Màxim	Mínim
87,45	72,84	Temps mitjà d'espera per a una primera consulta d'atenció especialitzada	2023	0,83	-14,61	122,78	28,96
41,38	34,56	Dificultat per a la mobilitat en 65 anys i més anys	2020	0,84	-6,81	59,19	31,93
7,64	6,30	Prevalença registrada de diabetis mellitus en població general	2023	0,82	-1,34	9,60	6,09
68,45	57,57	Cobertura (%) de persones de més de 64 anys vacunades enfront de la grip	2021	0,84	-10,89	76,41	32,94
274,83	232,23	Despesa farmacèutica per habitant i any a través de receptes mèdiques SNS en oficines de farmàcia	2023	0,84	-42,60	375,18	223,96
8,28	7,22	Percentatge global de reingressos en hospitals d'aguts (SNS)	2023	0,87	-1,06	10,37	6,94
53,42	46,08	Índex de dependència	2023	0,86	-7,34	63,05	43,50
703,31	781,65	Freqüentació en urgències d'atenció primària	2023	1,11	78,34	1602,60	182,70
8,34	9,02	Taxa de mortalitat ajustada per edat per suïcidi per 100.000 habitants	2022	1,08	0,68	11,04	4,70
84,07	76,83	Llits hospitalaris en funcionament (% SNS)	2023	0,91	-7,24	100,00	69,75
18,69	16,83	Prevalença registrada d'hipertensió arterial en població general	2023	0,90	-1,86	22,36	12,18
25,77	23,63	Percentatge de la població que declara escassetat de zones verdes al voltant del seu habitatge	2017	0,92	-2,14	88,73	2,50
46,94	43,37	Percentatge de població de classe social baixa	2017	0,92	-3,57	57,58	35,30
75,20	73,96	Pacients amb diabetis mellitus amb hemoglobina glicosilada <7,5%	2023	0,98	-1,24	78,94	72,03
78,64	74,79	Participació en les decisions sobre el seu problema de salut i el seu tractament en atenció primària	2023	0,95	-3,85	86,64	60,01
93,06	91,30	Freqüentació registrada en hospitals de dia (% SNS)	2023	0,98	-1,76	100,00	75,44
76,55	74,41	Participació en les decisions sobre el seu problema de salut i el seu tractament en atenció especialitzada	2023	0,97	-2,15	85,94	71,35
29,01	28,22	Percentatge de pacients polimedicats en persones de 75 anys i més	2023	0,97	-0,79	43,22	16,09
102,16	97,78	DHD antidepressius	2023	0,96	-4,38	152,16	56,78
10,30	10,04	Prevalença d'obesitat en població infantil	2017	0,97	-0,26	17,97	1,44

continua

Valor nacional	Valor de Balears, Illes (lb)		Any	Balears/Espanya	Diferència Espanya-Balears	Màxim	Mínim
8,60	6,13	Percentatge de la despesa dedicada a concerts	2022	0,71	-2,47	21,96	2,88
1825,00	1784,49	Despesa sanitària públic gestionat per les comunitats autònomes, per habitant protegit	2022	0,98	-40,51	2120,21	1595,11
53,33	52,79	Taxa de mortalitat ajustada per edat per cardiopatia isquèmica per 100.000 habitants	2022	0,99	-0,54	98,06	39,78
4,85	4,57	Mortalitat intrahospitalària després de fractura de maluc per cada 100 altes per aquest diagnòstic (SNS)	2023	0,94	-0,28	7,00	3,15
14,14	14,18	Percentatge de la despesa sanitària en atenció primària	2022	1,00	0,04	17,50	10,83
2,15	2,30	Personal mèdic en atenció especialitzada per 1.000 hab.	2023	1,07	0,15	2,76	1,52
39,17	37,83	Utilització d'hipolipemiants en persones de 75 anys i més sense malaltia cardiovascular	2023	0,97	-1,34	20,08	27,83
83,07	82,93	Esperança de vida en néixer	2022	1,00	-0,14	85,18	80,79
499,87	430,09	Despesa mitjana anual de consum per persona en béns i serveis sanitaris (euros)	2023	0,86	-69,78	603,21	283,43
11,19	12,52	Taxa ajustada d'hospitalització per infart agut de miocardi, per 10.000 hab.	2023	1,12	1,33	15,99	7,22
18,56	18,46	Anys de vida saludable als 65 anys	2022	0,99	-0,10	19,89	13,56
45,82	48,04	Percentatge de la despesa en remuneració de personal	2022	1,05	2,22	52,78	38,27
19,78	20,54	Prevalença de consum de tabac en població adulta	2020	1,04	0,76	25,32	15,18
117,11	117,21	Taxa de mortalitat prenatal per càncer, ajustada per edat, per 100.000 habitants	2022	1,00	0,10	137,27	99,17
3,87	4,31	Personal d'infermeria en atenció especialitzada per 1.000 hab.	2023	1,11	0,44	5,57	3,21
35,40	37,70	Proporció de població de 25 a 64 anys amb nivell d'estudis de 1a etapa d'educació secundària o inferior	2023	1,06	2,30	55,70	21,20
42,81	45,76	Valoració positiva de la coordinació entre els diferents professionals del sistema sanitari públic	2023	1,07	2,96	58,68	30,77
121,00	102,00	Temps mitjà d'espera (dies) per a una intervenció quirúrgica no urgent	2024	0,84	-19,00	169,00	47,00
3,56	3,97	Inaccessibilitat declarada als medicaments receptats per motius econòmics (en els últims 12 mesos)	2023	1,11	0,40	4,87	0,95

continua

Valor nacional	Valor de Balears, Illes (Ib)	Valor de Balears, Illes (Ib)	Any	Balears/Espanya	Diferència Espanya-Balears	Màxim	Mínim
1,72	1,72	Taxa d'hospitalització per complicacions agudes en pacients diabètics en el sistema nacional de salut	2023	1,00	0,00	2,83	0,96
19,56	26,77	Taxa de mortalitat ajustada per edat per diabetis mellitus per 100.000 habitants	2022	1,37	7,21	32,33	7,21
50,66	59,54	Percentatge de població de 65 anys i més anys amb valoració positiva del seu estat de salut	2020	1,18	8,87	59,54	30,97
6,54	8,60	Taxa ajustada d'hospitalització per diabetis mellitus per 10.000 hab.	2023	1,31	2,06	11,21	4,50
689,20	814,76	Freqüentació d'urgències hospitalàries	2023	1,18	125,56	831,26	467,90
27,75	33,97	Percentatge de la població que declara que el soroll procedent de l'exterior del seu habitatge és molest	2017	1,22	6,22	55,02	6,26
8,20	9,00	Prevalença total de pacients amb IRAS (infeccions relacionades amb l'assistència sanitària) en hospitals d'aguts	2022	1,10	0,80	14,50	3,10
1,05	1,46	Percentatge de trauma obstètric en part vaginal no instrumentat en el sistema nacional de salut	2023	1,39	0,41	1,84	0,42
17,86	20,06	Prevalença registrada de trastorns mentals en població general	2023	1,12	2,20	33,03	6,32

Font: indicadors clau del sistema nacional de salut. Ministeri de Sanitat.

3.8.

SALUT MENTAL

La salut mental és una dimensió essencial de la qualitat de vida de les persones i un factor clau per a la seva integració laboral i benestar. Els problemes de salut mental són la segona causa de baixa laboral temporal i permanent, després de les malalties osteomusculars. Un dels indicadors clau del sistema nacional de salut és la taxa de suïcidis. Les darreres dades oficials, publicades per l'INE, es presenten desglossades per edat, sexe i comunitat autònoma, i s'incorporen novament en aquesta publicació (vegeu els [quadres III-3.16](#), [III-3.17](#) i [gràfic III-3.16](#)).

llen en el desenvolupament d'un ecosistema de recerca més sòlid i col·laboratiu.

Un dels principals avenços a les Illes Balears el 2024 és la creixent col·laboració entre el sector públic i privat, facilitada per noves iniciatives del Clúster Biotecnològic i Biomèdic de les Illes Balears, un referent en salut que agrupa centres de recerca, universitats, hospitals i empreses del sector salut. Aquest clúster s'ha convertit en un motor per a la innovació, que promou projectes col·laboratius que fomenten la transferència de coneixement i la creació de nous models d'atenció. Per altra banda, el 2024, es continuen desenvolupant convocatòries de projectes col·laboratius, fet que reflecteix la importància de reforçar aquest vincle per promoure avenços significatius en salut.

3.9.

EL CONEIXEMENT I LA INNOVACIÓ BIOMÈDICA I SANITÀRIA DE LES ILLES BALEARS

L'any 2024, la investigació i la innovació en salut a les Illes Balears continuen evolucionant amb un enfocament clar cap a la modernització del sistema, la col·laboració entre sectors i l'atracció de talent. A escala nacional, la modificació de la Llei de la ciència i l'impuls de polítiques de suport a la investigació biomèdica, la intel·ligència artificial en salut i la medicina personalitzada marquen el camí cap a un futur d'innovació i millora de l'atenció sanitària. En aquest context, les Illes Balears s'alineen amb les tendències nacionals, que treba-

Tanmateix, un aspecte clau en el panorama de la investigació en salut a les Illes Balears continua sent la necessitat de reforçar la carrera investigadora. En aquest sentit, s'estan treballant en passos concrets. Per exemple, l'inici de grups de treball per a un futur amb noves categories de personal investigador clínic, amb un model innovador que permetrà als professionals del sistema de salut desenvolupar una carrera d'investigació mitjançant places que combinaran el 50 % d'investigació i el 50 % d'assistencial. Aquesta modalitat permetrà que els investigadors clínics continuïn amb la seva tasca assistencial mentre desenvolupen projectes d'investigació aplicats, i creïn un entorn més propici per a la innovació dins del sistema de salut públic.

A més, s'estan dissenyant convocatòries innovadores per fer el doctorat, en què

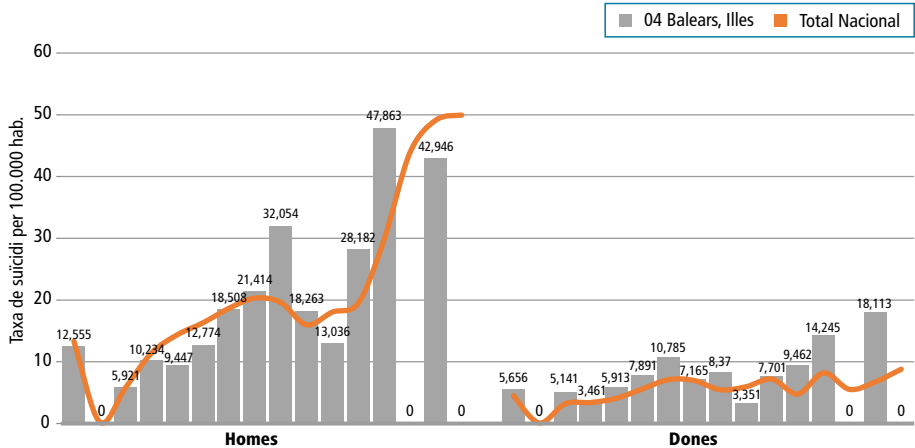
QUADRE III-3.16 TAXA DE MORTALITAT PER SUICIDI PER COMUNITAT AUTÒNOMA I PER 100.000 HABITANTS (HOMES 2022)																
	Totes les edats	Menys de 15 anys	De 15 a 29 anys	De 30 a 39 anys	De 40 a 44 anys	De 45 a 49 anys	De 50 a 54 anys	De 55 a 59 anys	De 60 a 64 anys	De 65 a 69 anys	De 70 a 74 anys	De 75 a 79 anys	De 80 a 84 anys	De 85 a 89 anys	De 90 a 94 anys	95 anys i més
Total nacional	13,3	0,3	5,8	11,4	14,4	16,3	18,7	20,3	19,6	16,0	18,1	19,5	29,8	43,9	49,1	49,9
Andalusia	15,5	0,2	4,9	15,6	15,0	19,2	22,1	25,7	25,2	21,0	19,0	26,4	33,1	58,0	73,0	53,1
Aragó	13,0	0,0	12,5	14,0	11,6	15,9	20,8	11,9	11,2	8,2	22,7	19,7	24,4	39,0	0,0	77,6
Astúries	19,0	0,0	6,5	19,7	13,3	16,3	29,8	30,6	18,1	32,0	6,8	22,1	22,5	75,4	65,6	203,7
Illes Balears	12,6	0,0	5,9	10,2	9,4	12,8	18,5	21,4	32,1	18,3	13,0	28,2	47,9	0,0	42,9	0,0
Canàries	16,6	0,7	7,0	12,9	18,8	22,1	30,7	22,5	19,8	19,7	26,9	17,8	30,3	49,4	71,0	0,0
Cantàbria	13,7	0,0	4,9	3,1	8,5	27,8	17,1	13,5	23,6	16,6	45,9	9,0	29,8	19,8	46,6	0,0
Castella i Lleó	15,3	0,0	8,0	11,0	16,4	17,1	10,6	23,9	16,3	16,6	18,2	29,7	27,6	45,0	58,9	57,5
Castella-la Manxa	14,2	0,0	6,9	9,2	16,6	13,7	23,0	25,3	21,5	19,2	23,3	26,8	13,2	55,5	12,1	0,0
Catalunya	11,4	0,7	5,1	9,6	13,2	14,3	15,1	17,4	15,8	10,0	21,4	12,2	35,6	35,0	52,3	59,8
Com. Valenciana	12,9	0,3	6,0	8,1	15,3	18,4	19,9	24,3	20,0	12,6	15,4	12,0	22,2	47,3	45,0	70,8
Extremadura	14,2	0,0	2,4	12,4	18,4	22,1	12,1	11,6	22,7	23,1	24,5	35,7	32,1	29,7	49,6	0,0
Galícia	18,2	0,6	4,5	16,3	14,2	23,0	24,6	17,4	26,0	30,8	15,1	24,1	37,6	60,5	70,2	34,0
Madrid	8,3	0,0	4,8	7,3	11,1	8,2	13,1	13,5	12,1	7,3	12,3	13,3	16,6	18,0	38,2	48,9
Múrcia	13,9	0,0	7,1	17,0	24,2	19,4	18,3	14,8	15,7	14,7	21,4	32,8	35,7	21,7	0,0	0,0
Navarra	11,5	0,0	3,6	7,8	3,9	17,7	7,5	28,8	23,5	5,7	20,0	24,3	40,0	37,7	0,0	209,9
País Basc	11,5	0,7	5,5	7,5	13,3	12,8	12,5	16,7	19,8	11,0	7,2	8,9	43,4	60,5	38,3	0,0
La Rioja	13,9	0,0	4,1	5,5	15,7	0,0	15,7	25,4	18,3	11,1	26,3	32,6	51,8	70,0	155,8	0,0
Ceuta	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Melilla	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	34,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Font: elaboració pròpia a partir de «Defuncions per suïcidi» de l'INE 2022.

QUADRE III-3.17 TAXA DE MORTALITAT PER SUICIDI PER COMUNITAT AUTÒNOMA I PER 100.000 HABITANTS (DONES 2022)																
	Totes les edats	Menys de 15 anys	De 15 a 29 anys	De 30 a 39 anys	De 40 a 44 anys	De 45 a 49 anys	De 50 a 54 anys	De 55 a 59 anys	De 60 a 64 anys	De 65 a 69 anys	De 70 a 74 anys	De 75 a 79 anys	De 80 a 84 anys	De 85 a 89 anys	De 90 a 94 anys	95 anys i més
Total nacional	4,5	0,1	3,2	3,4	4,1	5,6	7,1	7,0	5,5	6,0	7,2	4,8	8,2	5,5	6,8	8,8
Andalusia	4,1	0,0	1,9	4,1	3,8	4,3	7,7	7,3	3,9	5,6	8,6	4,7	5,8	6,5	9,6	0,0
Aragó	4,1	0,0	4,2	1,3	2,0	7,5	1,9	12,2	8,7	5,1	2,8	3,2	0,0	4,6	16,6	0,0
Astúries	6,7	0,0	3,4	2,0	7,8	9,2	7,3	14,4	2,4	2,6	17,2	3,3	10,0	15,0	8,9	27,6
Illes Balears	5,7	0,0	5,1	3,5	5,9	7,9	10,8	7,2	8,4	3,4	7,7	9,5	14,2	0,0	18,1	0,0
Canàries	4,8	0,0	3,3	6,1	5,6	3,1	7,3	5,6	4,1	6,7	8,1	7,4	14,6	0,0	0,0	0,0
Cantàbria	6,6	0,0	10,2	3,1	4,3	4,0	16,9	4,3	0,0	5,0	0,0	21,4	20,2	10,6	18,7	0,0
Castella i Lleó	5,2	0,0	2,6	4,1	6,0	5,5	10,7	3,1	4,4	6,4	8,6	6,3	12,2	6,2	7,1	9,7
Castella-la Manxa	3,6	0,0	3,1	4,0	5,1	8,5	3,8	3,9	0,0	5,7	2,1	0,0	9,4	7,0	6,6	0,0
Catalunya	4,4	0,0	2,9	4,3	2,6	4,9	7,7	7,3	7,7	6,1	6,7	6,0	6,1	2,0	3,8	11,6
Com. Valenciana	4,5	0,3	2,8	3,2	3,9	7,4	6,9	6,7	7,4	4,0	7,4	2,6	7,3	8,2	3,4	0,0
Extremadura	3,9	0,0	1,3	1,6	5,3	10,1	4,8	2,3	5,2	20,1	0,0	0,0	5,5	5,8	0,0	0,0
Galícia	6,6	0,7	4,1	1,4	4,7	7,9	13,7	9,6	10,1	5,6	7,1	5,1	12,2	10,9	7,0	32,5
Madrid	3,7	0,2	3,6	2,4	2,8	3,6	5,1	7,1	4,6	4,3	8,4	4,9	4,0	6,1	2,3	6,8
Múrcia	3,9	0,0	3,9	3,1	11,4	3,2	3,4	7,4	2,2	5,5	6,2	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0
Navarra	5,6	0,0	5,7	0,0	4,0	11,0	0,0	4,1	9,4	16,3	6,0	0,0	39,1	0,0	19,4	0,0
País Basc	4,4	0,0	3,2	2,5	2,5	6,6	4,6	5,8	6,1	9,9	6,2	7,0	7,5	0,0	5,1	15,9
La Rioja	4,9	0,0	8,6	0,0	8,0	7,6	0,0	8,4	0,0	0,0	0,0	0,0	19,1	0,0	74,0	0,0
Ceuta	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	36,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Melilla	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Font: elaboració pròpia a partir de «Defuncions per suïcidi» de l'INE 2022.

Gràfic III-3.16
Taxa de mortalitat per suïcidi per sexe (2022), anys 2015-2022

Font: elaboració pròpia a partir de «Defuncions per suïcidi» de l'INE 2022.

s'oferirà una modalitat similar (50 % assistencial, 50 % investigació), la qual cosa facilitarà la incorporació de joves investigadors al sistema de salut i els permetrà formar-se en un entorn d'investigació real i de qualitat.

En l'àmbit institucional, el Govern de les Illes Balears també ha fet passos importants en aquest sentit. L'any 2019 es va aprovar el decret que estableix la carrera investigadora als instituts d'investigació sanitària, i l'any 2024 ja s'ha començat a aplicar, tot i que encara queda pendent una actualització legislativa per tal d'alinejar-se completament amb la modificació de la Llei de la ciència. Això reflecteix un compromís ferm amb la investigació aplicada en salut i la creació d'una infraestructura sòlida per donar suport al talent investigador.

Tot i que aquests avenços marquen un pas important, encara queda feina per fer els

pròxims anys. La modificació de la Llei de la ciència, que planteja noves oportunitats per a la carrera investigadora en salut, ha de ser una oportunitat per actualitzar i consolidar els marcs legals i estructurals que fomentin la investigació al sistema de salut balear.

A continuació, el punt 3.9.1 d'aquesta memòria recollirà les activitats dutes a terme per la Direcció General de Recerca en Salut, Formació i Acreditació de la Conselleria de Salut, en el marc de l'Estratègia de recerca i innovació en salut de les Illes Balears 2023-2027, com a eina de planificació i full de ruta per avançar i posicionar la recerca i la innovació en salut com a element transformador i estratègia de futur en la comunitat autònoma.

Els punts 3.9.2, 3.9.3 i 3.9.4 d'aquesta memòria recolliran l'evolució de les principals actuacions i indicadors de l'R+D+I biomèdica i sanitària en tres escenaris

molt diferents, tots ells coordinats des de la mateixa direcció general: l'Institut d'Investigació Sanitària de les Illes Balears (IdISBa), la Biblioteca Virtual de les Illes Balears (Bibliosalut) i el Comitè d'Ètica de la Investigació amb Medicaments de les Illes Balears (CEIm-IB).

3.9.1. L'ESTRATÈGIA DE RECERCA I INNOVACIÓ EN SALUT DE LES ILLES BALEARS 2023-2027

Al mes de maig de l'any 2024 va començar l'execució dels projectes de la convocatòria de subvencions per donar suport a projectes transformadors i d'impacte de recerca i innovació, en el marc de desenvolupament de l'eix estratègic 2 de l'Estratègia, accions 2.13 i 2.14.

Dels 16 projectes finançats, es fa una anàlisi dels principals indicadors d'execució d'acord amb els investigadors principals que els lideren, el pressupost a executar i l'àrea científicotècnica del projecte. En aquesta convocatòria, l'edat dels investigadors principals (IPs) responsables dels projectes finançats ha estat similar, si bé hi ha una petita diferència entre els IPs dones i IPs homes; l'edat de les dones és un poc menor que l'edat dels homes que han liderat els projectes (vegeu el [gràfic III-3.17](#)).

En línies generals, el finançament destinat a cada àrea científicotècnica va ser en funció dels projectes finalment finançats, però és igualment cert que les diferències intrínseques del model d'investigació desenvolupat en cada àrea condicionen el finançament del projecte necessari per dur-lo a terme. Els projectes de l'àrea de

biologia molecular i biomedicina solen ser els que tenen uns costos d'execució més elevats, com es reflecteix al cost mitjà per projecte d'aquestes àrees (120.000 euros i 119.805,02 euros, respectivament). No obstant això, en aquesta convocatòria el finançament agregat més alt ha estat per l'àrea de medicina i epidemiologia, amb un cost mitjà per projecte de 106.381 euros, i un cost agregat de 744.668 euros, donat el nombre més elevat de projectes finançats. L'àrea de biotecnologia va ser la darrera tant en el cost mitjà per projecte, de 96.500 euros, com per finançament agregat de l'àrea, de 193.000 euros.

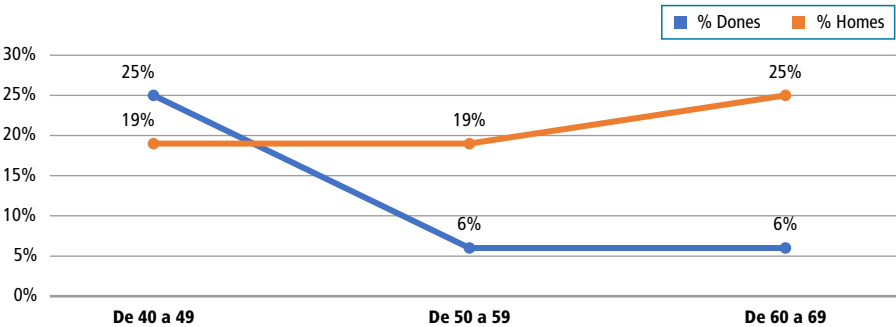
Quant a la despesa de recursos humans i personal contractat nou per al projecte, les àrees que més percentatge del cost del projecte (52,31 % i 60,25 %, respectivament) dediquen a aquest concepte són les de medicina i epidemiologia, i l'àrea de biotecnologia, mentre que les àrees de biologia molecular i biomedicina dediquen menys percentatges a la contractació de personal (31,94 % i 29,96 %, respectivament). Així doncs, es podria concloure la necessitat de personal investigador i recursos humans en totes les àrees, i un augment del personal investigador a l'ecosistema derivat del finançament dels projectes (vegeu el [quadre III-3.18](#)).

3.9.2. ANÀLISI DE L'ACTIVITAT D'R+D A LA FUNDACIÓ INSTITUT D'INVESTIGACIÓ SANITÀRIA DE LES ILLES (IDISBA)

El 2024, l'Institut d'Investigació Sanitària de les Illes Balears (IdISBa) ha aconseguit la reacreditació per part de l'Institut de Salut Carles III (ISCIII). Aquest reconeix-

Gràfic III-3.17

Distribució per l'edat i gènere dels investigadors principals dels projectes finançats

Font: elaboració pròpia a partir del Servei d'Investigació Sanitària, Direcció General de Recerca en Salut, Formació i Acreditació. Conselleria de Salut.

QUADRE III-3.18 FINANÇAMENT DELS PROJECTES PER CONCEPTES

Àrees científicotècniques	Finançament total €	Finançament contractes nous €	% de despesa personal
Medicina i epidemiologia	744.668	389.510,67	52,31
Biomedicina	479.220	140.240,24	29,26
Biologia molecular i genètica	360.000	115.000	31,94
Biotecnologia	193.000	116.283	60,25

continua

Àrees científicotècniques	Finançament d'equipament €	Finançament assistències €	Finançament fungibles i viatges €
Medicina i epidemiologia	41.965	58.090	255.102
Biomedicina	1.195	80.012	257.773
Biologia molecular i genètica	9.695	84.012	490.273
Biotecnologia	10.890	170.024	818.763

Font: elaboració pròpia a partir del Servei d'Investigació Sanitària, Direcció General de Recerca en Salut, Formació i Acreditació. Conselleria de Salut.

ment destaca l'excel·lència en recerca i la qualitat dels projectes científics, i reafirma el compromís amb la millora contínua i la innovació en l'àmbit de la salut. Cal recordar que la primera acreditació es va obtenir el 2019. La renovació d'aquesta acreditació permet continuar accedint a recursos i oportunitats que beneficiaran

tota la comunitat. La reacreditació per part de l'ISCIII implica que continuam complint amb els estàndards més alts en recerca biomèdica, la qual cosa ens posiciona com un referent en el sector sanitari.

D'altra banda, l'IdISBa ha rebut 2.475.886 euros de l'impost de turisme sostenible

per captar nou talent investigador a través del projecte «GREAT-IdISBa: Generate Research Excellence and Advanced Therapies in IdISBa». Aquesta inversió és fonamental per fomentar la recerca i atreure professionals altament qualificats. Cal destacar que l'IdISBa va ser beneficiari en la modalitat de millora en la convocatòria per a l'any 2024 per a la concessió d'ajudes per al desenvolupament d'unitats de recerca clínica, sota el PERTE per a la salut d'avantguarda i en el marc del Pla de recuperació, transformació i resiliència. D'altra banda, la PRISIB s'ha integrat en l'EHDEN, una de les xarxes europees d'informació sanitària més importants. Finalment, destacam que l'IdISBa ha aconseguit gairebé tres milions d'euros per investigar les causes genètiques de l'ictus infantil. Aquesta

subvenció prové del Ministeri de Sanitat i del Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats del Govern espanyol, dins el marc de la convocatòria de projectes d'investigació en malalties rares 2024. Amb aquests assoliments, l'IdISBa continua la seva trajectòria cap a l'excel·lència en recerca i el seu compromís amb la salut pública (vegeu el quadre III-3.19).

3.9.3. ANÀLISI DE L'ACTIVITAT DE LA BIBLIOTECA VIRTUAL DE LES ILLES BALEARS, BIBLIOSALUT

Els principals indicadors d'activitat de Bibliosalut del 2024 es resumeixen en el quadre III-3.20.

Quadre III-3.19 Evolució dels resultats a l'IdISBa dels últims cinc anys (2020-2024*)					
Activitats IdISBa	2020	2021	2022	2023	2024*
Núm. personal investigador	806	789	823	828	895
Núm. grups d'investigació	52	53	56	55	56
Projectes competitius					
Núm. projectes propis concedits	4	7	9	8	2
Núm. projectes nacionals públics concedits	12	11	10	13	19
Núm. projectes nacionals privats concedits	4	3	1	3	6
Núm. projectes internacionals totals concedits					
Estudis clínics	2	5	5	4	2
Núm. estudis clínics iniciats	136	134	153	126	116
Núm. estudis clínics actius	511	871	748	636	511
Publicacions					
Núm. publicacions totals	622	679	591	573	614
Núm. publicacions index. amb factor d'impacte	580	621	565	545	555
% publicacions en Q1	57	54	55,93	51,41	67,93
% publicacions en D1	20	19	16,99	19,45	26,31
Activitats transferència d'innovació					
Patents	1	1	2	1	1
Spin off	0	0	1	0	0

Font: elaboració pròpia partir de les dades de l'IdISBa.
* Dades provisionals.

QUADRE III-3.20 INDICADORS DE BIBLIOSALUT (2024)	
Indicadors	Quantitat
Usuaris que han accedit als recursos i serveis (accés remot)	2.901
Visites web Bibliosalut.com	139.949
Mitjana de visites diàries a Bibliosalut.com	382
Descàrregues de documents a text complet	411.545
Nombre de revistes electròniques	1.987
Nombre de llibres electrònics	3.432
Peticions Servei d'Obtenció de Documents (SOD)	8.748
Usuaris que han fet servir el SOD	968
Activitats formació d'usuaris	32
Usuaris que han participat en les activitats formatives	708
Consultes Pregunta a Bibliosalut (SAU)	113
Notícies publicades a Infosalut.com	1.471
Visites web Infosalut.com	122.174
Pàgines vistes web Infosalut.com	182.453
Documents accessibles al repositori institucional Docusalut	5.518
Nombre de piulades de @bibliosalut	845
Nombre de piulades de @infosalut	7.685
Nombre de piulades de @docusalut	486

Font: elaboració pròpia a partir de la Biblioteca Virtual de Ciències de la Salut de les Illes Balears (Bibliosalut 2024).

L'accés als recursos i serveis de Bibliosalut es facilita a través del portal web Bibliosalut.com, que el 2024 ha comptat amb 139.949 visites (382 visites diàries), un 12 % més que l'any anterior. Els usuaris de Bibliosalut s'han descarregat el 2024 411.545 documents a text complet i 2.901 professionals del sistema sanitari públic de les Illes Balears han accedit el 2024 als recursos i serveis de Bibliosalut mitjançant l'accés remot.

Pel que fa al Servei d'Obtenció de Documents (SOD), 968 usuaris de Bibliosalut han realitzat 6.901 peticions de documents, i s'han rebut 1.847 peticions d'altres biblioteques sanitàries d'Espanya.

El 2024 Bibliosalut ha impartit 14 cursos en línia, 16 sessions presencials i 2 en lí-

nia, amb un total de 158 hores docents. En aquestes activitats, hi han participat un total de 708 usuaris.

El nombre de consultes rebudes al servei d'atenció a l'usuari Pregunta a Bibliosalut ha estat de 113. Durant el 2024 s'han publicat 1.471 notícies a Infosalut, el butlletí de gestió del coneixement del sistema sanitari públic de les Illes Balears. El nombre de visites a la web Infosalut ha estat de 122.174 el 2024, amb 182.453 pàgines vistes.

Pel que fa a les xarxes socials de Bibliosalut, el 2023 s'han publicat 845 piulades al compte @bibliosalut; 7.685, al compte @infosalut, i 486, al compte @docusalut.

3.9.4. ANÀLISI DE L'ACTIVITAT DEL COMITÈ D'ÈTICA DE LA INVESTIGACIÓ AMB MEDICAMENTS DE LES ILLES BALEARS (CEIM-IB)

El Comitè d'Ètica de la Investigació de les Illes Balears (CEI-IB), actualment acreditat com a Comitè d'Ètica de la Investigació amb Medicaments (CEIm-IB), ha avaluat un total de 234 estudis i s'ha reunit 11 vegades durant l'any 2024.

Al quadre III-3.21, es resumeix la resolució del nombre i tipus d'estudis presentats: notificats (avaluats per altres comitès) i avaluats, i d'aquests quants s'han aprovat, denegat o cancel·lat durant l'annualitat del 2024.

3.10.

BARÒMETRE SANITARI

Un element important per avaluar la qualitat del sistema sanitari és conèixer el grau de satisfacció dels ciutadans amb els serveis sanitaris públics. Dintre de la cadena de valor de salut, guanya pes aquesta percepció. Aquesta informació ajuda a identificar àrees de millora i fa possible que els decisors en matèria de política sanitària rebin els *inputs* generats de la relació dels usuaris i ciutadans amb els serveis sanitaris.

Per fer una aproximació a les expectatives i experiències de les persones que utilitzen el sistema sanitari, proposam utilitzar alguns dels indicadors del baròmetre

sanitari. El baròmetre sanitari és un estudi d'opinió que fa anualment el Ministeri de Sanitat des de l'any 1993. A més d'obtenir la informació de l'indicador, això ens permet poder observar-ne l'evolució al llarg del temps. L'estudi ofereix informació desagregada i amb significació per comunitat autònoma, cosa que fa possible comparar els resultats de la CAIB amb els de la resta de comunitats autònomes i amb l'Estat. Hem seleccionat cinc preguntes que ens han semblat les més rellevants per analitzar la percepció que els usuaris i ciutadans tenen del sistema sanitari¹.

Hem seleccionat les respostes des de l'any 2013 fins a l'any 2023 per oferir la sèrie temporal. Als gràfics hi ha una ruptura de la sèrie els anys 2020 i 2021, anys en els quals, a causa de la pandèmia, no es va fer l'enquesta.

La primera pregunta seleccionada mostra l'opinió dels usuaris sobre el funcionament general del sistema sanitari: «De les següents afirmacions, quina expressa millor la vostra opinió sobre el funcionament del sistema sanitari al nostre país?» S'observa que al voltant del 60 % de les persones enquestades a les Illes Balears en té una opinió bona. Tot i això, aquesta opinió ha disminuït en els dos darrers anys i s'ha situat en valors similars als anys 2012-2014, coincidint amb l'última crisi econòmica. Malgrat aquest descens, la percepció continua sent millor a les Illes Balears que a la mitjana del SNS.

10. L'informe complet està disponible a: https://www.sanidad.gob.es/estadEstudios/estadisticas/BarometroSanitario/home_BS.htm.

QUADRE III-3.21 NOMBRE I TIPUS D'ESTUDIS PRESENTATS, AVALUATS I NOTIFICATS AL CEIm-IB (2024)				
	Presentats	Notificats	Avaluats	Aprovats
Tipus d'estudis	Nombre			
Assaigs clínics amb medicaments	55	55	0	0
Estudis observacionals amb medicaments	16	43	16	7
Productes sanitaris	9	4	9	8
Projectes de recerca	148	0	137	89
Casos clínics	6	0	6	4
Total	234	102	168	108

continua

	Denegats	Cancel·lats	Pendents	No avaluables
Tipus d'estudis	Nombre			
Assaigs clínics amb medicaments	0	0	0	0
Estudis observacionals amb medicaments	0	0	7	2
Productes sanitaris	0	0	1	0
Projectes de recerca	4	0	49	6
Casos clínics	0	0	0	2
Total	4	0	57	10

Font: elaboració pròpia a partir del Comitè d'Ètica de la Investigació amb Medicaments de les Illes Balears (CEIm-IB 2024).

Pel que fa a les respostes que consideren que el sistema sanitari necessita canvis fonamentals o, fins i tot, refer-lo de nou, el percentatge d'aquesta resposta a la CAIB se situa en el 40 % l'any 2023. Aquest resultat empitjora respecte a l'any anterior, tot i que es troba per davall de la percepció general del SNS, que se situa en el 45 % (vegeu el [gràfic III-3.18](#)).

La segona pregunta seleccionada fa referència a la valoració de l'atenció rebuda en atenció primària. És destacable que per primera vegada en tota la sèrie el percentatge d'enquestats que considera que ha rebut una atenció bona o molt bona en atenció primària se situa per sota de la mitjana estatal i, per segon any consecutiu, presenta una valoració d'aquesta percep-

ció per sota del 80 %. En el cas de les nostres illes, parlem de pèrdues de 5,6 punts percentuals respecte a l'any 2022, mentre que en el conjunt del SNS ha pujat 1,7 punts percentuals respecte al mateix any (vegeu el [gràfic III-3.19](#)).

Respecte a l'atenció rebuda a les urgències, al voltant del 72 % d'enquestats considera que ha rebut una atenció bona o molt bona en l'última urgència. Tot i que aquest valor és considerable, es visualitza una caiguda en la percepció dels usuaris similar a la que es va identificar en l'apartat anterior. En aquest cas, és notori que mentre al llarg de la sèrie la CAIB se situa pràcticament sempre per sobre de la mitjana del SNS, des de l'any 2022 aquesta tendència s'inverteix (vegeu el [gràfic III-3.20](#)).

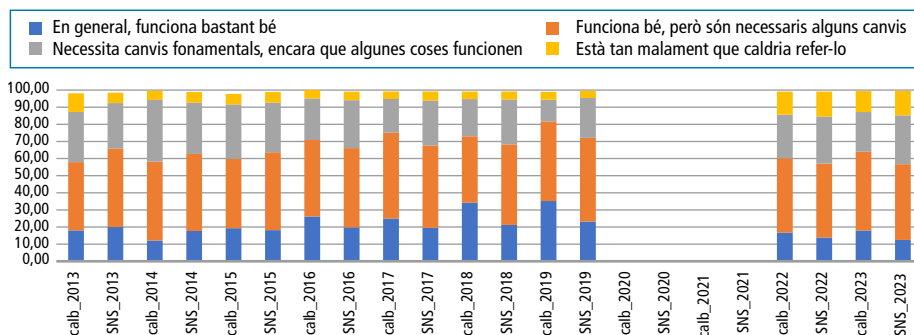
En el cas del percentatge d'enquestats que considera que ha rebut una atenció bona o molt bona en hospitalització a les Illes Balears, és del 85,40 %. Aquesta valoració suposa una caiguda de quasi 15 punts percentuals respecte a l'any 2022. Se situa per sota de la mitjana estatal (89,60 %), amb una tendència descendent (vegeu el [gràfic III-3.21](#)).

Finalment, pel que fa a la percepció que tenen els usuaris sobre el comportament de la llista d'espera, es pot veure un em-

pitjorament en la darrera enquesta. Tant a les Illes Balears (28,2) com al conjunt del SNS (33,9) al voltant del 30 % de les persones entrevistades considera que les llistes d'espera han empitjorat. Aquests valors suposen una millora respecte als de l'any anterior. Augmenta, en ambdós casos, la percepció que les llistes d'espera continuen igual. I es produeix augment en la percepció de millora tant en l'àmbit autonòmic com estatal (vegeu el [gràfic III-3-22](#)).

Gràfic III-3.18

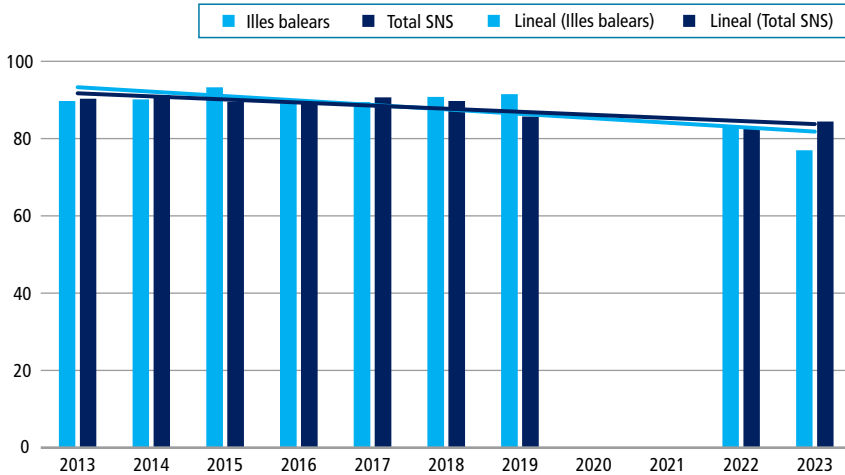
De les afirmacions següents, quina expressa millor la vostra opinió sobre el funcionament del sistema sanitari? (2013-2023)

Font: baròmetre sanitari. Ministeri de Sanitat.

Gràfic III-3.19

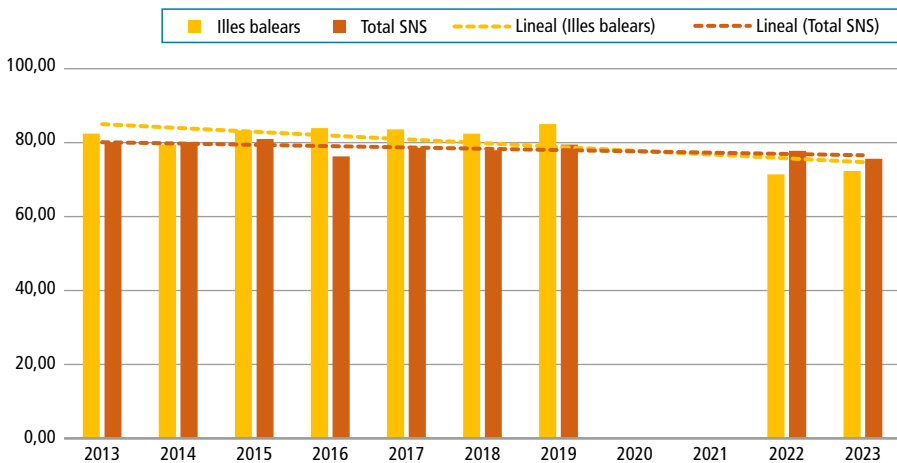
Percentatge de persones enquestades que considera que ha rebut una atenció bona o molt bona en atenció primària (2013-2023)

Font: baròmetre sanitari. Ministeri de Sanitat.

Gràfic III-3.20

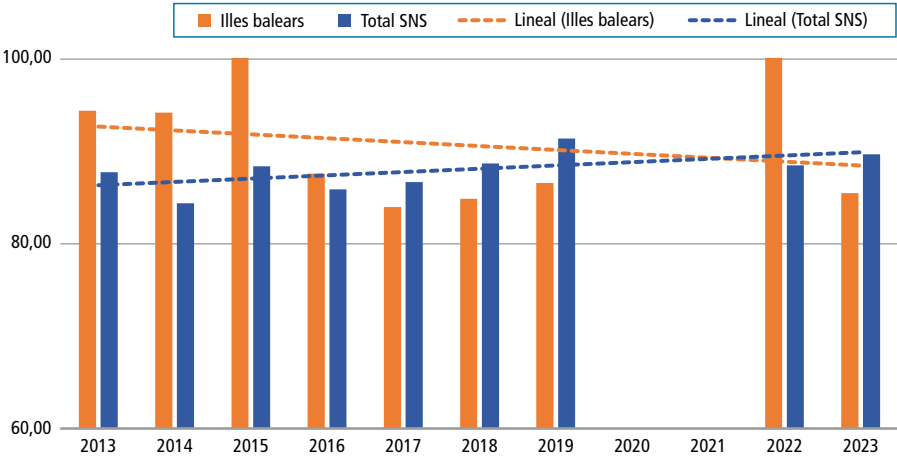
Percentatge de persones enquestades que considera que ha rebut una atenció bona o molt bona en atenció primària (2013-2023)

Font: baròmetre sanitari. Ministeri de Sanitat.

Gràfic III-3.21

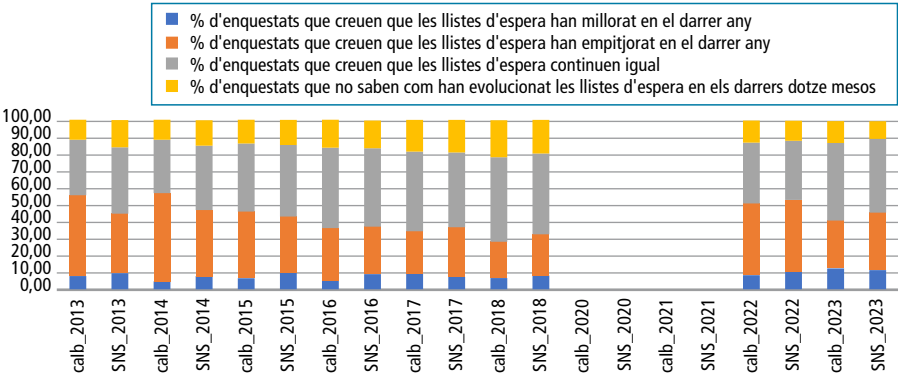
Percentatge de persones enquestades que considera que ha rebut una atenció bona o molt bona en hospitalització (2013-2023)

Font: baròmetre sanitari. Ministeri de Sanitat.

Gràfic III-3.22

Percepció de la situació de les llistes d'espera (2013-2023)

Font: baròmetre sanitari. Ministeri de Sanitat.

4

EDUCACIÓ

4.1.

EL SISTEMA EDUCATIU NO UNIVERSITARI DE LES ILLES BALEARS

L'estudi amb dades de suport i comparatives de les xifres en educació a les Balears permet elaborar una anàlisi de les principals tendències de canvi que afecten la realitat escolar illenca. En un context de societat turística amb tradició d'alt abandonament educatiu, és especialment rellevant parlar d'atenció a les dades i els indicadors. En aquest apartat, es detallaran i analitzaran dades educatives importants com l'evolució en el nombre d'alumnat en les distintes etapes educatives, la mitjana d'alumnat per professor, el percentatge d'alumnat estranger, les taxes d'escolarització en edats postobligatòries, les taxes d'idoneïtat, la població de 18 a 24 anys que no ha completat el nivell d'educació secundària de segona etapa, entre d'altres.

Estudiar l'alumnat matriculat en ensenyaments de règim general per nivells educatius ens permet obtenir una panoràmica general de la distribució per etapes educatives. Pel que fa a l'educació infantil de primer cicle, cal assenyalar l'augment en els dos darrers cursos, paral·lel a les polítiques públiques per millorar l'accés a aquest nivell educatiu. L'educació infantil

de segon cicle presenta una lleugera tendència de descens en els darrers cursos, possiblement imputable al descens demogràfic de la natalitat. L'educació primària es manté, en els darrers anys, amb unes petites oscil·lacions. És destacable l'augment d'alumnat en el cas de l'ESO, que augmenta en 6.222 alumnes en els darrers sis cursos (entre el 2018-2019 i el 2024-2025). L'arribada de nous nens és la dada explicativa principal d'aquesta tendència. A batxillerat també hi ha un creixement, possiblement per la mateixa causa.

El [quadre III-4.1](#) permet fer l'anàlisi també del repartiment dels estudiants entre els centres públics i privats. Un 63,1 % de l'alumnat està matriculat a centres públics. Aquest percentatge els situa com els centres majoritaris segons la tipologia. Tot i això, cal assenyalar que les Balears se situen 3,7 punts per davall la mitjana estatal (66,8 % en el curs 2023-2024). En el detall de l'estudi per gènere, és especialment rellevant l'elevada presència als estudis de batxillerat (54,8 % dones). En canvi, a l'ESO, una etapa educativa abans, els homes són majoria, i representen el 52,7 %.

Els ensenyaments de règim especial recullen estudis artístics, musicals, d'idiomes i esportius, entre d'altres (vegeu el [quadre III-4.2](#)). En els darrers cursos, les xifres presenten una trajectòria lleugerament oscil·lant, però en conjunt, en el període

QUADRE III-4.1. ALUMNES MATRICULATS EN ENSENYAMENTS DE RÈGIM GENERAL PER NIVELLS EDUCATIUS					
	Curs 2018-2019	Curs 2019-2020	Curs 2020-2021	Curs 2021-2022	Curs 2022-2023
Total	173.277	175.679	173.243	173.549	175.695
Educació infantil - primer cicle	8.591	8.713	7.397	8.400	9.454
Educació infantil - segon cicle	32.079	32.623	31.301	30.859	30.046
Educació primària	71.736	71.859	70.347	69.879	70.209
Educació especial	841	887	887	910	935
ESO	46.503	47.861	48.812	49.446	50.754
Batxillerat	12.578	12.580	13.265	13.354	13.575
Batxillerat a distància	783	998	1.086	470	490

continua

	Curs 2023-2024				
	Total	Homes	Dones	Centres públics	Centres privats
Total	176.914	91.494	85.420	111.924	65.350
Educació infantil - primer cicle	10.782	5.629	5.153	6.339	4.443
Educació infantil - segon cicle	29.521	15.157	14.364	18.496	11.025
Educació primària	69.776	36.427	33.349	43.867	25.909
Educació especial	1.006	681	325	322	684
ESO	51.288	27.028	24.260	32.731	18.917
Batxillerat	14.014	6.328	7.686	9.642	4.372
Batxillerat a distància	527	244	283	527	0

Font: Estadística dels ensenyaments no universitaris. Ensenyaments no universitaris. Alumnes matriculats. Subdirecció General d'Estadística i Estudis del Ministeri d'Educació i Formació Professional.
* No s'inclouen aquí les dades de cicle formatiu, disponibles a l'apartat sobre formació professional.

estudiad, hi ha un augment de gairebé mil alumnes entre els cursos 2020-2021 i 2023-2024. Per especialitats, cal destacar els ensenyaments d'idiomes com els més nombrosos, tot reunint el 72 % del total. Aquests estudis han augmentat en gairebé mil alumnes en els darrers quatre cursos. El segon lloc l'ocupen els ensenyaments de música, que representen el 17,9 %, que han crescut en 275 estudiants en el període dels darrers quatre anys escolars.

En l'anàlisi de gènere, cal destacar que les dones representen el 64,3 % de l'alumnat matriculat en ensenyaments de règim especial. Els casos amb més percentatge de presència de dones el trobam en els ensenyaments de dansa, amb un 91,8 %; en els ensenyaments d'art dramàtic, amb un 80,6 %, i en els ensenyaments d'arts plàstiques i disseny, amb un 76 %. A la inversa, hi ha més

Quadre III-4.2. Alumnes matriculats en ensenyaments de règim especial						
	Curs 2020-2021	Curs 2021-2022	Curs 2022-2023	Curs 2023-2024		
	Total	Total	Total	Total	Homes	Dones
Total ensenyaments de règim especial	12.557	13.417	12.418	13.418	4.782	8.636
Total ensenyaments d'arts plàstiques i disseny	1.175	263	302	750	180	570
CFGM arts plàstiques i disseny	78	75	94	87	36	51
CFGS arts plàstiques i disseny	1.097	188	208	202	57	145
Estudis superiors de disseny	s. d.	s. d.	s. d.	461	87	374
Total ensenyaments de música	2.135	2.187	2.054	2.410	1.082	1.328
Ensenyaments elementals de música	1.298	1.324	1.258	1.630	714	916
Ensenyaments professionals de música	648	672	620	625	283	342
Ensenyaments superiors de música	189	191	176	155	85	70
Total ensenyaments de dansa	284	351	335	344	28	316
Ensenyaments elementals de dansa	162	223	199	199	14	185
Ensenyaments professionals de dansa	122	128	136	145	14	131
Total ensenyaments d'art dramàtic	68	67	64	67	13	54
Total ensenyaments d'idiomes	8.695	10.318	9.506	9.667	3.355	6.312
Ensenyament d'idiomes nivell bàsic A1	1.591	1.952	1.875	2.069	737	1.332
Ensenyament d'idiomes nivell bàsic A2	1.318	1.212	1.289	1.408	465	943

continua

	Curs 2020-2021	Curs 2021-2022		Curs 2022-2023	Curs 2023-2024		
	Total	Total	Total	Total	Total	Homes	Dones
Ensenyament d'idiomes nivell intermedi B1	1.380	1.700	1.598	1.511	511	1.000	
Ensenyament d'idiomes nivell intermedi B2	2.819	3.009	2.656	2.580	937	1.643	
Ensenyament d'idiomes nivell avançat C1	928	1.002	1.005	934	288	646	
Ensenyament d'idiomes nivell avançat C2	295	289	336	237	71	166	
Total ensenyament d'idiomes nivell bàsic a distància	46	355	112	299	121	178	
Total ensenyament d'idiomes nivell intermedi a distància	250	564	408	458	174	286	
Total ensenyament d'idiomes nivell avançat a distància	68	235	227	171	53	118	
Total ensenyaments esportius	200	231	157	180	124	56	
Ensenyaments esportius (grau mitjà)	186	228	155	179	123	56	
Ensenyaments esportius (grau superior)	14	3	2	1	1	0	

Font: Estadística dels ensenyaments no universitaris. Subdirecció General d'Estadística i Estudis del Ministeri d'Educació i Formació Professional.

presència d'homes en els ensenyaments esportius, amb un 68,9 %.

En un context turístic com les Balears, són especialment rellevants els **estudis d'educació d'adults** (vegeu el **quadre III-4.3**). Hi ha persones que s'incorporen de manera primerenca al mercat de treball i després decideixen abordar itineraris de segona oportunitat per augmentar el seu nivell educatiu a través de l'educació d'adults. Aquests estudis habitualment es divideixen en els estudis de caràcter formal, com l'educació de persones adultes, la preparació de les proves d'accés a la universitat o als cicles formatius, i els estudis de caràcter no formal, principalment l'ensenyament de llengües, conjuntament amb altres ensenyaments de caràcter no formal.

L'educació secundària de persones adultes constitueix el grup més nombrós de l'educació de caràcter formal, amb 3.194 estudiants en el curs 2023-2024. Aquests estudis han baixat en un 1,3 % respecte al curs passat; en canvi, si s'agafa com a referència el primer curs del període analitzat (el 2018-2019), aquests estudis han augmentat en 410 alumnes (un creixement del 14,7 %). En l'educació d'adults de caràcter no formal, l'ensenyament de llengua castellana per a immigrants reuneix un total de 2.325 alumnes en el darrer curs analitzat, que suposa un descens del 46,5 % respecte al curs anterior. Si agafem com a referència el curs 2018-2019, el primer de l'etapa estudiada, aleshores aquest percentatge de descens és del 32,1 %. Com a novetat d'enguany, s'ha de subratllar que s'ofereixen xifres sobre l'ensenyament del català, que en el cas de les Balears són 1.725 estudiants.

En l'anàlisi des de la perspectiva de gènere, els homes són majoria (52,4 %) en els estudis d'educació secundària de persones adultes, mentre que les dones constitueixen la majoria en la resta d'estudis, amb percentatges que van des del 52,8 % als estudis de llengua castellana, fins al 70,9 % en els estudis de llengua catalana. Quant a la tendència de creixement en percentatges, en la comparació entre els cursos 2022-2023 i 2023-2024, les dones experimenten l'augment de presencialitat més elevat en els estudis de preparació de la prova d'accés a cicles formatius d'FP, amb un augment de sis punts, del 52,2 al 58,2 %. D'altra banda, el descens més gran l'experimenten en els estudis de llengua castellana per a immigrants, que baixen 10,1 punts, del 62,9 al 52,8 %.

Les Balears han experimentat un canvi demogràfic molt rellevant en les darreres dècades, fruit del procés de turistització i la conseqüent atracció de mà d'obra en el sector dels serveis. Això s'ha traduït també, entre altres conseqüències, en més presència d'alumnat nouvingut escolar en el sistema escolar de l'arxipèlag (vegeu el **quadre III-4.4**). En el curs 2023-2024, les Balears estan en el percentatge del 18,3 % d'alumnat estranger, mentre que la mitjana estatal és del 12,2 %, 6,1 punts inferior. Des d'una perspectiva diacrònica, aquest percentatge a l'arxipèlag ha passat del 14,5 % al 18,3 % entre els cursos 2018-2019 i 2023-2024, un augment de 3,8 punts. En paral·lel, a l'Estat, aquest creixement ha estat lleugerament menor, de 3 punts (del 9,2 % al 12,2 %).

La presència d'alumnat nouvingut també s'ha d'estudiar de manera separada segons la titularitat dels centres. En el cas

QUADRE III-4.3. ALUMNES MATRICULATS EN EDUCACIÓ D'ADULTS PER ENSENYAMENT						
	Curs 2018-2019	Curs 2019-2020	Curs 2020-2021	Curs 2021-2022	Curs 2022-2023	
Educació d'adults de caràcter formal	Educació secundària per a persones adultes	2.784	3.816	5.180	3.487	3.238
	Preparació de la prova d'accés a la universitat	561	629	624	555	548
	Preparació de la prova d'accés a cicles formatius d'FP	467	575	517	450	366
	Total	7.335	8.639	6.344	7.367	8.455
Educació qd'adults de caràcter no formal	Llengua castellana per a immigrants	3.426	4.056	3.218	3.840	4.348
	Altres llengües de l'Estat	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.
	Altres ensenyaments de caràcter no formal	1.607	1.477	3.094	3.527	2.006

continua

	Curs 2023-2024	Homes	Dones	% de dones (2023-2024)	% de dones (2022-2023)
Educació d'adults de caràcter formal	Educació secundària per a persones adultes	3.194	1.671	52,3	49,8
	Preparació de la prova d'accés a la universitat	578	206	35,6	62,0
	Preparació de la prova d'accés a cicles formatius d'FP	357	149	41,7	52,2
	Total	9.033	3.437	38,1	64,0
Educació qd'adults de caràcter no formal	Llengua castellana per a immigrants	2.325	1.097	47,2	62,9
	Altres llengües de l'Estat	1.725	501	29,0	69,2
	Altres ensenyaments de caràcter no formal	4.983	1.839	36,9	62,9

Font: Estadística dels ensenyaments no universitaris. Subdirecció General d'Estadística i Estudis del Ministeri d'Educació i Formació Professional.

Quadre III-4.4. PERCENTATGE D'ALUMNES ESTRANGERS EN ENSENYAMENTS DE RÉGIM GENERAL NO UNIVERSITARIS A LES ILLES BALEARS PER NIVELLS I TITULARIAT DELS CENTRES (QUADRE EVOLUTIU)							
	Total (1)	Educació infantil	Educació primària	ESO	Batxillerats (2)	Altres programes formatius	
TOTS ELS CENTRES							
2018-2019	Espanya	9,2	9,1	10,5	8,9	6,4	25,0
	Illes Balears	14,5	14,6	17,0	14,0	8,2	18,1
2019-2020	Espanya	9,9	9,8	11,6	9,4	6,5	28,0
	Illes Balears	15,5	15,8	18,3	14,8	9,3	15,8
2020-2021	Espanya	10,0	9,9	11,9	9,3	6,7	30,9
	Illes Balears	15,7	15,7	18,9	14,8	10,3	18,2
2021-2022	Espanya	10,4	10,1	12,4	9,9	6,7	26,9
	Illes Balears	16,3	15,7	19,6	15,8	11,2	22,7
2022-2023	Espanya	11,4	10,8	13,7	11,5	7,1	28,1
	Illes Balears	17,7	16,8	21,3	18,0	11,3	25,3
2023-2024	Espanya	12,2	11,1	14,6	12,7	7,3	31,7
	Illes Balears	18,3	16,6	21,8	19,4	11,6	21,2

continua

		Total (1)	Educació infantil	Educació primària	ESO	Batxillerats (2)	Altres programes formatius	
CENTRES PÚBLICS								
Centres públic	2018-2019	Espanya	10,8	11,4	12,6	10,1	7,0	24,5
		Illes Balears	16,0	16,6	19,2	15,4	8,6	11,7
	2019-2020	Espanya	11,5	12,1	13,8	10,7	7,1	26,7
		Illes Balears	16,9	17,8	20,4	16,3	10,2	5,6
	2020-2021	Espanya	11,6	12,0	14,1	10,7	7,3	30,4
		Illes Balears	17,0	17,3	21,2	16,1	11,1	7,9
	2021-2022	Espanya	11,9	12,2	14,6	11,2	7,3	26,0
		Illes Balears	17,1	17,1	21,3	16,3	11,1	20,8
	2022-2023	Espanya	13,0	12,9	15,8	12,8	7,4	28,2
		Illes Balears	18,5	18,1	23,0	18,7	10,8	25,0
	2023-2024	Espanya	13,6	13,0	16,6	13,9	7,7	33,1
		Illes Balears	19,0	18,0	23,3	20,0	11,0	12,5

continua

	Total (1)	Educació infantil	Educació primària	ESO	Batxillerats (2)	Altres programes formatius	
CENTRES PRIVATS							
2018-2019	Espanya	6,0	5,3	6,1	6,5	5,0	26,2
	Illes Balears	11,7	11,3	13,1	11,7	7,4	21,7
2019-2020	Espanya	6,6	5,9	6,9	6,9	5,0	30,9
	Illes Balears	12,9	12,4	14,9	12,5	7,1	24,1
2020-2021	Espanya	6,7	6,0	7,1	6,7	5,2	32,1
	Illes Balears	13,1	12,8	15,0	12,7	8,2	21,8
2021-2022	Espanya	7,1	6,3	7,8	7,2	5,3	29,3
	Illes Balears	14,7	13,2	16,8	15,0	11,3	23,6
2022-2023	Espanya	8,4	7,2	9,4	9,0	6,1	28,0
	Illes Balears	16,2	14,5	18,4	16,9	12,3	25,4
2023-2024	Espanya	9,4	7,8	10,5	10,2	6,4	27,8
	Illes Balears	17,0	14,3	19,3	18,4	12,9	23,1

Centres
privats

Font: Las cifras de la Educación en España. Curso 2022-2023 (edició 2025) i Estadística dels ensenyaments no universitaris. Subdirecció General d'Estadística i Estudis del Ministeri d'Educació i Formació Professional (dades avanç al curs 2023-2024).

(1) El total inclou també els alumnes d'educació especial específica.

(2) Inclou els alumnes estrangers que cursen aquest ensenyament en els règims presencial i a distància.

A aquest quadre no s'inclouen les dades relatives a cicles formatius. Es trobaran aquestes a l'apartat de formació professional.

de les Balears, la diferència entre centres educatius públics i privats és de dos punts en el curs 2023-2024 (19 % centres públics; 17 % centres privats). En el conjunt de l'Estat, la diferència és més gran, de 4,2 punts (13,6 % centres públics; 9,4 % centres privats). En una mirada comparativa dels darrers cursos, s'observa que a les Balears la presència als centres públics ha augmentat en 3 punts percentuals (del 16 % al 19 %) en els darrers sis cursos. En el cas dels centres privats, aquest augment ha estat superior, de 5,3 punts (de l'11,7 % al 17 %). El percentatge de presència d'alumnat nouvingut a centres públics a les Balears és 5,4 punts percentuals superiors a la mitjana estatal (19 % Balears; 13,6 % Estat). En el cas dels centres privats, aquesta diferència és encara més gran, els centres privats de les Balears presenten una xifra percentual de 7,6 punts superior al percentatge estatal (17 % Balears; 9,4 % Estat). La informació sobre la distribució de l'alumnat nouvingut segons la titularitat del centre aporta coneixement sobre la més o menys segregació escolar d'aquest tipus d'alumnat. En aquest sentit, cal assenyalar que la segregació seria lleugerament més baixa en el cas de les Balears, donat que hi ha menys distància entre els percentatges d'aquest alumnat entre centres públics i privats a l'arxipèlag quan es compara amb el conjunt de l'Estat.

La **mitjana d'alumnat per professor o professora** (vegeu el [quadre III-4.5](#)) constitueix un indicador que aporta informació sobre la qualitat de la docència. En el període entre el curs 2018-2019 i el curs 2022-2023, aquesta mitjana baixà a les Balears 0,7 punts, tot passant d'11 alumnes per professor (curs 2018-2019) a 10,3 alumnes (curs 2022-2023), que represen-

ta una dada i una tendència positiva. A més, cal afegir que les Balears presenten millor mitjana (menys alumnes per professor) que la mitjana espanyola: un alumne menys de mitjana en el curs 2022-2023. En l'àmbit estatal, les xifres estatals presenten un lleuger descens de 0,9 punts en el període estudiat, de 12,2 alumnes el curs 2018-2019 a 11,3 alumnes el curs 2022-2023. És rellevant fer l'anàlisi de manera separada entre centres públics i centres privats. En el cas dels centres públics, les Balears han experimentat una baixada de 0,6 punts en el període esmentat, i ha passat dels 10 alumnes a 9,4 alumnes. En el cas espanyol, el descens és d'un punt, d'11,2 a 10,2. Els centres privats presenten mitjanes lleugerament superiors. A les Balears, en el curs 2022-2023, els centres privats tenen de mitjana 3,2 alumnes més per professor que els centres públics (12,6 alumnes per professor als centres privats comparat amb els 9,4 alumnes per professor en els centres públics). Pel que fa a la trajectòria als centres privats en els darrers cursos, les Balears han baixat en 0,7 alumnes la mitjana; la mateixa xifra que en l'àmbit estatal. Per acabar, en la comparativa balear-estatal, els centres públics illencs presenten de mitjana 0,8 alumnes menys per professor en el darrer curs estudiat, el curs 2022-2023. En els centres privats, aquesta diferència a favor dels centres de les Balears és d'1,7 estudiants.

L'estudi de l'**esperança de vida escolar en el sistema educatiu** (vegeu el [quadre III-4.6](#)) aporta informació de valor afegit sobre les trajectòries diferencials entre les Balears i el conjunt d'Espanya. En el curs 2022-2023, les Balears presenten una esperança de vida escolar 2,9 anys inferior a la mitjana estatal, possiblement deter-

Quadre III-4.5. Mitjana d'alumnes per professor en equivalents a temps complet als ensenyaments de règim general no universitaris per tipus de centre i titularitat									
		Total	Centres ed. infantil	Centres ed. primària	Centres ed. primària i ESO	Centres ESO i/o batxillerats i/o FP	Centres ed. primària, ESO i batx./FP	Centres específics ed. especial	
Total centres	2018-2019	Espanya	9,4	13,0	14,6	10,4	16,1	3,6	
		Illes Balears	8,7	11,7	12,9	8,9	14,9	3,5	
	2019-2020	Espanya	9,3	12,7	14,3	10,3	16,0	3,5	
		Illes Balears	8,8	11,5	12,8	8,8	14,5	3,4	
	2020-2021	Espanya	8,0	11,7	13,3	10,1	15,2	3,5	
		Illes Balears	7,7	10,7	12,2	9,2	13,8	3,5	
	2021-2022	Espanya	8,7	11,6	13,3	10,0	15,4	3,4	
		Illes Balears	8,1	10,7	12,6	9,1	14,0	3,5	
	2022-2023	Espanya	8,7	11,6	13,2	9,9	15,3	3,4	
		Illes Balears	8,3	10,6	12,3	8,8	13,4	3,4	
Centres públics	2018-2019	Espanya	8,7	13,0	9,5	10,1	9,1	3,2	
		Illes Balears	7,8	11,6	9,5	8,8	-	3,7	
	2019-2020	Espanya	8,6	12,7	9,5	10,0	8,6	3,1	
		Illes Balears	8,0	11,5	9,0	8,6	-	3,7	
	2020-2021	Espanya	7,2	11,7	9,2	9,8	8,8	3,0	
		Illes Balears	7,0	10,7	8,4	9,0	-	3,7	
	2021-2022	Espanya	7,9	11,6	9,2	9,6	8,1	3,0	
		Illes Balears	7,4	10,6	7,7	9,0	-	3,5	
	2022-2023	Espanya	7,8	11,6	9,2	9,6	8,0	2,9	
		Illes Balears	7,6	10,5	8,3	8,6	4,8	3,5	

continua

		Total	Centres ed. infantil	Centres ed. primària	Centres ed. primària i ESO	Centres ESO i/o batxillerats i/o FP	Centres ed. primària, ESO i batx./FP	Centres específics ed. especial
2018-2019	Espanya	15,0	10,3	14,4	16,0	14,6	16,2	4,2
	Illes Balears	13,3	10,5	13,2	13,0	12,9	14,9	3,5
2019-2020	Espanya	14,9	10,3	14,0	15,7	15,1	16,1	4,2
	Illes Balears	13,1	10,3	12,1	12,9	14,2	14,5	3,4
2020-2021	Espanya	14,2	9,3	13,1	14,7	15,3	15,2	4,1
	Illes Balears	12,5	9,2	10,8	12,3	15,2	13,8	3,5
2021-2022	Espanya	14,4	10,1	13,3	14,8	15,7	15,4	4,0
	Illes Balears	12,9	9,5	14,1	12,8	16,3	14,0	3,5
2022-2023	Espanya	14,3	10,0	13,3	14,8	15,0	15,3	4,0
	Illes Balears	12,6	9,5	13,9	12,5	14,5	13,6	3,4

Font: elaboració pròpia a partir de Las cifras de la educación en España, Ministeri d'Educació i Ciència.

Quadre III-4.6. Esperança de vida escolar en el sistema educatiu als 6 anys*						
	Total		Homes		Dones	
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Total	2018-2019	17,5	14,6	17,1	13,2	18,0
	2019-2020	17,6	14,7	17,1	14,7	18,1
	2020-2021	17,8	15,1	17,2	14,6	18,3
	2021-2022	17,8	15,0	17,2	14,6	18,4
	2022-2023	17,7	14,8	17,1	14,4	18,3
Educació no universitària	2018-2019	14,3	13,3	14,2	13,2	14,3
	2019-2020	14,3	13,4	14,2	13,3	14,4
	2020-2021	14,4	13,7	14,3	13,6	14,5
	2021-2022	14,4	13,7	14,3	13,5	14,5
	2022-2023	14,4	13,5	14,3	13,4	14,5
Educació universitària	2018-2019	3,3	1,3	2,9	1	3,7
	2019-2020	3,3	1,3	2,8	1	3,7
	2020-2021	3,3	1,3	2,9	1,1	3,8
	2021-2022	3,4	1,4	2,9	1,1	3,9
	2022-2023	3,3	1,3	2,8	1,0	3,8

Font: *Las cifras de la educación en España*, Ministerio d'Educació i Ciència.
(**) Inclou ensenyaments de règim general universitaris i no universitaris, ensenyaments de règim especial (CF arts plàstiques i disseny, esportives, professionals de música i dansa —16 anys i més—, idiomes nivell avançat —presencial—, artístiques —grau superior— i adults —inicials i secundària).

minat per l'impacte del mercat de treball turístic en el sistema educatiu illenc. En l'anàlisi des de la perspectiva de gènere, tant en l'àmbit balear com estatal els homes presenten esperances de vida escolar inferiors. En el cas espanyol, aquesta és 1,2 punts inferior a la de les dones (17,1 homes vs. 18,3 dones). En el cas de l'arxipèlag, l'esperança de vida escolar dels homes és 0,8 punts inferior (14,4 homes vs. 15,2 dones). En el període estudiat, entre els cursos 2018-2019 i

2022-2023, a les Balears i Espanya l'esperança de vida escolar ha augmentat en dues dècimes (a les Balears de 14,6 a 14,8; a Espanya de 17,5 a 17,7).

L'anàlisi de l'esperança de vida escolar es fa també de manera diferenciada tenint en compte l'educació no universitària i l'educació universitària. L'educació no universitària a les Balears presenta una esperança de vida de 13,5 anys, 0,9 anys inferior a la mitjana estatal; mentre que en l'educació universitària en el cas de l'arxipèlag és d'1,3 anys. Cal assenyalar que aquesta xifra és especialment baixa i no cobreix la durada mínima de la finalització d'un grau (4 anys). D'aquesta dada s'infereix una elevada taxa d'abandonament universitari. En canvi, a escala estatal, aquesta esperança de vida escolar és 2 anys superior (3,3 anys). En el període estudiat, l'esperança de vida escolar en l'educació no universitària ha augmentat en dues dècimes a les Balears (de 13,3 en el curs 2018-2019 a 13,5 en el curs 2022-2023). En el mateix període, a l'Estat ha pujat una dècima. Pel que fa a l'educació universitària, a l'arxipèlag es manté en 1,3 anys quan es compara el

curs 2018-2019 amb el curs 2022-2023. A Espanya, es manté en 3,3 anys quan es comparen aquests dos cursos.

En l'anàlisi de gènere, en l'educació no universitària la diferència dones-homes a les Balears és de 0,3 punts a favor de les dones, mentre que a escala estatal aquesta diferència és de 0,2 punts, també a favor de les dones. En l'educació universitària, aquesta distància augmenta. A les Balears les dones tenen una esperança de vida universitària d'1,5 anys en el curs 2022-2023, mig any superior a la dels homes. En el cas espanyol, aquesta diferència és encara més gran, ja que les dones presenten una esperança de vida universitària 1 any superior a la dels homes (3,8 anys vs. 2,8 anys). En el període estudiat, l'esperança de vida dels homes a les Balears es manté en 1 any quan es comparen els cursos 2018-2019 i 2022-2023. A Espanya, l'esperança dels homes baixa una dècima quan es comparen els dos cursos. Pel que fa a les dones, a les Balears es manté l'esperança de vida universitària en 1,5 anys en la comparació entre els cursos 2018-2019 i 2022-2023. A Espanya, aquesta esperança de vida ha augmentat tímidament en una dècima (de 3,7 anys a 3,8 anys).

Les trajectòries en estudis postobligatoris són imprescindibles per garantir millor inserció professional als joves, tenint en compte el context d'acceleració canviant en el marc de la societat del coneixement. Per això és important l'estudi de les **taxes netes d'escolarització** en edats postobligatòries (vegeu el **quadre III-4.7**). Les Balears han experimentat una millora en la taxa d'escolarització als 16 anys si comparem les xifres entre els cursos 2017-2018 i 2022-2023: en concret, la taxa ha aug-

QUADRE III-4.7. TAXES NETES D'ESCOLARITZACIÓ EN EDATS POSTOBLIGATÒRIES EN EL SISTEMA EDUCATIU I FORMATIU*						
	16 anys		17 anys		18 anys	
	2017-2018	2022-2023	2017-2018	2022-2023	2017-2018	2022-2023
Total						
Espanya	95,7	95,4	90,2	90,4	80,0	80,5
Balears, Illes	87,4	91,4	84,3	82,3	56,5	52,1
Homes						
Espanya	94,8	95,0	88,4	88,8	77,8	77,9
Balears, Illes	85,1	89,9	81,4	79,9	58,3	52,6
Dones						
Espanya	96,5	95,8	92,1	92,1	82,3	83,3
Balears, Illes	89,8	93,0	87,5	84,9	54,5	51,5

Font: Las cifras de la educación en España, Ministerio d'Educació i Ciència.

(*) Inclou: ensenyaments de règim general universitaris i no universitaris, ensenyaments de règim especial (CF arts plàstiques i disseny, esportius, professionals de música i dansa, idiomes nivell avançat i artístiques grau superior), ensenyaments equivalents a l'universitari, formació ocupacional i escola d'adults (bàsica i secundària).

mentat quatre punts en aquest període (de 87,4 a 91,4). Contràriament, en el mateix període, la taxa d'escolarització a Espanya ha descendit 0,3 punts. En la comparativa entre els nombres espanyols i els de l'arxipèlag, les Balears es trobava a 8,3 punts de la taxa espanyola en el curs 2017-2018, mentre que cinc cursos després, en el 2022-2023, la taxa balear es troba a quatre punts de la mitjana estatal. En l'anàlisi de gènere als 16 anys, la taxa d'escolarització illenca entre els homes es troba en 89,9 en el curs 2022-2023, 5,1 punts per davall de la taxa espanyola entre els homes i 3,1 punts per davall la taxa d'escolarització de les dones illenques (93,0). Pel que fa a la taxa d'escolarització als 16 anys de les dones espanyoles, es troba 0,8 punts per damunt de la taxa entre els homes en el curs 2022-2023 (95,8 vs. 95) i 2,8 punts per damunt la taxa illenca femenina (95,8 vs. 93).

Si agafam la **taxa d'escolarització** als 18 anys com a referència, s'observen diferèn-

cies molt més grans. Concretament, les Balears presenten taxes d'escolarització molt inferiors a les espanyoles: 28,4 punts per davall en el curs 2022-2023 (Balears 52,1 vs. Espanya 80,5). Això és representatiu de l'impacte del mercat de treball turístic en el sistema educatiu illenc. En el període estudiat (comparació entre els cursos 2017-2018 i 2022-2023), la taxa illenca descendeix 3,4 punts (de 56,5 a 52,1), mentre que la taxa espanyola augmenta lleugerament mig punt, de 80,0 a 80,5. En l'anàlisi des de la perspectiva de gènere, la taxa d'escolarització dels homes a les Balears és lleugerament superior a la de les dones en el curs 2022-2023, contràriament a altres indicadors en què habitualment les dones presenten millors taxes. Concretament, la taxa dels homes és 1,1 punts superior a la de les dones (52,6 vs. 51,5). En una mirada històrica, la taxa dels homes de les Balears ha baixat 5,7 punts entre els cursos 2017-2018 i el 2022-2023, mentre que la taxa de les dones ha baixat 3 punts (de 54,5 a 51,5). En el mateix període estudiat, la

taxa d'escolarització dels homes espanyols puja una dècima (de 77,8 a 77,9) i la de les dones espanyoles puja un punt (de 82,3 a 83,3). Tant en el cas dels homes com de les dones, les taxes illenques en el curs 2022-2023 presenten llargues distàncies respecte de les taxes espanyoles. En els homes, les taxes espanyoles en el curs 2022-2023 estan 25,3 punts per damunt de les taxes illenques (77,9 vs. 52,6). En les dones, les taxes espanyoles estan en el 83,3 i les de les Balears, en un 51,5, fet que comporta una diferència de 31,8 punts.

La **taxa d'idoneïtat** mostra el total de la matrícula corresponent al curs teòric corresponent a cada una de les edats respectives (vegeu el **quadre III-4.8**). La finalitat del càlcul d'aquesta taxa a edats específiques és delimitar l'adequació de la matrícula a l'edat de 8 i 10 anys, coincidint amb l'inici dels cicles segon i tercer de l'EP, als 12 anys, l'edat teòrica de començament d'ESO (12 anys) i als 14 i 15 anys, últimes edats obligatòries¹.

A les Balears, la taxa d'idoneïtat als 8 anys del curs 2022-2023 és del 94,7 %, 3,6 punts superior a la del curs 2012-2013 i molt pròxima a la taxa estatal (94,3 %). Les dones, amb un 95,4 %, tenen una

taxa d'idoneïtat superior a la dels homes (94,2 %).

Als 10 anys, el nivell d'idoneïtat del curs 2022-2023 és del 92,2 % (91,7 % estatal), 91,2 % entre els homes i 93,4 % entre les dones. Des del curs 2012-2013, la taxa de les Balears ha augmentat 7 punts i ha superat la taxa estatal (91,7 %). De nou, les dades mostren diferències entre la taxa femenina (93,4 %) i masculina (91,2 %).

Als 12 anys (edat teòrica d'inici de l'ensenyament secundari obligatori), la taxa autonòmica del curs 2022-2023 és del 88,2 %, només 0,2 punts inferior a l'estatal, i més alta entre les dones (89,7 %) que entre els homes (86,8 %). Aquestes taxes han augmentat 10 punts en relació amb el curs 2012-2013, una progressió destacable sobretot entre els estudiants homes (12 punts).

Als dos darrers anys dels estudis obligatoris, les taxes disminueixen considerablement respecte a edats anteriors, tant al conjunt de l'Estat com a les Balears. Concretament, a les Balears, la taxa als 14 anys és del 76,8 % (78,1 % estatal) i la taxa als 15 anys és del 72,5 % (75,4 % estatal). Les taxes de les Balears del curs 2022-2023 als 14 i 15 anys són 12 i 16,2 punts més altes, respectivament, que al curs 2012-2013. Aquest augment és molt més accentuable que en el cas de les taxes estatals i autonòmiques, fet que ha provocat una disminució de la distància entre elles. La taxa dels homes de les Balears als 14 anys (73,4 %) és 7,3 punts més baixa que la de les dones (80,7 %); la dels homes als 15 anys (69,2 %) és 6,9 punts més baixa que la de les dones (76,1 %). La distància

1. INEE (2024). Sistema estatal de indicadores de la educación. Instituto Nacional de Evaluación Educativa. Ministerio de Educación, Formación Profesional y Deportes. <https://www.educacionfpydeportes.gob.es/inee/portada.html>

Ministerio de Educación, Formación Profesional y Deportes. Anuario Estadístico-Las cifras de la educación en España. Edición 2025. Ministerio de Educación, Formación Profesional y Deportes. <https://www.educacionfpydeportes.gob.es/va/servicios-al-ciudadano/estadisticas/indicadores/cifras-educacion-espana/2022-2023.html>

Quadre III-4.8. Taxes d'Idoneïtatals 8, 10, 12, 14 i 15 anys												
	8 anys			10 anys			12 anys			14 anys		
	Espanya	Illes Balears		Espanya	Illes Balears		Espanya	Illes Balears		Espanya	Illes Balears	
2012-2013	Total	93,6	91,1	89,4	85,2		84,4	78,2		70,6	64,8	
	Homes	92,7	90,4	87,9	83,8		82,1	74,2		66,5	60,1	
	Dones	94,5	92,1	90,9	86,9		86,9	82,5		74,9	69,8	
2018-2019	Total	93,6	93,9	89,5	87,7		86,2	82,6		74,7	70,5	
	Homes	92,6	93,0	88,0	86,6		80,0	84,4		70,8	66,1	
	Dones	94,6	94,9	91,1	88,9		88,2	85,3		78,9	75,5	
2019-2020	Total	93,8	94,2	89,8	89,3		86,6	84,3		75,4	73,1	
	Homes	92,9	93,7	88,4	87,6		84,6	82,1		71,6	69,8	
	Dones	94,7	94,8	91,3	91,1		88,8	86,8		79,4	76,6	
2020-2021	Total	95,0	95,6	91,0	91,0		87,2	85,3		79,0	75,9	
	Homes	94,2	95,0	89,8	90,1		85,3	83,8		75,9	72,2	
	Dones	95,8	96,2	92,3	92,0		89,1	87,0		82,3	79,8	
2021-2022	Total	94,7	95,3	91,4	91,6		87,9	86,8		78,9	76,1	
	Homes	94,0	94,7	90,3	90,9		86,2	84,7		75,7	72,7	
	Dones	95,4	95,9	92,6	92,4		89,7	89,2		82,3	79,9	
2022-2023	Total	94,3	94,7	91,7	92,2		88,4	88,2		78,1	76,8	
	Homes	93,7	94,2	90,7	91,2		86,9	86,8		74,8	73,4	
	Dones	95,0	95,4	92,7	93,4		90,0	89,7		81,7	80,7	

Font: Las cifras de la educación en España, Ministerio d'Educació i Ciència.

entre les taxes masculines i femenines s'ha reduït substancialment respecte a les del curs 2012-2013, quan eren de gairebé 10 punts.

La **taxa bruta de població que es gradua** a les Illes Balears segons el nivell educatiu (vegeu el **quadre III-4.9**) es calcula com la relació entre l'alumnat que acaba els estudis dels nivells que es relacionen independentment de la seva edat respecte al total de la població de l'edat teòrica de començament del darrer curs d'aquest ensenyament (INEE, 2024).

Les taxes de graduació en ESO de les Balears han augmentat entre els cursos 2012-2013 i 2022-2023, que ha passat del 65,6 % (75,4 % estatal) al 78,5 % (81,6 % estatal). La millora és notable en general, però mostra diferències en l'anàlisi per sexes: del 59,4 % al 73,6 % en el cas dels homes i del 72,4 % al 83,8 % en el de les dones. Val a dir que les taxes són més baixes que les mitjanes estatals, malgrat que la distància s'ha anat reduint.

Els nivells de graduació de batxillerat són més alts que els de cicle formatiu de grau mitjà. Al curs 2022-2023, un 43,5 % de titulats en batxillerat (50,7 % entre les dones) contrasta amb el 26,2 % dels tècnics que han cursat cicles formatius de grau mitjà (26,7 % de les dones). Es detecta un increment de la graduació en la formació professional de grau mitjà en els darrers anys. La graduació des del curs 2012-2013 ha augmentat en 3,7 punts al batxillerat i 8,6 al nivell de CFGM.

Aquest augment de la graduació també les posen de manifest les taxes referides als cicles formatius de grau superior, que

passen del 12,3 % (24 % estatal) de 2012-2013 al 20,3 % de 2022-2023 (35,1 % estatal). Al nivell superior, les distàncies amb les taxes de graduació són més accentuades que en el nivell mitjà i es mantenen en el període analitzat. En els graus universitaris, la taxa de graduació també és més baixa que la mitjana estatal. El 13,1 % del curs 2022-2023 contrasta amb el 40,3 % corresponent a la taxa mitjana estatal.

La comunitat autònoma de les Illes Balears té una de les taxes d'abandonament educatiu més altes d'Espanya. La lectura de les dades referides al període comprès entre 2013 i 2023 mostra una situació desfavorable que, de forma constant, la situa entre els quatre territoris amb els valors més alts (vegeu el **quadre III-4.10**). La taxa de 2023 (18,03 %) és només més baixa que a la Regió de Múrcia, Ceuta i Melilla. Respecte al 2022, s'ha reduït en 0,7 punts, però es troba molt per sobre el 15,4 % del 2021, any en què la taxa va aproximar-se als nivells de l'Estat, un fet eventual que va atribuir-se als efectes de la pandèmia durant el curs 2020-2021² (CES Balears, 2023).

L'evolució del percentatge de la població balear de 18 a 24 anys que no ha completat el nivell de segona etapa i no continua cap tipus d'estudis o formació mostra una tendència positiva en els darrers 10 anys, del 29,76 % de 2013 s'ha passat al 18,03 el 2023. Aquesta reducció de més d'11 punts coincideix amb la disminució de la mitjana estatal que, del 23,6 % de 2013,

2. CES España (2023). *Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral de España 2022*. Consejo Económico y Social de España. Disponible a: <https://www.ces.es/ca/memorias>.

QUADRE III-4.9. TAXA BRUTA DE POBLACIÓ QUE ES GRADUA A LES ILLES BALEARS I ESPANYA PER CADA ENSENYAMENT I TITULACIÓ							
		Total		Homes		Dones	
		Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Graduat en ESO	2012-2013	75,4	65,6	70,5	59,4	80,6	72,4
	2017-2018	78,2	70,5	73,2	62,9	83,5	78,8
	2022-2023	81,6	78,5	77,9	73,6	85,4	83,8
Graduat en ESO adults (1)	2012-2013	12,6	8,2	14,1	8,6	11,0	7,9
	2017-2018	7,7	5,9	7,5	5,6	7,9	6,2
	2022-2023	6,2	4,4	5,5	4,2	7,0	4,7
Batxillerat	2012-2013	53,4	39,8	46,9	33,3	60,3	46,6
	2017-2018	55,6	40,7	48,2	33,4	63,5	48,7
	2022-2023	55,6	43,5	48,5	37,0	63,2	50,7
Professional bàsic	2017-2018	4,1	4,6	5,6	6,1	2,5	3,0
	2022-2023	4,3	4,4	5,8	6,0	2,8	2,7
Tècnic (2)	2012-2013	21,7	18,6	21,2	17,8	22,2	19,5
	2017-2018	22,9	20,6	23,9	21,0	21,9	20,1
	2022-2023	27,7	26,2	27,8	25,7	27,7	26,7
Tècnic superior (3)	2012-2013	24,0	12,3	21,9	11,2	26,3	13,5
	2017-2018	29,6	15,5	28,5	14,3	30,7	16,7
	2022-2023	35,1	20,3	33,4	20,2	37,0	20,5
Grau (4)	2017-2018	43,0	15,3	33,9	10,4	52,6	20,5
	2022-2023	40,3	13,1	30,6	9,0	50,7	17,3
Màster oficial (4)	2012-2013	12,5	4,1	10,8	3,0	14,3	5,1
	2017-2018	25,2	5,6	20,7	4,2	29,8	7,1
	2022-2023	30,1	5,3	23,4	4,3	37,2	6,4

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores.

1) Es considera l'alumnat que obté el títol a les modalitats presencial, a distància i a les proves lliures.

2) Es considera l'alumnat graduat a cicle formatiu de grau mitjà d'FP i d'arts plàstiques i disseny i EUA esportives de grau mitjà.

3) Es considera l'alumnat graduat a cicle formatiu de grau superior d'FP i d'arts plàstiques i disseny i EUA esportives de grau superior.

4) Els titulats universitaris han estat classificats per ubicació del rectorat de la universitat.

ha passat al 13,7 % el 2023. Per tant, la taxa balear continua sent inferior, però minva la distància amb la mitjana estatal.

L'anàlisi per sexes mostra que l'abandonament primerenc de l'educació formació a les Balears afecta més els es-

tudiants homes que les dones. Aquesta és una tendència constant. Les dades del 2023 mostren una distància de 5,1 punts entre els homes (amb una taxa del 20,5 %) i les dones (15,4 %); una diferència que s'ha anat reduint progressivament, ja que era de 7,8 punts el 2013 i 5,8 el

QUADRE III-4. 10. POBLACIÓ DE 18 A 24 ANYS QUE NO HA COMPLETAT EL NIVELL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA DE SEGONA ETAPA I NO CONTINUA CAP TIPUS D'EDUCACIÓ O FORMACIÓ*, PER COMUNITATS AUTÒNOMES									
	Total			Homes			Dones		
	2013	2018	2023	2013	2018	2023	2013	2018	2023
Espanya	23,6	18,0	13,7	27,2	21,7	16,0	19,8	14,0	11,3
Andalusia	28,8	21,9	16,9	31,9	26,0	20,8	25,5	17,6	12,6
Aragó	18,9	15,8	10,8	17,5	18,1	11,3	20,4	13,2	10,2
Astúries, Principat d'	19,1	12,6	10,5	21,6	14,8	12,5	16,4	10,3	8,2
Balears, Illes	29,8	24,4	18,0	33,6	27,0	20,5	25,8	21,8	15,4
Canàries, Illes	27,5	20,9	14,7	29,8	23,9	17,6	25,1	18,1	11,7
Cantàbria	12,1	9,8	7,3	13,6	8,9	8,8	10,6	10,7	5,7
Castella i Lleó	19,2	13,9	10,3	25,4	18,1	12,0	12,7	9,6	8,6
Castella-la Manxa	27,4	20,5	16,6	32,2	24,8	20,8	22,4	15,5	11,9
Catalunya	24,7	17,0	14,8	30,5	21,5	17,1	18,6	12,5	12,3
Comunitat Valenciana	21,7	20,2	15,0	26,2	24,2	16,2	17,0	16,1	13,7
Extremadura	29,2	20,9	9,9	36,3	27,7	12,1	21,5	13,9	7,5
Galícia	20,2	14,3	9,1	24,9	17,0	11,7	15,1	11,4	6,1
Madrid, Comunitat de	19,8	14,4	11,4	20,5	17,8	11,9	19,0	11,0	10,8
Múrcia, Regió de	26,3	24,1	19,2	30,6	30,8	22,1	21,8	16,7	16,0
Navarra, Comunitat Foral de	12,9	11,4	6,5	13,9	12,4	9,4	11,8	10,3	3,7
País Basc	9,9	6,9	6,7	12,4	9,4	7,5	7,3	4,5	5,8
Rioja, la	21,7	17,1	9,7	24,8	18,2	15,2	18,4	16,1	3,9
Ceuta	33,5	23,4	21,2	35,9	..	..	30,9	..	..
Melilla	33,1	29,5	20,4	30,7	31,9	22,1	35,5	..	..

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores.

Nota: calculat amb la metodologia establerta per l'Eurostat, basant-se en mitjanes anuals de dades trimestrals.

(1) Abandonament primerenc de l'educació i la formació. Les dades s'han de prendre amb precaució, ja que les derivades de mides mostrals petites estan afectades per greus errors de mostreig.

2018. És la mateixa tendència del conjunt d'Espanya. L'abandonament escolar sempre ha estat superior en els homes, malgrat que la distància amb les dones s'ha anat reduint gràcies a l'augment de la seva permanència en el sistema³.

Un indicador que ens mostra la cara inversa de l'abandonament educatiu és el percentatge de la **població de 20 a 24 anys que ha assolit almenys el nivell d'educació secundària de segona etapa** (vegeu el quadre III-4.11). Aquest indicador a les Balears ha evolucionat favorablement entre 2013 i 2023, que ha passat d'un 55 % a un 71,1 %. L'increment ha estat molt més notable en el cas de les dones, que han passat del 59,2 % al 80,5 % i s'han situat a un nivell molt pròxim a la mitjana estatal de les dones (82,4 %). En el mateix període, els homes de les Balears han passat del 50,8 % (58,4 % estatal) al 62,1 %, i s'han situat 13,8 punts per davall la taxa estatal de 2023 (75,9 %).

Pel que fa al **nivell formatiu de la població balear**, des de fa anys l'arxipèlag compta amb valors inferiors a les mitjanes estatals, tot i que l'evolució es pot valorar com a favorable si es considera la millora en el nivell formatiu dels grups d'edat més joves (vegeu el quadre II-4.12). Les dades referides a la distribució dels nivells mostren que els joves entre 25 i 34 anys tenen un nivell formatiu més alt: el percentatge dels que només tenen el nivell bàsic (31,58 %) és més baix que en la població de 25 a 64 anys (38,94 %); i la proporció dels que

tenen nivell superior (44,20 %) també és més alt que en la franja 25-64 (34,57 %). Podríem afirmar que la tendència és cap a l'increment del nivell d'estudis de la població jove. No obstant això, ateses les dades estatals i la seva evolució comparada en el context de la Unió Europea, d'acord amb el nou pla estratègic en l'àmbit educatiu i formatiu (2021-2030), aquesta millora encara ens situa molt enfora dels paràmetres europeus, donat que la proporció dels que tenen un nivell educatiu baix continua sent molt elevada i es dona una escassa presència als nivells formatius intermedis, tant a les Balears com al conjunt de l'Estat. Específicament, a les Balears, el pes comparat dels que tenen estudis bàsics és superior al dels que tenen estudis mitjans. La proporció dels que tenen titulacions de segona etapa d'educació secundària tant a l'edat de 25-64 anys (26,49 %) com a la franja dels 25-34 anys (24,21 %). Aquest dèficit en els nivells intermedis es correspon amb una concentració en els nivells educatius dels extrems inferior i superior. Pel que fa al nivell d'estudis superiors, en la franja de 25-64 anys el percentatge assoleix un 34,57 % (42 % estatal) i, entre la població jove (25-34 anys), un 44,20 % (52,64 % estatal).

L'anàlisi desagregada per sexe dels indicadors d'idoneïtat, resultats i nivell formatiu situa les dones en una situació de notable avantatge. Elles tenen nivells formatius més alts que els homes i destaca la seva presència en l'ensenyament superior. Entre els 25 i 64 anys estan menys presents en el nivell inferior (la taxa dels homes és 7 punts superior a la de les dones) i més en el nivell superior (les dones superen els homes amb 7,42 punts). En el cas de les que tenen entre 25 i 34 anys, aquestes distàn-

3. CES España (2024). *Memoria sobre la situación socioeconómica y laboral de España 2023*. Consejo Económico y Social de España. Disponible a: <https://www.ces.es/ca/memorias>.

QUADRE III-4.11. PERCENTATGE DE POBLACIÓ DE 20 A 24 ANYS QUE HA ASSOLIT ALMENYS EL NIVELL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA DE SEGONA ETAPA									
	Total			Homes			Dones		
	2013	2018	2023	2013	2018	2023	2013	2018	2023
Espanya	63,8	72,7	79,0	58,4	67,7	75,9	69,4	77,9	82,4
Illes Balears	55,0	66,8	71,1	50,8	63,7	62,1	59,2	70,0	80,5

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores.

cies augmenten encara més, un percentatge de 7 punts més baix que els homes en el nivell bàsic (27,46 %) i 15 punts més alt en el superior (51,63 %).

La comparativa territorial i evolutiva ofereix un panorama sobre les limitacions i fortaleeses que poden influir sobre el capital formatiu de la població adulta i les seves opcions futures d'inserció sociolaboral. En aquest sentit, l'anàlisi de diversos indicadors de l'escolarització i els resultats educatius permet identificar els àmbits cap als quals es poden orientar els recursos educatius, bé siguin estratègies preventives o per garantir el retorn al sistema

educatiu. En termes monetaris, un dels principals indicadors dels recursos educatius és la **despesa per alumne** (vegeu el [quadre III-4.13](#)). A les Balears, la despesa pública per alumne al llarg dels darrers deu anys ha experimentat un creixement sostingut en el temps, sempre per sobre la mitjana estatal. L'any 2022, la inversió per alumne (considerant la despesa tant de l'ensenyament públic com concertat) va ser de 6.797 euros. La quantia de la despesa per alumne escolaritzat en un centre públic va ser de 8.064 euros, 593 euros més que l'any 2021. Aquesta quantitat és superior a la despesa mitjana estatal de 7.384 euros.

Quadre III-4.12. Nivell de formació de la població per grups d'edat i sexe								
			Inferior a 2a etapa d'educació secundària		2a etapa d'educació secundària		Educació superior	
			Pobl. de 25 a 64 anys	Pobl. de 25 a 34 anys	Pobl. de 25 a 64 anys	Pobl. de 25 a 34 anys	Pobl. de 25 a 64 anys	Pobl. de 25 a 34 anys
Any 2021	Total	Espanya	36,1	27,7	23,2	23,6	40,7	48,7
		Illes Balears	35,3	29,1	28,6	27,3	36,2	43,7
	Homes	Espanya	39,5	32,9	23,2	24,0	37,3	43,1
		Illes Balears	38,8	31,9	29,9	30,3	31,4	37,8
	Dones	Espanya	32,7	22,4	23,2	23,2	44,0	54,4
		Illes Balears	31,7	26,3	27,2	24,2	41,1	49,5
Any 2022	Total	Espanya	35,8	26,5	23,1	22,9	41,1	50,5
		Illes Balears	38,5	32,9	27,9	28,1	33,7	39,1
	Homes	Espanya	39,1	31,7	23,4	24,2	37,5	44,1
		Illes Balears	41,6	37,3	29,5	30,5	29,0	32,2
	Dones	Espanya	32,6	21,3	22,7	21,7	44,7	57,0
		Illes Balears	35,3	28,5	26,3	25,6	38,4	45,8
Any 2023	Total	Espanya	35,8	25,7	22,7	22,3	41,4	52,0
		Illes Balears	38,3	33,2	28,2	25,9	33,5	40,9

continua

		Inferior a 2a etapa d'educació secundària		2a etapa d'educació secundària		Educació superior	
		Pobl. de 25 a 64 anys	Pobl. de 25 a 34 anys	Pobl. de 25 a 64 anys	Pobl. de 25 a 34 anys	Pobl. de 25 a 64 anys	Pobl. de 25 a 34 anys
Any 2023	Homes	Espanya	39,2	30,1	23,0	37,9	46,1
		Illes Balears	41,2	37,8	29,1	29,7	34,5
	Dones	Espanya	32,5	21,3	22,5	45,0	58,0
		Illes Balears	35,3	28,6	27,3	37,4	47,4
Any 2024	Total	Espanya	35,11	24,71	22,88	42,00	52,64
		Illes Balears	38,94	31,58	26,49	34,57	44,20
	Homes	Espanya	38,30	28,27	22,97	38,73	47,10
		Illes Balears	42,41	35,62	26,69	30,90	36,93
	Dones	Espanya	31,94	21,03	22,79	45,27	58,34
		Illes Balears	35,39	27,46	26,29	38,32	51,63

Font: Estadística dels ensenyaments no universitaris. Explotació de les variables educatives de l'Enquesta de població activa (INE). Subdirecció General d'Estadística i Estudis del Ministeri d'Educació i Formació Professional.

Nota: els resultats es basen en mitjanes anuals de dades trimestrals. Les dades s'han de prendre amb precaució, ja que les derivades de mides mostrals petites estan afectades per greus errors de mostreig.

QUADRE III-4.13. DESPESA PÚBLICA (EN EUROS) PER ALUMNE EN ENSENYAMENT NO UNIVERSITARI			
		Espanya	Illes Balears
Despesa pública per alumne públic i concertat	2013	4.569	4.817
	2014	4.537	4.808
	2015	4.743	5.102
	2016	4.879	5.328
	2017	5.014	5.465
	2018	5.163	5.672
	2019	5.398	5.905
	2020	5.667	6.011
	2021	6.113	6.455
	2022	6.392	6.797
Despesa pública per alumne públic	2013	5.231	5.623
	2014	5.169	5.592
	2015	5.436	5.917
	2016	5.607	6.379
	2017	5.779	6.493
	2018	5.968	6.767
	2019	6.230	7.046
	2020	6.540	6.945
	2021	7.043	7.471
	2022	7.384	8.064

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores (edició 2025).

5

FORMACIÓ PROFESSIONAL I UNIVERSITÀRIA

5.1.

INTRODUCCIÓ

En aquest capítol es fa una anàlisi de la formació professional i la formació universitària a les Illes Balears. S'estudia la situació de cada una d'aquestes formacions a les Balears, tot incidint en l'oferta formativa, l'alumnat i els resultats educatius i establint una comparativa amb les dades globals de l'Estat espanyol. Es presenten les dades més actualitzades en el moment de la redacció i també la seva evolució, per tal d'identificar possibles tendències.

El percentatge d'alumnat de cada nivell educatiu respecte del total en els ensenyaments postobligatoris¹ posa de manifest el pes més elevat dels estudis de formació professional (FP) a les Illes Balears (41,2 % vs. 31 % per a la mitjana nacional, durant el curs 2022-2023). Així mateix, s'observa menys pes dels estudis universitaris de grau, un 24,6 % a les Illes Balears

davant d'un 38,5 % per a la mitjana estatal. L'evolució, tant a les Illes Balears com al conjunt de l'Estat, mostra una evolució creixent dels estudis d'FP, que han augmentat en 5,2 punts percentuals des del curs 2015-2016 a Espanya i en 6,8 punts percentuals a les Illes Balears. El pes de l'alumnat en els estudis de grau universitari respecte del total d'ensenyaments postobligatoris, en canvi, s'ha reduït del 43,1 % al 38,5 % per al conjunt d'Espanya, alhora que a les Illes Balears ha passat d'un 29,3 % el curs 2015-2016 a un 24,6 % el curs 2022-23 (vegeu el [quadre III-5.1](#)).

5.2.

LA FORMACIÓ PROFESSIONAL A LES ILLES BALEARS

La formació professional té un paper cada cop més rellevant en el marc del sistema espanyol d'educació i formació, i més concretament a les Balears, tal com es posa de manifest en les dades evolutives que figuren en el quadre 1. La seva importància i el seu paper estratègic en relació amb el desenvolupament econòmic, social i personal queden recollits en la Llei orgànica 3/2022, de 31 de març, d'ordenació i inte-

1. Es consideren ensenyaments postobligatoris el conjunt de format pels estudis de batxillerat, FP, ensenyaments universitaris de grau, màster i doctorat. Dins de l'FP, s'hi inclouen els ensenyaments d'FP bàsica, de grau mitjà i grau superior.

QUADRE III-5.1. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS MATRICULATS EN ENSENYAMENTS POSTOBLIGATORIS					
		2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Espanya	Formació professional	25,8%	26,2%	26,5%	27,0%
	Batxillerat	23,5%	22,7%	22,0%	21,5%
	Grau universitari	43,1%	42,5%	41,9%	41,6%
Illes Balears	Formació professional	34,4%	34,8%	36,2%	37,5%
	Batxillerat	31,6%	31,7%	31,2%	31,1%
	Grau universitari	29,3%	28,4%	27,4%	26,1%
continua					
		2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Espanya	Formació professional	27,9%	0,2938	30,1%	31,0%
	Batxillerat	21,1%	0,2051	20,2%	19,7%
	Grau universitari	40,6%	0,3987	39,0%	38,5%
Illes Balears	Formació professional	37,6%	0,4063	41,8%	41,2%
	Batxillerat	30,9%	0,2963	28,4%	29,3%
	Grau universitari	26,1%	0,2469	25,0%	24,6%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEFP-Educabase i de l'Observatori de la Formació Professional de Caixabank.

gració de la formació professional² (LOFP). En el context de les Balears, els reptes de l'FP són especialment rellevants atesa la necessitat de:

- Diversificació econòmica i de canvis en profunditat en el model turístic: la llei aposta clarament per la contribució de l'FP a la transició ecològica i digital.
- Augment del nivell educatiu de la població: elevades taxes d'abandonament primerenc de l'educació i la formació (20,1 % el 2024, respecte al 13 % de la mitjana espanyola); baix percentatge de població de 20 a 24 anys que té estudis de secundària superior (batxillerat o FP de grau mitjà) o superiors (70,4 %, respecte al 79,9 % de la mitjana espanyola), i taxes d'escolarització en les edats

postobligatòries també per sota de la mitjana espanyola (per exemple, als 18 anys aquesta taxa és del 56 %, mentre que la mitjana estatal és del 81,5 %)³. En els tres indicadors, les Balears és la comunitat autònoma en pitjor situació.

Entre les aportacions més destacables de la llei a efectes d'aquesta anàlisi, figura l'organització de l'FP en un sistema integrat vinculat al Catàleg nacional d'ofertes de formació professional que inclou diferents tipus d'oferta i graus, en què destaca la regulació dels cicles formatius de formació professional (oferta de grau D segons la llei). Aquests cicles presenten les característiques següents:

- Tenen caràcter dual, entenent com a tal la que es realitza «harmonitzant els

2. Llei orgànica 3/2022, de 31 de març, d'ordenació i integració de la formació professional. *Butlletí Oficial de l'Estat*, 78, d'1 d'abril de 2022. <https://www.boe.es/eli/es/lo/2022/03/31/3>

3. Ministeri d'Educació, Formació Professional i Esports (2025). *Sistema estatal de indicadors de la educació 2024*. Ministeri d'Educació, Formació Professional i Esports.

processos d'ensenyament i aprenentatge entre el centre de formació professional i l'empresa o organisme equiparat, en corresponsabilitat entre ambdós agents, amb la finalitat de la millora de l'ocupabilitat de la persona en formació» (art. 2 LOFP).

- Són de tres tipus: grau bàsic, grau mitjà i grau superior.
- Cicles formatius de grau bàsic (CFGB): es corresponen amb el nivell d'educació bàsica, estan vinculats al nivell 1 del Catàleg nacional d'estàndards de competències professionals, tenen una durada de 2 anys i s'adrecen a alumnat sense el títol corresponent a graduat/ada en educació secundària obligatòria (GESO).
- Cicles formatius de grau mitjà (CFGM): es corresponen amb el nivell d'educació secundària superior, estan vinculats al nivell 2 del Catàleg nacional d'estàndards de competències professionals, tenen una durada entre 2 i 3 anys i s'adrecen a alumnat amb el títol corresponent a GESO, tècnic bàsic o que ha superat formació o prova d'accés ad hoc.
- Cicles formatius de grau superior (CFGS): es corresponen amb el nivell d'educació superior, estan vinculats al nivell 3 del Catàleg nacional d'estàndards de competències professionals, tenen una durada entre 2 i 3 anys i s'adrecen a alumnat amb el títol corresponent a secundària superior (batxillerat o tècnic de grau mitjà d'FP), estudis superiors o que ha superat formació o prova d'accés ad hoc.

Aquesta llei ha estat desenvolupada pel Reial decret 659/2023, de 18 de juliol, d'ordenació del sistema de formació professional⁴ (RDOSFP), on es concreten els aspectes principals i el marc legal en què cada comunitat autònoma ha de desenvolupar la normativa pròpia. Més recentment, s'ha establert l'adaptació dels títols de cada un dels tres cicles d'FP (grau bàsic⁵, grau mitjà⁶ i grau superior⁷) a la nova legislació. Aquesta adaptació és d'aplicació en el primer curs de cada títol a partir de l'any acadèmic 2024-2025. En aquest context, el Govern de les Illes Balears ha aprovat la Resolució del conseller d'Educació i Universitats, de 23 d'octubre de 2023, per la qual es dicten les instruccions relatives a l'avaluació, la promoció i la titulació en els ensenyaments de formació professional i s'han desenvolupat les instruccions per a l'aplicació durant el curs 2024-2025⁸.

4. Reial decret 659/2023, de 18 de juliol, pel qual es desenvolupa l'ordenació del sistema de formació professional. *Butlletí Oficial de l'Estat*, 74, de 22 de juliol de 2023. <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-2023-16889>

5. Reial decret 498/2024, de 21 de maig, pel qual es modifiquen determinats reials decrets pels quals s'estableixen els títols de formació professional de grau bàsic i es fixen els ensenyaments mínims.

6. Reial decret 499/2024, de 21 de maig, pel qual es modifiquen determinats reials decrets pels quals s'estableixen els títols de formació professional de grau mitjà i es fixen els ensenyaments mínims.

7. Reial decret 500/2024, de 21 de maig, pel qual es modifiquen determinats reials decrets pels quals s'estableixen els títols de formació professional de grau superior i es fixen els ensenyaments mínims.

8. Disponible a: https://www.caib.es/sites/fp/ca/normativa_fp-7489/.

5.2.1. OFERTA FORMATIVA

L'oferta formativa autoritzada d'FP a les Illes Balears s'ha mantengut més o menys constant en els darrers cinc anys, amb una lleugera reducció de 117 cicles el 2020 a 111 cicles el 2024, i ha seguit una tendència similar a la del conjunt estatal (que ha variat de 284 l'any 2020 a 260 durant l'any 2020). No obstant això, l'oferta d'FP és marcadament més reduïda a les Illes Balears que al conjunt de l'Estat espanyol. El 2020, dels 284 cicles oferts en l'àmbit nacional, les Illes Balears només n'oferien 117, és a dir, un 41,2 %. El 2024, les Balears ha ofert 111 cicles dels 260 possibles, un 42,69 %. Del total de cicles autoritzats per oferir-se a les Illes Balears el 2024, 16 es corresponen amb FP de grau bàsic (CFGB), 39 són de grau mitjà (CFGM) i 56 són cicles de grau superior (CFGS), cosa que representa el 57,1 %, el 39,4 % i el 42,1 % del total, respectivament (vegeu el [quadre III-5.2](#)).

A les Illes Balears, els centres d'FP de titularitat privada ofereixen 50 cicles, la gran majoria 30, corresponents a CFGS. L'oferta dels centres privats concertats és de 24 cicles (6 CFGB, 8 CFGM i 10 CFGS) i la dels centres privats no concertats és de 43 cicles (4 CFGB, 11 CFGM i 28 CFGS).

L'oferta és superior i més equilibrada als centres de titularitat pública, amb 103 cicles autoritzats, dels quals 16 són CFGB; 38, CFGM, i 49, CFGS. Del total de les 26 famílies professionals existents a Espanya, les Illes Balears ofereixen cicles únicament a 22 d'aquestes famílies. Les illes no tenen oferta en el cas de quatre d'aquestes famí-

lies: arts i artesanies, indústries extractives, tèxtil, confecció i pell, i vidre i ceràmica. Als centres educatius de titularitat pública, l'oferta comprèn aquestes 22 famílies, mentre que als de titularitat privada l'oferta es restringeix únicament a 12 (vegeu el [gràfic III-5.1](#)).

Els 111 cicles efectivament impartits es tradueixen en una oferta total de 440 grups, ja que són molts els que s'ofereixen a diversos centres educatius. Al gràfic 1 es mostra que l'oferta més nombrosa de cicles formatius el curs 2022-2023 a les Illes Balears es concentra a administració i gestió (61 cursos), informàtica i telecomunicacions (53), sanitat (46), hoteleria i turisme (44), així com a la família de serveis socioculturals i la comunitat (35). Aquestes cinc famílies aglutinen el 54,3 % del total de l'oferta a les Illes Balears.

5.2.2. ALUMNAT MATRICULAT

Un dels indicadors principals sobre matriculació és la taxa bruta d'escolarització, que és el percentatge d'alumnat de totes les edats matriculat a cadascun dels nivells d'FP sobre el total de la població en l'edat teòrica associada. Les edats teòriques utilitzades són les següents: 15-16 anys als CFGB, 16-17 anys als CFGM i 18-19 anys als CFGS. El càlcul de la taxa bruta d'escolarització per sexe en cada nivell educatiu d'FP té en compte l'alumnat matriculat per sexe i la població de cada sexe.

La comparativa d'aquestes taxes per a les Illes Balears amb el total per a Espanya mostra que el pes dels CFGB és superior a les Balears (un 8,1 % vs. 7,6 % d'Espanya

el curs 2022-2023), mentre que els estudis de CFGM (34,9 % vs. 36,9 % d'Espanya) i CFGS (24,6 % vs. 41,2 % d'Espanya) són inferiors. Aquesta tendència es dona any rere any des de 2015.

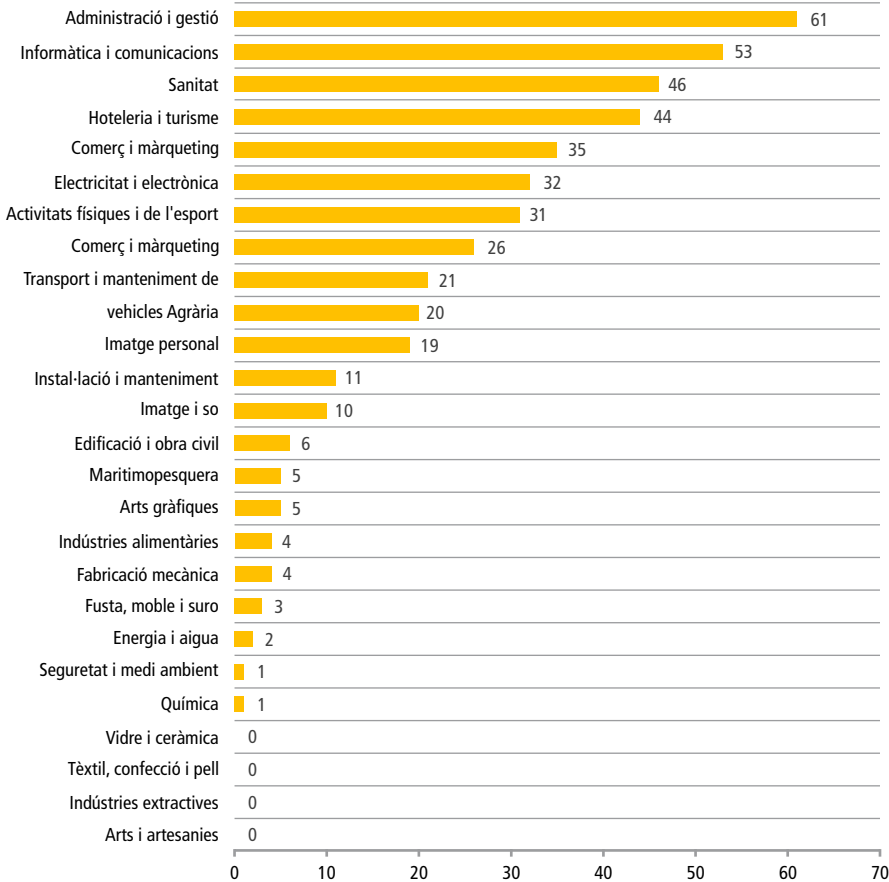
Per sexe, a les Balears la formació professional és una opció que trien majoritàriament els homes. La taxa d'escolarització de les dones és inferior en 8,6 punts percentuals (p. p.) en els CFGB, en 8,4 en els CFGM i en 9,5 p. p. en els CFGS (vegeu el quadre III-5.3).

Les taxes d'escolarització a FP anteriors tenen el seu reflex en les xifres de persones matriculades. A la taula següent es mostra l'evolució del nombre d'estudiants matriculats a FP a les Illes Balears, diferenciada per nivell d'FP i sexe. Les dades mostren una tendència creixent a les matriculacions de tots els cicles, encara que de diferent intensitat. Del 2015 al 2023, el nombre de persones matriculades ha pujat un 43,5 %, des de les 13.778 del curs 2015-2016 fins a les 19.771 del curs 2022-2023. L'augment ha estat especialment impor-

QUADRE III-5.2. NOMBRE DE CICLES AUTORIZATS A LES ILLES BALEARS I ESPANYA PER TIPUS DE CICLE I TITULARITAT DEL CENTRE (2020-2024)							
			2020	2021	2022	2023	2024
Espanya	Tots els centres	Total FP	284	289	289	285	260
		CFGB	29	29	28	28	28
		CFGM	110	113	113	111	99
		CFGS	145	147	148	146	133
	Centres privats	Total FP	226	228	230	225	210
		CFGB	27	28	26	26	27
		CFGM	73	74	76	74	70
		CFGS	126	126	128	125	113
	Centres públics	Total FP	277	281	282	274	250
		CFGB	28	28	28	28	28
		CFGM	108	110	111	108	96
		CFGS	141	143	143	138	126
Illes Balears	Tots els centres	Total FP	117	117	124	113	111
		CFGB	11	11	13	16	16
		CFGM	48	48	51	40	39
		CFGS	58	58	60	57	56
	Centres privats	Total FP	52	52	53	53	50
		CFGB	7	7	7	7	7
		CFGM	15	15	16	16	13
		CFGS	30	30	30	30	30
	Centres públics	Total FP	101	101	114	104	103
		CFGB	9	9	12	16	16
		CFGM	47	47	50	38	38
		CFGS	45	45	52	50	49

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEFP-Educabase i de l'Observatori de la Formació Professional de Caixabank.

Gràfic III-5.1.
Nombre de cicles d'FP impartits a les Illes Balears el curs 2022-2023 segons la família professional

Font: Observatori de la Formació Professional a partir de dades del MEFP-Educabase.

tant als CFGS (59,9 %), i més reduït als CFGM (38,5 %) i als CFGB (18,2 %).

Si es desglossa per sexe, s'observa que el creixement ha estat molt superior entre les dones, que han passat de ser 5.676 matriculades en FP el curs 2015-2016 a 9.309 matriculades en el curs 2022-2023, fet que

suposa un creixement del 64 %, un augment que ha estat especialment important en el cas dels CFGS, que amb una taxa de creixement del 106,5 % han més que duplicat la participació femenina. Als CFGM, les dones han experimentat un creixement del 44,5 % en aquest període, mentre que en els CFGB ha estat del 26,6 %.

QUADRE III-5.3. TAXES D'ESCOLARITZACIÓ ALS ESTUDIS D'FP A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS PER SEXE (2015-2023)											
		2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023		
Espanya	CFGB	Total	6,9%	7,7%	7,9%	7,8%	8,1%	7,6%	7,4%	7,4%	7,6%
		Dones	4,1%	4,6%	4,7%	4,7%	5,0%	4,7%	4,5%	4,5%	27,6%
		Homes	9,6%	10,5%	10,8%	10,7%	11,1%	10,4%	10,2%	10,2%	0,0%
	CFGIM	Total	37,6%	35,6%	34,9%	34,8%	36,3%	36,5%	36,7%	36,7%	36,9%
		Dones	32,8%	31,0%	30,3%	30,4%	31,7%	31,8%	32,0%	32,0%	44,9%
		Homes	42,1%	39,8%	39,2%	39,0%	40,7%	40,9%	41,1%	41,1%	0,0%
	CFGIS	Total	36,4%	38,2%	39,2%	38,2%	40,0%	42,5%	41,5%	41,5%	41,2%
		Dones	34,3%	35,8%	36,7%	35,9%	37,5%	39,7%	38,7%	38,7%	33,5%
		Homes	38,5%	40,5%	41,4%	40,3%	42,3%	45,1%	44,2%	44,2%	0,0%
Illes Balears	CFGB	Total	8,0%	8,5%	8,6%	8,5%	8,4%	8,0%	8,0%	8,0%	8,1%
		Dones	4,6%	5,2%	5,7%	5,4%	4,9%	4,9%	4,9%	4,9%	4,7%
		Homes	11,2%	11,5%	11,2%	11,3%	11,8%	10,7%	10,7%	10,7%	13,3%
	CFGIM	Total	30,4%	29,4%	29,4%	31,2%	32,5%	36,1%	36,5%	36,5%	34,9%
		Dones	28,0%	27,3%	26,8%	27,8%	29,1%	33,6%	34,4%	34,4%	32,4%
		Homes	32,6%	31,4%	31,7%	34,4%	35,6%	38,5%	38,3%	38,3%	40,8%
	CFGIS	Total	19,2%	19,8%	22,5%	22,6%	23,1%	26,5%	27,0%	27,0%	24,6%
		Dones	19,0%	19,6%	22,2%	22,6%	22,4%	25,6%	26,4%	26,4%	38,3%
		Homes	19,4%	20,1%	22,8%	22,6%	23,7%	27,3%	27,6%	27,6%	47,8%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEFP-Educabase i de l'Observatori de la Formació Professional de CaixaBank.

La matriculació dels homes ha variat de 8.102 a 10.462 en aquests anys, fet que suposa un augment del 29,1 %. L'augment més elevat, en aquest cas, s'ha produït als CFGM (33,4 %). Amb tot, si el curs 2015-2016 el percentatge de dones estudiants d'FP era del 41,2 % a les Illes Balears, el curs 2022-2023 el pes de les dones és ja del 47,08 %, molt proper a la paritat (vegeu el [quadre III-5.4](#)).

Del total d'estudiants matriculats a FP a les Illes Balears, únicament l'1,7 % ho va fer el curs 2022-2023 en la modalitat de formació professional dual, que amb l'actual normativa passa a denominar-se dual intensiva (FPDI). Aquesta xifra és molt inferior a la presentada per altres comunitats autònomes, com ara Navarra (16,4 %), Extremadura (7,5 %) o Catalunya (6,9 %). A més, està sensiblement per sota de

QUADRE III-5.4. NOMBRE D'ESTUDIANTS D'FP MATRICULATS A LES ILLES BALEARS PER CICLE I SEXE (2015-2023)					
		2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Total	Total FP	13.778	14.052	15.073	16.123
	CFGB	1.738	1.889	1.955	1.979
	CFGM	7.169	7.107	7.264	7.963
	CFGS	4.871	5.056	5.854	6.181
Dones	Total FP	5.676	6.398	6.922	7.383
	CFGB	481	570	636	611
	CFGM	3.273	3.252	3.267	3.559
	CFGS	1.922	2.576	3.019	3.213
Homes	Total FP	8.102	7.654	8.151	8.740
	CFGB	1.257	1.319	1.319	1.368
	CFGM	3.896	3.855	3.997	4.404
	CFGS	2.949	2.480	2.835	2.968

continua

		2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023
Total	Total FP	16.523	19.678	20.328	19.771
	CFGB	1.977	1.947	1.994	2.054
	CFGM	8.286	9.965	10.165	9.930
	CFGS	6.260	7.766	8.169	7.787
Dones	Total FP	7.496	9.245	9.573	9.309
	CFGB	558	572	586	609
	CFGM	3.761	4.722	4.797	4.731
	CFGS	3.177	3.951	4.190	3.969
Homes	Total FP	9.027	10.433	10.755	10.462
	CFGB	1.419	1.375	1.408	1.445
	CFGM	4.525	5.243	5.368	5.199
	CFGS	3.083	3.815	3.979	3.818

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEFP-Educabase i de l'Observatori de la Formació Professional de Caixabank.

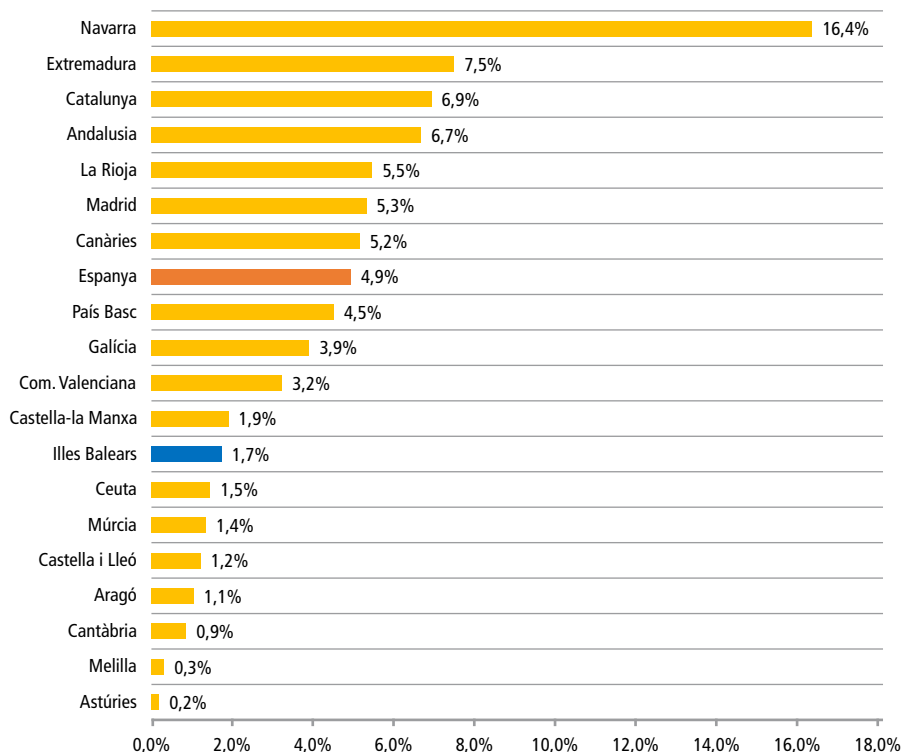
la mitjana nacional (4,9 %), fet que posa de manifest el repte que la implantació d'aquesta modalitat està suposant a la nostra comunitat, que caldrà prestar especial atenció els propers anys (vegeu el [gràfic III-5.2](#)).

Si analitzam les dades de matriculació als estudis d'FP segons la família professional a què pertanyen aquests estudis, es comprova que la concentració més gran d'alumnat a les Illes Balears es produeix a les famílies d'administració i gestió (3.481

persones matriculades el curs 2022-2023), sanitat (3.342), informàtica i telecomunicacions (1.421), i activitats físiques i esportives (1.347). Això no obstant, l'evolució de la matriculació al llarg del període ens permet comprovar que les preferències pels estudis de les diferents famílies han anat canviant en els darrers anys.

Analitzant les matriculacions des del curs 2015-2016, es comprova que entre les famílies professionals de més èxit el creixement ha estat especialment important

Gràfic III-5.2.
Percentatge d'estudiants matriculats a FP dual el curs 2022-2023 per CA

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEFP-Educabase i de l'Observatori de la Formació Professional de Caixabank.

en el cas d'activitats físiques i esportives (creixement del 72,3 % des del curs 2015-2016 fins al 2022-2023), comerç i màrqueting (71,8 %), informàtica i comunicacions (63,1 %) i sanitat (53,4 %). A més, s'han duplicat en aquest període les persones matriculades en cicles de famílies minoritàries, com les de maritimopesquera, edificació i obra civil, energia i aigua, química i seguretat, i medi ambient. De fet, aquestes dues darreres no varen tenir alumnat matriculat a les Illes Balears fins al curs 2018-2019.

Per contra, durant aquest període ha caigut la matriculació a tres famílies professionals: indústries alimentàries (-8,7 %), fabricació mecànica (-23,6 %) i hoteleria i turisme (-11,4 %). Destaca especialment aquesta darrera caiguda, ja que aquesta família professional ha passat de la quarta a la cinquena posició en nombre de persones matriculades, tot i que l'activitat turística continua sent el motor econòmic principal de l'arxipèlag balear (vegeu el [quadre III-5.5](#)).

L'anàlisi de la segregació de gènere es basa en el criteri adoptat per la Unió Europea per a l'estudi de la segregació ocupacional i sectorial horitzontal, que considera professions mixtes aquelles en què hi ha entre un 40 % i un 60 % d'homes i dones respectivament; professions feminitzades aquelles en què hi ha més d'un 60 % de dones, i professions masculinitzades aquelles en què hi ha més d'un 60 % d'homes⁹.

9. Burchell, B., Hardy, V., Rubery, J., & Smith, M. (2014). *A new method to understand occupational gender segregation in European labour markets*. Publication Office of the European Union.

La distribució entre dones i homes matriculats a FP a les Illes Balears és molt diferent segons la família professional. Amb les dades del curs 2022-2023, són quatre les famílies que es consideren feminitzades (amb un pes de dones matriculades superior al 60 %). Es tracta de serveis socio-culturals i a la comunitat (amb un pes de les dones del 89,5 %), imatge personal (87 %), sanitat (77 %) i administració i gestió (61,8 %).

Per contra, les famílies professionals masculinitzades són 12, és a dir, amb un pes dels homes superior al 60 %. Destaquen principalment sis en què els homes suposen més del 90 % del total d'estudiants a les Illes Balears: instal·lació i manteniment (99,6 %), energia i aigua (98 %), electricitat i electrònica (97,2 %), transport i manteniment de vehicles (97 %), fabricació mecànica (95,1 %), seguretat i medi ambient (94 %) i la família maritimopesquera (92,9 %).

Les famílies professionals paritàries només són sis, és a dir, amb un percentatge d'homes i de dones entre el 40 % i el 60 %. Es tracta d'edificació i obra civil, hoteleria i turisme, química, comerç i màrqueting, indústries alimentàries i arts gràfiques (vegeu el [gràfic III-5.3](#)).

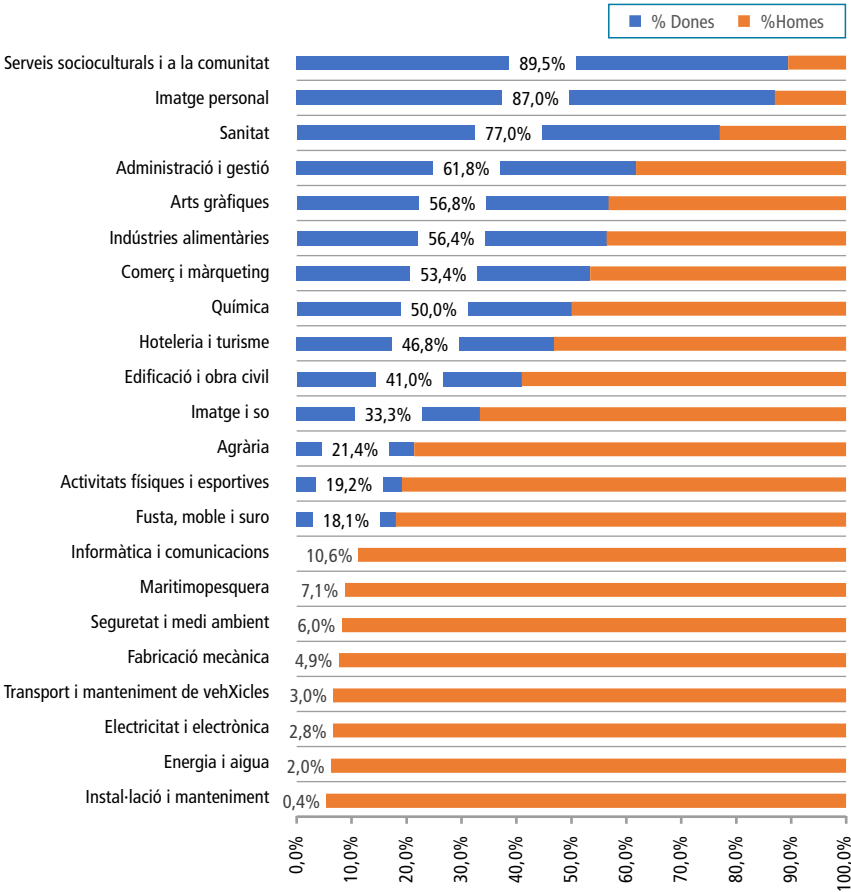
5.2.3. ALUMNAT TITULAT

La taxa de finalització dels estudis d'FP es defineix com el percentatge d'estudiants que finalitzen els estudis de cada nivell d'FP en un curs acadèmic determinat sobre el total d'estudiants matriculats al primer curs del curs acadèmic anterior.

QUADRE III-5.5. NOMBRE D'ESTUDIANTS D'FP MATRICULATS A LES ILLES BALEARS PER FAMÍLIA PROFESSIONAL (2015-2023)											
	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023			
Administració i gestió	2.426	2.679	2.815	3.169	3.222	3.647	3.721	3.481			
Sanitat	2.178	2.010	2.280	2.409	2.494	3.149	3.130	3.342			
Informàtica i comunicacions	1.643	1.793	2.007	2.122	2.178	2.521	2.649	2.680			
Serveis socioculturals i a la comunitat	1.400	1.475	1.600	1.596	1.594	1.981	2.149	2.068			
Hoteleria i turisme	1.604	1.453	1.418	1.425	1.461	1.608	1.568	1.421			
Activitats físiques i esportives	782	852	957	1.034	1.135	1.327	1.409	1.347			
Electricitat i electrònica	918	960	943	1.017	1.048	1.221	1.228	1.088			
Comerç i màrqueting	536	594	670	731	701	890	948	921			
Transport i manteniment de vehicles	658	642	656	669	743	831	810	773			
Imatge personal	367	383	395	447	421	572	581	532			
Agrària	359	331	337	350	303	419	474	430			
Imatge i so	199	180	283	320	353	414	413	396			
Marítim-pesquera	132	133	165	180	187	276	277	281			
Instal·lació i manteniment	171	166	215	200	192	249	280	239			
Edificació i obra civil	46	42	34	67	69	95	104	188			
Arts gràfiques	101	102	98	125	136	154	185	185			
Indústries alimentàries	103	94	52	50	67	93	110	94			
Fabricació mecànica	106	117	99	95	91	104	93	81			
Fusta, moble i suro	40	35	35	50	29	21	77	72			
Seguretat i medi ambient	0	0	0	28	30	15	36	67			
Energia i aigua	9	11	14	17	35	40	49	49			
Química	0	0	0	22	34	51	37	36			

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEFP-Educabase i de l'Observatori de la Formació Professional de CaixaBank.

Gràfic III-5.3.
Percentatge de dones i homes matriculats a FP per família professional (2022-2023)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEFP-Educabase i de l'Observatori de la Formació Professional de Caixabank.

Si s'analitzen aquestes taxes de finalització per a la mitjana del territori espanyol i per a les Illes Balears es comprova que la xifra per a l'arxipèlag és inferior que la mitjana estatal, 60,8 % a les Illes Balears el curs 2022-2023 davant el 64,7 % d'Espanya. Aquesta diferència s'ha donat a tota la sèrie històrica, si bé s'ha anat engrandint

amb els anys. Així, el curs 2018-2019 la diferència era només d'un punt percentual (p. p.), mentre que actualment és de gairebé 4 p. p.

Diferenciant entre dones i homes, es comprova que la taxa de finalització de les dones és sempre superior, aspecte que

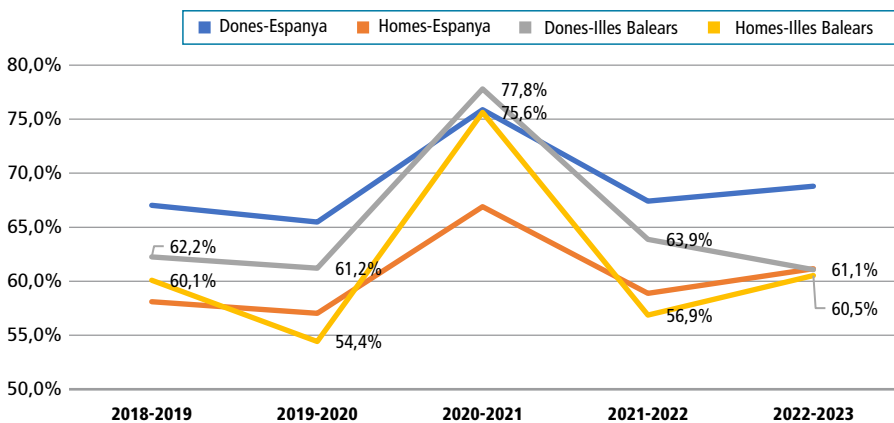
succeeix tant a les Illes Balears com per al conjunt d'Espanya, si bé les diferències per sexes són sensiblement inferiors a les Illes. Per exemple, el curs 2018-2019 el percentatge de titulades a les Illes Balears va ser del 62,2 % (vs. 60,1 % d'homes) i per a la mitjana nacional, de 67,0 % (vs. 58,1 % d'homes). En el curs 2022-2023, però, el percentatge de titulades va ser de valors similars, encara que lleugerament inferior (61,1 % vs. 60,5 % d'homes), mentre que per a la mitjana nacional es va produir un augment en ambdós sexes (68,8 % de dones vs. 61,2 % d'homes).

El gràfic 4 mostra també l'efecte que la COVID-19 va tenir a la taxa de finalització, que va augmentar a tot el territori espanyol, també a les Illes Balears. Aquesta tendència va ser comuna a altres àmbits educatius (vegeu el [gràfic III-5.4](#)).

El quadre III-5.6 mostra les taxes de finalització del curs 2022-2023 per nivell, sexe i titularitat del centre. Els resultats mostren una taxa de finalització superior com més elevat és el nivell d'estudis d'FP. Així, la taxa de finalització és superior a FPGS (62,1 %) que a FPGM (60,7 %), i la més baixa correspon als estudis d'FPGB (56,0 %). No obstant això, el patró és diferent dels centres privats, amb una taxa de finalització més elevada en FPGM (88,4 % vs. 82,5 % d'FPGS).

També s'observa una taxa de finalització més elevada en els centres de titularitat privada per a tots els nivells i sexes, en què la diferència per al conjunt de l'FP a les Illes Balears és de 27,5 punts percentuals (83,7 % als centres privats vs. 56,2 % als públics). Entre els centres de titularitat privada hi ha una diferència de 6,5 punts

Gràfic III-5.4.
Percentatge de persones que titulen per sexe i territori (2018-2023)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEFP-Educabase i de l'Observatori de la Formació Professional de Caixabank.

percentuals respecte al percentatge de titulació a centres concertats (81,3 %) i al de centres privats no concertats (87,8 %).

Aquest patró és comú per a la mitjana nacional, amb una taxa de finalització del 64,7 % per a tots els centres durant el curs 2022-2023 (60,1 % als centres públics i 73,7 % als centres privats; 71,3 % per als concertats i 75,5 % per als no concertats).

Les diferències per sexes també són diferents en funció de la titularitat del centre. Als centres públics són molt similars entre dones i homes, encara que lleugerament superiors per a aquests últims (55,6 % de dones vs. 56,8 % d'homes). Tanmateix, en els centres privats, concertats o no, la taxa de finalització és sensiblement superior per a les dones (87 % vs. 80,4 % d'homes) (vegeu el quadre III-5.6).

Finalment, pel que fa a persones titulades a FP, el quadre 7 mostra el percentatge d'aquelles que segueixen estudiant un any després de finalitzar els estudis d'FPGB,

FPGM o FPGS. Així, per exemple, de les persones titulades a FPGB a les Illes Balears el curs 2021-2022, van decidir continuar estudiant en un 40,1 %, mateix percentatge que el que van mostrar les titulades en estudis d'FPGM. El percentatge de persones que van continuar els estudis en finalitzar un cicle d'FPGS a les Illes Balears, però, és sensiblement inferior (31 %). Tot i que es tracta d'una tendència que es repeteix any rere any, és un percentatge considerable, ja que en la majoria dels casos respon a la voluntat de cursar un nou cicle de GS o fer el salt al sistema universitari.

Pel que fa a la mitjana nacional, val la pena destacar que el percentatge de persones que van finalitzar els seus estudis d'FP el 2022 i continuen estudiant un any després és del 57,7 % a FPGB, del 49,2 % a FPGM i del 28,9 % a FPGS. Aquestes xifres posen de manifest que les Illes Balears tenen encara un marge de millora en la continuïtat dels estudis després d'haver cursat FPGB i FPGM, especialment (vegeu el quadre III-5.7).

QUADRE III-5.6. PERCENTATGE DE PERSONES QUE TITULEN PER SEXE, CICLE I TITULARITAT DEL CENTRE, A LES ILLES BALEARS (2022-2023)					
		Total FP	FPGB	FPGM	FPGS
Tots els centres	Total	60,8%	56,0%	60,7%	62,1%
	Dones	61,1%	56,7%	62,8%	59,7%
	Homes	60,5%	55,7%	58,8%	64,6%
Centres privats	Total	83,7%	64,9%	88,4%	82,5%
	Dones	87,0%	60,9%	92,9%	83,8%
	Homes	80,4%	67,3%	83,2%	81,4%
Centres públics	Total	56,2%	54,1%	55,0%	58,3%
	Dones	55,6%	55,7%	55,6%	55,6%
	Homes	56,8%	53,5%	54,4%	61,2%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEFP-Educabase i de l'Observatori de la Formació Professional de Caixabank.

QUADRE III-5.7. PERCENTATGE DE PERSONES TITULADES EN FP QUE CONTINUEN ESTUDIANT L'ANY SEGÜENT A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (2018-2022)					
		2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Espanya	CFGB	64,1%	65,0%	61,0%	57,7%
	CFGM	47,8%	51,8%	48,6%	49,2%
	CFGS	29,8%	34,0%	29,5%	28,9%
Illes Balears	CFGB	50,3%	58,3%	51,1%	40,1%
	CFGM	41,6%	47,4%	44,2%	40,1%
	CFGS	28,8%	36,1%	31,2%	31,0%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del MEFP-Educabase i de l'Observatori de la Formació Professional de Caixabank.

Per sexe, les dones continuen cursant nous estudis després de finalitzar un CFGB o CFGS en una proporció més elevada que els homes, tendència que és contrària en el cas dels CFGM, en què els homes mostren més percentatge de continuïtat amb els estudis. Aquest patró és comú a la mitjana del territori nacional.

nombre total d'estudiants, és fonamental examinar les taxes d'escolarització, el rendiment acadèmic i l'abandonament, ja que aquests indicadors permeten avaluar l'accés, la continuïtat i l'èxit de l'alumnat dins del sistema. L'anàlisi d'aquestes dades des de la perspectiva de gènere també és clau.

5.3

EL SISTEMA EDUCATIU UNIVERSITARI A LES ILLES BALEARS

L'anàlisi de l'evolució de l'alumnat matriculat en el sistema educatiu universitari proporciona una visió clara de les dinàmiques i tendències que han marcat l'ensenyament superior en els darrers anys. En primer lloc, s'analitzarà l'oferta formativa, ja que és essencial entendre les àrees d'estudi i els programes que es posen a disposició de l'alumnat, perquè influeix directament en les decisions acadèmiques i en la futura inserció laboral. A més, s'analitzarà l'alumnat que finalitza els estudis, per avaluar-ne la permanència en el sistema i l'èxit acadèmic. A més del

5.3.1. OFERTA FORMATIVA

En el curs 2023-24 la Universitat de les Illes Balears (UIB) compta amb una oferta formativa de 42 estudis oficials de grau (amb 5 programes de doble grau), 37 estudis oficials de màster, 25 programes de doctorat i 48 estudis propis.

Si s'analitza l'evolució de l'oferta formativa en l'àmbit estatal i autonòmic, s'observa l'augment de les titulacions ofertes en tots els nivells educatius. En els estudis de grau, l'augment ha estat del 19,4 % a escala estatal i del 5,9 % a les Illes Balears; en els estudis de màster, l'oferta s'ha incrementat un 6,6 % i un 12,1 %, i en els estudis de doctorat, l'increment ha estat del 9,4 % i del 4,2 %, per a Espanya i les Illes Balears respectivament (vegeu el [quadre III-5.8](#)).

QUADRE III-5.8. EVOLUCIÓ DE L'OFERTA FORMATIVA D'ESTUDIS UNIVERSITARIS (2016-2024)					
		2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020
Espanya	Grau	2.782	2.864	2.958	3.019
	Màster	3.800	3.567	3.589	3.653
	Doctorat	1.110	1.124	1.143	1.159
Illes Balears	Grau	34	35	36	35
	Màster	33	35	34	34
	Doctorat	24	24	24	24

continua

		2020-2021	2021-2022	2022-2023	2023-2024
Espanya	Grau	3.077	3.117	3.218	3.322
	Màster	3.641	3.756	3.907	4.049
	Doctorat	1.178	1.188	1.198	1.214
Illes Balears	Grau	35	35	36	36
	Màster	35	34	37	37
	Doctorat	24	25	22	25

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats.

El **quadre III-5.9** mostra la distribució de l’oferta educativa a les universitats d’Espanya i de les Illes Balears segons les diferents branques de coneixement i nivells d’estudis (grau, màster i doctorat) en el curs 2023-2024.

En general, les ciències socials i jurídiques són la branca predominant en ambdós territoris, especialment en els estudis de màster, en què representen el 42,7 % a Espanya i el 37,8 % a les Illes Balears. No obstant això, en els estudis de doctorat, el seu pes disminueix, tot i que continua sent rellevant (26,2 % a Espanya i 32 % a les Illes Balears). Pel que fa a enginyeria i arquitectura, a Espanya aquesta branca té una presència més forta en tots els nivells (26,6 % en grau, 22,1 % en màster i 23,6 % en doctorat), mentre que a les Illes Balears l’oferta és molt més reduïda, especialment en doctorat, en què només

representa un 8 %. En canvi, les ciències de la salut tenen un pes més gran en el doctorat a les Illes Balears (28 %) que a Espanya (17 %). D’altra banda, la branca de ciències també té una presència més destacada en els estudis de doctorat a les Illes Balears (24 %) en comparació amb Espanya (19,7 %), així com en els màsters (24,3 % davant del 8,9 % espanyol), cosa que suggereix una aposta més forta per aquestes disciplines en la formació avançada. Finalment, art i humanitats té una representació més baixa en tots els nivells a les Illes Balears respecte a Espanya, especialment en el doctorat (8 % enfront del 13,6 %).

5.3.2. ALUMNAT MATRICULAT

L’alumnat matriculat en el sistema educatiu universitari espanyol ha anat augmentant progressivament en els darrers sis

QUADRE III-5.9. OFERTA FORMATIVA PER NIVELL D'ESTUDIS I BRANCA DE CONEIXEMENT (CURS 2023-2024)						
		Ciències socials i	Enginyeria i archit	Art i humanitats	Ciències de la salut	Ciències
Espanya	Grau	1.184	882	504	471	281
	Màster	1.730	896	462	600	361
	Doctorat	318	286	165	206	239
Illes Balears	Grau	13	6	7	6	4
	Màster	14	4	4	6	9
	Doctorat	8	2	2	7	6

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats.

anys (quadre 10), tot i que aquest creixement ha estat més baix en el cas de les Illes Balears (3,7 % enfront de l'11,2 %). Per nivells d'estudis, l'alumnat matriculat ha experimentat un increment del 6,1 % en els estudis de grau, un 61,7 % en els de màster i un 66,1 % en els estudis de doctorat en l'àmbit estatal. A les Illes Balears, aquests increments han estat de l'1,3 %, 3,4 % i 65,2 %, respectivament.

Tant en l'àmbit nacional com a les Illes Balears, les dones han representat sistemàticament més del 50 % de l'alumnat. L'augment de matriculació de les dones representa un 15,9 % a escala estatal i un 3,7 % a les Illes Balears. En els estudis de grau, a escala nacional la matriculació de les dones ha experimentat un creixement del 10 %, mentre que l'increment de matriculació dels homes ha estat molt menor (1,3 %). A les Illes Balears, l'increment de matriculació se situa en l'1,3 %, amb un augment del 2,9 % entre les dones i una disminució de l'1,1 % entre els homes.

En relació amb els estudis de màster, s'ha produït un increment de matriculació del 61,7 %, molt més elevat en el cas de les dones (71 % enfront del 50,8 % dels homes). En el cas de la UIB, l'augment de ma-

triculació se situa en un 3,4 %, amb una disminució acumulada del 9,2 % entre les dones i un increment d'alumnat del 24,9 % entre els homes. Tot i això, la presència femenina continua sent majoritària en aquest nivell formatiu (55,5 %).

Finalment, en els programes de doctorat, el creixement a escala nacional ha estat del 66,1 %, amb un augment de matriculació superior en el cas de les dones (67,8 % enfront del 64,3 %). A les Illes Balears, el creixement és similar (65,2 %), però amb un creixement superior en el cas dels homes (67,8 % enfront del 62,8 %), tot i que la matrícula femenina continua sent majoritària en aquests estudis (50,5 %) (vegeu el [quadre III-5.10](#)).

L'anàlisi de la matrícula universitària per sexe (quadre 11) mostra, en els estudis de grau, una presència majoritària de dones tant en l'àmbit estatal com a les Balears a les branques de coneixement de ciències socials i jurídiques (61,1 % a Espanya i 65,6 % a les Balears), ciències de la salut (72,2 % i 75,7 %), i arts i humanitats (63,1 % i 62,3 %); una distribució paritària a ciències (51,1 % i 50 %), i una presència reduïda a enginyeria i arquitectura (27,2 % i 19,2 %). No obstant això, cal remar-

Quadre III-5.10. Alumnat matriculat a la Universitat a Espanya i les Illes Balears per sexe i nivell d'estudis (2015-2023)												
		2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022	2022-2023			
Espanya	Total	1.548.369	1.564.943	1.583.025	1.599.050	1.626.154	1.679.054	1.698.218	1.722.247			
	Dones	838.836	851.338	867.288	876.923	900.004	934.022	947.121	972.158			
	Homes	709.533	713.605	715.737	722.127	726.150	745.032	751.097	750.089			
	Total	1.275.688	1.284.041	1.285.774	1.290.346	1.296.328	1.336.009	1.333.567	1.353.347			
	Dones	698.626	704.598	708.896	712.745	721.479	749.254	751.501	768.533			
	Homes	577.062	579.443	576.878	577.601	574.849	586.755	582.066	584.814			
	Total	171.043	190.143	209.754	217.840	237.118	247.251	266.902	276.518			
	Dones	91.964	103.361	115.029	118.786	132.170	136.787	146.586	157.267			
	Homes	79.079	86.782	94.725	99.054	104.948	110.464	120.316	119.251			
	Total	55.628	71.548	85.480	90.755	92.657	95.794	97.749	92.382			
Illes Balears	Dones	27.623	35.537	42.644	45.345	46.335	47.981	49.034	46.358			
	Homes	28.005	36.011	42.836	45.410	46.322	47.813	48.715	46.024			
	Total	13.676	13.573	13.565	13.473	13.838	14.407	14.486	14.177			
	Dones	8.054	7.937	7.938	7.921	8.186	8.591	8.597	8.347			
	Homes	5.622	5.636	5.627	5.552	5.652	5.816	5.889	5.830			
	Total	11.721	11.483	11.404	11.197	11.479	11.957	12.163	11.869			
	Dones	6.910	6.764	6.767	6.664	6.862	7.218	7.331	7.113			
	Homes	4.811	4.719	4.637	4.533	4.617	4.739	4.832	4.756			
	Total	1.328	1.324	1.316	1.370	1.461	1.514	1.395	1.373			
	Dones	839	819	769	806	864	896	790	762			
Doctorat	Homes	489	505	547	564	597	618	605	611			
	Total	566	711	845	906	898	936	928	935			
	Dones	290	353	402	451	460	477	476	472			
	Homes	276	358	443	455	438	459	452	463			

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats.

car que la matriculació de les dones des del curs 2015-2016 fins al curs 2022-2023 ha augmentat en totes les branques de co-neixement.

Pel que fa als estudis de màster, la distri-bució és similar: ciències socials i jurídiques (61,8 % i 58,8 %), ciències de la salut (72,8 % i 71,1 %), arts i humanitats (62,9 % i 72,4 %), ciències (49,8 % i 54,3 %) i enginyeria i arquitectura (30,4 % i 24,2 %). Finalment, en els estudis de doctorat, la presència femenina s'apropa a la pari-tat en la majoria de les disciplines: cièn-cies socials i jurídiques (50,8 % i 51,1 %), ciències de la salut (61,9 % i 60,5 %), arts i humanitats (54,1 % i 45,5 %) i ciències (46,9 % i 41 %). No obstant això, la des-igualtat persisteix a enginyeria i arquitec-tura, on les dones representen només el 30,8 % del total a Espanya i el 28,9 % a les Illes Balears (vegeu el [quadre III-5.11](#)).

Finalment, si comparem la taxa neta d'escolarització universitària¹⁰ en el curs 2023-2024, la UIB presenta la taxa més baixa de tot el país (10,3 %), molt per sota de la mitjana estatal (31,2 %) i a molta diferència d'altres comunitats autònomes com, per exemple, Madrid (44,1 %), Cas-tella i Lleó (42,3 %) o Catalunya (31 %) (Ministeri de Ciència, Innovació i Universi-tats, 2024a).

5.3.3. ALUMNAT TITULAT

L'alumnat que finalitza els estudis univer-sitaris ha augmentat un 19,8 % des de

l'any 2015 en l'àmbit nacional, amb un increment del 21,4 % en el cas de les do-nes i del 17,6 % en els homes. Per nivell d'estudis, el nombre de titulats en grau ha crescut un 10 %, amb un augment superior entre les dones (10,6 %) respecte als homes (9 %). Destaca especialment l'increment en la titulació de màster, que ha augmentat un 56,8 %, lleugerament superior entre les dones (57,6 %) que entre els homes (55,7 %). Pel que fa als estudis de doctorat, no-més es disposa de dades des del curs 2018-2019, però s'ha registrat un augment del 18,3 %, més pronunciat en els homes (20,2 %) que en les dones (16,5 %).

A les Illes Balears, en canvi, s'ha produït un descens de l'1,3 % en el nombre d'alumnes titulats, amb una disminució del 5,8 % en-tre les dones i un augment del 6,9 % entre els homes. Aquest descens es deu, princi-palment, a la reducció del 5,8 % en la titu-lació de grau, amb una baixada del 7,4 % en dones i del 2,8 % en homes, així com a una lleu disminució del 0,3 % en els estudis de màster, en què les dones han experimen-tat una caiguda del 8,9 %, mentre que els homes han registrat un increment del 16,7 %. Malgrat aquestes dades, el nombre de dones titulades continua sent superior tant en grau com en màster.

Finalment, pel que fa als estudis de docto-rat a les Illes Balears (amb dades disponibles des del 2018), la titulació ha augmentat un 24,1 %, amb un increment més destacat en els homes (26,8 %) en comparació amb les dones (21,1 %) (vegeu el [quadre III-5.12](#)).

El [quadre III-5.13](#) mostra l'evolució de les titulacions universitàries per branques for-matives i sexe a Espanya i les Illes Balears entre els cursos 2015-2016 i 2021-2022.

10. Percentatge d'estudiants de 18 a 24 anys ma-triculats a cada comunitat autònoma a estudis de grau i màster dividit entre la població total de 18 a 24 anys.

QUADRE III-5.11. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT MATRICULAT A LA UNIVERSITAT A ESPANYA I LES ILLES BALEARS PER SEXE, NIVELL D'ESTUDIS I BRANCA DE CONEIXEMENT (2015-2023)							
		Total		Ciències socials i jurídiques		Enginyeria i arquitectura	
		2022-2023	2015-2016	2022-2023	2015-2016	2022-2023	2015-2016
Espanya	Total	1.353.347	1.275.688	623.398	598.596	243.356	232.449
	Dones	768.533	698.626	381.186	357.627	66.226	57.458
	Homes	584.814	577.062	242.212	240.969	177.130	174.991
	% dones	56,8%	54,8%	61,1%	59,7%	27,2%	24,7%
	Total	276.518	171.043	162.779	98.813	51.137	30.104
	Dones	157.267	91.964	100.598	57.258	15.546	8.464
	Homes	119.251	79.079	62.181	41.555	35.591	21.640
	% dones	56,9%	53,8%	61,8%	57,9%	30,4%	28,1%
	Total	92.382	55.628	24.744	15.184	15.563	9.676
	Dones	46.358	27.623	12.561	7.560	4.801	2.860
	Homes	46.024	28.005	12.183	7.624	10.762	6.816
	% dones	50,2%	49,7%	50,8%	49,8%	30,8%	29,6%
Illes Balears	Total	11.869	11.721	6.434	7.118	1.503	1.296
	Dones	7.113	6.910	4.218	4.598	288	228
	Homes	4.756	4.811	2.216	2.520	1.215	1.068
	% dones	59,9%	59,0%	65,6%	64,6%	19,2%	17,6%
	Total	1.373	1.328	718	768	190	41
	Dones	762	839	422	513	46	9
	Homes	611	489	296	255	144	32
	% dones	55,5%	63,2%	58,8%	66,8%	24,2%	22,0%
	Total	935	566	268	193	38	34
	Dones	472	290	137	107	11	6
	Homes	463	276	131	86	27	28
	% dones	50,5%	51,2%	51,1%	55,4%	28,9%	17,6%

continua

		Art i humanitats		Ciències de la salut		Ciències	
		2022-2023	2015-2016	2022-2023	2015-2016	2022-2023	2015-2016
Espanya	Grau	Total	136.860	128.648	265.725	237.328	78.667
		Dones	86.368	78.674	191.844	164.695	40.172
		Homes	50.492	49.974	73.881	72.633	38.495
		% dones	63,1%	61,2%	72,2%	69,4%	51,1%
	Màster	Total	20.408	15.171	31.613	19.034	7.921
		Dones	12.841	9.226	23.011	13.207	3.809
		Homes	7.567	5.945	8.602	5.827	4.112
		% dones	62,9%	60,8%	72,8%	69,4%	48,1%
	Doctorat	Total	14.622	9.760	23.472	13.301	7.707
		Dones	7.914	5.211	14.525	8.352	3.640
		Homes	6.708	4.549	8.947	4.949	4.067
		% dones	54,1%	53,4%	61,9%	62,8%	47,2%
Illes Balears	Grau	Total	970	1.033	2.032	1.382	892
		Dones	604	627	1.538	987	470
		Homes	366	406	494	395	422
		% dones	62,3%	60,7%	75,7%	71,4%	52,7%
	Màster	Total	76	95	166	195	229
		Dones	55	63	118	154	100
		Homes	21	32	48	41	129
		% dones	72,4%	66,3%	71,1%	79,0%	43,7%
	Doctorat	Total	123	71	311	167	101
		Dones	56	33	188	101	43
		Homes	67	38	123	66	58
		% dones	45,5%	46,5%	60,5%	60,5%	42,6%

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats.

QUADRE III-5.12. ALUMINAT TITULAT A LA UNIVERSITAT A ESPANYA I LES ILLES BALEARS PER SEXE I NIVELL D'ESTUDIS (2015-2022)								
		2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Espanya	Total	293.645	297.981	303.925	313.098	348.965	354.201	351.794
	Dones	170.385	172.576	179.228	182.238	206.482	209.508	206.898
	Homes	123.260	125.405	124.697	130.860	142.483	144.693	144.896
	Total	180.994	186.539	190.479	189.354	208.302	207.646	199.048
	Dones	108.805	110.922	113.889	112.459	124.614	124.663	120.332
	Homes	72.189	75.617	76.590	76.895	83.688	82.983	78.716
	Total	90.392	99.413	112.122	114.320	131.267	135.419	141.696
	Dones	51.439	56.680	64.839	65.010	77.304	79.388	81.055
	Homes	38.953	42.733	47.283	49.310	53.963	56.031	60.641
	Total	0	0	0	9.340	9.353	11.136	11.050
	Dones	0	0	0	4.732	4.545	5.457	5.511
	Homes	0	0	0	4.608	4.808	5.679	5.539
Illes Balears	Total	2.489	2.384	2.349	2.292	2.523	2.553	2.456
	Dones	1.637	1.471	1.514	1.415	1.615	1.664	1.545
	Homes	852	913	835	877	908	889	911
	Total	1.769	1.678	1.703	1.565	1.686	1.675	1.666
	Dones	1.166	1.050	1.112	1.003	1.090	1.114	1.080
	Homes	603	628	591	562	596	561	586
	Total	694	654	646	648	763	760	692
	Dones	460	420	402	374	482	491	419
	Homes	234	234	244	274	281	269	273
	Total	0	0	0	79	74	118	98
	Dones	0	0	0	38	43	59	46
	Homes	0	0	0	41	31	59	52

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats.

En l'àmbit estatal, destaca l'increment de la titulació, especialment en els estudis de màster, en què l'augment ha estat del 56,8 %. En aquest nivell, la presència femenina continua sent superior a la masculina (57,2 %), sobretot en ciències de la salut (71,9 %) i ciències socials i jurídiques (59,6 %). En canvi, enginyeria i arquitectura continua sent la branca amb més presència masculina, amb només un 32,3 % de dones en els estudis de màster. En els estudis de doctorat, en què només hi ha dades des del 2018, es registra un repartiment gairebé equitatiu entre homes i dones (49,9 % de dones i 50,1 % d'homes), en què destaca el percentatge femení en ciències de la salut (64,1 %).

A les Illes Balears, en canvi, es produeix un lleuger descens en el nombre de persones titulades (-1,3 %), especialment en graus (-5,8 %). Tot i això, en màsters i doctorats el nombre d'homes titulats ha augmentat, i compensa parcialment la caiguda en les dones. En grau i màster, el percentatge de dones continua sent majoritari, sobretot en ciències de la salut (77,9 % en grau i 64 % en màster). En enginyeria i arquitectura, la presència i titulació femenina és molt inferior, especialment en màster, en què només un 14,8 % de l'alumnat titulat són dones. En doctorat, s'observa una distribució més equilibrada, amb un 46,9 % de dones i un 53,1 % d'homes. En conjunt, mentre que en l'àmbit estatal hi ha un augment generalitzat en la titulació universitària en els graus, màsters i doctorats, a les Illes Balears es detecta una tendència a la baixa en els graus i màsters, especialment entre les dones, en branques formatives com ciències socials i jurídiques, arts i humanitats i ciències de la salut.

5.3.4. INDICADORS DE RENDIMENT ACADÈMIC

Els indicadors de rendiment acadèmic a les universitats d'Espanya i de les Illes Balears (Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats, 2024a) mostren diferències significatives entre els estudis de grau i màster, que sempre són millors en els estudis de màster. En el curs 2022-2023, la taxa de rendiment (percentatge de crèdits superats sobre el total de crèdits matriculats) en els estudis de grau se situa en el 79,0 % a Espanya i en el 76,5 % a la UIB, mentre que en els estudis de màster és del 88,4 % i el 88,3 %, respectivament. La taxa d'èxit (percentatge de crèdits superats sobre el total de crèdits presentats) és molt elevada, especialment en els màsters (98,0 % a Espanya i 98,3 % a les Balears). En els graus, aquesta taxa és més baixa (88,5 % i 84,2 %). Finalment, la taxa d'avaluació (percentatge de crèdits presentats sobre el total de crèdits matriculats) és del 89,3 % a Espanya i el 90,9 % a la UIB en els estudis de grau, i, en els estudis de màster, del 90,2 % i el 89,8 %, respectivament.

En relació amb la taxa **d'abandonament global** (suma de les taxes d'abandonament en el primer, segon i tercer any¹¹) en els es-

Taxa d'abandonament el 1r any: proporció d'estudiants de nou ingrés en el curs X, no titulats en aquest curs i no matriculats en aquest estudi en el curs X+1 ni X+2. Taxa d'abandonament el 2n any: proporció d'estudiants de nou ingrés en el curs X, matriculats en el mateix estudi en el curs X+1 i no titulats, i no matriculats en aquest estudi en el curs X+2 ni X+3. Taxa d'abandonament el 3r any: proporció d'estudiants de nou ingrés en el curs X, matriculats en el mateix estudi en el curs X+2 i no titulats, i no matriculats en aquest estudi en el curs X+3 ni X+4.

QUADRE III-5.13. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT QUE FINALITZA ESTUDIS UNIVERSITARIS A ESPANYA I LES ILLES BALEARS PER SEXE, NIVELL D'ESTUDIS I BRANCA DE CONEIXEMENT (2015-2023)																	
		Total		Ciències socials i jurídiques		Enginyeria i arquitectura		Art i humanitats		Ciències de la salut		Ciències					
		2021-2022	2015-2016	2021-2022	2015-2016	2021-2022	2015-2016	2021-2022	2015-2016	2021-2022	2015-2016	2021-2022	2015-2016				
Espanya	Grau	Total	199.048	180.994	97.783	90.288	28.947	28.486	17.372	15.406	42.589	36.553	12.357	10.261			
		Dones	120.332	108.805	63.265	59.233	7.846	7.789	11.695	10.018	30.822	25.985	6.704	5.780			
		Homes	78.716	72.189	34.518	31.055	21.101	20.697	5.677	5.388	11.767	10.568	5.653	4.481			
		% dones	60,5%	60,1%	64,7%	65,6%	27,1%	27,3%	67,3%	65,0%	72,4%	71,1%	54,3%	56,3%			
	Màster	Total	141.696	90.392	90.939	56.887	18.156	10.595	9.869	7.090	15.894	10.679	6.838	5.141			
		Dones	81.055	51.439	54.215	33.442	5.866	3.380	6.127	4.421	11.432	7.556	3.415	2.640			
		Homes	60.641	38.953	36.724	23.445	12.290	7.215	3.742	2.669	4.462	3.123	3.423	2.501			
		% dones	57,2%	56,9%	59,6%	58,8%	32,3%	31,9%	62,1%	62,4%	71,9%	70,8%	49,9%	51,4%			
	Doctorat	Total	11.050	0	2.547	0	1.908	0	1.631	0	2.884	0	2.080	0			
		Dones	5.511	0	1.218	0	596	0	847	0	1.850	0	1.000	0			
		Homes	5.539	0	1.329	0	1.312	0	784	0	1.034	0	1.080	0			
		% dones	49,9%		47,8%		31,2%		51,9%		64,1%		48,1%				
Illes Balears	Grau	Total	1.666	1.769	964	1.139	157	93	103	134	339	271	103	132			
		Dones	1.080	1.166	674	790	32	24	59	79	264	196	51	77			
		Homes	586	603	290	349	125	69	44	55	75	75	52	55			
		% dones	64,8%	65,9%	69,9%	69,4%	20,4%	25,8%	57,3%	59,0%	77,9%	72,3%	49,5%	58,3%			
	Màster	Total	692	694	413	434	27	9	21	31	75	116	156	104			
		Dones	419	460	278	288	4	3	7	19	48	96	82	54			
		Homes	273	234	135	146	23	6	14	12	27	20	74	50			
		% dones	60,5%	66,3%	67,3%	66,4%	14,8%	33,3%	33,3%	61,3%	64,0%	82,8%	52,6%	51,9%			
	Doctorat	Total	98	0	18	0	10	0	14	0	32	0	24	0			
		Dones	46	0	9	0	2	0	8	0	17	0	10	0			
		Homes	52	0	9	0	8	0	6	0	15	0	14	0			
		% dones	46,9%		50,0%		20,0%		57,1%		53,1%		41,7%				

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats.

tudis de grau i màster (curs 2018-2019), se situa en el 31,4 % a Espanya i en el 32,4 % a les Balears en el cas del grau, mentre que en el màster és més baixa (un 14,2 % i un 16,8 %, respectivament). En relació amb l'alumnat que canvia d'estudis, el percentatge és superior en els estudis de grau (11,8 % a Espanya i 11,7 % a les Balears) que en els estudis de màster, que se situa en un 1,7 % i un 2,4 %, respectivament (Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats, 2024).

En general, les dades sobre l'abandonament en estudis de grau i màster a Espanya i les Illes Balears reflecteixen diferències notables tant entre els nivells educatius com en funció del sexe (quadre 14). En grau, la taxa d'abandonament global és més alta que en màster i, en la majoria dels casos, és inferior en el cas de les dones. Com a excepció, les dones presenten un abandonament superior en els estudis d'informàtica a Espanya (28,1 % enfront del 27,1 %). En el cas de les Illes Balears, l'abandonament dels estudis de grau és superior a educació (14,8 % enfront del 13,1 %), arts i humanitats (33,7 % enfront del 27,9 %), ciències de la salut (26,6 % enfront del 25,6 %) i ciències socials (14,9 % enfront de l'11,8 %), àrees de coneixement en què les dones tenen una matriculació més elevada.

En els estudis de màster, les dones presenten taxes d'abandonament inferiors a les dels homes en totes les àrees de coneixement. Com a excepció, a les Illes Balears, les dones presenten taxes d'abandonament més elevades en els cursos de ciències (18,4 % enfront del 14 %) i de serveis (32,5 % enfront del 8,1 %).

Cal destacar que l'evolució de les taxes d'abandonament entre els cursos 2019-2021 reflecteixen un increment de 3,3 punts percentuals (p. p.) en els estudis de grau a escala estatal (3,5 p. p. en dones i 3,3 en homes) i de 2,5 p. p. a les Illes Balears (2,3 en dones i 3 en homes). Aquest augment es pot explicar per l'impacte de la irrupció de la pandèmia de la COVID-19, que ha tingut efectes significatius en el comportament i les decisions acadèmiques de l'estudiantat.

En els estudis de màster, en l'àmbit nacional es produeix un descens de la taxa d'abandonament de 0,1 p. p., mentre que a les Illes Balears augmenta en 3,4 p. p. (4,1 punts en les dones i 2,5 en el cas dels homes) (vegeu el [quadre III-5.14](#)).

Amb dades del curs 2023-2024, a la UIB¹², la **taxa d'eficiència** de l'alumnat de grau (percentatge de crèdits superats sobre el total de crèdits presentats a examen) se situa en el 89,9 %, superior en el cas de les dones (91,9 % enfront del 86,4 %). La taxa de rendiment (percentatge de crèdits superats sobre el total de crèdits matriculats) és del 78,1 % (82,1 % en dones i 72,3 % en homes) i la taxa d'èxit (percentatge de crèdits superats sobre el total de crèdits presentats) és del 85 % (87,7 % en dones i 80,9 % en homes).

En relació amb les taxes d'abandonament de la titulació (percentatge d'una cohort de nou ingrés que, sense haver-se titulat,

12. Oficina de Planificació Estratègica de la UIB (2025). *Informes de seguiment dels estudis de grau i màster*. <https://ugeg.uib.cat/Seguiment/Informes-de-seguiment>.

QUADRE III-5. 14. EVOLUCIÓ DE LES TAXES D'ABANDONAMENT EN EL PRIMER ANY EN ELS ESTUDIS DE GRAU I MÀSTER PER SEXE (ÀMBIT DE CONEIXEMENT (2019-2021))												
	Estudis de grau						Estudis de màster					
	Total		Dones		Homes		Total		Dones		Homes	
	2020-2021	2019-2020	2020-2021	2019-2020	2020-2021	2019-2020	2020-2021	2019-2020	2020-2021	2019-2020	2020-2021	2019-2020
Espanya	Total	22	18,7	19,8	16,3	24,9	21,7	9,7	9,8	8,5	8,6	11,4
	Educació	14,8	11,3	13,8	10,4	18,3	14,5	5,1	4,2	4,9	3,9	5,4
	Art i humanitats	25,8	23,4	23,9	21,2	28,9	26,9	13,9	12,9	13	11,5	15,2
	Ciències socials,	29,3	25,5	28,4	24,4	30,8	27,4	12,8	13,3	11,3	12,2	15,9
	Negocis, administra	23,5	19,5	21,3	17,5	26,1	21,8	12,9	12,8	12,2	11,8	13,7
	Ciències	23,4	20,4	21,6	18,2	25	22,3	8,7	8,9	6,4	6,3	10,5
	Informàtica	27,3	23,2	28,1	23,4	27,1	23,2	15,3	16,6	13,1	16,1	15,8
	Enginyeria, indústr	24,3	20,8	20,3	15,6	26	22,9	10,1	9,5	7,6	7,8	11,4
	Agricultura, ramader	16,2	14,9	11,6	10,2	21,3	20	10,5	11,2	8,5	9,5	12,1
	Salut i serveis soci	12,3	10	12	9,5	13,1	11,2	7,2	8,3	6	7,5	10,5
Illes Balears	Serveis	19,2	16,5	20,4	18,6	18,3	15,1	12	14,6	10,6	13,6	13,3
	Total	24,2	21,7	21,5	19,2	28,3	25,4	12,1	8,7	11,2	7,1	13,5
	Educació	14,5	14,7	14,8	13,7	13,1	19,8	3,3	2,5	2	1,8	5,8
	Art i humanitats	31,7	27,5	33,7	26,7	27,9	28,9	28,6	..	..	..	..
	Ciències socials,	24	29,8	20,9	28,4	28,1	31,7	25,4	29,4	24,1	..	26,5
	Negocis, administra	27,3	22,9	24,6	18,9	31,4	27,7	5,5	5,4	3,5	8,3	9,8
	Ciències	26,1	24,8	26,6	23,1	25,6	26,5	16,3	7,7	18,4	8,3	14
	Informàtica	34,5	26,4	..	..	35,2	25	25,8	..	..	..	29,6
	Enginyeria, indústr	32,8	26,2	28,2	25,7	34,1	26,3	22,6	20,7	..	..	22,2
	Agricultura, ramader	59,5	44,4	..	..	60,6	..	..	..	..	..	..
	Salut i serveis soci	14,2	13	14,9	13,1	11,8	12,6	13,5	8,6	12,7	7	17,7
	Serveis	23,9	21,8	21,5	23,1	27,6	20	20,8	18,5	32,5	13,5	8,1

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Ministeri de Ciència, Innovació i Universitats.

no s'ha matriculat en la titulació durant dos cursos consecutius), l'anàlisi de les dades indica una diferència significativa en funció del sexe i la branca de coneixement. Així, un 37,8 % de l'alumnat que va iniciar els estudis de grau en el curs 2017-2018 els va abandonar. Aquesta taxa és més elevada en el cas dels homes (43,2 % enfront del 28,9 %). A més, s'observen diferències entre les diferents branques de coneixement i graus. El percentatge d'alumnat que abandona els graus d'arts i humanitats és del 46,8 %, del 35 % en ciències, del 32,8 % a enginyeria i arquitectura, del 26,6 % a ciències socials i jurídiques i del 23 % a ciències de la salut. Els graus amb un abandonament igual o superior al 50 % són filosofia, llengua i literatura espanyoles, història de l'art i química. Les taxes d'abandonament més baixes (inferiors al 20 %) es donen a graus majoritàriament feminitzats i mixtes (bioquímica, educació social, treball social o educació primària,

amb un 20 %; educació infantil i infermeria, amb un 12 i un 10 %, respectivament; i edificació i fisioteràpia, amb un 15 i un 12 %, respectivament).

Pel que fa als estudis de màster, la taxa d'eficiència és del 94,9 %, igual per a homes i dones (94,9 %). La taxa de rendiment és del 87,7 % (90,3 % per a les dones i 84 % per als homes) i la taxa d'èxit és del 98,1 % (98,8 % en dones i 97,2 % en homes). Pel que fa a la taxa d'abandonament, és bastant inferior que en els estudis de grau, i se situa en el 7,25 % (6,1 % en dones i 8,9 % en homes).

Aquestes dades suggereixen que les dones, que en general presenten millors taxes d'èxit acadèmic, també tenen més continuïtat en la seva trajectòria universitària, mentre que els homes abandonen en més proporció, especialment en els graus.

6

HABITATGE

6.1.

INTRODUCCIÓ

L'habitatge és una de les principals problemàtiques socials a Espanya en general, i a les Illes Balears en particular, on el preu de l'habitatge se situa molt per sobre de la mitjana espanyola. En el baròmetre de juny de 2024 del CIS, els problemes que més diuen les persones enquestades que els afecten personalment són, en primer lloc, la crisi econòmica i els problemes econòmics (26 %); en segon lloc, la sanitat (23,1 %) i, per primer cop, l'habitatge, en tercer lloc (17,1 %). Quant als problemes principals que existeixen a Espanya, assenyalen, en primer lloc, els problemes polítics en general (23 %); en segon lloc, l'habitatge (21,2 %) i, en tercer lloc, l'atur (19,6 %)¹.

La falta d'habitatge digne i accessible no és només un problema econòmic, sinó un element central que impedeix l'exercici de drets fonamentals i limita la capacitat de la població per desenvolupar projectes de vida. La tardança en l'emancipació del jove, la pobresa, el desarrelament i l'estrès vital en són algunes de les conseqüències.

1. Vegeu: Centre d'Investigacions Sociològiques (2024). Baròmetre. Disponible a: <https://www.cis.es/catalogo-estudios/resultados-definidos/barometros>.

En aquest apartat s'aborden els preus de l'habitatge, tant pel que fa a compravenda com al lloguer, el nombre i l'import de les transaccions, les hipoteques constituïdes i l'esforç per accedir a un habitatge. També s'incorporen dades sobre règim de tinença d'habitatge, persones sense llar, desnonaments i ocupacions.

6.2.

PREUS

6.2.1. PREU DE L'HABITATGE

L'índex de preus de l'habitatge és el coeficient principal per mesurar l'evolució dels preus de compravenda d'habitatges de preu lliure, tant de nous com de segona mà, al llarg del temps, alhora que permet comparar l'evolució entre comunitats autònomes.

L'any 2024, l'IPH a les Illes Balears va assolir la xifra de 174,3 punts, l'índex més alt des de l'inici de la sèrie, el 2008, la qual cosa implica un increment del 6,6 % respecte de l'any anterior. L'IPH dels habitatges nous supera, per primer cop, els 200 punts, i augmenta un 11,5 %, que significa que un habitatge nou és el doble de car el 2024 que el 2015. Tot i que la variació de l'índex general a Espanya és més ele-

vat, del 8,4 %, l'IPH espanyol és un 9,1 % inferior al balear (vegeu el [quadre III-6.1](#)).

L'any 2023, les Balears van registrar l'índex més alt de tot Espanya, per davant de la Comunitat de Madrid. L'any 2024 les Balears estan en segon lloc (vegeu el [gràfic III-6.1](#)).

L'índex de preus de l'habitatge encadena pujades des de l'any 2013, i des de l'any 2011 l'IPH balear és superior al de la mitjana espanyola, a una distància quasi constant un 10 % superior (vegeu el [gràfic III-6.2](#)). Des de l'any 2015, el preu de l'habitatge a les Illes Balears ha augmentat en un 74,3 %, mentre que a Espanya la pujada ha estat del 59,7 %.

6.2.2. PREU DEL SÒL

El preu del sòl a les Illes Balears ha passat dels 320,9 €/m² el 2023 als 350,3 €/m² el 2024, cosa que implica una variació del 9,2 %. Les Balears són la comunitat autònoma amb el preu del sòl més car, però, a més, també és l'única que supera els 300 €/m² (vegeu el [gràfic III-6.3](#)). El 2022 va superar Madrid, que solia tenir els preus més cars de tot Espanya. Ara bé, en termes relatius, les pujades més pronunciades les protagonitzen les comunitats autònomes situades al nord d'Espanya degut als preus més assequibles i les temperatures no tan càlides. Així, en només un any el preu del sòl ha augmentat en un 48,3 % a la Rioja o un 23,2 % a Astúries.

Si s'analitza l'evolució dels darrers anys, després de la crisi immobiliària de 2009 el preu del sòl en el conjunt d'Espanya s'ha mantengut més o menys estable al voltant

dels 150 €/m², mentre que a les Balears l'evolució ha estat ascendent i es troba en nivells previs al 2009 (vegeu el [gràfic III-6.4](#)). Aquesta tendència condiciona el preu de l'habitatge i no afavoreix que se'n mitiguin els problemes d'accessibilitat entre la població resident.

El nombre de transaccions de sòl el 2024 va ser de 560, inferior a les 693 de 2023 i les 849 de 2022.

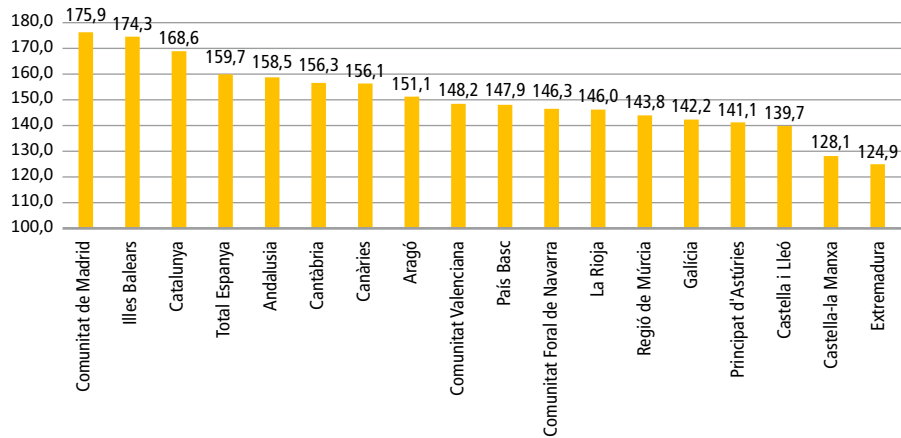
6.2.3. PREU DEL LLOGUER

El mercat del lloguer d'habitatge a les Illes Balears ha adquirit en els darrers anys una rellevància creixent i particular dins del conjunt espanyol. Des de l'any 2004, les persones que viuen de lloguer han passat del 25,2 % a les Illes Balears al 30,0 % el 2024 (vegeu el [quadre III-6.2](#)), i és la comunitat autònoma amb més percentatge de gent vivint de lloguer (vegeu el [quadre III-6.3](#)). Aquesta realitat reflecteix un canvi profund en el model de tinença de l'habitatge, especialment intens en territoris amb forta presència turística i pressió demogràfica. Aquest augment del règim de lloguer s'ha vist impulsat per diversos factors. En primer lloc, l'arribada massiva de població nouvinguda, tant de l'Estat com de l'estranger, ha fet créixer la demanda residencial. A principis de 2024, la població amb nacionalitat estrangera representava el 13,4 % del total balear, amb un augment d'1,4 milions a escala estatal respecte al 2007. Entre aquesta població, els nivells de residència en règim de lloguer són molt superiors als de la població autòctona. A més, els joves residents a les Illes mostren una clara preferència o necessitat de recórrer al lloguer, a causa de

QUADRE III-6.1. ÍNDEX DE PREUS DE L'HABITATGE (IPH) A LES ILLES BALEARS I ESPANYA PER TIPUS D'HABITATGE (2008-2024) (BASE 2015)													
	Índex						% de variació						
	Illes Balears			Espanya			Illes Balears			Espanya			
	General	Nou	2a mà	General	Nou	2a mà	General	Nou	2a mà	General	Nou	2a mà	
2008	137,5	122,6	146,0	147,3	136,1	156,5							
2009	126,3	119,0	129,3	137,5	130,5	142,4	-8,2	-2,9	-11,5	-6,7	-4,1	-9,0	
2010	123,7	115,7	127,4	134,7	127,0	140,7	-2,0	-2,8	-1,5	-2,0	-2,7	-1,2	
2011	117,0	112,2	118,4	124,8	120,5	127,4	-5,5	-3,0	-7,1	-7,4	-5,2	-9,4	
2012	100,8	97,4	101,7	107,7	105,7	108,5	-13,8	-13,2	-14,1	-13,7	-12,3	-14,8	
2013	93,6	91,2	94,0	96,3	94,7	96,6	-7,2	-6,4	-7,6	-10,6	-10,4	-10,9	
2014	94,0	92,7	94,1	96,6	95,5	96,7	0,4	1,7	0,0	0,3	0,9	0,1	
2015	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	6,4	7,8	6,3	3,6	4,7	3,4	
2016	106,2	104,5	106,4	104,7	106,5	104,4	6,2	4,5	6,4	4,7	6,5	4,4	
2017	114,6	112,1	115,0	111,1	112,8	110,9	8,0	7,2	8,1	6,2	5,9	6,3	
2018	123,2	119,4	123,6	118,6	120,0	118,4	7,5	6,6	7,5	6,7	6,4	6,7	
2019	130,6	128,8	130,9	124,6	128,8	124,0	6,0	7,8	5,9	5,1	7,3	4,8	
2020	135,9	142,4	135,5	127,2	137,2	125,7	4,1	10,6	3,5	2,1	6,5	1,4	
2021	143,8	152,9	143,4	131,9	143,5	130,2	5,8	7,4	5,8	3,7	4,6	3,6	
2022	157,0	168,0	156,5	141,7	154,9	139,8	9,2	9,8	9,1	7,4	7,9	7,3	
2023	163,4	183,6	161,8	147,3	167,3	144,2	4,1	9,3	3,4	4,0	8,0	3,2	
2024	174,3	204,7	171,3	159,7	185,5	155,7	6,6	11,5	5,9	8,4	10,9	8,0	

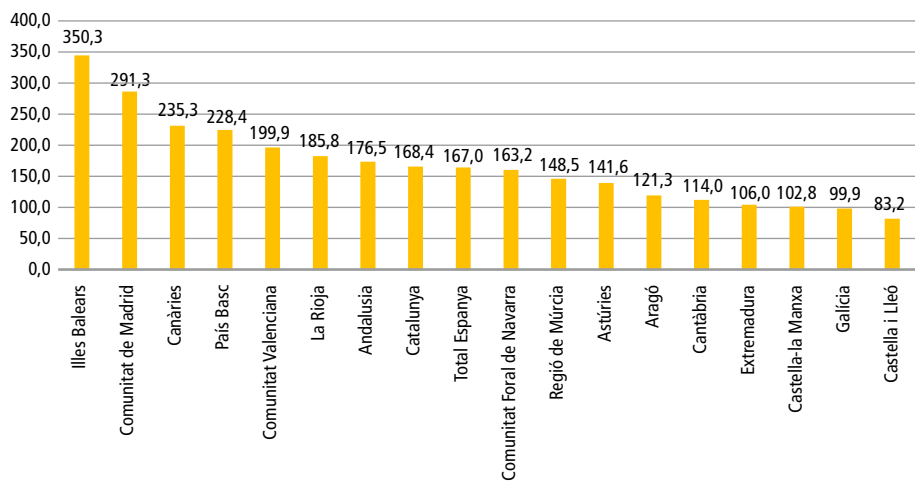
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2025), índex de preus de l'habitatge.

Gràfic III-6.1.
Índex de preus de l'habitatge per comunitat autònoma (2024)

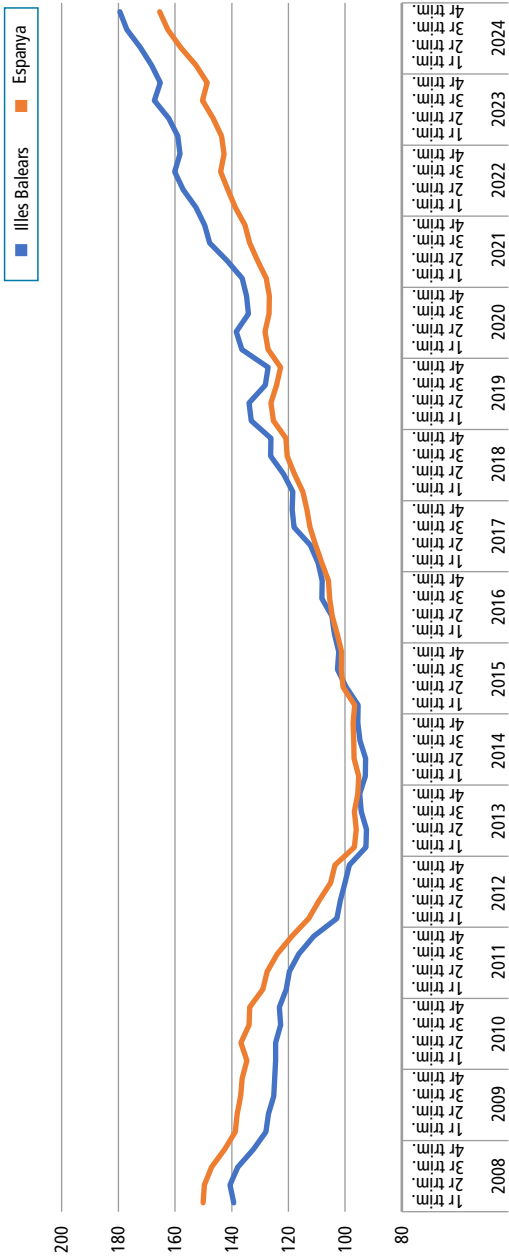
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2025), índex de preus de l'habitatge.

Gràfic III-6.3.
Preu mitjà del metre quadrat de sòl urbà per comunitats autònomes (2024)

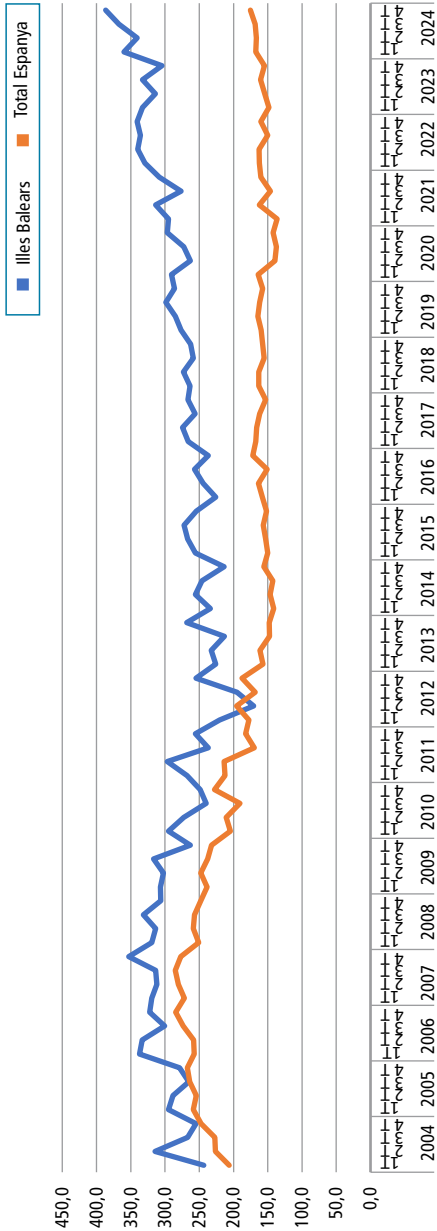
Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana (2025), Estadística de preus de sòl urbà.

Gràfic III-6.2.
Evolució de l'IPH general a Espanya i les Illes Balears (2008-2024)

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2025), Índex de preus de l'habitatge

Gràfic III-6.4.
Evolució per trimestres del preu mitjà del metre quadrat de sòl urbà per comunitats autònomes, en euros/m² (2004-2024)

Font: Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana (2025), Estadística de preus de sòl urbà.

QUADRE III-6.2. LLARS PER RÈGIM DE TINEÇA DE L'HABITATGE (EN %), A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (2004-2024)				
	Propietat		Lloguer	
	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya
2004	71,6	79,5	25,2	13,9
2005	65,9	80,5	25,2	13,0
2006	66,1	79,5	23,8	13,5
2007	61,9	80,1	27,9	13,6
2008	62,1	79,6	29,0	14,2
2009	67,3	79,3	25,2	14,6
2010	69,4	79,4	22,5	14,5
2011	70,4	79,6	22,7	14,9
2012	65,9	79,2	25,7	14,5
2013	65,8	77,7	27,5	15,4
2014	64,8	78,0	30,9	14,9
2015	64,4	77,3	30,6	15,6
2016	66,9	77,1	25,5	16,3
2017	68,2	76,7	26,7	16,9
2018	65,9	76,1	28,3	17,5
2019	59,3	75,9	35,5	18,1
2020	65,0	75,2	31,7	18,0
2021	63,7	75,8	31,7	18,0
2022	63,1	75,9	31,5	18,1
2023	62,6	75,1	30,9	18,7
2024	63,6	73,6	30,0	20,4

Font: INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

les dificultats d'accés al crèdit i als preus elevats de compra.

L'INE inclou, entre les estadístiques experimentals, l'índex de preus d'habitatge de lloguer, que té com a objectiu principal mesurar l'evolució del preu de l'habitatge llogat com a residència habitual. Com a font d'informació utilitza la base de dades de l'AEAT procedent del model 100 de les declaracions de l'IRPF. Aquest índex, com el de preus de l'habitatge, pren com a base l'any 2015.

Com en els casos anteriors, les Balears, amb dades del 2023, que són les darreres disponibles, registren l'índex de preus de l'habitatge de lloguer més alt (vegeu el quadre III-6.4). Això significa que és el territori que té el preu més alt i lidera els preus des del 2016. Des de l'any 2015, per tant, els preus de l'habitatge de lloguer, segons l'estadística experimental, han augmentat un 23,9 % a les Balears, mentre que a Espanya han augmentat un 18,7 %. La variació entre l'any 2022 i 2023 en el cas de l'arxipèlag és del 3,2 %, la sego-

QUADRE III-6.3. LLARS (EN %) QUE VIUEN EN HABITATGES DE LLOGUER, PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2024)	
	2024
Illes Balears	30,0
Catalunya	27,9
Comunitat de Madrid	27,1
Canàries	27,0
Melilla	26,4
Ceuta	25,9
Total Espanya	20,4
Comunitat Valenciana	18,6
Principat d'Astúries	17,5
Aragó	17,0
Regió de Múrcia	16,8
Comunitat Foral de Navarra	16,8
País Basc	16,0
Galícia	15,9
Castella-la Manxa	15,8
Andalusia	15,2
Cantàbria	15,2
Extremadura	15,2
La Rioja	14,1
Castella i Lleó	13,6

Font: INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

na pujada més intensa després de la Rioja, que acumula en només un any una pujada del 8,4 %.

Si s’analitza l’evolució percentual de l’índex en el conjunt d’Espanya i les Illes Balears, s’observa com l’increment a l’arxipèlag sempre ha estat molt més intens que a l’Estat, amb una caiguda en el context de la pandèmia per després tornar a augmentar intensament. Això no obstant, la pujada del 2023 (3,2 %) és menys intensa que la del 2022 (3,7 %) (vegeu el [gràfic III-6.5](#)).

No obstant això, com s’ha dit, l’estadística experimental de l’INE utilitza com a font

d’informació el model 100 de declaració de l’IRPF. Es pot pensar que només anoten els imports pagats del lloguer en les declaracions les persones que tenen dret a deducció, de manera que la major part dels imports de lloguer queden fora de l’estadística. I és que tot i que no són dades oficials, un dels portals immobiliaris amb més presència a Espanya, Idealista, calcula que des del desembre de 2023 al desembre de 2024 els preus del lloguer a les Balears han augmentat en un 9 %. El preu mitjà de lloguer per metre quadrat el 2024 va ser de 17,9 € (un 23 % superior a la mitjana espanyola), i va superar els 19 els mesos d’estiu. Això vol dir que un

QUADRE III-6.4. ÍNDEX DE PREU DE L'HABITATGE DE LLOGUER, PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2022 I 2023)			
	2022	2023	Var. %
Illes Balears	120,0	123,9	3,2 %
Comunitat Valenciana	118,7	123,0	3,6 %
Catalunya	116,8	119,9	2,6 %
Canàries	116,3	119,5	2,8 %
Castella-la Manxa	115,7	118,8	2,6 %
Total Espanya	115,7	118,7	2,6 %
Andalusia	115,6	118,5	2,6 %
Comunitat de Madrid	115,3	118,2	2,5 %
Regió de Múrcia	114,9	117,7	2,4 %
Aragó	113,6	116,2	2,3 %
La Rioja	107,0	116,0	8,4 %
Cantàbria	112,4	115,1	2,4 %
Galícia	111,7	114,3	2,4 %
Extremadura	111,7	114,1	2,1 %
Castella i Lleó	111,0	113,2	2,0 %
Astúries	109,9	111,9	1,8 %

Font: INE (2025), Estadística experimental. Índex de preus de l'habitatge de lloguer.
Nota: per tractar-se d'una explotació de fonts tributàries, l'àmbit geogràfic el constitueix el territori fiscal comú (és a dir, tot el territori nacional excepte la Comunitat Foral de Navarra i el País Basc)

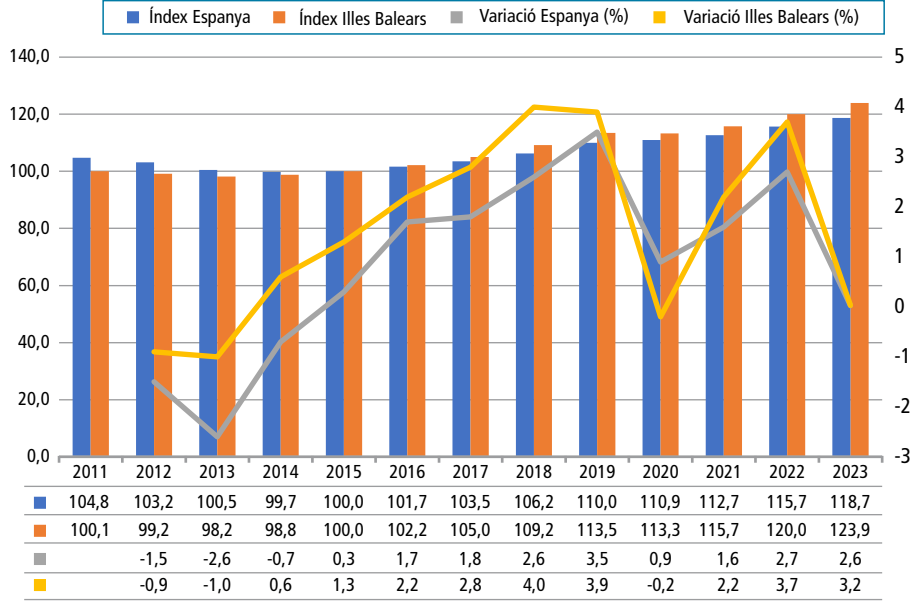
pis de 70 m2 s'oferia a 1.127 € el 2023 i a 1.232 € el 2024. Amb les dades dels preus del lloguer del portal Idealista, el preu mitjà per metre quadrat ha passat a les Balears dels 8,2 €/m2 el desembre de 2015 als 17,6 €/m2 el desembre de 2024, la qual cosa representa un augment del 114,6 %, més del doble, mentre que Espanya ha passat dels 7,4 €/m2 als 13,5 €/m2, amb un augment del 82,4 %. La diferència entre el preu a les Balears i la mitjana de l'Estat el 2024 és del 27,5 % (vegeu el [gràfic III-6.6](#)).

D'altra banda, Palma ha estat una de les capitals amb un augment més pronunciat del preu del lloguer: entre 2015 i 2022, els preus mitjans per metre quadrat van créixer entre un 40 % i un 45 %, de ma-

nera que supera àmpliament la inflació acumulada del període (16 %). Municipis com Eivissa i Calvià també registren increments superiors al 40 %, en consonància amb altres ciutats del litoral mediterrani o insular. Aquestes pujades són especialment preocupants perquè reflecteixen no només l'augment de la demanda, sinó també una rigidesa de l'oferta, incapaç d'absorbir aquest creixement. A això, s'hi afegeix la competència dels usos alternatius de l'habitatge, com el lloguer turístic o de temporada, que redueixen el parc destinat a lloguer residencial².

2. Khametshin, D., López, D., Pérez, I. (2024). El mercado del alquiler de vivienda residencial en España: evolución reciente, determinantes e indicadores de esfuerzo. Banc d'Espanya. Documentos ocasionales. Núm. 2432.

Gràfic III-6.5.
Variació (en %) de l'índex de preus de l'habitatge de lloguer a les Illes Balears i Espanya (2011-2023)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2025), Estadística experimental. Índex de preus de l'habitatge de lloguer.

6.3.

TRANSACCIONS

6.3.1. NOMBRE DE TRANSACCIONS

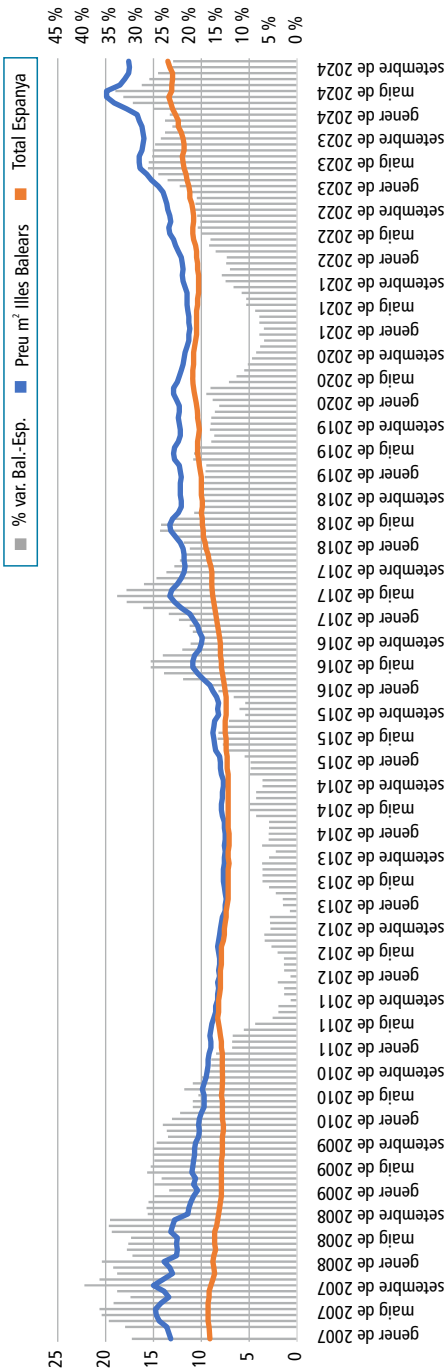
L'any 2024 el nombre de transaccions de compravenda d'habitatges va ser de 15.485, que són 290 més que l'any anterior, cosa que representa un augment de l'1,9 % i s'acosta a les xifres de 2019 (vegeu el [gràfic III-6.7](#)).

El 99,4 % de les transaccions corresponen a habitatges lliures (99,1 % el 2023): 91,3 % d'habitatges lliures de segona mà i 8,2

% d'habitatges lliures nous; i només el 0,6 % de les transaccions són d'habitatges protegits (0,5 % de segona mà i 0,02 %, només 3, d'habitatges protegits nous). Les transaccions d'habitatges protegits han disminuït en un 60 %, dels 140 el 2023 a 88 el 2024 (vegeu el [gràfic III-6.8](#)).

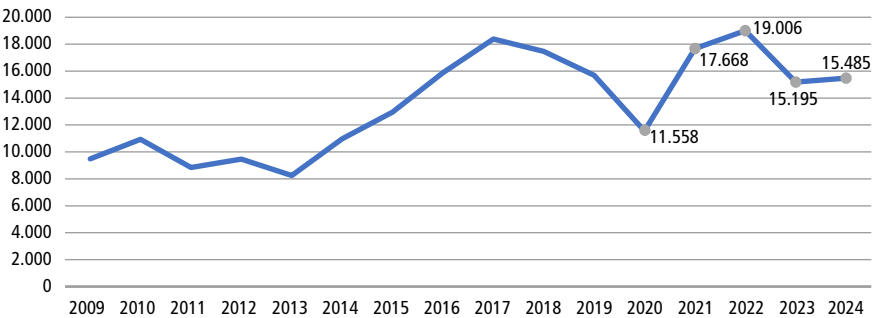
Pel que fa al lloc de residència i nacionalitat dels compradors, les Illes Balears tenen la taxa més elevada de transaccions fetes per no residents a Espanya, del 26 % el 2024 (25 % el 2023). Es tracta, per tant, de segones residències, tot i que aquesta xifra pot augmentar amb persones d'altres comunitats autònomes o residents (vegeu el [quadre III-6.5](#)).

Gràfic III-6.6.
Evolució del preu del m2 de lloguer a les Illes Balears i Espanya i variació en % entre les Balears i Espanya (2007-2024)

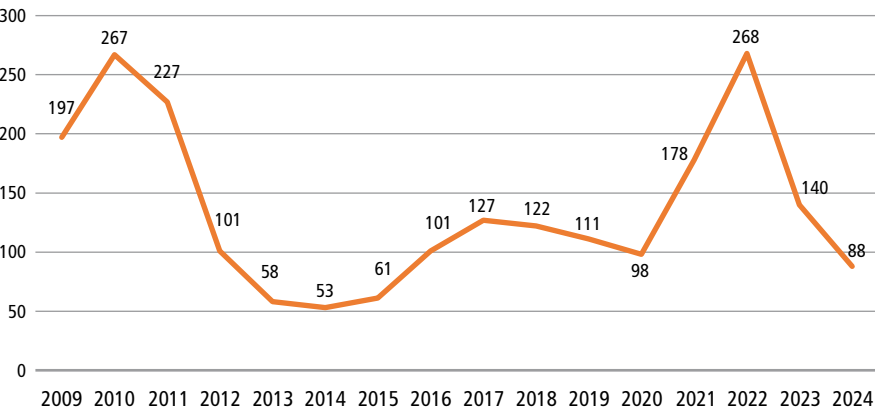
Font: elaboració pròpia a partir de l'informe de preus de lloguer d'Idealista.

Gràfic III-6.7.
Nombre de transaccions immobiliàries d'habitatges a les Illes Balears (2009-2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana (2025), transaccions immobiliàries de compravenda.

Gràfic III-6.8.
Transaccions d'habitatges de protecció oficial (2009-2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana (2025), transaccions immobiliàries de compravenda.

QUADRE III-6.5. TRANSACCIONS SEGONS EL LLOC DE RESIDÈNCIA I NACIONALITAT, PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2024)									
2024									
	Residents a Espanya			No residents a Espanya			No consta		
	Total	Espanyols	Estrangers	Total	Espanyols	Estrangers			
Illes Balears	73,9 %	61,6 %	12,3 %	26,0 %	0,6 %	25,4 %	0,0 %		
Comunitat Valenciana	79,4 %	64,0 %	15,3 %	20,6 %	0,7 %	19,9 %	0,0 %		
Canàries	81,1 %	66,9 %	14,1 %	18,9 %	0,4 %	18,4 %	0,0 %		
Regió de Múrcia	83,7 %	71,7 %	12,0 %	16,2 %	0,5 %	15,7 %	0,1 %		
Andalusia	89,7 %	81,9 %	7,7 %	10,3 %	0,5 %	9,7 %	0,1 %		
Total Espanya	91,5 %	81,3 %	10,1 %	8,4 %	0,6 %	7,8 %	0,1 %		
Catalunya	94,8 %	81,4 %	13,3 %	5,1 %	0,5 %	4,6 %	0,1 %		
Galícia	97,6 %	93,1 %	4,4 %	2,4 %	1,2 %	1,1 %	0,1 %		
Principat d'Astúries	97,7 %	90,1 %	7,5 %	2,3 %	1,0 %	1,2 %	0,0 %		
Comunitat de Madrid	98,0 %	89,1 %	8,8 %	1,9 %	0,5 %	1,4 %	0,1 %		
Cantàbria	98,1 %	93,5 %	4,4 %	1,8 %	1,0 %	0,9 %	0,0 %		
Ceuta i Melilla	98,9 %	94,2 %	4,7 %	1,0 %	0,3 %	0,7 %	0,1 %		
País Basc	99,1 %	94,1 %	4,9 %	0,9 %	0,4 %	0,4 %	0,0 %		
Aragó	99,2 %	88,9 %	10,2 %	0,7 %	0,4 %	0,3 %	0,1 %		
Castella i Lleó	99,3 %	97,7 %	6,3 %	0,7 %	0,4 %	0,3 %	0,0 %		
Comunitat Foral de Navarra	99,3 %	89,9 %	9,3 %	0,7 %	0,3 %	0,3 %	0,0 %		
La Rioja	99,4 %	88,1 %	11,2 %	0,6 %	0,2 %	0,4 %	0,0 %		
Extremadura	99,5 %	95,6 %	3,7 %	0,4 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %		
Castella-la Manxa	99,7 %	90,0 %	9,5 %	0,3 %	0,1 %	0,2 %	0,0 %		

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana (2025), transaccions immobiliàries de compravenda.

6.3.2. IMPORT DE LES TRANSACCIONS

L'any 2022 el valor mitjà de les transaccions de compravenda d'habitatges a les Illes Balears va assolir la xifra rècord de 402.700 euros per habitatge. L'any 2023, per diversos factors com els tipus d'interès alts, va caure un 6 %, fins als 377.973 euros. L'any 2024, el valor mitjà de les transaccions d'habitatge lliure ha escalat fins als 431.740 €, el valor més alt de totes les comunitats autònomes i la pujada més accentuada (+14,2 %). El valor mitjà de les transaccions a Espanya va ser de 193.719 €, de manera que les transaccions a les Balears són, de mitjana, 2,2 vegades més cares que la mitjana espanyola (vegeu el quadre III-6.6).

El preu de l'habitatge a les Illes Balears en relació amb Espanya ha estat històricament més car, però la diferència l'any 2008 era del 28 %, lluny del 123 % del 2024. Si s'analitza la tendència des de llavors, s'observa com és a partir del 2013 i, especialment del 2018, que les corbes prenen formes diferents i, en el cas de les Balears, es dispara (vegeu el gràfic III-6.9).

6.4.

HIPOTEQUES CONSTITUÏDES

L'any 2024 es van signar 13.428 operacions hipotecàries a les Illes Balears, un 7 % més que l'any 2023 (any en què, amb els tipus d'interès disparats, van disminuir en un 19,1 %). L'import total de les operacions va ser de 4.715.008 milers d'euros,

un 12,2 % més que l'any anterior (vegeu el quadre III-6.7).

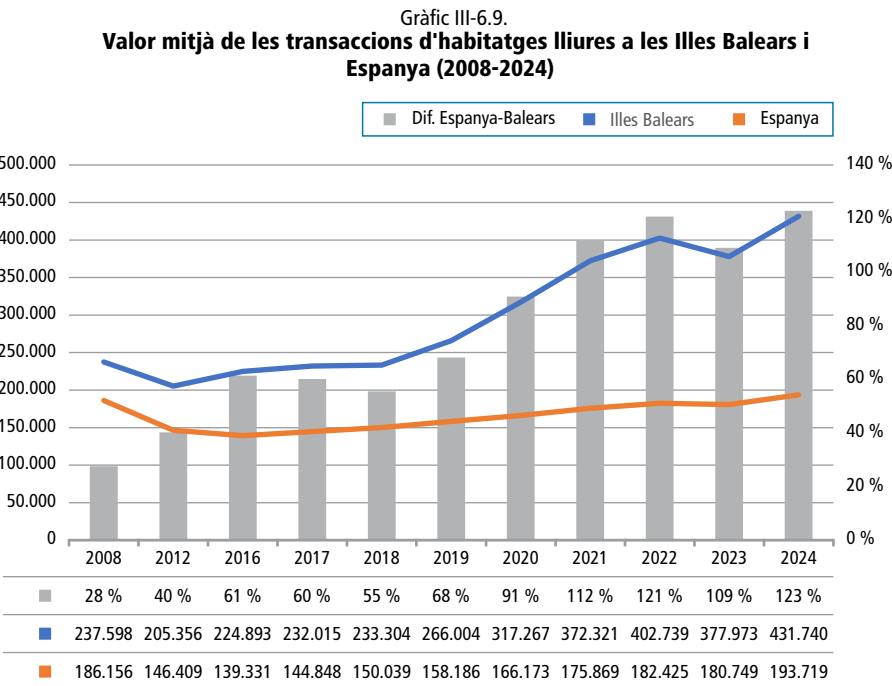
L'any 2024 el preu mitjà de les transaccions de compravenda d'habitatges a les Illes Balears va ser de 431.740,475 euros, mentre que la renda mitjana per llar es va situar en els 23.689 euros. Si es posen en relació les dues variables, calculant quants anys són necessaris per pagar un habitatge si s'hi dedica un 30 % dels ingressos, això resulta que l'esforç de les llars de les Illes Balears és de 60,8 anys, el més elevat de totes les comunitats autònomes, mentre que la mitjana a l'Estat és de 29,7 anys, menys de la meitat (vegeu el gràfic III-6.10)³.

Històricament, l'esforç per accedir a un habitatge de compravenda a les Illes Balears en relació amb la renda ha estat més intens que a la resta d'Espanya. Si es compara l'evolució en anys, s'observa com la diferència en anys per accedir a un habitatge entre les Balears i Espanya s'ha incrementat, de manera especial l'any 2020. Cal tenir en compte que aquell any la renda per llar a les Balears va caure un 10,2 % i el preu de l'habitatge es va incrementar en un 19,3 %, mentre que a Espanya la renda només va caure un 0,1 % i l'habitatge va augmentar un 5 %. En només un any, del 2019 al 2020, la diferència d'esforç per accedir a un habitatge entre les Illes Balears i Espanya es va incrementar des dels 18 als 32 anys (vegeu el gràfic III-5.11).

3. El conjunt de la sèrie històrica per comunitats autònomes es pot consultar al web <https://memoriace-sib.es>, en l'apartat d'accés a les dades.

Quadre III-6.6. Valor mitjà de les transaccions d'habitatge lliure, per comunitats autònomes (2008-2024)												
	2008	2012	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	var. 24-23
Illes Balears	237.598	205.356	224.893	232.015	233.304	266.004	317.267	372.321	402.739	377.973	431.740	14,2 %
Com. de Madrid	268.775	200.297	193.609	212.733	231.712	252.376	265.161	279.180	297.794	301.791	326.134	8,1 %
País Basc	269.917	227.286	202.902	200.293	203.043	213.998	224.848	227.428	232.831	233.126	244.446	4,9 %
Catalunya	236.776	171.986	161.893	169.907	177.902	186.427	198.076	206.367	211.178	210.672	221.591	5,2 %
Espanya	186.156	146.409	139.331	144.848	150.039	158.186	166.173	175.869	182.425	180.749	193.719	7,2 %
Illes Canàries	162.984	126.830	122.509	129.115	140.857	140.794	152.886	161.947	174.582	176.441	189.301	7,3 %
Navarra	200.447	165.966	137.889	145.565	155.322	155.644	159.056	171.009	173.585	183.305	186.606	1,8 %
Andalusia	167.922	132.247	124.071	127.126	129.571	139.243	146.145	162.240	170.539	172.725	184.709	6,9 %
Cantàbria	183.207	150.568	128.318	132.742	131.037	130.331	137.384	144.083	153.117	148.378	169.325	14,1 %
Com. Valenciana	172.905	119.283	107.829	108.056	113.994	119.587	125.547	132.142	140.117	144.554	157.200	8,7 %
Galícia	138.514	123.250	108.095	109.296	113.014	120.413	121.105	122.648	125.634	126.425	136.275	7,8 %
Aragó	176.527	131.490	103.991	103.460	108.997	115.440	126.150	122.567	127.804	124.541	133.335	7,1 %
Astúries	150.865	130.778	104.466	104.902	106.241	104.482	113.893	114.894	116.601	116.796	123.351	5,6 %
La Rioja	179.252	128.002	101.214	98.359	111.857	118.502	112.548	112.693	115.500	114.944	123.349	7,3 %
Reg. de Múrcia	157.116	114.808	94.936	93.303	96.699	99.586	98.892	101.694	108.860	108.945	116.105	6,6 %
Castella i Lleó	150.546	123.538	95.774	97.266	98.817	101.797	106.311	109.166	108.983	106.622	110.811	3,9 %
Castella-la Manxa	156.086	108.859	86.631	85.127	88.062	91.136	94.695	94.871	94.796	95.676	100.139	4,7 %
Extremadura	111.918	102.058	74.861	74.955	78.863	83.778	87.380	93.792	83.321	84.353	86.105	2,1 %

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana (2025), transaccions immobiliàries de compravenda.

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana (2025), transaccions immobiliàries de compravenda.

6.5.

SOBRESFORÇ EN EL PAGAMENT DE L'HABITATGE

L'elevat cost de l'habitatge a les Balears fa que moltes famílies dediquin un sobre-esforç en el pagament del lloguer o la hipoteca. L'Enquesta de condicions de vida inclou, entre les seves dades, la proporció de famílies que dediquen més del 40 % dels seus ingressos en el pagament d'un habitatge. La xifra, en el cas de l'arxipèlag, assoleix el 14,5 % de les llars, i lidera, un

cop més, el rànquing de les comunitats autònomes (vegeu el [gràfic III-5.12](#)).

A més, si s'analitza la tendència al llarg dels anys, s'observa que hi ha hagut períodes en què el sobre-esforç per pagar un habitatge ha arribat a una de cada cinc llars, i que històricament la dada balear ha estat molt per sobre de la mitjana espanyola (vegeu el [gràfic III-5.13](#)).

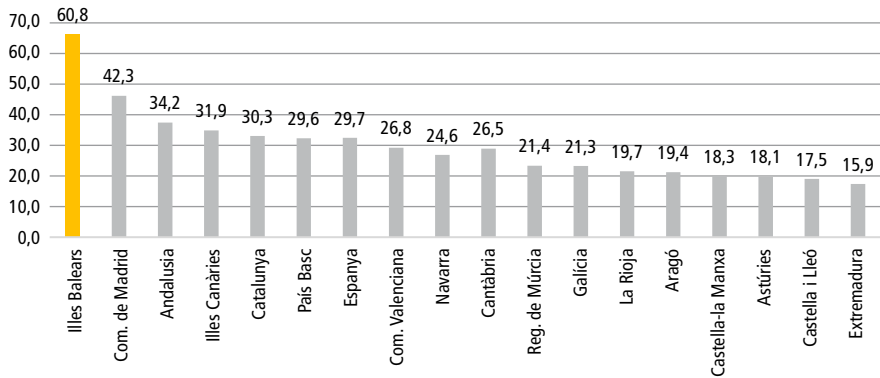
Les dades evidencien que el règim de lloguer es concentra en col·lectius amb més vulnerabilitat social i econòmica, i que el sobre-esforç afecta sobretot aquells que

Quadre III-6.7. Hipoteques constituïdes sobre finques rústiques i urbanes (2011-2024)										
	Illes Balears					Espanya				
	Operacions	Import (en milers d'€)	Import mitjà (en €)	Var. anual operacions (%)	Var. anual import mitjà (%)	Operacions	Import (en milers d'€)	Import mitjà (en €)	Var. anual operacions (%)	Var. anual import (%)
2011	19.325	2.420.050	125.229			651.759	77.957.705	119.611		
2012	14.963	1.795.346	119.986	-22,6 %	-4,2 %	456.765	51.743.706	113.283	-29,9 %	-5,3 %
2013	10.207	1.365.968	133.827	-31,8 %	11,5 %	326.978	37.484.012	114.638	-28,4 %	1,2 %
2014	9.786	1.489.345	152.191	-4,1 %	13,7 %	315.535	41.097.804	130.248	-3,5 %	13,6 %
2015	12.748	2.181.378	171.115	30,3 %	12,4 %	371.981	48.936.163	131.556	17,9 %	1,0 %
2016	13.907	2.459.346	176.842	9,1 %	3,3 %	400.873	53.610.362	133.734	7,8 %	1,7 %
2017	14.743	2.854.902	193.645	6,0 %	9,5 %	432.952	61.264.688	141.505	8,0 %	5,8 %
2018	14.766	3.346.916	226.664	0,2 %	17,1 %	481.848	69.483.231	144.202	11,3 %	1,9 %
2019	13.812	3.053.905	221.105	-6,5 %	-2,5 %	497.720	73.716.908	148.109	3,3 %	2,7 %
2020	14.899	3.028.760	203.286	7,9 %	-8,1 %	466.580	70.054.869	150.145	-6,3 %	1,4 %
2021	13.013	3.241.659	249.109	-12,7 %	22,5 %	558.210	82.541.078	147.867	19,6 %	-1,5 %
2022	15.571	4.091.085	262.737	19,7 %	5,5 %	608.656	96.350.118	158.300	9,0 %	7,1 %
2023	12.545	3.925.514	312.915	-19,4 %	19,1 %	496.528	82.288.187	165.727	-18,4 %	4,7 %
2024	13.428	4.715.008	351.133	7,0 %	12,2 %	544.721	91.352.652	167.705	9,7 %	1,2 %

Font: INE (2025), Estadística d'hipoteques.

Gràfic III-6.10.

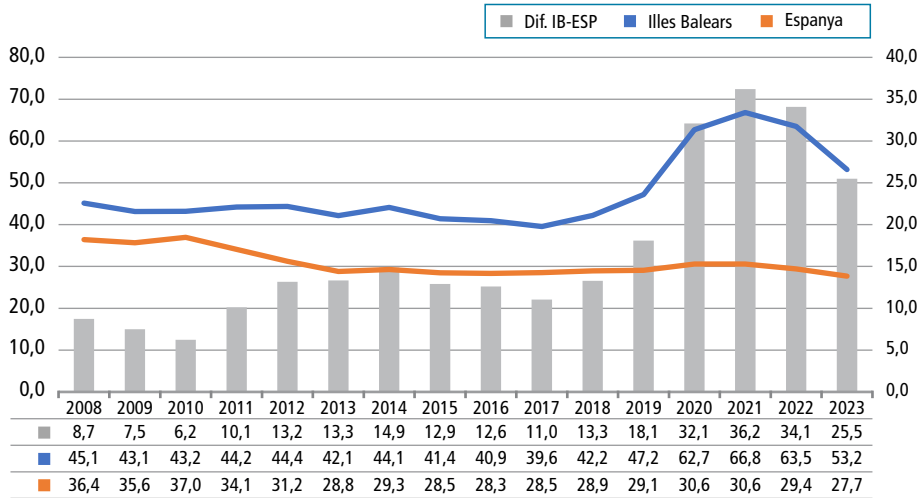
Esforç de les llars, en anys, per accedir a un habitatge de compravenda si es destina el 30 % de la renda, per comunitats autònomes (2024)

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana (2024), transaccions immobiliàries de compravenda, i INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

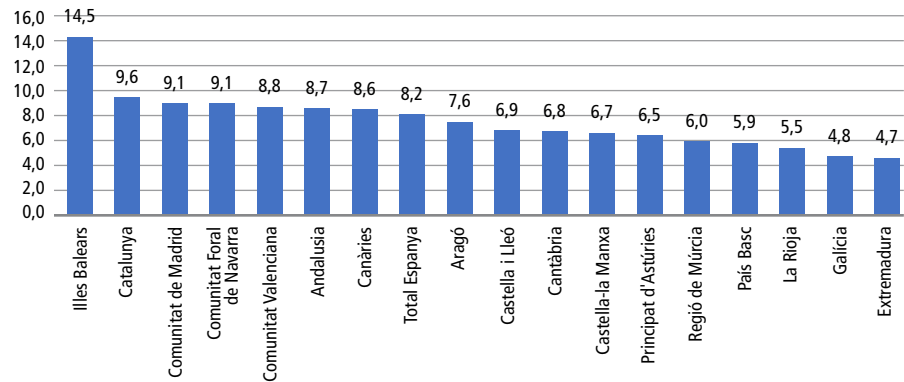
Gràfic III-6.11.

Esforç de les llars, en anys, per accedir a un habitatge de compravenda si es destina el 30 % de la renda, per a les Illes Balears i Espanya, i diferència entre tots dos (2008-2024)

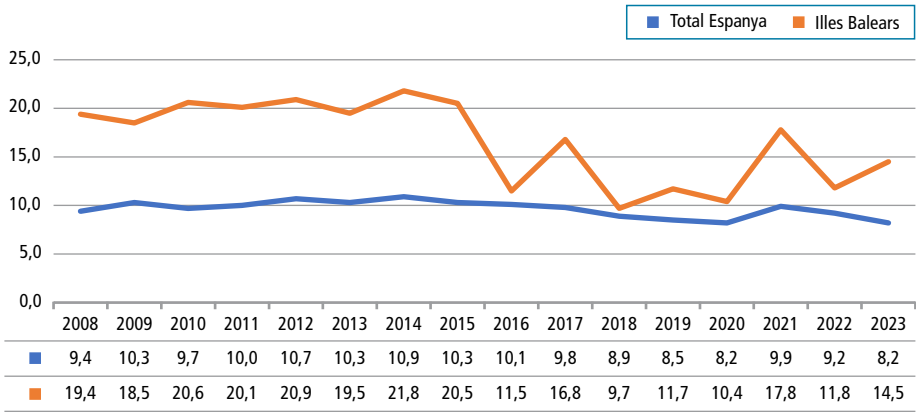
Font: elaboració pròpia a partir de dades del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana (2024), transaccions immobiliàries de compravenda, i INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

Gràfic III-6.12.
Població amb despesa elevada en habitatge, per comunitats autònomes (2023)

Font: INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

Gràfic III-6.13 .
Evolució de la població amb despesa elevada en habitatge a les Illes Balears i Espanya (2008-2023)

Font: INE (2024), Enquesta de condicions de vida.

acumulen factors de risc: joves, famílies monoparentals, migrants i persones amb feines inestables.

El 56,6 % de les llars joves viuen en règim de lloguer i un 35,2 % pateix una situació de sobre esforç residencial. Això indica que una gran part dels i les joves no tenen accés a la propietat i, a més, destinen una part molt elevada dels seus ingressos a pagar el lloguer. Aquesta situació pot tenir conseqüències greus sobre l'emancipació, l'estabilitat econòmica i les perspectives de futur d'aquest col·lectiu⁴.

Amb un 38,1 % vivint de lloguer i un 41,3 % en situació de sobre esforç, les famílies monoparentals (majoritàriament encapçalades per dones) són un dels grups amb una càrrega econòmica més elevada en relació amb l'habitatge. El sobre esforç gairebé arriba a la meitat d'aquestes llars, fet que reflecteix una alta vulnerabilitat estructural, sovint vinculada a la precarietat laboral i la manca de xarxa de suport⁵.

El 61,3 % de les llars de migrants europeus viuen de lloguer, amb un 37,8 % en situació de sobre esforç. Tot i que tenen un percentatge d'accés al lloguer molt alt, les dades apunten a dificultats significatives per sostenir econòmicament aquests habitatges, possiblement per la temporalitat o inestabilitat laboral associada a aquest col·lectiu.

Els migrants de fora de la UE són el grup amb les xifres més alarmants: un 71,6 % viu de lloguer i un 42,5 % pateix sobre esforç. Són les llars amb més probabilitat de viure en règim de lloguer i amb més càrrega econòmica associada.

Pel que fa a les persones amb treballs temporals, el 45,7 % viu de lloguer, i exactament el mateix percentatge es troba en situació de sobre esforç (45,7 %). Aquesta correlació directa reflecteix clarament que la temporalitat laboral incideix negativament en l'estabilitat residencial.

6.6.

EXCLUSIÓ RESIDENCIAL: PERSONES SENSE LLAR, DESNONAMENTS I OCUPACIONS

Per segon any a la memòria del CES, s'incorporen dades sobre persones sense sostre i desnonaments i, per primer cop, d'ocupacions, per oferir una visió més completa de les formes més severes d'exclusió residencial. Tant la federació d'entitats nacionals que treballen amb les persones sense llar a Europa (FEANTSA) com l'Observatori Europeu del Sensellarisme (EOH) conceptualitzen l'exclusió residencial com un continuïum de situacions d'exclusió d'un habitatge adequat. Cal tenir en compte que la tipologia ETHOS considera exclusió residencial les persones sense sostre, les que no tenen habitatge i es troben, per exemple, en refugis o allotjaments temporals, o habitatges insegurs, entre els quals s'inclou viure en un habitatge sense títol legal o amb una ordre de

4. Carbó, S. (coord.) (2024). *Mercado inmobiliario y política de la vivienda en España*. Funcas. Estudios de la Fundación. Serie Economía y Sociedad.

5. EAPN (2024). *El estado de la pobreza. Seguimiento de los indicadores de la Agenda UE 2030*. 2015-2022. Vivienda y pobreza.

desnonament i habitatge inadequat, com xaboles o habitatges massificats. No obstant això, és difícil disposar de dades sobre totes aquestes formes d'exclusió residencial, a causa que no hi ha estadístiques oficials⁶.

L'INE va elaborar els anys 2005, 2012 i 2022 l'Enquesta a persones sense llar, les quals ofereixen informació sobre les condicions de vida de les persones sense llar de 18 anys o més que han estat usuàries dels centres assistencials d'allotjament i restauració ubicats en municipis de 20.000 habitants. Segons aquesta font, l'any 2022 hi havia a les Balears 535 persones sense llar que van fer ús de centres assistencials, la qual cosa equival al 0,044 % de la població, la mateixa proporció que l'any 2012 (vegeu el **quadre III-6.8**).

L'any 2014, i arran dels desnonaments que es van produir amb la crisi immobiliària del 2008, el Poder Judicial va començar a publicar les estadístiques sobre execucions hipotecàries. Des de llavors, les dades mostren un descens marcat del nombre d'execucions, amb certs repunts a les Balears els anys 2022 i 2024 (vegeu el **gràfic III-5.14**). Del total d'execucions hipotecàries el 2024 (378), un 52 % fa referència a habitatges en finques urbanes; un 40 %, a altres finques urbanes, un 7 %, a finques rústiques, i un 1 %, a solars urbans.

En referència a l'estudi dels desnonaments a la ciutat de Palma, cal destacar un article centrat en aquesta problemàtica que va ser guardonat amb el premi Luz Marina García Herrera al millor article publicat entre els anys 2022 i 2023⁷. Entre els seus resultats, s'assenyala que les execucions hipotecàries van caure després de 2015, i van passar de 400 anuals a prop de 50 a finals del període. Paral·lelament, es va produir una bombolla de lloguers que va portar, entre 2013 i 2020, a una mitjana de 800 desnonaments per lloguer anuals, que va representar el 77 % dels desnonaments. Pel que fa a la distribució geogràfica, els desnonaments per lloguer es concentren actualment als barris de classe molt baixa, especialment Son Gotleu, Pere Garau i zones de l'eix oriental. Les execucions hipotecàries es concentren també a zones empobrides, amb presència important de migració del sud global (Amèrica Llatina, Àfrica, Àsia...).

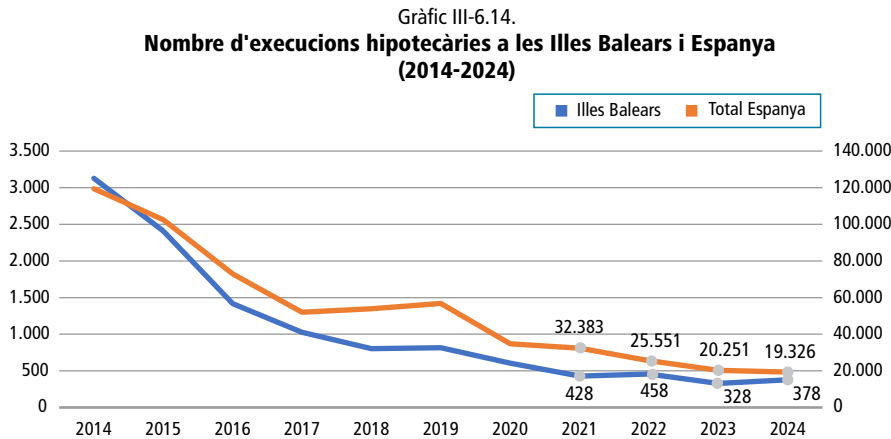
El problema del preu a l'habitatge també ha produït un augment de les ocupacions que han passat de 232 el 2023 a 345 el 2024, cosa que representa 0,52 casos per cada 1.000 habitatges (vegeu el **quadre III-6.9**).

6. Per a una anàlisi exhaustiva de l'exclusió residencial a les Illes Balears, vegeu: Nadal, I. i Abril, D. (coord.). *Habitatge i exclusió residencial a les Illes Balears. Polítiques mercantilitzadores, vulnerabilitat, respostes i resistències*. Observatori Social de les Illes Balears (OSIB), Universitat de les Illes Balears. Disponible a: https://osib.uib.cat/digitalAssets/739/739946_habitatge-i-exclusia-residencial-a-les-illes-balears_osib.pdf.

7. Vives Miró, S., Rulan, O., Artigues, A., Navarro Zurriaga, V. (2023). *Gentrificaciones financiarizadas, gentrificaciones de quinta oleada. Relaciones desahucios-clase en Palma (Mallorca-Islas Baleares)*. Scripta Nova: Revista electrónica de geografía y ciencias sociales, Vol. 27, núm. 2.

QUADRE III-6.8. PERSONES SENSE LLAR A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (2005, 2012 I 2022)						
	2005			2012		
	Persones sense llar	Població	Persones sense llar cada 1.000 habitants	Persones sense llar	Població	Persones sense llar cada 1.000 habitants
Illes Balears	511	970.288	0,53	486	1.105.131	0,44
Espanya	21.900	44.009.969	0,50	22.938	46.712.650	0,49
continua						
	2022					
	Persones sense llar	Població	Persones sense llar cada 1.000 habitants			
Illes Balears	535	1.209.906	0,44			
Espanya	28.552	48.085.361	0,59			

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2005, 2012 i 2022), Enquesta a les persones sense llar i xifres del padró.

Font: Poder Judicial (2025), Estadística d'execucions hipotecàries.

QUADRE III-6.9. FETS ESCLARITS PER VIOLACIÓ DE DOMICILI / USURPACIÓ D'IMMOBLES, I FETS PER CADA 1.000 HABITATGES A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (2010-2024)						
	Espanya	Parc d'habitatges	Fets per cada 1.000 habitatges	Illes Balears	Parc d'habitatges	Fets per cada 1.000 habitatges
2010	1.793	25.106.251	0,07	29	585.687	0,05
2011	2.553	25.249.053	0,10	50	587.234	0,09
2012	3.842	25.625.078	0,15	77	602.777	0,13
2013	5.294	25.679.195	0,21	115	604.401	0,19
2014	6.743	25.725.524	0,26	134	605.655	0,22
2015	6.973	25.770.646	0,27	120	607.161	0,20
2016	7.063	26.136.183	0,27	120	625.245	0,19
2017	7.627	26.175.034	0,29	144	627.116	0,23
2018	8.707	26.220.373	0,33	139	628.885	0,22
2019	10.239	26.269.974	0,39	147	632.115	0,23
2020	10.988	26.623.708	0,41	188	652.123	0,29
2021	12.558	26.719.905	0,47	293	655.054	0,45
2022	12.271	26.811.833	0,46	257	658.589	0,39
2023	11.426	26.902.443	0,42	232	661.447	0,35
2024*	12.263	26.902.443	0,46	345	661.447	0,52

Font: elaboració pròpia a partir de l'Estimació del parc d'habitatges (2023), del Ministeri de Transports i Mobilitat Sostenible i de Violació de domicili i usurpació d'immobles (2024) del Ministeri d'Interior.

Nota: a falta de l'estimació del parc d'habitatges de 2024, es computa la dada de 2023.

7

JUSTÍCIA

7.1.

INTRODUCCIÓ

La situació de la justícia a les nostres illes és crítica. Conflueixen unes dinàmiques que arrossegam des de fa anys, que s'agregen amb el temps i dificulten poder donar un servei adequat a la ciutadania. Les podem concretar en tres aspectes: manca d'edificis adequats, manca de personal i formació i saturació dels jutjats.

7.2.

SITUACIÓ DELS EDIFICIS

Patim una manca d'espai; a més, hi ha molta disgregació de seus i moltes són antiquades. La capacitat dels edificis judicials, en general, està esgotada.

A l'illa de Menorca, els partits judicials de Maó (quatre jutjats) i de Ciutadella (tres jutjats) tenen dues seus cada un i presenten deficiències. Per a Ciutadella, hi ha previsió d'un edifici judicial nou. Ja es va comprar el solar i es va fer el projecte, però les obres no comencen, encara que hi ha l'esperança que en un termini de dos o tres anys aquest nou edifici sigui una realitat.

Eivissa té un edifici nou que conviu amb un d'antic, a l'espera d'acabar la segona fase del nou i reunir tots els jutjats en una única seu. La nova construcció no està exempta de problemes que dificulten fer-hi feina.

Mallorca compta amb tres partits judicials. A Manacor, fa més de deu anys que es va comprar un solar per construir-hi un edifici nou. Tanmateix, la primera licitació per iniciar les obres ha quedat deserta. Mentrestant, els vuit jutjats es distribueixen en tres edificis, cada un amb problemàtiques pròpies. El partit judicial d'Inca té dos edificis que són propietat del Ministeri de Justícia. El més antic necessita obres de reparació. Palma ha esgotat la seva capacitat, no hi caben més jutjats unipersonals, hi ha dificultats per poder tenir una sala prou gran per fer macrojudicis. El Palau de Justícia no té una distribució adequada ni sales grans per a l'activitat de l'Audiència Provincial, principalment les seccions penals. S'està pendent des de fa quasi tres anys de la compra d'un solar per part del Ministeri de Justícia per poder construir-hi un nou edifici judicial. Tanmateix, en el moment de redactar aquesta memòria, ha publicat una nota de premsa en què donava a conèixer que ja és una realitat. Per tant, per fi un primer pas per dotar adequadament el partit judicial de Palma de la infraestructura necessària.

El fet és que s'han fet inversions, qualques molt necessàries i importants, però no

sempre incideixen en allò que creiem que és el més necessari i no es fan amb la rapidesa i diligència desitjables, i no es poden crear els jutjats necessaris perquè no queda espai als edificis que hi ha.

7.3.

PERSONAL DE L'ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

Un altre factor determinant en la mala situació de la justícia a les illes és la manca de personal. Amb l'alt cost del nivell de vida, les illes no són un destí a triar. A més, no som terra d'opositors; per tant, el nivell d'interinatge ha pujat any rere any. Actualment, al voltant del 60 % del funcionariat és personal interí. Hi ha una borsa, però és habitual que sigui insuficient i s'hagi d'acudir al SOIB; en conseqüència, el nivell de preparació i coneixement no sempre és adequat per a la feina a desenvolupar. Aquesta situació es pot traslladar als cossos de lletrats de l'Administració de justícia i a la magistratura, on de cada vegada hi ha més vacants.

En aquests cossos també hi ha borses d'interins o substituïts que solen fer feina quasi tot l'any.

A la situació exposada, s'hi afegeix una dinàmica que no passava i cada cop es veu més: les jubilacions voluntàries i anticipades. Aquest fenomen reflecteix un creixent desànim i cansament entre el personal veterà de justícia.

7.4.

SATURACIÓ DELS JUTJATS

Finalment, l'altre factor decisiu, i és el que fa que els altres dos s'hagin convertit en problemàtics, és l'excessiva judicialització que es viu des de fa uns anys. Si fa uns anys Andalusia, les Illes Canàries i Catalunya tenien una taxa de litigiositat més alta, l'any 2024 som la segona comunitat amb més litigis de l'Estat, només per darrere de les Illes Canàries. Ens cal 42 jutjats més a les illes.

Ens moviem amb unes dades de creixement moderat, així l'any 2018 entraren un total de 153.430 assumptes a les Illes Balears, i l'any 2019, 161.167. La pandèmia va ser un punt d'inflexió i la dinàmica es va veure trencada amb la COVID-19 i el tancament de l'activitat judicial. L'any 2020 va baixar en uns 25.000 plets, fins als 139.182, i no va ser fins al 2022 que es reprengueren —i superaren lleugerament— els nivells de 2019, amb 168.171 assumptes. Des de llavors, estam en constant creixuda, fins a sobrepassar els 200.000 assumptes registrats el 2024 (vegeu el [quadre III.7.1](#)).

Si bé cada any també es resolen més expedients, el ritme de resolució no iguala el de les entrades. Així, acabam el 2024 amb 111.072 assumptes pendents als jutjats i tribunals balears, un 40 % més que l'any 2018. En aquest resultat contribueixen de forma directa l'entrada més gran, però també la problemàtica de la manca de personal i la falta de formació suficient en alguns casos.

QUADRE III-7.1. ASSUMPTE REGISTRAT PER ORDRES JURISDICCIONALS (2020-2024)						
	2020	var. %	2021	var. %	2022	var. %
Civil	59.765,0	-9,5%	66.722,0	11,6%	72.922,0	9,3%
Penal	68.790,0	-18,2%	74.893,0	8,9%	83.458,0	11,4%
Contenciós admti	3.254,0	4,7%	4.198,0	29,0%	4.679,0	11,5%
Social	7.373,0	-7,2%	8.169,0	10,8%	7.112,0	-12,9%
Total	139.182,0	-13,6%	153.982,0	10,6%	168.171,0	9,2%

continua

	2023	var. %	2024	var. %
Civil	77.023,0	5,6%	88.332,0	14,7%
Penal	99.088,0	18,7%	97.975,0	-1,1%
Contenciós admti	4.810,0	2,8%	4.559,0	-5,2%
Social	7.944,0	11,7%	9.137,0	15,0%
Total	188.865,0	12,3%	200.003,0	5,9%

Font: memòria anual del TSJIB.

És significatiu observar on es produeixen els canvis més grans, que es tradueixen en pujades en l’entrada d’assumpes, que es concentren principalment en les jurisdiccions civil i penal. Si bé aquesta darrera és molt més àgil, per la naturalesa de la matèria i del procediment —fet que permet augmentar la resolució dels casos—, s’està arribant al límit de la seva capacitat. Es va consolidant la tendència en l’increment de delictes de naturalesa sexual (vegeu el quadre III.7.2).

S’ha de dir que l’entrada del tercer jutjat de violència sobre la dona l’any 2023 ja permet veure els seus efectes: encara que s’ha incrementat l’entrada d’assumpes, s’ha augmentat la resolució i ha disminuït la càrrega dels jutjats. Ara bé, entra tanta feina que dona per a un quart jutjat (vegeu els quadres III 7.3 i 7.4).

A la jurisdicció civil és on s’ha produït el canvi més gran, tant per l’augment continuat dels casos com per la seva naturalesa. Cap a l’any 2015 van començar a guanyar

pes les reclamacions de consumidors, amb un punt àlgid quan un jutjat de primera instància va assumir en exclusiva el coneixement de condicions generals incloses en contractes de finançament amb garanties reals immobiliàries en les quals el prestatarí sigui una persona física. Les demanades d’aquesta tipologia han contribuït a qüestionar tota mena de contractes en què intervenen consumidors, principalment de tipus bancaris i crèdits al consum. Des de setembre de 2022, els jutjats civils també gestionen les reclamacions de transport aeri, principalment retards. A partir de l’any 2023, l’increment és desmesurat, especialment perquè paral·lelament no s’ha incrementat el nombre de mitjans. Es calcula que serien necessaris setze jutjats més de primera instància per treballar en condicions de normalitat.

La situació de la jurisdicció social i la contenciosa administrativa és semblant a la de la jurisdicció penal. En l’àmbit laboral, hi va haver certa estabilització entre els anys 2020 i 2022, però durant el 2023 —i

Quadre III. 7.2. Assumptes per Jurisdiccions i Estat (2024)				
	Pendants inici	Registrats	Resultats	Pendants final
Jurisdicció civil				
Jutjats de 1a instància	49.293	69.531	63.317	54.459
Jutjats mercantils	2.260	2.268	1.784	2.580
Jutjats de violència contra la dona	642	918	841	722
Jutjats de família	1.881	7.196	6.937	2.145
Jutjats de 1a inst. i instr.	3.073	5.098	3.798	4.361
A. P. seccions civils	2.632	3.312	3.271	2.739
TSJ sala civil i penal	6	9	11	4
Total	59.787	88.332	79.959	67.010
Jurisdicció penal				
Jutjats d'instrucció	19.220	69.835	69.824	20.495
Jutjats de 1a inst. i instr.	1.438	3.750	3.548	1.721
Jutjats de violència contra la dona	2.309	9.761	9.880	2.158
Jutjats de menors	633	709	707	600
J. vigilància penitenciària	863	4.699	4.796	934
Jutjats penals	1.810	5.284	5.421	1.989
J. penal d'executòries				
A. P. seccions penals	785	3.845	3.650	950
TSJ sala civil i penal	3	92	92	4
Total	27.061	97.975	97.918	28.851

continua

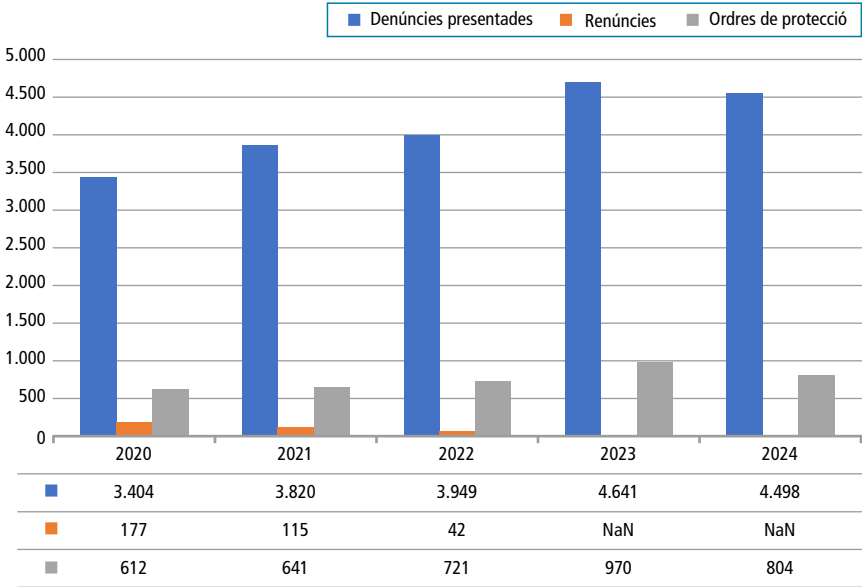
	Pendants inici	Registrats	Resultats	Pendants final
Jurisdicció contenciosa administrativa				
Jutjats contenciosos admtius.	4.629	2.973	3.017	4.611
TSJ sala contenciosa admtiva.	2.595	1.586	1.738	2.443
Total	7.224	4.559	4.755	7.054
Jurisdicció social				
Jutjats socials	6.948	8.469	7.223	7.970
TSJ sala social	215	668	694	187
Total	7.163	9.137	7.917	8.157
TOTAL	101.235	200.003	190.549	111.072

Font: memòria anual del TSJIB.

QUADRE III-7.3. ASSUMPTES ALS JUTJATS DE VIOLÈNCIA SOBRE LA DONA (2020-2024)									
	2020	% +/-	2021	% +/-	2022	% +/-	2023	% +/-	2024
Assumpes civils	Pendants a l'inici	410	49,09 %	455	10,98 %	163	-64,18 %	185	13,50 %
	Ingressats	701	-4,88 %	507	-27,67 %	407	-19,72 %	478	17,44 %
	Resultats	653	3,32 %	507	-22,36 %	385	-24,06 %	398	3,38 %
	Pendants al final	455	10,98 %	297	-34,73 %	185	-37,71 %	265	43,24 %
Assumpes penals	Pendants a l'inici	1.795	25,00 %	2.208	23,01 %	1.270	-42,48 %	1.167	-8,11 %
	Ingressats	7.315	-14,65 %	6.686	-8,60 %	4.897	-26,76 %	5.719	16,79 %
	Resultats	6.907	-16,58 %	6.588	-4,62 %	4.371	-33,65 %	5.479	25,35 %
	Pendants al final	2.208	23,01 %	862	-60,96 %	1.167	-35,38 %	1.407	20,57 %

Font: memòria anual del TSJIB.

Gràfic III-7.1.
Denúncies, renúncies i ordres de protecció als jutjats de violència sobre la dona (2020-2024)

Font: memòria anual del TSJIB (*l'any 2023-2024 no s'ha recollit aquesta dada).

especialment el 2024— s’ha produït una pujada significativa. La jurisdicció contenciosa arrossega un problema de col·lapse per l’elevada entrada i la complexitat dels assumptes. Des de fa uns dos anys, hi ha dos jutges per jutjat, cosa que ha permès duplicar la capacitat resolutiva, i aquest 31 de desembre ha entrat en funcionament el quart jutjat. Es comença a millorar el romanent de casos de cada jutjat, però la xifra continua sent molt elevada.

En definitiva, les tendències que hem comentat es van consolidant a cada jurisdicció, amb un augment notable de la càrrega i sense més mitjans. L’esperança es

troba en la Llei orgànica 1/2025, de mesures en matèria d’eficiència del Servei Públic de Justícia, que suposa una reestructuració absoluta de l’Administració de justícia, amb la desaparició dels jutjats unipersonals tal com els coneixem actualment, que es veuran substituïts pels tribunals d’instància i les noves oficines judicials. En cas que s’apliqui, serà una revolució orientada cap a una organització més eficient i que aposta per l’especialització, l’homogeneïtat i la capacitat organitzativa. Es pretén donar un servei de qualitat al ciutadà i avançar, per fi, cap a una administració de justícia pròpia del segle XXI.

8

CULTURA

8.1.

INTRODUCCIÓ

L'anàlisi del desenvolupament de la cultura a les Illes Balears durant el 2024 només es pot fer de manera exhaustiva si es compta amb estadístiques desglossades de tots els seus sectors, com també del comportament de la ciutadania en relació amb el consum cultural, a banda de la valoració qualitativa dels projectes. En canvi, moltes d'aquestes dades no es recullen a les Illes Balears, sols algunes parcials que es detallaran en aquest text.

Per dur a terme aquesta síntesi, per tant, ens hem de remetre, d'una banda, a les poques dades disponibles i, de l'altra, a la crònica dels projectes destacats que s'han programat, que ha de passar per una selecció inevitable. Utilitzarem les fonts d'hemeroteca, com també el rànquing de projectes que han estat objecte d'atenció per part dels professionals de la cultura de les Balears i de tot l'Estat, segons l'enquesta anual que du a terme la Fundació Contemporànea, que dona lloc a l'informe *Observatorio de la cultura*¹.

Una conclusió que es pot avançar és que durant el 2024 s'han dut a terme projectes

artístics rellevants i, en canvi, es pot comprovar que aquests no han tengut com a repercussió una ampliació significativa de l'estructura existent a les diferents institucions, tant en l'àmbit públic com en el privat. El fet que molts dels projectes rellevants es desenvolupin a través de subvencions i col·laboracions puntuals —i no des de les institucions de referència, com ara els museus, que continuen sent els grans oblidats— no contribueix a reforçar les línies de treball de les institucions culturals ni a consolidar i ampliar plantilles. En conseqüència, tampoc ha canviat la precarietat que sovint es dona en les professions de la cultura, on encara predomina l'emergència i la multifunció. Aquest és un fet que durant anys va analitzar l'anterior redactora d'aquest capítol de cultura, Berta Sureda, qui malauradament ens ha deixat aquest 2024.² Ella es preocupà de denunciar i analitzar aquesta situació amb dades, en considerar que posar fi la precarietat dels treballadors és una de les palanques de canvi que necessita activar el món de la cultura a les Illes Balears: el foment de la professionalització com a base per fer possible una programació estable de qualitat.

Durant anys consecutius, s'ha anat analitzant en aquest text la manca d'una aposta

1. Disponible a: <https://www.lafabrica.com/observatorio-de-la-cultura/>.

2. Vegeu https://www.ara.cat/cultura/mor-berta-sureda-excomissionada-cultura-barcelona-gran-defensora-dels-creadors-base_1_5065034.html.

per la cultura com a sector estratègic, un fet que impedeix que el sector cultural faci el salt que necessita per a la seva professionalització i que, en conseqüència, els projectes i les institucions de les Balears passin a ser tingudes en compte com a referents del país.

És significativa la dada abans destacada del percentatge del PIB invertit en cultura. En comparació amb Catalunya o el País Basc, el de les Illes Balears és molt inferior, i sols aquest fet ja explica la posició que ocupen els projectes de les Balears en els rànquings qualitius estatals.

Per altra banda, any rere any es confirma que la cultura interessa a la ciutadania. La despesa de les llars en cultura es manté alta, encara que enceta una deriva perillosa: es prefereixen els mitjans digitals personals per damunt de l'assistència a espectacles o de la compra de llibres.

A més, continuam sense disposar de dades culturals exhaustives i estables, un fet que és imprescindible per a la planificació estratègica des de les institucions.

8.2.

PROJECTES DESTACATS DE L'ANY

Com s'ha avançat, la Fundación Contemporánea elabora cada any el seu informe anual *Lo mejor de la cultura* a partir de l'enquesta realitzada a més de mil professionals del sector a tot l'Estat. És precisament aquesta metodologia, la interpel·lació als professionals del sector —i el fet que sigui un dels pocs treballs

d'anàlisi qualitativa a tot l'Estat—, el que li atorga un interès especial, tot i que el punt desitjable seria comptar amb altres instruments estables i independents que en completessin la visió.

Si prenem aquest treball com una de les fonts, podem mesurar la situació de les Illes Balears en comparació amb les altres comunitats. En qualitat i innovació de l'oferta cultural, els professionals de tot l'Estat destaquen la feina desenvolupada a les comunitats de Madrid, Catalunya i el País Basc, seguides d'Andalusia i la Comunitat Valenciana. A més distància, també de Galícia, Navarra, Astúries i Cantàbria. Les Illes Balears ocupen l'onzena posició, igual que l'any anterior, cosa que constata que no és percebuda com una comunitat destacada en aquests valors.

En el rànquing de ciutats que recull el mateix estudi, els professionals destaquen l'activitat generada a Madrid, Barcelona, Bilbao, Màlaga i València. Palma apareix en 15a posició, la mateixa que l'any anterior, sense recuperar, per tant, la 12a que havia obtingut el 2022. A més, no hi apareix cap altre territori de les Balears a la llista, mentre que als anys anteriors hi havia figurat Menorca, per l'impacte inicial que tingué la galeria Hauser & Wirth.

En el llistat estatal de les millors institucions i esdeveniments culturals, les Balears sols hi apareix en dos casos: dins el genèric **CaixaFòrum**, dedicat als diferents centres de tot l'Estat, que inclouria el de Palma, i el **Museu Es Baluard** al lloc número 70, l'any en què ha celebrat el 20è aniversari de la seva obertura. Cal recordar que dos anys abans, el 2022, hi figuraven dos pro-

jectes balears més: la galeria **Hauser & Wirth** i el festival **Atlàntida Film**.

A l'apartat «Imprescindibles» de tot l'Estat, de les Illes hi apareix tan sols **CaixaFòrum** com un dels centres culturals destacats. No s'hi inclou cap museu o centre d'art, ni tampoc cap projecte als subapartats de teatres imprescindibles, festivals de teatre, festivals de música, festivals de cine, d'art, ni de literatura i pensament. El mateix succeeix a l'apartat «Novetats culturals de l'any», en desaparèixer el **Centre Internacional de Fotografia Toni Catany**, que hi constava l'any anterior.

A l'apartat «Insígnies culturals», en què es tria una iniciativa destacada de cada comunitat autònoma, apareix **Es Baluard** com a projecte cultural més rellevant, que substitueix el **Teatre Principal** de Palma.

A la secció «El millor de la cultura digital de l'any», relacionats amb les Balears hi figuren, en primera i segona posició, **Filmin** i **CaixaFòrum+**, i en el lloc 51, l'**Atlàntida Film Fest**. Als projectes culturals destacats en el món rural, repeteix, com l'any anterior, l'**EiMa Festival**, a Maria de la Salut, i apareix per primera vegada **Coster, Art i Natura**, de Pollença. A l'àmbit dedicat al compromís social i desenvolupament sostenible, se citen la **Fundació "la Caixa"** i **Apropa Cultura** per la feina desenvolupada a Catalunya i «altres territoris».

Pel que fa a l'àmbit del patrimoni cultural, s'hi destaquen cinc visites patrimonials de qualitat, que en el cas de les Balears són, per ordre: la **catedral de Palma**, **Menorca Talaiòtica**, **Dalt Vila** d'Eivissa, la **Llonja** de Palma i el **castell de Bellver**.

Quan es passa a avaluar la realitat cultural en el marc de la comunitat autònoma (vegeu el **quadre III-8.1**), com a resultat dels criteris dels professionals de les Balears, hi figura com a *insígnia cultural* el **Museu Es Baluard**; i a continuació, per ordre: la **Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca**, el **Teatre Principal**, l'**Atlàntida Film Fest**, la **Fira de Teatre Infantil i Juvenil de les Illes Balears (FIET)**, el **Teatre i Auditori de Manacor**, la **Nit de l'Art**, **CaixaFòrum**, el **Casal Solleric** i la **Fundació ACA** de Búger. Desapareixen dels destacats, respecte a l'any anterior, la **Fira B!** d'arts escèniques i **Casa Planas**; i respecte a fa dos anys, la **Fundació Mallorca Literària**, **Mallorca Live** i **Alternatilla**.

Si hem de destacar quines han estat les institucions culturals més rellevants a partir d'aquest criteri, cal citar el **Museu Es Baluard**, que se celebrà el 20è aniversari de la seva obertura enmig d'un canvi de direcció i amb una nova lectura de la col·lecció encapçalada pel seu equip tècnic. En relació amb la **Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca**, durant el 2024 també ha arrancat un nou projecte directiu des del mes de maig, que ha suposat un augment de visitants i tot un seguit de nous projectes expositius. Continuant amb l'àmbit de les arts, apareix també molt ben valorada la **Nit de l'Art de Palma**, que, organitzada per l'Associació de Galeristes, ja s'ha consolidat com un clàssic, amb una extensa programació que s'estén durant diversos dies, a causa de l'altíssima aflluència de visitants. Pel que fa a **CaixaFòrum Palma**, durant l'any ha continuat amb la programació de qualitat que la caracteritza, com ara l'exposició amb el fons XIX. El **Siglo del Retrato**, del **Museu del Prado**, o la innova-

QUADRE III-8.1. EL MILLOR DE LA CULTURA EL 2024 A LES ILLES BALEARS					
2024		2023		Projectes/institucions destacats	
Posició	% (*)	Posició	% (*)		
1	47,1 %	2	35,3 %		Es Baluard Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma
2	35,3 %	3	29,4 %		Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca
3	29,4 %	1	47,1 %		Teatre Principal
4	23,5 %	3	29,4 %		Atlàntida Film Fest
4	23,5 %	3	29,4 %		FIET. Fira de Teatre Infantil i Juvenil de les Illes Balears
4	23,5 %	3	29,4 %		Teatre i Auditori de Manacor
4	23,5 %	7	23,5 %		Nit de l'Art
4	23,5 %				CaixaFòrum
9	17,6 %				Casal Solleríic
9	17,6 %				Fundació Musical ACA
					Búger, Mallorca

Font: Observatorio de la cultura, Fundación Contemporánea (2024), Lo mejor de la cultura 2024.
* Mentre que el rànking nacional es basa en l'opinió de panelistes de tot Espanya, el rànking de cada comunitat reflecteix exclusivament l'opinió dels panelistes de la comunitat. El percentatge fa referència a la proporció de panelistes que l'han destacat.

dora visió sobre l'evolució dels tatuatges produïda amb el prestigiós Musée du Quai Branly de París. Un centre que apareix en aquest rànquing respecte a l'any anterior és el **Casal Solleric**, espai artístic cabdal de Palma. Durant l'any va programar nombrosos projectes, entre els quals destaquen les mostres de Luis Gordillo i de Bernardí Roig, així com la instal·lació de Concha Jerez o una col·lectiva de pintura contemporània d'autors mallorquins o vinculats a l'illa. Una nova línia de treball que s'ha obert el 2024 és el de les grans exposicions urbanes, programades des de la col·laboració institucional. La de l'artista britànic Julian Opie, programada a la **Llotja** de Palma i en diferents espais de la ciutat, n'ha estat la primera.

Un dels projectes nous que apareix en guany en aquest informe, dins de l'àmbit dels projectes «rurals», és l'anomenat **Cos-ter, Art i Natura**, desenvolupat a Pollença en el context d'un centre d'investigació artística independent. Aquest és només una mostra del dinamisme de la part forana, en què se sumen diferents projectes privats de gran interès.

A Menorca, el **Museu de Menorca** inaugura el 2024 el seu espai interpretatiu sobre la Menorca Talaiòtica com a patrimoni de la humanitat, i seguí amb la seva programació habitual, amb un augment de visites i el suport de la comunitat. L'espai de Hauser & Wirth a l'illa del Rei programà una mostra d'Eduardo Chillida i Roni Horn durant els mesos de l'any en què roman obert. A Eivissa, el **Museu d'Art Contemporani d'Eivissa** programà l'exposició «MACE FOCUS», amb obres d'artistes de l'illa o vinculats; i el **Museu Arqueològic**

d'Eivissa i Formentera, a banda de la seva activitat habitual de recerca i divulgació, publicà el llibre *Pedra, paper, museu!*, una declaració de la rellevància de la funció educativa d'aquestes institucions. A més, seguí amb les activitats que cada any repeteixen amb gran aflluència, com és el cicle de gastronomia i història Triada Mediterrània.

El 2024 fou també l'any en què es commemorà el 700è aniversari de la mort del rei Sanç de Mallorca, fet que serví per revisar el seu regnat, tant a través de les Jornades d'Estudis Locals de l'**Institut d'Estudis Baleàrics** com de l'exposició de l'**Arxiu del Regne** de Mallorca «Sanç de Mallorca, el monarca oblidat».

En arts escèniques, continua ocupant un lloc destacat el **Teatre Principal de Palma**, amb un nou projecte directiu i un canvi de timó. El **Teatre i Auditori de Manacor** seguí amb la seva línia de treball de qualitat, durant tot l'any i especialment a la Fira de Teatre de Manacor. Un projecte prestigiós que repeteix any rere any com a destacat pels professionals és la **FIET (Fira de Teatre Infantil i Juvenil)**, que se celebra a Vilafranca de Bonany i fa tres anys va rebre el Premi Nacional del Ministeri de Cultura.³ Aquesta fira és ja un referent imprescindible per al sector, ja que genera un impacte molt positiu en la divulgació de companyies i projectes.

En l'àmbit de la dansa, ja fa anys que es manté l'alta consideració del festival **EiMa** de Maria de la Salut, que es du a terme

3. Disponible a: <https://www.cultura.gob.es/actualidad/2022/10/221004-pn-artesescenicas-infancia-juventud.html>.

cada any com a culminació de les residències artístiques i que confirma el dinamisme de la part forana també en l'àmbit de la creació. Tot i això, també cal considerar el Festival PalmaDansa com a iniciativa estable de l'Ajuntament de Palma. A Menorca, cal tenir en compte Menorca en Dansa, que es desenvolupa cada any el mes d'agost.

Si hem de citar els esdeveniments de grans públics i difusió mediàtica, cal fer referència a **Open House** en l'àmbit de l'arquitectura i el patrimoni; a **Mallorca Live** en l'àmbit dels grans festivals de música, o a la Nit de l'Art de Palma, abans esmentada, a la qual cal afegir les diferents nits de l'art i dels museus que es desenvolupen en nombrosos municipis de les Illes Balears.

Continuant amb la llista de projectes destacats a l'Observatorio, **Filmin** i **Altàntida Film Fest** continuen sent un referent en diferents categories. Aquest darrer ha servit com a catalitzador del sector audiovisual, a l'alça a les Balears, tant per l'impuls propi com per la força que agafen les Illes com a plató de gravació de grans produccions internacionals, fet pel qual rep el suport de les diferents institucions, com ara l'IICIB.

En l'àmbit de la protecció patrimonial, a les Balears s'han incoat set béns d'interès cultural i se n'han declarat cinc. Pel que fa als béns catalogats, se n'ha declarat un i se n'ha incoat un altre. S'han continuat els actes de celebració del centenari de les excavacions de Pol·lèntia, i s'ha dut a terme una edició més del festival Maremagnum a Mallorca.

En l'àmbit de la literatura, cal destacar l'obertura de la **casa museu Blai Bonet** a Santanyí, dins de la xarxa d'espais de **Mallorca Literària**. El festival **Literanit** 2024 va conjugar la programació per a públic general amb unes jornades professionals. En l'àmbit del còmic, es produïren noves i exitoses cites del festival **CòmicNostrum**, i també es repetiren actes amb motiu del Dia del Còmic. Quant a la jornada de **Sant Jordi**, els llibres més venuts foren *Una ombra blanca* de Carme Riera, *Deimos* de Lucia Pietrelli i *El federal* de Sebastià Alzamora; i en castellà, *Un animal salvaje* de Joël Dicker i *El niño*, de Fernando Aramburu.

No per citar-les al final són menys importants les iniciatives socials més destacades en la cultura, que l'Observatorio identifica en la Fundació "la Caixa", per l'estabilitat i la qualitat de les seves diferents línies de suport; i un any més, en Apropa Cultura, que també a les Illes Balears ha fet extensiu el seu treball, per aconseguir, tira-tira, fer transversal la inclusió tant en l'àmbit de la producció com del consum cultural.

8.3.

LES DADES PER SECTORS

El recull i tractament de dades estadístiques relatives a la cultura a les Balears el 2023 ha continuat sent molt parcial: hi ha llacunes importants en determinats àmbits. Per això, sovint s'ha d'analitzar la tendència plurianual en períodes de dos a quatre anys per poder treure conclusions més generals del que està succeint en períodes més llargs, tot i que aquesta praxi

no permet analitzar a curt termini la realitat per prendre'n les mesures correctores.

L'enquesta d'hàbits i pràctiques culturals de l'Ibestat⁴ recull dades biennals des de fa prop de quinze anys, en què deixa una anualitat en blanc entre els reculls, de manera que es pot percebre la progressió de cinc anys en els àmbits analitzats. Les darreres dades disponibles al web de l'organisme són dels anys 21-22, un període que encara implicava mesures i mentalitat postpandèmia, de manera que fins que no es publiquin les de 24-25 no es podrà avaluar del tot la recuperació que es percep al carrer i a través de les estadístiques individuals dels espais culturals. Per tant, l'enquesta no ens aporta dades significatives a analitzar.

L'Anuario de estadísticas culturales⁵ del Ministeri de Cultura és el treball estadístic més complet sobre el sector cultural de l'Estat que s'ha desenvolupat amb continuïtat, ja que s'ha publicat amb periodicitat anual, ininterrompudament, des de l'any 2005. És una bona eina per analitzar el panorama estatal, però ofereix limitacions si es pretén veure amb precisió el que succeeix a cadascuna de les comunitats autònomes en matèria cultural, i menys aquí, on cada illa clou una realitat tan diferent.

Les dades es publiquen a finals de cada any següent, de manera que en el moment de redacció d'aquest text es tenen les de 2023, i algunes del 2024. D'aquesta estadística, crida l'atenció que les Balears ocupen el quart lloc en despesa cultural per llar en tot l'Estat (vegeu el **quadre III-8.2**). Si bé l'any anterior es trobaven en primer lloc, no deixa de ser una dada sorprenent que mereixeria una anàlisi detallada.

Quant al percentatge de treballadors culturals respecte al total, a les Illes hi ha una pujada entre els anys 2022 i 2023 d'un 3,9 a un 4,2 %. Quant a empreses, hi ha una lleugera pujada, d'un 2,9 a un 3,1 %.

En relació amb la despesa pública, es passa d'un 0,08 a un 0,09 % del PIB entre els anys 2021 i 2022, tenint en compte que la mitjana estatal és d'un 0,11 i que hi ha comunitats com Catalunya (0,15), Extremadura (0,18) o el País Basc (0,19) que superen amb escreix aquest percentatge.

4. Institut d'Estadística de les Illes Balears (Ibestat) a partir de dades del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport. Enquesta d'hàbits i pràctiques culturals a Espanya.

5. Disponible a: <https://www.cultura.gob.es/dam/jcr:3031f42c-a638-449f-9ea2-c942a687365f/anuario-de-estadisticas-culturales-2024.pdf>.

Quadre III-8.2. Qualitat i innovació de l'oferta cultural, per comunitats autònomes (2024)		
	2024	2023
Madrid	80,6 %	80,3 %
Catalunya	72,0 %	60,6 %
País Basc	67,3 %	59,9 %
Andalusia	46,4 %	44,6 %
Com. Valenciana	40,2 %	47,3 %
Galícia	16,3 %	13,3 %
Com. Foral de Navarra	11,3 %	12,1 %
Principat d'Astúries	10,8 %	9,4 %
Cantàbria	10,4 %	11,3 %
Castella i Lleó	9,3 %	9,4 %
Illes Balears	8,6 %	7,6 %
Canàries	7,1 %	7,6 %
Castella-la Manxa	5,3 %	4,7 %
Múrcia	5,1 %	4,4 %
La Rioja	4,9 %	7,4 %
Extremadura	4,9 %	6,7 %
Aragó	4,4 %	5,2 %

Font: Anuario de estadísticas culturales 2024, Ministeri de Cultura.

9

LLENGUA

9.1.

ASSOLIMENT DE LES COMPETÈNCIES LINGÜÍSTIQUES EN CATALÀ EN LA FORMACIÓ REGLADA I OFERTA DE FORMACIÓ NO REGLADA EN LLENGUA CATALANA

Les Illes Balears són el territori amb el percentatge més alt de població nascuda a l'estranger dins del domini lingüístic català i una de les comunitats autònomes amb més presència d'immigració a l'Estat espanyol. Davant d'aquesta realitat, es fa imprescindible desplegar estratègies eficaces d'acollida lingüística i cultural, tant dins del sistema educatiu formal com a través de programes formatius complementaris. A banda de la formació lingüística reglada, es proporcionen eines perquè els alumnes nous adquirin competència en la llengua pròpia de les Illes Balears. Entre aquestes iniciatives destaquen el Pla d'acollida lingüística i cultural (PALIC) —adreçat a estudiants de secundària amb coneixements insuficients de català (i també de castellà o d'ambdues llengües)— i diversos programes de dinamització lingüística destinats a centres d'educació primària i secundària.

Una de les evidències de l'assoliment de les competències lingüístiques en català durant la formació reglada són les proves

d'aptitud personal d'educació (PAP_Edu). Des del 2021, els alumnes que volen estudiar el grau d'Educació Infantil, Educació Primària o el doble grau d'Educació Infantil i Educació Primària a la UIB, a més de fer la prova d'accés (PBAU), han de fer aquestes proves d'admissió específiques, que no són obligatòries, però donen preferència en l'adjudicació de places. L'objectiu de les PAP és millorar la selecció dels alumnes de nou ingrés i garantir que tenen un nivell adequat de competències comunicatives i matemàtiques.

En la fase escrita, els candidats han de fer dos exàmens: un examen de competència comunicativa i raonament crític (CCRC), el qual avalua la competència lingüística, i un examen de competència logicomatemàtica (CLOM). Si els candidats aproven aquests dos exàmens, passen a la fase oral, en què han de fer dues activitats d'avaluació: una videopresentació (VP) i una entrevista grupal (EG).

L'examen de CCRC està format per quatre seccions, de les quals dues s'han de respondre en català i dues en castellà, cosa que es decideix per sorteig dies abans de la fase escrita. Les quatre seccions inclouen un total de sis activitats. La part en cada llengua val 5 punts, de manera que la suma de les dues parts són 10 punts.

- Secció 1. Comprensió lectora (llengua A)
 - Dues activitats: (i) vertader/fals, (ii) raonament

- Secció 2. Domini del sistema lingüístic (llengua A)

- Dues activitats: (iii) detectar errors, (iv) sinònims

- Secció 3. Expressió escrita (llengua B)

- Una activitat: (v) redacció

- Secció 4. Domini del sistema lingüístic (llengua B)

- Una activitat: (vi) exercici d'opció múltiple

L'any 2024, per primera vegada, s'han revisat els resultats corresponents a 200 proves del 2023 amb l'objectiu d'explorar què indiquen sobre el nivell de competència lingüística dels futurs mestres. Les primeres anàlisis preliminars mostren que la qualificació de les activitats relacionades amb el domini del sistema lingüístic en llengua castellana és significativament més alta que la de les mateixes activitats realitzades en català. Les puntuacions més altes s'obtenen en l'activitat de cerca de sinònims en castellà, mentre que les més baixes corresponen a l'activitat d'expressió escrita en català. Just després d'aquesta, les puntuacions més baixes es registren en la prova de detecció d'errors, tant en català com en castellà.

Encara és aviat per poder esbrinar les causes d'aquestes diferències, però una de les possibles hipòtesis és un grau d'assimilació diferent de la normativa del català i del castellà, que es reflecteix especialment en els resultats més positius en les activitats relacionades amb el domini del sistema lingüístic del castellà. A això, cal afegir-hi l'exposició desigual a les dues llengües,

ja que el castellà és molt més present en molts àmbits de la vida quotidiana (oci digital, mitjans de comunicació, etc.), fet que probablement afavoreix una competència més activa dels alumnes en aquesta llengua.

L'ús del català en les proves de batxillerat d'accés a la universitat (PBAU) és un altre indicador de l'assoliment de les competències lingüístiques en català durant la formació reglada, que, a diferència de les PAP, aporta informació de tots els estudiants, no només dels qui accedeixen als estudis de mestre. A les PBAU del juny de 2024, el 68,1 % dels exàmens es varen respondre en llengua catalana. Aquests resultats són molt similars als de l'any anterior, amb un increment de 0,3 punts respecte als del curs passat. Aquests resultats podrien mostrar l'estabilització d'una tendència descendent que s'havia iniciat el 2018 i que va assolir el nivell més baix el 2023.

En aquest còmput es tenen en compte els exàmens en què es pot utilitzar el castellà o el català per respondre, amb l'excepció de les proves de llengua catalana, de llengua espanyola i de llengua estrangera. Els alumnes de Menorca tornen a ser els qui usen més el català en els exàmens (89,8 %), tot i que el 2024, per primer cop des del 2006, el seu ús disminueix lleument per davall del 90 %. A Mallorca aquest valor és del 68,1 % i tornam a trobar la diferència entre els resultats dels centres de Palma (52,7 %) i els de la resta de Mallorca (86,3 %), que són molt més propers als de l'illa de Menorca. Els resultats d'Eivissa i Formentera mostren un augment en 3,5 punts percentuals respecte als de l'any 2023. Des del 2018 és la primera vega-

da que es detecta un augment d'aquesta magnitud (vegeu el quadre III-9.1).

A banda de l'educació formal, els residents de les Illes Balears tenen accés a una gran varietat de cursos de català en diversos formats, com ara formació en línia, centres d'autoaprenentatge, classes presencials i semipresencials. Alguns dels organismes que ofereixen aquests cursos inclouen les escoles oficials d'idiomes, els ajuntaments, els consells insulars i altres entitats administratives com l'Escola Balear d'Administració Pública. També hi ha institucions com l'Institut d'Estudis Eivissencs, a Eivissa; l'Institut d'Estudis Baleàrics, a Mallorca; la Universitat de les Illes Balears, a través d'UIB-Idiomes, i organitzacions no governamentals com sindicats i associacions.

Les escoles oficials d'idiomes ofereixen cursos de llengua catalana des del nivell

bàsic A1 al nivell avançat C2 amb modalitat presencial i lliure. Els cursos presencials són de quatre hores setmanals, dos dies a la setmana. Els centres de Palma, Calvià, Inca, Maó, Eivissa i Formentera són els que ofereixen cursos de llengua catalana (vegeu el quadre III-9.2).

L'Institut d'Estudis Baleàrics (IEB) ofereix regularment cursos de català de diferents nivells adreçats a col·lectius específics, així com tallers de conversa, sovint en col·laboració amb altres organismes governamentals, ajuntaments i entitats no governamentals. Els cursos de llengua catalana s'ofereixen en tres formats: presencial, semipresencial i a distància. En total, l'IEB ha impartit 133 cursos i tallers, amb la participació de 3.600 alumnes (vegeu el quadre III-9.3).

Des del 1973, l'Escola Municipal de Ma­llorquí de Manacor organitza cursos de ca-

QUADRE III-9.1. ÚS DE LA LLENGUA CATALANA EN ELS EXÀMENS DE SELECTIVITAT A LES BALEARS PER ILLES (2011-2024)				
	Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa-Formentera
2011	78,8	77,7	94,6	75,6
2012	81,1	79,7	96,6	80,2
2013	80,4	79,7	91,9	77,1
2014	82,6	81,6	95,5	79,2
2015	81,1	80,4	96,3	83,3
2016	78,7	77,9	94,3	72,6
2017	79,6	77,8	96,9	79,6
2018	79,0	77,8	89,8	87,9
2019	77,5	76,8	96,0	67,1
2020	77,2	76,6	95,8	67,7
2021	74,5	74,5	94,8	62,2
2022	75,2	74,8	95,2	63,6
2023	67,8	67,6	91,6	49,9
2024	68,1	68,1	89,8	53,4

Font: Centre de Documentació Sociolingüística de les Illes Balears.

QUADRE III-9.2. MATRÍCULES DE CURSOS GENERALS DE LLENGUA CATALANA DE L'EOI (2023-2024)								
		A1	A2	B1	B2	C1	C2	Total
Palma	Oficial	96	62	109	106	150	93	616
	Lliure	0	0	37	0	163	0	200
Calvià	Oficial	7	17	24	30	51	30	159
	Lliure	0	0	8	0	56	0	64
Inca	Oficial	22	0	14	58	42	20	156
	Lliure	0	0	11	0	90	25	126
Maó	Oficial	28	16	40	48	47	42	221
	Lliure	0	0	10	1	39	2	52
Eivissa	Oficial	34	7	33	46	87	42	249
	Lliure	0	0	17	2	58	2	79
Formentera	Oficial	0	10	11	13	20	0	54
	Lliure	0	0	4	4	0	0	8

Font: Conselleria d'Educació i Universitats, Servei dels Ensenyaments de Règim Especial.

QUADRE III-9.3. CURSOS GENERALS DE LLENGUA CATALANA DE L'INSTITUT D'ESTUDIS BALEARICS (2020-2024)				
		Presencials	Semipresencials	A distància / virtual
2020	Cursos	13	4	11
	Alumnes	1.190	244	2.067
2021	Cursos	18	12	39
2022	Cursos	60	24	26
	Alumnes	1.401	586	1.489
2023	Cursos	57	30	40
	Alumnes	1.102	631	1.497
2024	Cursos	58	30	45
	Alumnes	1.050	750	1.800

Font: Institut d'Estudis Balearics.

talà vinculats als certificats oficials del Govern de les Illes Balears (A2, B1, B2, C1, C2 i llenguatge administratiu), a més d'altres tallers i activitats. El 2021, conjuntament amb el Centre de Català de Manacor, va impulsar el projecte Conversam, destinat a reforçar l'expressió oral en nivells inicials com l'A1 i el B1. El curs 2023-2024 hi va haver 459 inscripcions, 146 menys que l'any anterior.

Paraula. Centre de Serveis Lingüístics també ofereix cursos i tallers d'assertivitat lingüística i d'expressió oral. El 2024 ha oferit tallers d'assertivitat lingüística per a voluntaris lingüístics i tallers d'expressió oral per preparar els exercicis orals de les proves oficials (nivells B1, B2, C1 i C2).

El Servei d'Assessorament Lingüístic (SAL) del Consell Insular de Formentera ofereix

cursos presencials de català de diversos nivells. De manera puntual, també fa tutories personalitzades per a alumnes que no poden assistir als cursos generals. El 2024, tenint en compte tant el mòdul que s'inicià al febrer de 2024 com el que s'inicià a l'octubre del mateix any, s'han ofert 19 cursos (cinc d'A2, quatre de B1, quatre de B2, quatre de C1 i dos de C2), amb un total de 290 alumnes.

La Universitat de les Illes Balears (UIB), a través d'UIB-Idiomes, ha continuat oferint cursos de català durant el 2024. En total, s'han ofert 12 cursos: dos de nivell A1, un d'A2, dos de B2, cinc de C1 i dos de C2, amb una participació de 227 alumnes. Als exàmens lliures del mateix any, s'hi varen presentar 948 candidats de Mallorca, Menorca i Eivissa.

9.2.

EXPEDICIÓ DE CERTIFICATS

Participar en cursos de català permet millorar les habilitats lingüístiques i obtenir certificats de competència en la llengua. Mitjançant l'educació formal, també es poden aconseguir certificats de català. Des del curs 1999-2000 a l'educació secundària obligatòria i des del curs 2000-2001 al batxillerat, es poden obtenir els nivells B1 o B2 en funció de la nota de català a quart d'ESO, i els nivells B2 o C1 segons la qualificació de català a segon de batxillerat.

Les escoles oficials d'idiomes, la universitat i l'Administració, a través de la Direcció General de Cultura i l'Escola Balear d'Administració Pública, també organitzen

proves que, si se superen, permeten obtenir certificats (vegeu els quadres III-9.4 i III-9.5).

9.3.

IV ESCOLA D'ESTIU DE LINGÜÍSTICA CATALANA (EDEL C)

La quarta edició de l'Escola d'Estiu de Lingüística Catalana, organitzada per la Universitat Masaryk (Lucie Kuzmová, Jiří Pešek, Pavlína Javorová Švandová, Elena Casas Cortada), va tenir lloc a Brno (República Txeca) del 3 al 6 de setembre de 2024. Aquesta edició va comptar amb el suport i finançament de diverses universitats i institucions: l'Institut Ramon Llull, el Govern de les Illes Balears, la Universitat de les Illes Balears i la Universitat Masaryk.

L'EDEL C es concep com una trobada entre estudiants i professors de lingüística catalana de les universitats catalanes i d'altres universitats de l'exterior. Té com a objectiu oferir formació en aquest àmbit a estudiants de grau i postgrau, amb una atenció especial als qui estudien o investiguen el català des de l'exterior. La seva finalitat última és crear una xarxa de suport per als estudis lingüístics sobre la llengua catalana.

Per agilitzar el procés d'elaboració del programa, per primera vegada, el comitè organitzador local, amb el vistiplau del comitè organitzador permanent, va escollir de manera nominativa els professors que havien d'impartir els cursos d'aquesta edició de l'EDEL C. Es varen seleccionar professors afiliats a universitats de dins i de fora del domini lingüístic català, que són

QUADRE III-9.4. CERTIFICATS EMESOS PER LA DIRECCIÓ GENERAL DE CULTURA (2019-2024)							
	A2	B1	B2	C1	C2	LA	Total
2019	836	936	710	838	140	127	3.587
2020	317	354	363	300	0	0	1.334
2021	653	461	750	672	272	175	2.983
2022	866	809	868	816	116	153	3.628
2023	856	771	743	604	113	82	3.169
2024	417	432	550	495	248	130	2.272

Font: Direcció General de Cultura.

QUADRE III-9.5. CERTIFICATS EMESOS PER L'ESCOLA BALEAR D'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA (2024)					
	B2	C1	C2	LA	Total
2024	8	11	15	53	87

Font: Escola Balear d'Administració Pública.

investigadors i experts amb una dilatada trajectòria en l'àmbit de la lingüística i que col·laboren amb la Universitat Masaryk dins del marc de l'Erasmus+. Els cursos impartits varen ser: «Els connectors i els fenòmens de connexió en català», a càrrec de Carles Royo (Universitat Rovira i Virgili); «Els trets evolutius principals de la llengua catalana a partir del llatí vulgar», a càrrec de Vicent Beltran Calvo (Universitat d'Alacant); «Nouns and nominalizations in Catalan: eventivity and argument structure», a càrrec d'Elga Cremades (Universitat de les Illes Balears), i «La sintaxi dels clítics pronominals i l'estructura de les construccions d'infinitiu en el català contemporani i antic», a càrrec de Tibor Berta (Universitat de Szeged). Cada professor va dur a terme dues sessions teòriques d'una hora i una sessió pràctica d'una hora i mitja. Així mateix, es va donar continuïtat a una pràctica iniciada a l'EDEL C 2022, organitzada per la Universitat d'Oxford, en què els professors oferiren tutories amb grups reduïts d'estudiants perquè tinguessin l'oportunitat d'aprofundir en aspectes

concrets dels cursos o dels seus temes de recerca. A més, es va comptar amb la participació de la professora Judit Freixa (Universitat Pompeu Fabra - Observatori de Neologia) com a ponent convidada, que va presentar la conferència «La innovació lèxica del català en metàfores».

En total, a la quarta edició de l'EDEL C, s'hi varen inscriure 22 persones, de les quals vuit provenien d'universitats de fora del domini lingüístic català (Universitat de Califòrnia, Universitat Masaryk i Universitat de Viena).

D'altra banda, en aquesta quarta edició de l'EDEL C, com en les altres tres, s'hi va incloure un espai destinat a la presentació de treballs duits a terme pels estudiants, la qual cosa permet la interacció directa entre els assistents i els especialistes. En total hi va haver set comunicacions que varen tractar de diversos temes de la lingüística catalana.

Amb l'objectiu de fomentar la investigació en lingüística catalana, es lliurà el quart

Premi Aina Moll al millor treball d'estudiant presentat, convocat per l'Institut d'Estudis Baleàrics, del Govern de les Illes Balears, com a reconeixement a la figura d'aquesta filòloga i lingüista. El premi, de 3.000 euros, va ser atorgat a l'estudiant Daniel García Peris, de la Universitat de Barcelona, autor del treball «Estudi comparatiu del marcatge diferencial d'objecte en català central». El jurat del premi Aina Moll de l'EDEL 2024 va estar format per Llorenç Perelló (director de l'Institut d'Estudis Baleàrics, del Govern de les Illes Balears), Irene Calafat Picornell, secretària (Institut d'Estudis Baleàrics, Govern de les Illes Balears), Carles Royo, vocal (professor a l'EDEL 2024), Elga Cremades, vocal (professora a l'EDEL 2024), Vicent Beltran Calvo, vocal (professor a l'EDEL 2024) i Tibor Berta, vocal (professor a l'EDEL 2024).

Durant la setmana que va durar l'EDEL 2024 es varen dur a terme diverses activitats no acadèmiques: una visita guiada per la ciutat de Brno a càrrec d'estudiants del grau de Llengua i Literatura Catalanes de la Universitat Masaryk de Brno, una excursió a Rajhrad amb un tast de vins de Moràvia i un sopar amb tots els membres de l'EDEL 2024 (professors, estudiants i membres del comitè organitzador).

9.4.

VIII JORNADA DE DINAMITZACIÓ LINGÜÍSTICA

El 29 d'octubre de 2024, al teatre Mar i Terra de Palma, va tenir lloc la VIII Jornada de Dinamització Lingüística, organitzada per

l'Institut d'Estudis Baleàrics. Aquestes jornades, que es duen a terme des del 2017, pretenen ser un espai de trobada per als professionals de la dinamització lingüística de les administracions públiques de les Illes Balears, amb l'objectiu de formar-se i compartir idees i experiències.

El 2024 la VIII Jornada de Dinamització Lingüística va centrar-se en els recursos lúdics com a eina per impulsar la llengua i va tenir prop d'un centenar de participants (entre els assistents presencials i els qui s'hi connectaren en línia). Va inaugurar la jornada el periodista i escriptor Màrius Serra, amb una ponència titulada «Jocs fonamentals fonamentats en la llengua», que va mostrar com el gran públic respon sempre de forma positiva a propostes lúdiques relacionades amb la llengua (Enigmàrius, Paraulògic, etc.). Alexandre Llopis de Pau (Departament de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya) va parlar sobre «El lleure com a instrument de foment de l'ús del català»; Laia Carrera (dinamitzadora del Servei de Foment l'Ús del Català de l'IEB) i Pia Verger (creadora d'El joc de l'oca riallera), en la xerrada «L'aposta de l'IEB pel joc com a element de dinamització lingüística», varen descriure les activitats de dinamització impulsades per l'Institut d'Estudis Baleàrics en relació amb el joc i varen presentar El joc de l'oca riallera (www.jocdelocariallera.caib.cat). Tot seguit, diversos creadors de jocs de taula en català, creats a les Illes Balears, varen presentar i mostrar els seus jocs: Iràs i no tornaràs, Aïllats, Can Amunt i Can Avall, Rondalles i Imagilla't.

Després d'aquesta presentació de recursos, la segona part de la jornada es va centrar en les ponències d'impulsors de

diferents iniciatives lúdiques, la majoria de les Illes Balears, que han estat exitoses. Així, Miquel Oliver (Departament de Cultura de l'Ajuntament de Campos) va fer la gimcana lingüística «Llengua amb tàperes», Irati Agorria Cuevas (Euskaltzaleen Topagunea) va presentar «Propostes lúdiques per al foment de l'èuscar», Pep Suárez (president d'Olimpia Chess Academia) va fer la xerrada «Enroca't amb la llengua», Bartomeu Tur (coordinador de Cultura de l'Ajuntament de Sant Josep de sa Talaia) va descriure la Setmana Ludolingüística «Units pel nostre parlar», i Antoni Mulet Gallardo (Col·lectiu Anhel) va fer una intervenció sobre «Joc d'escapada Km 0». Finalment, Llorenç Perelló (director de l'Institut d'Estudis Baleàrics) va tancar la sessió.

9.5.

LLENGUA I CULTURA A LA PRIMERA ENQUESTA A LA JOVENTUT DE LES ILLES BALEARS (EJIB2022)

El gener de 2025 s'ha presentat l'Enquesta a la joventut de les Illes Balears, que és una estadística oficial del Govern de les Illes Balears, resultat de la col·laboració entre l'Institut Balear de la Joventut (IBJOVE), la Conselleria de Famílies i Afers Socials, el Consell de Mallorca, el Consell Insular de Menorca, el Consell Insular d'Eivissa i el Consell Insular de Formentera, amb el suport de l'Institut d'Estadística de les Illes Balears.

La mostra final ha estat de 2.356 individus (690 a Palma, 622 a la Part Forana, 444 a Menorca, 335 a Eivissa i 265 a For-

mentera), d'entre 15 i 34 anys, seleccionats mitjançant un procediment aleatori per part de l'Institut d'Estadística de les Illes Balears. El treball de camp corresponent a l'EJIB2022 es va iniciar el juliol de 2022 amb l'enviament de 3.000 cartes certificades a les persones seleccionades i es va concloure el gener de 2023. Les entrevistes es varen dur a terme a través de diversos canals: en línia (CAWI) i per via telefònica (CATI).

Les variables dependents analitzades en el capítol dedicat a llengua i cultura són llengua inicial, llengua habitual, llengua de resposta de l'enquetat i freqüència de realització d'activitats culturals (assistència al cinema, a espectacles esportius, a concerts, al teatre, excursions, visites a museus o exposicions, lectura de llibres i sortides nocturnes). A partir de la combinació entre la llengua inicial i l'índex d'ús del català, també s'ha creat la variable de mudes lingüístiques. Les variables independents incloses en l'anàlisi són sexe, edat, lloc de naixement, territori de residència, lloc de naixement dels progenitors i nivell d'estudis més alt d'un dels progenitors.

Els resultats del capítol es poden resumir de la manera següent:

- El castellà és la llengua inicial (L1) de gairebé la meitat dels joves, mentre que el català —sol o en combinació amb el castellà— és l'L1 d'un terç dels joves de les Illes Balears. Això significa que el percentatge de joves que han tingut la seva socialització primària principalment en castellà és 2,3 vegades superior al d'aquells que l'han tinguda en català. En comparació amb altres territoris de llengua catalana, com ara Catalun-

ya, les Illes Balears presenten el doble de joves que tenen com a L1 llengües o combinacions lingüístiques diferents del català i el castellà. Els factors que es correlacionen amb la llengua inicial són l'edat, el lloc de naixement, el territori de residència, el lloc de naixement dels progenitors i el nivell d'estudis més alt d'un dels progenitors.

- El castellà (només, sobretot o en combinació amb una altra llengua) representa la llengua habitual del 59,5 % de la població jove usada amb la parella i els fills. Aquest percentatge és més elevat del que considera que el castellà és la seva L1, cosa que vol dir que un de cada 10 individus que no té el castellà com a L1, l'acaba adoptant com a llengua de comunicació amb la parella i els fills. El català, en canvi, sol o en combinació amb el castellà, s'empra en el 23,9 % dels casos. Pel que fa a les interaccions amb amics, el 64,3 % dels joves empen el castellà de manera prioritària, mentre que només el 13,4 % fan servir el català. En l'àmbit laboral o acadèmic, en un 51,1 % dels casos el castellà representa la llengua habitual, però el català (sol, sobretot o en combinació amb altres llengües) representa el 17,5 % de les interaccions. En les interpellacions amb desconeguts, hi torna a predominar el castellà en un 65,1 % dels casos. En canvi, només el 7,2 % dels joves declaren iniciar converses en català amb desconeguts, per davall del 8,8 % que declaren usar altres llengües o combinacions diferents del català o del castellà.
- Pel que fa als coneixements lingüístics, aproximadament un 72 % dels enques-

tats tenen un domini mitjà-alt del català, tant oral com escrit, mentre que només el 10 % no el parla ni l'escriu. Tot i això, els coneixements de castellà continuen sent molt més generalitzats: entre el 85 % i el 90 % dels enquestats en tenen un domini alt en totes dues modalitats. Quant a l'anglès, un quart dels enquestats declara tenir un bon domini tant de l'expressió oral com de l'escripta. En canvi, el coneixement de l'alemany és molt més reduït, amb només un 2 % que el domina, i el de l'àrab se situa al voltant del 3 % en l'oral i de l'1,7 % en l'escrit. Els factors que s'han correlacionat amb el nivell de coneixement lingüístic són l'edat, el lloc de naixement dels enquestats i dels seus progenitors, el territori de residència i el nivell d'estudis més alt d'un dels progenitors.

- Les pràctiques culturals i d'oci més habituals entre la població enquestada són sortir de nit, anar d'excursió, llegir llibres i, en un grau més baix, anar al cinema. En canvi, activitats com assistir a espectacles esportius, concerts, teatre o museus són menys freqüents. Els factors que es correlacionen amb aquestes preferències són el sexe, l'edat, la llengua inicial i la trajectòria lingüística, el lloc de naixement i de residència, així com el nivell d'estudis dels progenitors. Si ens centram en la variable del sexe, els resultats mostren que les dones són lleugerament més actives culturalment que els homes, i que en les seves preferències es reproduïxen certes expectatives de gènere sobre quines activitats són considerades més o menys acceptables o atractives. Els joves d'entre 15 i 29 anys solen ser els més

actius culturalment, cosa que es pot relacionar amb l'augment de les obligacions laborals i familiars a partir dels 30 anys. D'altra banda, factors com la llengua inicial, la trajectòria lingüística, el lloc de naixement i la residència també s'associen a un grau més alt o més baix d'activitat cultural. Alguns d'aquests elements poden interactuar amb altres variables, com ara la llengua en què s'ofereixen les activitats, el nivell d'arrelament al territori, etc. També cal tenir en compte que el consum cultural pot dependre de l'oferta disponible en un determinat municipi. Per exemple, els residents a Palma són els qui van més al cinema, probablement perquè la major part de les sales cinematogràfiques de les Illes Balears es concentren en aquesta ciutat. Finalment, el nivell d'estudis dels progenitors és un factor clarament rellevant: els joves fills de progenitors amb estudis superiors són més actius en totes les activitats proposades, excepte en l'assistència a esportistes.

En conclusió, aquest capítol posa de manifest que, entre els joves de les Illes Balears, hi conflueix una creixent diversitat lingüística com a L1 amb una clara tendència al predomini social del castellà. Tot i que el català és la llengua inicial d'un terç dels joves (sol o en combinació amb el castellà), gairebé la meitat tenen el castellà com a llengua inicial, i la majoria l'acaben adoptant com a llengua habitual. Aquesta dinàmica es veu reforçada per la tendència a la muda lingüística entre catalanoparlants i per la preferència del castellà com a llengua de socialització dels nouvinguts. Paral·lelament, els joves

mostren una participació cultural moderada, condicionada per la manca d'oferta accessible fora dels nuclis urbans principals i per limitacions econòmiques. Això afavoreix formes de lleure més econòmiques, com l'excursionisme o l'oci nocturn, en detriment de propostes com el teatre o el cinema. Davant d'aquesta realitat, el capítol posa èmfasi en la necessitat d'impulsar polítiques culturals i lingüístiques actives i sostingudes que contribueixin a revertir aquesta tendència i a construir una societat més plural, igualitària i rica.

9.6.

RESULTATS DE L'INFORME DEL PROGRAMA PER A L'AVALUACIÓ INTERNACIONAL D'ALUMNES DEL 2022

El desembre de 2023 l'Institut Nacional d'Avaluació Educativa (INEE) va difondre els resultats de l'informe del Programa per a l'avaluació internacional d'alumnes (conegut com l'informe PISA) del 2022, duit a terme per l'Organització per a la Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE). Les competències avaluades en l'edició del 2022 foren la competència matemàtica, la lectora i la científica. El gener de 2024 l'IAQSE va publicar l'informe d'anàlisi dels resultats corresponents als alumnes de les Illes Balears.

Per a cada competència, s'exposen els resultats dels alumnes de les Illes Balears a PISA 2022, indicats mitjançant puntuacions mitjanes en una escala amb una mi-

tjana de 500 punts i una desviació típica de 100. A més, es detallen els nivells de rendiment en cadascuna de les competències avaluades, amb una atenció especial a la competència principal.

En general, els resultats de l'informe PISA 2022 a les Illes Balears mostren una davallada en totes les competències avaluades, cosa que s'ha atribuït, en certa manera, a la crisi sanitària de la COVID-19, que va fer necessari el canvi a l'educació en línia sense cap preparació prèvia. En el cas de la comprensió lectora, els alumnes balears varen obtenir 472 punts, dos punts per davall de la mitjana estatal (474), tres per davall de la mitjana europea (475) i quatre per davall de la mitjana de l'OCDE (476 punts) (vegeu el quadre III-9.6).

D'altra banda, pel que fa a l'evolució dels resultats de les Illes Balears, si comparem els resultats de PISA 2012 i PISA 2022,

s'observa un descens en el rendiment dels alumnes en totes les competències. En el cas de la comprensió lectora a les Illes Balears, el descens és de quatre punts, amb la qual cosa no és estadísticament significatiu. Sí que ho és, en canvi, el descens de la puntuació de l'Estat espanyol, que ha estat de 14 punts. Pel que fa a la UE, no es disposa de dades, ja que l'informe espanyol de PISA només les inclou a partir de 2015 (vegeu el quadre III-9.7).

Si comparem els resultats del 2022 amb els de 2015 (darrera edició totalment comparable amb aquesta), el 2022 els resultats en comprensió lectora a les Illes Balears han baixat 13 punts (de 485 a 472). En darrer lloc, no és possible comparar els resultats de la comprensió lectora de 2022 amb els de 2018, que eren els més recents, perquè, d'acord amb l'informe de l'IAQSE (2024: 37), «es va detectar una situació irregular en l'avaluació d'aquesta

QUADRE III-9.6. PUNTUACIONS MITJANES EN LECTURA A PISA (2022)

	Puntuació mitjana	Error típic	Extrem inferior	Extrem superior
Illes Balears	472	6,3	459	484
Espanya	474	1,7	471	478
UE	475	1	473	477
Mitjana OCDE	476	0,5	475	476

Font: IAQSE (2024).

QUADRE III-9.7. DIFERÈNCIA DE LES PUNTUACIONS MITJANES ENTRE LES EDICIONS PISA 2012 I PISA 2022

	Illes Balears	Espanya	Mitjana OCDE
Competència matemàtica	-4	-11	-22
Comprensió lectora	-4	-14	-21
Competència científica	-3	-12	-17

Font: IAQSE (2024).

competència en l'àmbit estatal en l'edició PISA 2018 que no permet garantir que les comparacions entre les diferents unitats territorials de l'Estat condueixin a conclusions vàlides».

Finalment, l'informe de l'IAQSE també fa notar que hi ha certs factors socials que semblen intervenir en el rendiment dels alumnes. Així, pel que fa a l'Estat espanyol, els resultats dels alumnes immigrants són inferiors als dels alumnes nadius de ma-

nera estadísticament significativa en totes les competències. Ara bé, les Illes Balears mostren una de les escletxes més baixes per la condició d'immigrant de tot l'Estat. D'altra banda, sembla que la llengua utilitzada a casa també és un factor important. Els alumnes que fan un ús més freqüent del català a casa obtenen les puntuacions significativament més altes en totes les competències, mentre que els qui parlen una llengua estrangera de manera habitual registren els resultats més baixos.